

MUSIIKKITERAPEUTTI MONIAMMATILLISESSA TIIMISSÄ

Musiikkiterapeuttien käsityksiä moniammatillisissa tiimeissä toimimisesta ja tiimissä toimimisen vaatimista erityispiirteistä.

Hanna Laukkarinen
Pro gradu –tutkielma
Musiikin laitos
Jyväskylän yliopisto 2005

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta – Faculty Humanistinen tiedekunta	Laitos – Department Musiikin laitos
Tekijä – Author Laukkarinen, Hanna	
Työn nimi – Title Musiikkiterapeutti moniammatillisissa tiimissä. Musiikkiterapeuttien käsityksiä moniammatillisissa tiimeissä toimimisesta ja tiimissä toimimisen vaatimista erityispiirteistä.	
Oppiaine – Subject Musiikkiterapia	Työn laji – Level Pro gradu -tutkielma
Aika – Month and year Joulukuu 2005	Sivumäärä – Number of pages 161
Tiivistelmä – Abstract	
<p>Tämän laadullisen tutkimuksen tarkoitus oli koota yhteen musiikkiterapeuttien käsityksiä moniammatillisesta tiimityöskentelystä, sitä tukevista ja estävistä tekijöistä sekä hahmottaa musiikkiterapeutin roolia moniammatillisissa tiimissä ja tiimissä toimimisen vaatimuksia. Tutkimusjoukko koostui kuudesta yksityisenä ammatinharjoittajana ja musiikkiterapeutin virassa toimivista musiikkiterapeuteista, jotka toimivat moniammatillisissa tiimeissä. Aineisto kerättiin teemahaastattelua käyttäen. Tutkimusmateriaalin analysointi toteutui aineistolähtöisesti fenomenografisen tutkimusotteen pohjalta.</p> <p>Tutkimustulokset osoittivat musiikkiterapeutin kuuluvan moniin eri tiimeihin. Muiden ammattilaisten tapaan musiikkiterapeutit kohtasivat samanlaisia tiimissä toimimista tukevia ja hankaloittavia tekijöitä. Tiimissä toimimista tukevia tekijöitä olivat muun muassa musiikkiterapeutin työn tunteminen, rakenteiden luominen ja työnjako ammattilaisten kesken. Tiimissä toimimista hankaloittavia tekijöitä olivat mm. musiikkiterapian arvostuksen ja tunnettavuuden puute, tiimin jäsenten vaihtuvuus, roolijako ja tiimin tavoitteen määrittelemättömyys. Yhteinen kieli oli musiikkiterapeutin haaste. Musiikkiterapeutit kohtasivat tiimissä toimiessaan monia eri tahoilta tulevia odotuksia ja velvoitteita. He korostivat asiakaslähtöisyyttä ja luottamuksellisuutta terapiasuhteessa. Musiikkiterapeutin tuli kuitenkin huomioida tiimin odotukset ja toimintaympäristö sekä kuntoutuksen maksavat tahot, kuten Kela ja siihen liittyvät velvoitteet. Musiikkiterapeutin oli tärkeä luoda suhde perustyön ja tiimityön välille. Musiikkiterapeutin rooli tiimissä vaihteli konsultoivasta ulkojäsenestä asiakkaan äänenä ja musiikkiterapia-ammattikunnan lähettinä toimimiseen. Musiikkiterapeuteilla oli työnkuvansa kautta taitoa toimia tiimeissä, pohtia tiimin toimintaa ja ymmärtää tiimissä toimimisen eri puolia ryhmän toiminnan kannalta. Tämän tutkimuksen tuloksia voidaan hyödyntää esim. vastavalmistuvan musiikkiterapeutin ja jo useamman vuoden kliinistä työtä tehneen musiikkiterapeutin moniammatillisen tiimityön pohtimiseen ja kehittämiseen sekä jatkotutkimusaiheen kohdentamiseen.</p>	
Asiasanat – Keywords musiikkiterapia, moniammatillinen tiimityö, fenomenografia	
Säilytyspaikka – Depository Jyväskylän yliopisto, musiikin laitos	
Muita tietoja – Additional information	

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	4
2 MONIAMMATILLINEN TIIMITYÖ	6
2.1 Moniammatillisen tiimityön piirteitä ja tyyppejä.....	6
2.2 Tiimityön edut ja esteet	9
2.3 Tiimityön haastavuus	10
2.4 Asiantuntija- vai asiakaslähtöistä tiimityötä?	13
2.5 Musiikkiterapeutti moniammatillisessa tiimissä	14
3 TUTKIMUSKYSYMYKSET	22
4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	23
4.1 Tutkimusmenetelmä ja aineistonkeruu.....	23
4.2 Haastateltavat ja haastattelun toteutus	24
4.3 Aineiston käsittely ja analyysi.....	27
5 MUSIIKKITERAPEUTTI MONIAMMATILISESSA TIIMISSÄ.....	32
5.1 Erilaisia tiimejä.....	32
5.2 Musiikkiterapeutin rooli tiimissä.....	44
5.2.1 Konsultoiva ulkojäsen.....	45
5.2.2 Asiakkaan ääni ja vanhemmuuden tukija.....	52
5.2.3 Musiikkiterapia-ammattikunnan lähetti.....	63
5.3 Musiikkiterapeuttien tiimissä toimimista tukevia tekijöitä	66
5.4 Musiikkiterapeuttien tiimissä toimimista hankaloittavia tekijöitä	75
6 MUSIIKKITERAPEUTTIEN TIIMITYÖN ERITYISPIIRTEET JA VAATIMUKSET	89
6.1 Musiikkiterapeutin perustyön ja tiimityöskentelyn suhde.....	89
6.2 Tiimityön hyöty musiikkiterapeutin näkökulmasta	100
6.3 Asiakaslähtöisyys musiikkiterapeutin työssä	112
6.4 Musiikkiterapeutin henkilökohtaiset ominaisuudet ja tiimityötaidot.....	120
6.5 Käytännön huomioitavia seikkoja	130
6.6 Miten tiimissä työskentelijäksi oppii?	133
7 TUTKIMUSTULOSTEN ARVIOINTIA	141
7.1 Tutkimustulosten tarkastelua	141

7.2 Tutkimuksen luotettavuus	148
7.3 Jatkotutkimusaiheita	151
8 POHDINTA.....	153
LÄHTEET	156
LIITTEET	161
Liite 1: Teemahaastattelurunko	161

1 JOHDANTO

Lapset ja nuoret ovat yhä useammin taustaltaan moniongelmaisia ja ongelmat vaikeasti määriteltävissä. Heidän kohtaamansa häiriöt ovat vakavampia ja pitkäkestoisia. Lasten ja nuorten ongelmien monimutkaistuesssa toimenpiteiden suunnitteluun ja toteutukseen tarvittavan tiedon määrä kasvaa. Asiakkaan kokonaisvaltaiseen kohtaamiseen tarvittavaa tietoa ei yksi ammattiryhmä kykene hallitsemaan. Eri toimijatahojen välinen yhteistyö on asiakkaan tilanteen kokonaisvaltaisessa kohtaamisessa välttämätöntä.

Valitessani tutkimusaihetta kiinnostuin aiheen ajankohtaisuuden lisäksi siitä, että työssäni musiikkiterapeutina kohtaan yhä useammin tilanteita, joissa eri ammattiryhmien edustajien ja perheen on kokoonnuttava yhteen pohtimaan asiakkaan tilannetta ja kuntoutuksen yhteisiä suuntia. Moniammatillinen tiimityöskentely nousee merkittävään rooliin omassa työssäni. Musiikkiterapiatutkimuksen saralla Suomessa musiikkiterapeuttien moniammatillista tiimityöskentelyä ja yhteistyötä ei varsinaisesti ole tutkittu. Moniammatillinen yhteistyö näyttäytyy mm. arviointikäytäntöjen (Ala - Ruona 2002; Mattila 1999) ja musiikkiterapiamuotoja (Ahonen-Eerikäinen, 1998) todentavien tutkimuksien ohessa. Ulkomaalaisista musiikkiterapeuttien tiimityöskentelyä käsittelevä tutkimus vertailee tiimissä toimivien ja ei-tiimissä toimivien musiikkiterapeuttien työssä jaksamisen eroavuuksia (Hills ym. 2000). Musiikkiterapeuttien tiimityöskentelystä löytyy kiinnostavia yksittäisiä puheenvuoroja tiimityön arjesta, sen enempää tutkimuksellista otetta sisältäen. (Eisler yms. 1993, Erkkilä 2001, Saukko 2001, Wheeler 2003.)

Kiinnostavaksi nousikin kysymys siitä, minkälaisissa tiimeissä musiikkiterapeutit toimivat ja, mitä esteitä, edellytyksiä ja haasteita heidän moniammatilliselle tiimityöskentelylle musiikkiterapeutin näkökulmasta löytyy. Tässä tutkimuksessa olen pohtinut moniammatilliseen tiimityöhön liittyviä taustatekijöitä yleisellä tasolla sekä musiikkiterapeutin roolin että ammatillisuuteen liittyvien tekijöiden kautta. Tutkimustulokset osoittavat, että musiikkiterapeutit toimivat useissa moniammatillisissa tiimeissä. Musiikkiterapeutti kohtaa työssään monia tiimityön odotuksia ja toiveita eri tahojen suunnalta. Hänen on luotava myös itse oman ammatillisuutensa kautta monia merkityksiä ja suhteita tiimin ja perustyönsä välille. Moniammatillinen työ on

haastavaa, mutta myös musiikkiterapeuttia palkitsevaa. Se, miten musiikkiterapeutin käsitykset tiimissä kuulumisesta, odotukset ja käytäntö kohtaavat, näyttäytyvät tämän tutkimuksen lopputuloksena. Näen tämän tutkimuksen hyödyn musiikkiterapeutiksi vastavalmistuvan ja jo useamman vuoden kliinistä työtä tehneen musiikkiterapeutin moniammatillisen työn todentajana ja pohdintaa herättävänä oman tiimityön kehittämisen tukena.

2 MONIAMMATILLINEN TIIMITYÖ

Yhteistyön ja moniammatillisen tiimityöskentelyn määritelmiä ja käsitteitä on monia. Viimeisen kymmenen vuoden aikana moniammatillinen tiimityöskentely on saanut rinnalleen uusia toisiinsa rinnastettavia termejä kuin verkostotyö, moniammatillinen yhteistyö, ryhmätyöskentely ja läheisneuvonpito. (Ks. Arnkil 2005; Eriksson & Arnkil 1995; Heino 2000; Isoherranen 2005; Seppälä ym. 1998; Virtanen 1999.) Moniammatillinen työskentely saa hyvinkin eri merkityksiä ihmisten puheissa. Eri ammattialojen piirissä käsitteen käyttö on hyvinkin kirjavaa. Lainsäädäntö ei myöskään tunne niitä sanoina eivätkä ne pidä sisällään täsmällistä merkityssisältöä (Mahkonen 2003, 109). Moniammatillisella tiimityöllä tässä työssä tarkoitetaan lasten ja nuorten parissa työskenteleviä eri alojen ammattilaisia, jotka tiimissä itseohjautuvasti ja yhteisvastuullisesti toistensa erilaisia tietoja ja taitoja hyödyntäen suorittavat yhteistä työkokonaisuutta. (Jalava & Virtanen 1995, 83.)

2.1 Moniammatillisen tiimityön piirteitä ja tyyppejä

Moniammatillisuudella voidaan tarkoittaa erilaisia asioita. Käytäntöjä on monenlaisia. Puhutaan moniammatillisesta ihmisestä, joka toimii monen ammattiryhmän asiantuntijuustehtävissä. Varsinaisesti tällä tarkoitetaan eri ammattiryhmiin kuuluvien asiantuntijoiden yhteistyötä ja yhdessä työskentelyä työryhmänä. (Linden 1999, 119.) Englanninkielisessä kirjallisuudessa erotetaan termit multiprofessional co-operation ja interprofessional collaboration. Edellisellä tarkoitetaan yhteistyötä, jossa perinteiset hierarkkiset valta-asetat ja työnjaot ovat voimassa. Jälkimmäinen tarkoittaa yhteistyötä eli yhdessä työskentelyä, jossa tieto, valta ja asiantuntijuus on jaettua. Yhteiskunnallisesta näkökulmasta moniammatillisuussuhteita on jouduttu miettimään erityisesti palvelujen monimuotoistuesssa julkisella, yksityisellä ja vapaaehtoisella sektorilla. Selvittelyn alla on se, miten palvelut voitaisiin organisoida mahdollisimman hyödyllisesti asiakkaan tarpeisiin. Pohdinnan aiheita ovat olleet myös palvelujen yhteensovitus, asiantuntijuuden muutos potilas- tai asiakaslähtöiseksi, erilaisuuden tunnistaminen ja hyväksyminen yhteistyössä, verkostoituva toimintatapa, erityisosaamisen ja laaja-alaisen osaamisen suhde. (Linden 1999, 119 - 120.)

Yleisimmin moniammatillisuus määritellään työyhteisön tai tiimin ominaisuudeksi (Linden 1999, 122 – 128.) Tiimi, Jalavan & Virtasen (1995, 83) mukaan, on pieni ryhmä ihmisiä, joilla on toisiaan täydentäviä taitoja. He ovat sitoutuneet yhteiseen tehtävään, suoritustavoitteeseen ja yhteiseen toimintamalliin ja he pitävät itseään yhteisvastuussa suorituksistaan. Karila & Nummenmaa (2001, 103) tuovat esille, että moniammatillinen osaaminen ei ole kuitenkaan yhtä kuin moniammatillisen tiimin toiminta. Moniammatillinen työyhteisö tai tiimi on mahdollisuus moniammatillisen osaamisen kehittämiseksi. Yhteistyöllä on kuitenkin moniammatillisessa työskentelyssä ja moniammatillisen asiantuntijuuden ja osaamisen kehittämisessä keskeinen rooli. Yhteistyöhön sitoutuminen merkitsee toimijalle sitoutumista oppimiskumppanuuteen, kehittävään vuorovaikutukseen ja oppimisprosessiin oman työn näkökulmasta. Moniammatillisuuden kehittäminen tapahtuu näin yhteistyön ja vuorovaikutuksen kautta, jonka perusedellytyksenä on tietyn tasoinen vuorovaikutus- ja yhteistyöosaaminen. Jotta moniammatillisuutta voidaan kehittää tarvitaan sitoutumista jatkuvaan kehittämiseen ja tämän edellyttämää reflektio - ja tiedonhallintaosaamista. (Karila & Nummenmaa 2001, 103-104.)

Övretveit (1995, 94) kuvaa kolme eri tiimi tyyppiä: asiakastiimit, vakinaiset tiimit eli yhteysverkostot ja viralliset tiimit. Asiakastiimi on ryhmä tiettyä asiakasta tiettyinä hetkenä palvelevia ihmisiä. He eivät välttämättä tunne toisiaan tai järjestä tapaamisia, mutta heillä on yhteisenä päämääränä asiakkaan auttaminen. Asiakastiimin kokoonpano voi muuttua ajan myötä: esimerkiksi arviointivaiheessa osallistuvat asiantuntijat saattavat jäädä pois myöhemmistä vaiheista. Tämä voi olla heikkous tiimin jatkuvuuden kannalta.

Yksi asiakastiimin tyyppi on Övretveitin (1995) nimeämä kokonaisjärjestelyn vastuuhenkilölle palveluja tuottava tiimi. Tämä tiimi eroaa muista siinä, että kaikki työhön liittyvät suhteet ovat vastuuhenkilön ja muiden jäsenten välisiä. Suhteet ovat muita tiimejä tarkemmin määriteltyjä. Ne ovat välineitä yhden asiakkaan palvelemiseksi ja ne perustuvat yhteiseen hoito- ja hoivasuunnitelmaan, jossa määritellään kunkin henkilön tehtävät. Tällainen ryhmä tapaa harvoin, jos ollenkaan, ja sen kokoonpano on muita tiimejä helpommin muutettavissa. Suurin osa ryhmän jäsenistä kuuluu

todennäköisesti useisiin eri asiakastiimeihin. Vastuuhenkilö koordinoi ryhmän toiminnan hoito- ja hoivasuunnitelmassa tai palvelusopimuksessa mainittujen täsmällisten määritelmien mukaisesti, sen sijaan, että ryhmän jäsenet olisivat yhteydessä toisiinsa. (Övretveit 1995, 94-96.)

Asiakastiimityypin äärimmäinen muoto on sellainen kokonaisjärjestelyn vastuuhenkilölle palveluja tuottava tiimi, jonka jäsenet on kiinnitetty sopimuksin. Tällaisessa tiimissä ryhmän sisäiset suhteet on määritelty tarkkaan sopimuksissa sekä hoito- ja hoivasuunnitelmassa. Ryhmään kuuluvat kaikki ne, joiden kanssa vastuuhenkilö on tehnyt sopimuksen asiakkaan palvelemiseksi. Kyseessä on koko asiakastiimiä pienempi ryhmä, sillä asiakastiimin kaikilla jäsenillä (esim. hoitava omainen, muu vapaaehtoinen auttaja) ei ole palveluja koskevaa sopimusta vastuuhenkilön kanssa. (Övretveit 1995, 96-99.)

Övretveitin (1995, 102-105) kuvaamiin vakinaiisiin tiimeihin kuuluvat yhteysverkostot ja viralliset tiimit. Kolme eri piirrettä erottaa nämä tiimit toisistaan: integraatio (yhteistyön tiiviys tiimin jäsenten välillä), rakenne (tiimin kokoonpano ja johtamistavat) ja ”prosessit” (asiakaspolkujen järjestäminen, eli kuinka tiimi ottaa asiakkaat vastaan ja käsittelee heitä kokonaisjärjestelyprosessin eri vaiheissa). Tiimin rakenne vaikuttaa pitkällä aikavälillä yhteistyön luonteeseen enemmän kuin mikään muu seikka. Tämän vuoksi rakenne on asiakkaan tarpeiden tyydyttämisen kannalta kaikkein tärkein tiimin organisaation osa-alue.

Työntekijöiden vapaaehtoinen ja epävirallinen ryhmittymä on yhteysverkosto. Kyseessä voi olla löyhä yhteenliittymä, jossa asiakkaita voidaan ohjata kätevästi työntekijältä toiselle. Tällöin yksi tiimin jäsen yleensä tuntee osan muista jäsenistä, muttei kaikkia heistä. Toista yhteysverkoston muotoa taas edustavat säännölliset tapaamiset, jossa asiakkaita ohjataan työntekijältä toiselle, keskustellaan yhteisistä asiakkaista ja suunnitellaan yhteistyötä. Tiimillä ei ole sovittuja tai sitovia toimintaperiaatteita; osallistuminen on vapaaehtoista ja tarkemmin määrittelemätöntä. Ryhmä toimii yhteisesti tiedostettujen käytäntöjen ja sanattomien sopimusten pohjalta. Ryhmällä ei ole virallista johtajaa ja jäsenten välisiä suhteita ei ole määritelty. Tavallisesti jokainen verkoston jäsen kuuluu myös johonkin toiseen tiimiin, jolla on toimitilat muualla ja jota

johtaa ammatti- tai toimialakohtainen esimies. Yhteysverkoston etuna työntekijöiden toiminnan koordinoimisessa on sen joustavuus: yhteysverkosto voi tarvittaessa laajentua, tehdä sopimuksia ja muuttaa päämääräänsä, ja sen jäsenet pysyvät koko ajan mahdollisimman itsenäisinä. Haittapuolia ovat jatkuvuuden puuttuminen, yhteysverkoston epäluotettavuus ja se, että jäsenten välinen sanaton luottamus ja vastavuoroisuus eivät yleensä ole riittäviä kestämään ulkopuolelta tulevia paineita. Yhteysverkostot eroavat toisistaan sen suhteen, mihin jäsenet pyrkivät tekemällä yhteistyötä. Joskus yhteysverkostoista voi kehittyä virallinen tiimi. (Övretveit 1995, 105-106.)

Virallinen tiimi eroaa yhteysverkostoista siinä, että sillä on vakiintunut kokoonpano, sovitut ja selvästi määritellyt toimintaperiaatteet sekä virallinen tiimin johtaja. Yleensä tiimillä on myös yhteiset toimitilat, ja asiakkaat tulevat palveluun tiimin eikä yksittäisen tiimin jäsenen kautta. Byrokraattinen organisaatiomalli on vallitsevana: tiimi on hierarkkinen, se noudattaa tiettyjä sääntöjä ja sillä on selvä rooli- ja tehtäväjako. Jäsenten väliset suhteet ovat määriteltyjä ja päätöksentekomenetelmät täsmällisesti sovittuja. Virallisen tiimin etuna on, että ne takaavat jatkuvan moniammatillisen palvelun, jonka jäsenten osaamisen pitäisi vastata asiakasväestön tarpeita. Virallisia tiimejä on olemassa kuutta eri tyyppiä alkaen keskitetysti johdetusta tiimistä ja päätyen koordinoituun tiimiin. Useimmat tiimit ovat eri tyyppien yhdistelmiä. (Övretveit 1995, 107-116.)

2.2 Tiimityön edut ja esteet

Moniammatillisilta tiimeiltä odotetaan usein uutta pontta työhön, hyötyä, joka yksin työskenteleviltä jäisi saavuttamatta. Alkuunpääsy ei ole kuitenkaan kitkatonta, eikä kitkan aiheuttajia ole helppo havaita. Moniammatillisella tiimityöllä haetaan usein byrokraattiseen ja jakautuneeseen palvelujärjestelmään uudenlaista joustavuutta ja moniulotteisuutta. Tavoitteena on ammatillisen työn vahvistaminen erilaista asiantuntemusta yhdistämällä. Samalla pyrkimyksenä on myös asiakaspalvelun laadun parantaminen. Pohjola (1999, 110) väittää, että monet uudet yhteistoiminnallisen työn piirteet ovat vielä osittain enemmän hyvää tarkoittavia tavoitteita kuin käytännön

todellisuutta. Esimerkiksi yhteistyötä uskotaan tehtävän huomattavasti enemmän kuin sitä tehdään. Usein yhteistyö ymmärretään paljon kapeampana, jolloin siihen luetaan kaikki tiedustelut, puhelinsoitot, konsultaatiokysymykset tai keskinäiset kokoontumiset. Nämä ovat kuitenkin enemmän yhteydenpitoa kuin tietoisesti sovittua, yhteiseen tavoitteeseen tähtäävää yhteistyötä. Käytännön toiminta jää usein yhteydenpidon tasolle. (Pohjola 1999, 124.)

Pellinen (1996, 132) toteaa tutkimuksissaan, että toisen työn tuntemattomuus on useimmiten yhteistyön esteenä. Asiakkaan verkostossa toimivat viranomaiset eivät läheskään aina tunne toistensa osuutta palveluketjussa. Eri sosiaali- ja terveysalan tutkimusten mukaan (Karila & Nummenmaa 2001; Kankkunen & Mettälä 2001; Kaukolahti 2002; Pohjola 1999; Riuttanen 2001) yhteisen työn sujumista estää se, että yhteistyön eri osapuolilta puuttuu avoimuus, keskinäinen luottamus ja toisen työn kunnioitus. Heiltä puuttuu kyky kommunikoida niin, että toinen ymmärtäisi eli yhteiset käsitteet ja yhteinen kieli. Asianomaisilla ei ole aikaa arvokeskusteluun ja yhteinen tavoite puuttuu tai on epäselvä. Oman erityisalueen tunnistaminen ja siihen perustuva selkeä identiteetti ja ristiriitojen käsittelykyky puuttuu. Perinteinen käsitys muilta suljettuun erityistietoon perustuvasta asiantuntijuudesta sisältää ajatuksen oman asiantuntijatiedon ylivertauudesta. Asiantuntijuutta pidetään myös yksilöllisenä ominaisuutena, jolloin pyritään pitämään kiinni ammatillisesta itsemääräämisoikeudesta ja riippumattomuudesta.

2.3 Tiimityön haastavuus

Toiseuden oivaltaminen on käännekohta tiimityöskentelyprosessissa. Tärkeää yhteistyön kannalta on, että hyväksyy toisen ihmisen, toisen erilaisuuden ja erikielisyyden. (Pellinen 1996, 132 -137.) Tiimityön tekemisen tärkein motiivi on yhteistyö ja erilaisuuden hyödyntäminen (Jalava & Virtanen 1995, 87.) Yhteistyön kannalta merkittävää on myös se, millainen on kunkin yhteistyöhön osallistujan henkilökohtainen suhde asetettuihin tavoitteisiin. Tätä suhdetta säätelee omalta osaltaan työntekijän asiantuntijuus ja hänen ammatti-identiteettinsä. (Ojuri 1996, 118 - 122.)

Asiantuntijuus määritellään usein myös yksilön ominaisuudeksi. Toisaalta yhteistyö liitetään perinteisen yksilöasiantuntijuuden näkökulmasta yhdeksi asiantuntijuuden taidoksi. Moniammatillisen asiantuntijuuden näkökulmasta yhteistyö taas edellyttää koko toimintatavan ja sen vuorovaikutuskäytäntöjen ottamista tarkastelun kohteeksi. Yhteistyön tarkoituksena moniammatillisessa työympäristössä on eri työntekijöiden töiden yhteensovittaminen. (Karila & Nummenmaa 2001, 104.)

Launiksen (1997, 122 - 123) mukaan moniammatillisuus edellyttää asiantuntijuuden horisontaalisen, rajoja ylittävän näkökulman nostamista yhdeksi tärkeäksi kehittämisen perustaksi. Asiantuntijuus yksilön suorituksena tai yksinomaan koulutuksen tuottamana ominaisuutena ei ole enää niin merkittävä kuin moniammatilliset rajat ylittävä jaettu osaaminen. Moniammatillisen osaamisen lähtökohtana on yhteisesti jaettu tulkinta toiminnan tavoitteista, arvoista sekä samansuuntainen ihmiskäsitys. Tärkeintä on kuitenkin yhteneväinen käsitys toiminnan tavoitteista eli niistä perustehtävistä, joita työyhteisössä ollaan yhdessä toteuttamassa.

Yhteistyön kehittäminen nousee ongelmakohtien tiedostamisesta (Ojuri 1996, 126). Hallintorajoja ylittävä moniammatillinen toiminta voi kohdata vaikeuksia, mikäli hallinnolliset rakenteet eivät tue joustavaa yhteistyötä. Moniammatillisen toiminnan kehittäminen joutuu koetukselle myös usein sen vuoksi, että työntekijöiden vaihtuvuus on suurta (Tyyskä 2002, 37.) Yhteistyön kehittäminen edellyttää jatkuvaa koulutusta ja työnohjausta. Moniammatillinen osaaminen kehittyy parhaiten vain työssä oppien. Karvinen (1996, 32 - 43) muistuttaa, että ”oikea ammatillisuus” luodaan muutoksessa ja muuttuvissa moniammatillisissa yhteistyösuhteissa. Asiantuntijan on kyettävä sovittelemaan ja yhdistelemään elementtejä eri yhteyksistä tuottaen monenlaisia tekijöitä sisältäviä ja yhdisteleviä aidosti moniammatillisia ongelmanratkaisuja.

Moniammatillisessa työskentelyssä työyhteisön jäsenten on mahdollista oppia yhdessä ja oppia toisiltaan. Jotta tällainen oppiminen olisi mahdollista, on työntekijöiden ylitettävä asenteellisia rajoja ja heidän on tietyissä määrin oltava valmiit luopumaan oman erityisosaamisensa rajojen vartioinnista. Karila & Nummenmaa (2001) toteavatkin että, tämä kaksitahoisuus saattaa olla yksi moniammatillisen työskentelyn kehittämisen suurimmista haasteista. Työntekijöitä vaaditaan yhtäältä

kirkastamaan ja vahvistamaan omaa erityisosaamistaan, jotta heillä olisi selkeä antinsa moniammatillisen työryhmän työskentelyyn ja toisaalta moniammatillisen työskentelyn prosessissa oma erityisosaaminen on painettava taka-alalle ja keskityttävä rakentamaan ryhmän yhteistä osaamista. Moniammatillisuudessa yksilöllinen ja yhteisöllinen osaaminen siis vuorottelevat ja kehittävät toinen toistaan. (Karila & Nummenmaa 2001, 148 – 151.)

Moniammatillinen tiimi pitää sisällään ryhmän kehittymisen vaiheet (ryhmän muodostumisvaihe, kuohuntavaihe, yhteisyyden ja normien luomisen vaihe ja suoritusvaihe). Ryhmän tavoitteiden selkiytyminen ja yhteinen mieltäminen on ehkä merkittävin ryhmää rakentava tekijä. Toinen ulottuvuus liittyy ryhmän sosiaaliseen kenttään. Jokainen jäsen joutuu alkuvaiheessa etsimään identiteettiään suhteessa sosiaalisessa kentässä; kuka minä olen suhteessa näihin muihin ihmisiin, millaisessa roolissa voin toimia, millainen on minun asiantuntemukseni ja panokseni tämän ryhmän toimintaan. Selkiytymättömyys ilmenee ahdistuksena, vaivautuneena olotilana, kyvyttömyytenä keskittyä tehtävään. Ryhmän kehityksen ymmärtäminen auttaa jäseniä selkiyttämään joskus sekavalta tuntuvia tilanteita ja sietämään niistä aiheutunutta stressiä. (Jalava & Virtanen 1995, 91 -93.)

Övretveit (1995) toteaa, että yhteistyö ei synny vain siitä, että joukolle ihmisiä kerrotaan heidän olevan ”tiimi”. Sitä helpompaa yhteistyö on ja sitä vähemmän yhteistyön sujuvuus perustuu sille, sattuuco ryhmässä olemaan sopiva yhdistelmä erilaisia persoonallisuuksia, kun huomioidaan työskentelyssä seuraavia seikkoja.

1. Ylemmän tason johtaja tai johtoryhmä on vastuussa yhteistyön parantamisesta ja mahdollisen moniammatillisen tiimin perustamisesta.
2. Tiiminjäsenten tiimissä työskentelyyn käyttämä aika on määritelty.
3. Tiimillä on yhteinen ”asiakasindeksi”, josta näkee, ketä asiakkaita kukin tiimin jäsen tiettyinä hetkinä palvelee.
4. Tiimillä on yhteiset toimitilat.
5. Tiimillä on johtaja, jonka rooli sisältää sovitut ja selvästi määritellyt velvollisuudet sekä tietyn toimivallan ja tulosvastuun.
6. Tiimillä on vain yksi kansio kutakin asiakasta kohti.

7. Jäsenten roolit sekä muut kaikkia jäseniä koskevat periaatteet ja menettelytavat ovat kirjattuna toimintasuunnitelmaan.
8. Toimintasuunnitelmaa tarkistetaan toistuvasti tiimin sisällä. (Övretveit 1995, 305.)

Tiimin työskentelyä voidaan arvioida yksilöllisesti tai yhdessä tiimin kanssa myös seuraavia kysymyksiä pohtien. Onko ryhmän tehtävä jäsenille selkeä? Ymmärtävätkö jäsenet tehtävän samalla tavalla? Miten tiimin jäsenet ovat sitoutuneet tehtäväänsä? Millainen on tiimin ilmapiiri? Tuntevatko ryhmän jäsenet saavansa tukea toisiltaan? Oppiiko ryhmä työssään uutta? Onko tiimissä ideoita? Onko ideoille rakentavaa kritiikkiä? Ja lopuksi onko tiimin työ tuloksellista? Tuloksellisuuden arviointi on sosiaali- ja terveydenhuollossa tärkeä kysymys. (Jalava & Virtanen 1995, 98 - 100.)

2.4 Asiantuntija - vai asiakaslähtöistä tiimityötä?

Asiakaslähtöisen ja perhekeskeisen ajattelun myötä asiakkaita on otettu yhä enemmän mukaan yhteistyötiimeihin. Yhteistyö on ajateltu tavallisesti asiantuntijoiden tai viranomaisten keskinäiseksi toiminnaksi. Tarkemmin ajateltuna onhan kyse asiakkaan osallisuudesta omaan asiaan. Hän on asianosainen ja siksi muita yhteistyökumppaneita jopa merkittävämpi. Onkin tärkeä muistaa, että asiakkaat tekevät joka tapauksessa osan työstä ja se unohtuu asiantuntijakeskeisessä toimintaympäristössä. Jos merkityksellinen muutos toteutuu, se perustuu vahvasti asiakkaan omaan panokseen. Toisaalta miten muuten asiakkaat voivat oppia jäsentämään asioitaan uudella tavalla ja muuttamaan niitä, jos he eivät ole tiiviisti mukana yhteisessä prosessissa?

Pohjola (1999, 125) korostaa, että yhteinen työskentely voi puolin ja toisin toimia peilinä ja palautteena omalle toiminnalle. Samalla tavoin myös työntekijä voi asiakkaan kokemuksen välittymisen kautta siirtyä asiakkaan rinnalle ja katsoa toimiaan peilistä. Toimivasta yhteistyöstä hyötyvät kaikki osapuolet. Asiakkaan osallisuuden liittäminen asiantuntijoista koostuvaan moniammatilliseen tiimiin voisi nimetä Launiksen (1994) mukaan jaetuksi asiantuntijuudeksi. Se perustuu yhteisiin tavoitteisiin ja suunnitteluun, jossa asiakas on mukana omassa asiassaan ja viranomaisten tuntemus on asiakkaan

palveluksessa. Samalla sitä voidaan kutsua nöyräksi asiantuntijuudeksi, joka näkee omat ja toisten kokemuksen oppimisen lähteinä. Ammatillisuutta voi kehittää käyttäen yhteisyyttä voimavarana, mutta se ei mene asiakkaiden ohi. (Pohjola 1999, 126.)

Asiakaslähtöisyyden kannalta on tärkeää, että asiakkaan kertomukset omasta tilanteestaan nähdään vuorovaikutuksessa tasavertaisina näkökohtina tilannetta määriteltäessä (Mönkkönen 1996, 63.) Määttä (1999) kuvaa psykomyyttiä, joka vallitsee ammatti-ihmisten keskuudessa. Psykomyytissä asiantuntijuus ja tulkinnan oikeus on vain ammatti-ihmisillä. Vain he ovat päteviä tekemään objektiivista arviointia sekä erilaisia kuntoutus-, kasvatus- ja opetussuunnitelmia. Vanhemmat jäävät sivustakatsojiksi. Heidän tehtäväkseen jää ymmärtää, että suunnitelmat on tehty lapsen parhaaksi. Perheen elämäntilanteesta lähtevä suhtautumistapa vie kohti vanhempien ja ammatti-ihmisten yhteistyötä tasavertaisuutta kohti. Yhteistyötä voidaan kutsua tällöin ”vanhempien valtaistumiseksi” eli vanhemmat otetaan täydestä. Kyse on vanhempien mahdollisuuksista vaikuttaa olosuhteisiin ja saavuttaa itse asettamiaan päämääriä lapsen ja perheen suhteen. Tavoitteena on välttää opitun avuttomuuden kehän syntyminen. Vanhempia rohkaistaan itse arvioimaan ja päättämään, mitä he ja lapsi tarvitsevat. Vanhemmat saavat todellista valtaa lapsen opetuksen ja kuntoutuksen suhteen. (Määttä 1999, 38 - 47.)

2.5 Musiikkiterapeutti moniammatillisessa tiimissä

Musiikkiterapeutin toimimista moniammatillisissa tiimeissä Suomessa on tutkittu hyvin vähän. Aiheesta löytyy mainintoja eri musiikkiterapiatutkimuksien ohessa ja yksittäisissä puheenvuoroissa. Saukko (2001b, 40 – 45) peräänkuuluttaa terapeutin ja perheen välistä yhteistyötä ja sen suunnitelmallista kehittämistä osana terapeutin arkityöskentelyä. Hyvän yhteistyön kriteereinä hän mainitsee yhteisen kielen, luottamuksen ja keskinäinen kunnioituksen. Terapeutin itsetuntemus, omien rajojen ja käytössä olevien voimavarojen tunnistaminen on tärkeää. Omien yhteistyövalmiuksien kehittäminen alkaa nykyisten toimintatapojen tiedostamisesta. Minkälaiset tiedot, taidot ja asenteet terapeutina omaa? Miten terapeutti on oppinut menettelemään nykyisessä ja entisessä työyhteisössä? Kuinka paljon ja minkälaisia aikaisempia kokemuksia

terapeutilla on erilaisista perheistä ja työskentelystä vanhempien kanssa? Onko terapeutilla riittävästi taitoja, aikaa ja voimia yhteistyön kehittämiseen ja tarvittaessa sen tehostamiseen?

Jokaista terapeuttia, myös nykyään musiikkiterapeuttia koskeva Kelastandardi (4/15.4.2003), tuo esille yhteistyönäkökulman, jossa terapeuttia pyydetään kirjaamaan asiakasta koskevaan kuntoutuspalautteeseen myös ”muut olennaiset havainnot ja tapahtumat kuten esimerkiksi yhteistyön kuntoutukseen osallistuvien muiden terapeuttien ja kuntoutujan lähipiirin kanssa sekä päätösvaiheessa käydyn palautekeskustelun keskeiset asiat”. Kelan kiinnostus musiikkiterapeuttien yhteistyötoimintatavoista näyttäytyy mm. Suomen musiikkiterapiayhdistyksen järjestämässä koulutuspäivässä Helsingissä (Erkkilä 2001, 14). Kansaneläkelaitoksen asiantuntijalääkäri Paavo Rissanen (Erkkilä 2001, 14 - 15) epäili, ovatko musiikkiterapeutit edes keskustelleet kunnolla siitä, miten musiikkiterapeutit liittyvät kuntoutuksen kokonaisjärjestelmään. Kuinka paljon esimerkiksi neuropsykologisella painotuksella tekevät musiikkiterapeutit tekevät yhteistyötä neuropsykologien ja neurologin tai puheterapeuttien kanssa?

Kelan nykylinjan mukaisesti kuntoutuksen kokonaisjärjestelmää pidetään moniammatillisena, monitieteisenä, monialaisena, suunnitelmallisena ja tavoitteellisena toimintana. Viimeisin suuntaus Kelan kuntoutustarjonnassa ja palvelujen suunnittelussa on Kelan moniammatillinen perhekuntoutus kokeiluhanke. Alle 16-vuotiaiden lasten psykiatrisessa kuntoutuksessa Kelan tehtävä on kehittää uusia kuntoutusmuotoja. Moniammatillinen perhekuntoutus on monialaista toimintaa, jossa mukana ovat lapsen tai nuoren ja hänen perheensä monet toimintaverkostot, kuten koti tai lastenkoti, koulu, sosiaalitoimi ja usein myös jokin kolmannen sektorin toimija. Toiminnan ”kotipesän” muodostaa joku jäljempänä mainituista palvelutuottajista ja sen kokoama asiantuntijaryhmä, joka koostuu tarpeen mukaan lasten- ja nuorten psykiatreista, eri tavoin koulutetuista psykoterapeuteista, ohjaajista ja valmentajista, neuropsykologeista, opettajista jne. (Kelan tiedote 23.2.2004.)

Musiikkiterapeutit voivat olla yksi osa moniammatillista kuntoutustiimiä. Ahonen – Eerikäinen (1998) tutki väitöskirjassaan musiikkiterapeuttien työskentelytapoja ja lasten

musiikkiterapian muotoja. Kiinnostavaa on se, että aineistosta, musiikkiterapeuttien Kelalle toimittamista lausunnoista, ei noussut esiin yhteistyökuviot perheen ja/tai hoitavan tahon ja muiden terapeuttien välillä, vaikka Kela sitä omissa terapeuttiohjeistuksissaan Kelastandardissa toivoo. Ahonen - Eerikäinen (1998, 307; 315) toteaa perheen panoksen ja merkityksen terapian kulkuun jääneen selvittämättä. Hän tuo kuitenkin esille sen että, yleisesti ottaen vanhemmat arvostavat aktiivista rooliaan lapsensa kuntoutuksessa.

Saukko (2001a, 41 - 42) tuo esille myös yhteistyön tekemisen käytännön erot puhuttaessa laitosterapeutista tai ns. ulkopuolisesta, yksityisenä ammatinharjoittajana toimivasta musiikkiterapeutista. Laitoksella on useimmiten yhteistyön tekemiseen jonkinlaiset toimintaohjeet tai vakiintuneet menettelytavat. Ulkopuolinen terapeutti, joka käy laitoksessa, koululla tms. pyrkii toimimaan ”talossa talon tavalla”. Hän saattaa joutua näkemään vaivaa päästäkseen luontevasti mukaan eri paikkojen erilaisiin toimintatapoihin. Tällöin Saukon mukaan on tärkeää osata paitsi sulautua joukkoon, myös tarvittaessa pitää kiinni periaatteista, jotka ovat oman työn onnistumisen kannalta olennaisia.

Hyvä esimerkki moniammatillisesta tiimityöskentelystä laitosmusiikkiterapeutin kannalta löytyy Pääjärven kuntayhtymän toimintamallista (Mattila 1999; Varkila 2003.) Mattila (1999) tutki omaa kliinistä musiikkiterapia-arviointityötään, musiikin avulla tehtävää asiakkaan kokonaistilanteen kartoitusta myös moniammatillisen työryhmän toiminnan kannalta. Osallistuminen moniammatillisen työryhmän toimintaan toi musiikkiterapeuttiselle arvioinnille merkityksellisiä ulottuvuuksia. Musiikkiterapeutti voi pohtia ja verrata omia tutkimustuloksiaan muiden terapeuttien tutkimuksiin ja päinvastoin. Musiikkiterapeuttien arvioinnin tulokset eivät jää irralliseksi ja näin tukevat asiakkaan ymmärrystä ja kokonaishoitoa laajemmaltikin. Yhteistyön myötä muiden terapeuttien tieto musiikkiterapia-arvioinnista ja yleensäkin musiikkiterapiasta lisääntyy ja samalla musiikkiterapeutti voi täydentää omaa tietämystään. (Mattila 1999, 71-72.) Varkila (2003, 277) toteaa, että esimerkki on vain yhdestä kehitysvammahuolto-organisaation mallista, eikä näin yleistettävissä muiden julkisten palvelujärjestelmien toimintaan. Mielenkiintoista olisikin hänen mielestään, selvittää millaisia muita yhteistyökäytäntöjä muualta löytyy ja miten siellä toimitaan.

Ala-Ruona (2002) psykiatristen asiakkaiden musiikkiterapia-alkuarviointia koskevassa tutkimuksessaan toi esille musiikkiterapeuttien toimivan tyypilliseen tapaan useissa eri työryhmissä, riippuen siitä mistä heille lähetetty asiakas tulee. Musiikkiterapeutti tuo työryhmään musiikillisen vuorovaikutuksen kautta saatua tietoa. Terapeuttien tuomat luovan työskentelyn kautta nousseet havainnot asiakkaan piilevistä voimavaroista voivat rikastuttaa työryhmän käsitystä asiakkaasta. Ala-Ruonan (2002) tutkimuksen tulosten mukaan lähettävät tahot eivät käytä musiikkiterapia-arviointia uuden tiedon hankkimiseksi. Syyksi tähän nousi tiedon puute musiikkiterapia-arvioinnin mahdollisuuksista. Musiikkiterapeutin tuoma tieto arviointijaksolta oli voinut joissain tapauksissa auttaa työryhmää selkiyttämään kuvaa asiakkaasta ja mahdollisesti asiakkaan diagnoosia. Työryhmässä toimiminen oli vastavuoroista ja tärkeänä asiana työryhmätoiminnassa nousi toimivan yhteistyön merkitys ja erityisesti työryhmän keskinäisen ymmärryksen merkitys. (Ala-Ruona 2002, 91-92.)

Hills, Norman ja Forster (2000) vertailivat tutkimuksessaan moniammatillisessa tiimissä työskentelevien ja yksin työskentelevien musiikkiterapeuttien stressi ja työssä jaksamisen eroja. Musiikkiterapeuttien tuloksia verrattiin myös muihin sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisiin ja heidän työssä jaksamista koskeviin tutkimustuloksiin. Tutkimuksen tulokset toivat esille sekä tiimissä toimimisen haasteellisuuden että myös sen palkitsevuuden. Suhteutettuna stressi ja tiimityön kuormittavuuteen tulokset korostivat tyytyväisyyttä, jota yhdessä eri ammattilaisten kanssa tehtävä yhteistyö toi musiikkiterapeuteille. Moniammatillisessa tiimissä työskentelevät musiikkiterapeutit tunsivat omat taitonsa paremmin kuin ei-tiimissä toimivat musiikkiterapeutit. He eivät kokeneet sen enempää emotionaalista uupumusta työtään tai asiakkaitaan kohtaan kuin ei-tiimissä toimivat musiikkiterapeutit. Kumpikaan tutkimusjoukko ei kärsinyt työssä uupumisesta yleisiä keskiarvoja enempää.

Eniten palkitsevaksi musiikkiterapeutit mainitsivat käytännön työnsä ja toiseksi eniten palkitsevaksi he mainitsivat tiimissä toimimisen. Yli puolet tutkimukseen osallistuneista musiikkiterapeuteista mainitsi tiimin jäsenten musiikkiterapeutin työn ymmärtämisen vaikeuttavaksi asiaksi. Hieman enemmän tiimin jäseninä olevat musiikkiterapeutit mainitsivat tämän ongelmaksi kuin ei-tiimin jäsenet. Tiimissä toimivat

musiikkiterapeutit kokivat työkaverit yhdeksi paineiden lähteeksi. Paineita heille toi myös ajoittainen roolin epäselvyys tiimissä. Tiimissä toimivat musiikkiterapeutit samaistuivat enemmän omaan ammattikuntaansa kuin tiimiinsä, vaikka miltei yhtä suuri joukko samastui molempiin sekä ammattikuntaan että tiimiin. Tutkimus toi esille sen, että musiikkiterapeutit toimivat useammassa kuin yhdessä tiimissä ja tutkimustulokset pohjautuivat musiikkiterapeuttien useisiin tiimikokemuksiin. (Hills, Norman & Forster 2000, 32-40.)

Hills yms. (2000) toivat esille, että musiikkiterapeuteilla saattoi olla erityinen asema suhteessa tiimiin kuin muilla tiimin jäsenillä, jotka toimivat yhtenäin tiimissä. Se, että musiikkiterapeutit viettävät verraten suhteessa vähemmän aikaa moniammatillisessa tiimissä kuin muut ammattilaiset, johtui todennäköisesti musiikkiterapeutin työn kausittaisen luonteen takia. He ehdottivat jatkotutkimusta osoittamaan musiikkiterapeuttien tiimityön luonne ja merkitys erilaisten tiimikokemusten kautta tiimissä toimimisen ja ei- tiimityön välillä, joita musiikkiterapeutit kohtaavat heidän työssään. Heidän tutkimus osoitti, että musiikkiterapeutit työskentelivät kirjavasti eri työolosuhteissa ja tutkimus osoitti joitain samankaltaisuuksia ja erilaisuuksia niiden välillä, jotka toimivat osana moniammatillista tiimiä ja niiden, jotka eivät toimineet tiimeissä. (Hills, Norman & Forster 2000, 32-40.)

Barbara Wheeler (2003) jakaa musiikkiterapeuttien moniammatillisen tiimityöskentelyn kolmeen erilaiseen työskentelytapaan. Hän toteaa, moniammatillisen tiimityöskentelyn käsitteessä olevan eroja ympäri maailmaa. Sisällöt ja toimintatavat eroavat toisistaan. Ensimmäisessä mallissa (interdisciplinary model) ammattilaiset antavat palveluja erilaisissa ammatillisissa kentissä. Tiimin jäsenet jakavat tavoitteet ja toteutussuunnitelmat toistensa kanssa. Tiimin jäsenet toteuttavat oman osuutensa suunnitelmasta ylittämättä ammatillisia rajoja. Toisessa mallissa (multidisciplinary model) jokainen tiimin jäsen muodostaa eri suunnitelmat kohdatakseen asiakkaan tarpeet. Tiimin jäsenet toteuttavat vain oman osuutensa kuntoutussuunnitelmasta. Kolmannessa muodossa (transdisciplinary model) tiimin työ ylittää yksilölliset ammatti-identiteetit. Kaikki tiimin jäsenet ovat vastuussa toteutuksen suunnittelusta. Tavoitteet on asetettu monesta näkökulmasta, joiden kanssa tiimi työskentelee läpi koko prosessin. Tätä mallia on käytetty ensisijaisesti erityisopetuksessa ja moniongelmaisten ja syvästi

kehitysvammaisten lasten parissa työskennellessä. Moniammatillista tiimityöskentely osana musiikkiterapiaa pitää sisällään sekä mahdollisuuksia että haasteita. Wheeler mainitsee tiimissä työskentelyn sekä positiiviset että negatiiviset puolet, musiikkiterapeutin tyytyväisyyden tai turhautumisen moniammatillisessa työskentelyssä. Musiikkiterapeutit saavat innostusta omaan työhönsä toisilta ammattilaisilta. Musiikkiterapeutti voi kommunikoida toisten ammattilaisten kanssa kertoen omasta työstään ja oppien samalla heiltä jotain. Moniammatillisen työn turhauttavan puolen musiikkiterapeutit kokevat tilanteissa, jossa hänen mielipidettään ei kuunnella ja häntä oteta huomioon. (Wheeler 2003, www -lähde.)

Musiikkiterapeutti kuuluu osana laajempaa asiakasta ympäröivää sosiaalista verkostoa. Musiikkiterapeuttia koskettaa läheisesti asiakasryhmien ja terapian maksavien tahojen kautta erilaiset kuntoutus- ja hoitokäytännöt. Hoitavan/lähettävän tahon, sairaalan, käytännöt heijastuvat musiikkiterapian toteuttamiseen. Esimerkiksi lastenpsykiatria on poikkeuksellisen suuressa määrin yhteistyötä. Yhteistyö toteutuu kahdessa osassa: eri työntekijät sekä tutkivat että hoitavat lasta ja hänen koko perhettään oman erityisalueensa puitteissa, tiimikokouksissa he kokoavat ja vaihtavat tietoja pyrkien muodostamaan yhteisen diagnoosin, käsityksen lapsesta ja perheen vaikeuksista ja tekevät hoitosuunnitelman. (Almqvist 2000, 159.)

Kuntoutuksesta puhuttaessa kuntoutuksen keskeinen toiminta-ajatus on kuntoutujan laaja-alaisia tarpeita korostava moniammatillinen auttamisprosessi. Kuntoutuksen asiakaspalveluyhteistyöstä on säädetty oma laki (604/91). Sen tarkoituksena on kannustaa yhteistyötä viranomaisten, yhteisöjen ja palvelutuottajien välillä kuntoutusprosessin eri vaiheissa, kuntoutustarpeen ja -mahdollisuuksien arvioimisessa, kuntoutukseen liittyvien koulutuksen järjestämisessä ja työllistymisen edistämässä. Kuntoutuksen ihmiskäsitys tulee olla ehjä kokonaisuus. Se käsittää ruumiillisen, fyysiseen terveyteen liittyvän kuvan ohella kokemuksellisen, yhteisöllisen, teknis-taloudellisen ja merkityksen alueet. Siis elämänhistorian, tunne-elämän tasapainoisuuden, ihmissuhteet niin kotona kuin työpaikalla, yleisen hyvinvoinnin sekä elämän tarkoituksen ja arvot. (Rissanen 2001, 510-515.)

Rissanen (2001, 514) kuvaa myös, että kukaan yksittäinen terapeutti tai lääkäri ei voi tätä kaikkea hallita, ellei hänellä ole yhteistyö- ja vuorovaikutusosaamista ja -halua sekä yhteistyö- ja yhteydenpitotaitoa asiakkaansa sekä kuntoutus ja muun palvelujärjestelmän kanssa. Koska sairastaminen ja kuntoutuminen ovat moniulotteisia ja kuntoutus sen vuoksi poikkitieteellistä, kuntoutuskäytännöt ovat usein todella vaativia. Yhden asiantuntijan tiedot ja muut voimavarat ovat rajallisia, joten tiimin käyttö kuntoutuksen välineenä on yleistä ja tarpeellista. Tiimityöskentely on kuitenkin vaativaa ja se vaatii huolellista suunnittelua ja kouluttautumista. (Rissanen 2001, 510-515.)

Yhteistyön tekemisessä kohdataan usein vaitiolovelvollisuuksiin liittyviä asioita. Mahkonen (2003) kuvaakin oikeudellisesta sääntelystä käsin tiimityön moninaisuutta, koska tiimityö, verkostotyö ja moniammatillinen yhteistyö –sanoina eivät käsitä täsmällistä merkityssisältöä. Oikeudellisesta sääntelystä käsin niitä ei tapaa laisinkaan. Ne ovat tästä syystä verraten vapaasti määriteltävissä. Moniammatillisen viranomaisyhteistyön estymistä ei ole Mahkonen (2003, 110) mukaan tutkittu. Esteinä nähdään organisoinnin puute, ammattiyhteisö, yhteistyön lisävelvoittaminen perustyyön lisäksi, henkilökemiat, perinne, väärät käsitykset yksityisyydestä ja lain luullaan kieltävän. Kolmella viimeiseksi mainitulla on oikeudellista merkitystä. Terveystieteiden historia on osa luottamuksellisuuden historiaa. Kyse on potilaan ja häntä hoitavan luottamuksellisuudesta. Laki ei absoluuttisesti kiellä terveydenhuollon, sosiaalihuollossa työskentelevien, opetustoimessa olevien tai poliisien moniammatillista yhteistyötä. Yhteistyötyö on sallittua, mikäli se ei merkitse alaikäisen koskemattomuuden loukkaamista ja jos se samalla edistää LOS 2/1 artiklassa säädettyä lapsen edun toteuttamista. (Mahkonen 2003, 109-119.)

Mahkonen (2003, 122) huomauttaa verkostotyöstä että, jos vedotaan yhteistyökieltoihin, tulee tietoja pyytävälle osoittaa määrätty oikeusperuste, tietty lainkohta. Julkisuuslaissa (JulkL 26 ja 29§) ”salassapitovelvollisuudella” ymmärretään yhtäältä vaitiolovelvollisuutta ja toisaalta tallenne- tai asiakirjasalaisuuden säilyttämisvelvollisuutta. Erityistilanne kohdataan heti, jos on kyse tietojen antamisesta sosiaalihuollossa. Kysymys koskee, että milloin laki sallii lähinnä terveydenhuollon, opetustoimen ja seurakunnan palveluksessa oleville arkaluontoisten tietojen antamisen

asianomaisten suostumuksetta sosiaalihuollossa työskenteleville? Tietojen tulee olennaisesti vaikuttaa sosiaalihuollon asiakassuhteeseen. Edellytyksenä on lisäksi se, että tiedot ovat välttämättömiä asiakkaan sosiaalihuollon tarpeen selvittämiseksi, sosiaalihuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi, ja viranomaiselle annettujen tietojen tarkistamista varten. (Mahkonen 2000, 123-126.) Tietojen luovuttaminen ei ole käytännössä yksiselitteinen asia.

Musiikkiterapeutti-ammattikuntaa koskeva merkittävä uudistus 23.10.2004 koski Suomen musiikkiterapiayhdistyksen ammattilaisjäsenille suunnattua musiikkiterapeuttien ammattieettisiä ohjeita (Suomen musiikkiterapiayhdistys, www-sivut). Ammattieettisten ohjeiden tarkoitus on toimia musiikkiterapeuttien tukena tilanteissa, joissa musiikkiterapeutti joutuu ottamaan kantaa ammattieettisiin kysymyksiin. Ammattieettiset ohjeet suojaavat myös musiikkiterapeutin asiakasta epätarkoituksenmukaisilta tai vahingollisilta toimenpiteiltä. Ammattieettisiin ohjeisiin yhtenä osana sisältyy musiikkiterapeuttien ja eri ammattikuntien kesken tehtävä yhteistyö. Musiikkiterapeuttien ammattieettisissä ohjeissa sanotaan, että ”musiikkiterapeutti edistää omalta osaltaan yhteistyötä kaikkien hoitoon/kuntoutukseen osallistuvien tahojen kesken. Hän tekee yhteistyötä tavalla, joka on hänen asiakkaansa edun mukaista ja säilyttää terapiasuhteen luottamuksellisuutta. Musiikkiterapeutti kunnioittaa asiakkaiden ja muiden asianosaisten tietämystä, näkemystä ja kokemusta. Hän arvostaa kollegoidensa ja muiden ammattiryhmien erityisosaamista ja vastuuta. Musiikkiterapeutti antaa ymmärrettävässä muodossa asianmukaisen selvityksen terapian päämääristä, toimintatavoista sekä seurannasta tavalla, jota sekä asiakas että sidosryhmät ymmärtävät.” Musiikkiterapeuttien ammattieettisten ohjeiden merkittävyys on siinä, että se sitouttaa musiikkiterapian ammattilaiset muiden ammattikuntien tapaan vastuulliseen, yhteistyön hengessä asiakkaan tarpeet huomioon ottavaan hoito/kuntoutusmuotoon.

3 TUTKIMUSKYSYMYKSET

Aikaisemmat tutkimukset osoittavat moniammatillisen tiimityön monitasoisuuden ja monimerkityksellisyyden eri ammattikuntien taholta. Myös musiikkiterapeutti kohtaa terapiatyössään muita asiantuntijoita, jotka toimivat yhteisvastuullisesti yhteistä tavoitetta kohti asiakkaan parhaaksi. Se, minkälainen rooli musiikkiterapeutilla on moniammatillisessa tiimissä ja yleensä moniammatillisuuden kentässä on vielä selvittämättä. Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää musiikkiterapeuttien käsityksiä moniammatillisessa tiimissä toimimisesta ja siihen liittyvistä tekijöistä ja sen vaatimista haasteista.

Tutkimuksen avulla etsitään vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

1. Minkälaisia käsityksiä musiikkiterapeutilla on osallistumisestaan ja toimimisestaan erilaisissa moniammatillisessa tiimeissä?
2. Minkälaisia käsityksiä musiikkiterapeutilla on moniammatillisessa tiimissä toimimisessa edistävistä ja/tai vaikeuttavista tekijöistä?
3. Minkälainen käsitys musiikkiterapeutilla on musiikkiterapeutin roolista ja tehtävästä moniammatillisessa tiimissä?
4. Minkälainen käsitys musiikkiterapeutilla on moniammatillisessa tiimissä toimimisen vaatimuksista ja haasteista ?

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Seuraavissa alaluvuissa käyn läpi tutkimuksen aineistonkeruun vaiheita ja kuvaan aineiston analyysimenetelmää pohjautuen fenomenografisen tutkimusotteen perusajatuksiin.

4.1 Tutkimusmenetelmä ja aineistonkeruu

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää musiikkiterapeuttien käsityksiä moniammatillisessa tiimissä toimimiseen liittyvistä tekijöistä. Tutkimus on laadullinen. Tutkimusjoukko koostui sekä yksityisenä ammatinharjoittajana että musiikkiterapeutin virassa toimivista musiikkiterapeuteista. He toimivat terapiatyönsä lisäksi erilaisissa moniammatillisissa tiimeissä. Tutkimuksen aineistonkeruumenetelmänä käytin teemahaastattelua. Teemahaastattelu on puolistrukturoitu haastattelu, mille on ominaista se, että haastattelija lähtee liikkeelle ennalta päättämistään teemoista, mutta ei käytä valmista kysymyssarjaa. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 47.) Teemahaastattelun teemat nousivat tutkimusaiheeseen perehtyessäni taustakirjallisuuden ja aikaisempien tutkimuksien ja sitä kautta tutkimusongelmani pohjalta (liite 1).

Teemahaastattelun luonne tuki tutkimusotettani, joka muotoutui fenomenografiseksi. Haastattelun kautta toteutui fenomenografiseen tiedonkäsitykseen kuuluva intersubjektiivisuus. Intersubjektiivisen luottamuksen aikaansaamiseksi haastattelijan on tiedostettava omat lähtökohtansa. Hän voi silloin arvioida niiden vaikutusta haastateltavien ilmauksiin sekä siihen, mitä haastateltava sanoo että, mitä hän jättää sanomatta. Haastattelija avartaa tarvittaessa kysymystensä viitekehystä saadakseen haastateltavan käsityksen asiasta esiin kokonaisena ja aitona. Toiseksi haastattelijan on oltava aktiivinen kuuntelija, joka paneutuu haastateltavan tarkoituksiin ja hän tekee seuraavat kysymykset pohjautuen pikemmin haastateltavan antamien johtolankojen perusteella kuin oman suunnitelman puitteissa. Kolmanneksi haastateltavan on luotettava tutkijaan. Vuorovaikutuksen tulee olla luonteeltaan keskustelua eikä kuulustelua. (Ahonen 1994, 136-138.)

Puolistrukturoitu haastattelu tuki mahdollisuuttani olla aktiivinen kuuntelija haastattelutilanteessa. Ylöskirjaamani perusteemat ja muutamat jäsentävät kysymykset tukivat keskustelunomaisuutta haastattelutilanteessa. Haastattelu aineistonkeruumenetelmänä oli aikaa vievä ja isotöinen haastattelun toteutumisen kannalta vaadittavin valmistelu ja litteroimisineen, mutta se tavoitti mielestäni paremmin tutkittavan aiheen kuin esimerkiksi kyselylomake. Haastattelussa pääsin tarkentamaan haastateltavien ajatuksia ja haastateltavat kuvasivat rikkaammin käytännön esimerkein tutkittavaa ilmiötä.

4.2 Haastateltavat ja haastattelun toteutus

Fenomenografisen tutkimusotteeni ja sen kautta aineistolähtöisyyden korostamisen takia tutkimusjoukkoni valinnan rooli oli merkityksellinen. Keskeistä olikin pohtia etukäteen, miten hyvin tutkimusjoukkoni kuvaisi, sitä mitä oli tarkoitus tutkia. Tärkeää oli määritellä, mikä tutkimusjoukko halutaan valita tutkimukseen ja millä kriteereillä. (Kyrö 2003, 107-108.)

Haastateltavani tavoitin ns. lumipallo-otantaa käyttäen (Tuomi ja Arajärvi 2002, 88.) Tiedossani oli muutamia aiheeseeni liittyviä avainhenkilöitä, joilta tiedustelemalla sain tietooni myös muita moniammatillista tiimityötä tekeviä musiikkiterapeutteja. Tavoitin tutkimusjoukkoni puhelimitse ja/tai sähköpostitse. Tutkimusjoukon kasaamisvaiheessa ensimmäinen kysymykseni tietooni saaduilta musiikkiterapeutilta kuului, että toimiko hän terapiatyönsä ohella jossain moniammatillisessa tiimissä. Mikäli toimi, saatoin tehdä valintani terapeutin osallisuudesta tutkimusjoukkooni. Kuvasin tutkimukseni tarkoitusta ja tiedustelin heidän suostumusta tutkimuksen tekoon. Tiedustelin lumipallo-otantatyylin mukaisesti myös heidän suosituksiaan muiden kollegoiden suhteen, joilta saisin tutkimusaiheestani lisätietoa.

Tavoitteenani oli tavoittaa sellaisia henkilöitä, jotka oman tiimityö kokemuksensa kautta pystyisivät kuvaamaan musiikkiterapeutin tiimissä toimimisen arkea ja mahdollisia erityispiirteitä. Taatakseni hyvän kliinisen kokemuspohjan ja saadakseni mahdollisimman kattavaa tutkimusmateriaalia valitsin tiedossa olevista haastateltavista

haastateltaviksi musiikkiterapeuteiksi ne, joilla oli takanaan vähintään 5 vuoden työkokemus musiikkiterapian saralta. Pyrin myös huomiomaan musiikkiterapeuttien sijoittumisen alueellisesti ja valitsemaan musiikkiterapeutteja sekä yksityisenä että virassa toimivina. Lumipallo-otannalla ja näillä valintakriteereillä pyrin saamaan tutkimusaiheestani mahdollisimman laajan kuvauksien kirjon ja luotettavuudeltaan todenmukaisemman kuvauksen musiikkiterapeuttien moniammatillisesta tiimityöstä.

Valitsin haastateltavat tutkimukseeni siis sillä perusteella, että heidän työkuvaansa kuului moniammatillinen yhteistyö ja tiimissä toimiminen. Ensimmäisen puhelinyhteyden jälkeen sovimme joko sähköpostitse tai myöhemmin uudelleen puhelimitse haastattelun tekemisestä. Pyysin haastateltavia varaamaan haastatteluun aikaa tunnista puoleentoista tuntiin, tarvittaessa myös enemmänkin aikaa haastattelun rauhallisen ilmapiirin luomiseksi. Haastattelut toteutuivat haastateltavien nimeämässä paikassa. Haastattelujen ajankohta oli arkena virka-aikaan, jolla varmistin haastateltavien hyvän vireystason haastattelututkimuksen tekemiselle. Haastateltavia kertyi yhteensä kuusi. Haastateltavista kolme toimi haastattelu hetkellä yksityisenä ammatinharjoittajana, kaksi haastateltavista toimi musiikkiterapeutin virassa laitoksessa ja yksi haastateltavista toimi sekä yksityisenä että virkasuhteessa. Haastateltujen koulutustausta oli laajalti opetus-, kasvatus- ja hoitoalaa. Kaikilla oli musiikkiterapeutin koulutus ja he kuuluivat haastatteluhetkellä Suomen musiikkiterapiayhdistykseen. Haastateltavat edustivat maantieteellisesti laajalti Suomea sijoittuen etelästä pohjoiseen. Tutkimusluvan sain haastateltavilta tutkimuksen tekoon suullisesti haastattelun yhteydessä. Haastateltavat osoittautuivat pääasiallisesti lasten ja nuorten parissa terapiatyötä tekeviksi. Näin tutkimusaiheeni rajautui lasten ja nuorten musiikkiterapeuttien moniammatillisessa tiimissä toimimisen ja siihen liittyvien asioiden tarkasteluun.

Haastattelut kestivät yhdestä tunnista kolmeen tuntiin. Haastattelut nauhoitettiin minidiscille, jonka hyvä stereomikrofoni takasi tiedon hyvälaatuisen tallentumisen kaseteille. Litteroitavaa materiaalia kertyi yhteensä yhdeksän tuntia. Haastattelutilanteessa käytössäni oli teemarunko, joka oli apuna hahmottamaan aihealuetta ja se auttoi minua myös pitämään kirjaa haastateltavien esille tuomien asioiden suhteen. Teemarunko helpotti minua myös palaamaan johonkin teemaan ja

kokeilla näin, mitä haastateltavalla oli siitä sanottavaa ja kuulostiko se hänestä tutulta. Mikäli ei, saatoin siirtyä toiseen aiheeseen. Teemarungon välttämättömyyttä tuki se, että aihe saattoi olla haastateltavalle ennen pohdiskelematon aihe ja näin tutkijan kysymykset ja teemat inspiroivat haastateltavaa myös omaan pohtimiseen ja käytäntöjen tarkempaan kuvaukseen. Haastattelun aluksi tiedustelin haastateltavani työhistoriaa ja koulutustaustaa sekä sen hetkistä työympäristöä. Tätä kautta orientoiduin haastateltavani maailmaan ja se lisäsi näin ymmärrystäni haastateltavan tuottamaan materiaaliin. Alukysymysten myötä jokaista haastateltavaa kohden päätutkimuskysymykseksi muotoutui: *Asiakasterapiatyön lisäksi työhösi kuuluu yhteistyön tekeminen ja toimiminen erilaisissa moniammatillisissa tiimeissä. Kerro minkälaisessa tiimissä tai tiimeissä toimit?* Haastattelun jatko noudatti teemahaastattelun periaatteita siten, että kysymysten järjestystä ei määritelty vaan kysymykset soljuivat tilanteen mukaan vapaassa keskustelussa. Liiallisella strukturoidulla kysymysten asettelun välttämiseksi pyrin olemaan ohjaamatta haastateltavan tuottamaan informaatiota.

Haastattelujen tekeminen oli antoisaa, mutta haastavaa. Haastattelua tehtäessä vankka teorianäytökseni oli eduksi ja koin sen helpottavan tarkentaa joitain haastateltavien nostamia ajatuksia. Aikatauluista johtuen ensimmäinen haastattelu toimi minulle ns. esihaastatteluna ja oppimiskokemuksena haastattelujen jatkossa tekemiselle. Ensimmäinen haastateltava toi minulle suuren haasteen asettaa tutkimuskysymykset selkeiksi, mutta vähän johdatteleviksi. Oma kokemattomuuteni haastatella ja tilanteen tuoma jännitys kuuluvat nauhalta haastateltavan jatkuvana myötäilemisenä ja kiireen tunnun luojana. Hätäilen ja en aina tarkenna ja pyydä haastateltavaa määrittelemään tarkemmin hänen esiin tuomia ajatuksiaan. Ajoittain myös ajelehdin haastateltavan mukana aihetta rajaamatta ja ohjaamatta tutkimukselle tarpeelliseen suuntaan. Kysymysten asetteluni olivat vielä epämääräisiä ja sisälsivät paljon turhia sanoja ja kysymykset eivät tuntuneet etenevän. Haastattelun jälkeen tekemäni muistiinpanot täytyivät kriittisistä itseä koskevista kommenteista ja kehittämistä vaativista haastattelutekniikoista ja kysymysten asettelusta. Tämä itsereflektio ohjasi minut valmistautumaan huolellisemmin seuraavaan haastatteluun. Haastattelujen tekemisen myötä aiheeni sai uusia ulottuvuuksia ja tietämykseni tutkittavasta alueestani kasvoi. Haastattelukokemuksen myötä myös haastattelutekniikkani kehittyi ja koin tavoittavani

haastattelun avulla tutkimuskysymyksiini vastauksia. Haastattelut toteutettiin syksyn 2004 ja kevään 2005 välisenä aikana. Pyysin haastateltavia haastattelun jälkeen halutessaan täydentämään haastatteluni aihetta sähköpostilla, jos haastateltavat huomasivat jonkin olennaisen asian jääneen haastattelutilanteessa sanomatta. Osa haastateltavista toimittikin jälkeen päin joko postitse tai sähköpostilla tutkimusaiheeseen liittyvää materiaalia, kuten yhteistyökäytäntömalleja tai yhteistyökuvioihin liittyviä valmisteltuja informaatiopaketteja. Nämä lisäsivätkin ymmärrystäni haastateltavan työnkuvasta, toimintatavoista ja toimintaympäristöstä. Kuitenkaan nämä eivät päätyneet aineistoanalyysin kohteeksi yksityiskohtaisuuden vuoksi, vaan minua tutkijana ymmärtämään haastateltavani työympäristöä.

4.3 Aineiston käsittely ja analyysi

Litteroitua tekstiä tuli yhteensä yli 100 sivua. Litterointiin kului yllättävän paljon aikaa, mutta koin tärkeäksi käydä litterointi omakohtaisesti läpi herättäen minulle litteroinninkin aikana paljon uusia ajatuksia ja näkökulmia tutkimusaihetta kohtaan. Litteroinnin tarkkuus määrittyi ensimmäisen haastateltavan litteroinnin jälkeen. Kirjasin aluksi kaikki äännähdykset ja muminat ja minun haastateltavan vastauksiin kohdistavat kontaktia ylläpitävät ynähdykset ja ”niin” - sanonnat. Koska kyseessä ei ollut diskurssianalyysi tai vuorovaikutusta tutkiva sisältöön keskittyvä tutkimus, rajasin ja jätin pois turhat vuorovaikutukseen liittyvät muminat. Jo ensimmäistä analyysivaihetta edustivat minun haastattelutilanteessa tehdyt omat muistiinpanot, joiden kautta hahmotin haastateltavien esiin nostamia teemoja haastatteluvaiheessa. Haastattelujen jälkeen tekemät muistiinpanot ja haastattelujen ohessa tapahtuva litterointi ohjasi minua myös täydentämään seuraavilta haastateltavilta joitain uusia teemoja, joita tutkimukseen lähtiessä en ollut osannut vielä odottaa. Litteroidessa tutkittava aihe jäsenyi myös minulle pikkuhiljaa konkreettisempaan muotoon ja haastattelu tilanteessa luodut muistiinpanot saivat vielä syvempiä merkityksiä.

Tutkimukseni teoreettinen näkökulma on fenomenografinen. Tutkimuksen aloittamisvaiheessa ajatukseni olivat vielä fenomenologisen näkökulman puolella, mutta tutkimuskysymysten selkiinnyttyä havaitsin fenomenografisen tutkimusotteen

soveltuvan paremmin vastaamaan tutkimuskysymyksiäni ja sitä, mitä olin lähtenyt tutkimuksessani hakemaan. Tutkimukseni tehtävä oli koota musiikkiterapeuttien ajatuksia, käsityksiä ympäröivästä maailmasta, työskentelystä moniammatillisessa tiimissä ja siihen liittyvistä kokemuksista. Fenomenografinen tutkimus näkee ihmisen intentionaalisenä ja mielellisenä olentona. Ihminen ei ole mikään ulkoisten ärsykkeiden heijastuma vaan itsenäinen subjekti, joka itse aktiivisesti pyrkii rakentamaan itselleen omaa maailmankuvaansa. Ihminen on tietoinen olento, joka tietoisesti muokkaa itselleen käsityksiä ilmiöistä ja osaa sitten kielellään ilmaista nämä tiedoiset käsityksensä. Fenomenografinen tutkija ei tarkkaile tutkimushenkilöitä ulkoisesti vaan ryhtyy vuorovaikutukseen hänen tietoisuutensa kanssa. (Ahonen 1994, 121-122.)

Fenomenologien mukaan ilmiön olemus on luonteeltaan intersubjektiivinen ja yleinen. Fenomenografiassa pyritään myös intersubjektiivisuuteen, mutta kun fenomenologi pyrkii kuvaamaan jonkin kokemuksen olemusta, fenomenografi pyrkii taas kuvaamaan kokemuksen erilaisia piirteitä, esimerkiksi erilaisia tapoja käsitteellistää ja kokea ilmiöt. Grounded teorian tavoin myös fenomenografinen tutkimus pyrkii uuden tiedon rakentamiseen. Vaikka aineisto puhuu ja sitä kuunnellaan, teoria syntyy vuorovaikutuksessa alan aikaisemman tutkimuksen ja teoreettisen pohdiskelun kanssa. Teoreettinen raja on tällöin tärkeää. Siihen pohjautuvat sekä tutkimusongelmien että johtopäätösten merkityksellisyys. Aineistoanalyysin alkuvaiheilla pohdin grounded teorian mahdollisuuksia tutkimuksessani, mutta päädyin rajaamaan sen pois. Näin, että fenomenografinen tutkimusote oli riittävä tutkimukseni toteuttamiseksi. Grounded teorian avulla pyritään ensisijaisesti uuden teorian kehittämiseen eikä tutkimustulosten todentamiseen. (Metsämuuronen 2001; Järvinen & Karttunen 1997; Tuomi & Sarajärvi 2002; Ahonen 1994.)

Fenomenografisen aineiston analysointi lähtee aineiston, tässä tapauksessa litteroitujen haastattelujen, pohjalta merkityssisältöjen luokitteluksella. Niiden tulee kattaa koko vastausten kirjo ja yleensä ne syntyvät niistä ilmaisuista, joilla eri ihmiset todella kuvaavat käsitteitään, havaintojaan ja kokemuksiaan. Analyysivaiheessa tutkijan tulee kysyä tutkimushenkilön ilmaisusta, mikä sen merkitys oli eli mikä intentio, ajatus tai tarkoitus siihen liittyi. (Järvinen & Karttunen 1997, 127; Ahonen 1994, 167-170.)

Fenomenografiselle aineiston analyysille on tyypillistä, että sillä ei ole selvää etenemisjärjestystä. Ominaista on se, että tutkija lukee yhä uudelleen aineistoaan ja reflektoi omaa ymmärrystään sekä aineistosta saamaansa kokemusta. (Järvinen & Karttunen 1997, 168.) Jo litterointivaiheessa kirjasin ylös havaintoja eri teemoista ja aihekokonaisuuksista, joita haastateltavat nostivat esiin moniammatillisesta työskentelystä. Litterointi kulki haastattelujen tekemisen rinnalla ja saatoinkin ohjata aktiivisen litteroinnin ja reflektoinnin myötä tulevia haastatteluja tarkemmin merkityksellisten ilmiöiden suuntaan. Saatuani haastattelut ja litteroinnin päätökseen, tavoitin aineistostani ensimmäiseksi haastateltavieni ajatukset koodaamalla heidän ilmaisunsa muutamalla hyvin konkreettisella kuvaavalla sanalla. Apunani oli ATLAS.ti aineiston käsittelyyn tarkoitettu tietokoneohjelma. Nämä koodatut ajatuskokonaisuudet pohjautuivat puhtaasti haastateltavien ilmaisujen todentamiseen, aineistolähtöisesti, ilman mitään taustateorioita tai teemahaastattelukysymyksiäni.

Ensimmäisen aineiston koodauskierroksen jälkeen havaitsin selkeitä toistuvia käsittekokonaisuuksia ja palasin tarkentamaan tutkimuskysymystäni. Havaitsin haastateltavieni kuvaavan moniammatillista tiimityötä pitkällä aikavälillä, monen vuoden tiimityökokemuksella. Myös haastattelukysymykseni antoi haastateltavalle mahdollisuuden kuvata tämä ajallinen näkökulma. Päädyin rajaamaan aineiston laajuuden vuoksi aineistosta pois tiimityöskentelyn syntyä historiallisesta näkökulmasta ja musiikkiterapeuttien aiempien koulutuksien ja ammattien tiimikokemuksia koskevat kuvaukset. Aineiston analyysin kohteeksi en myöskään ottanut haastateltavien haastattelun alussa kuvaamia taustakoulutusta, työkokemusta ja muita haastateltavan perustietoja koskevia asioita. Rajauksien ja tarkastuksen jälkeen keskityin taas aineistosta nousevien kategorioiden edelleen kategorioimiseen.

Kategorisoimisen kuluessa aineistosta nousi esiin kohtia, jotka olivat ns. rajatapauksia ja tarkastelin niitä tarkemmin. Rajatapauksien tarkastelu vaati minulta tiukkaa kriittistä työskentelyotetta tutkijana. Työskentely vaati oman ymmärryksen ja haastateltavan ymmärryksen erottamista toisistaan ja subjektiivisuuden sijaan objektiivisen näkökannan tavoittamista. Aktiivinen tutkijapäiväkirjan kirjoittaminen ja tiivis aineiston kanssa seurusteleminen olivat tämän vaiheen avainsanoja. Mikäli rajatapaukselle ei löytynyt selkeää paikkaa, loin näille oman kategoriansa tutkimuksen kulussa uudelleen

palaamista varten. Jatkoisin haastateltavien koodattujen ilmaisujen kategorisoimista edelleen eri kategorioihin ja kasasin kategorialla tyypilliset piirteet taas omiin ryhmiin. Jatkoisin tätä kunnes olin saanut koodatut ilmaisut jokainen omiin kategorioihin. Aineiston kanssa työstämisen ja kategorioiden muodostumisen kautta aineistostani ryhtyi hahmottumaan yläkategoriat, joita kuvaan tulevassa tulossiossa.

Aineiston analyysin aikana oma ymmärrykseni ja taustatietämykseni joutui jatkuvan tarkkailun alle. Täydensin koodattuja ilmaisuja kategorioittain aineiston ilmaisuilla ja tarkistin aika-ajoin niiden totuudenmukaisuutta, paikkansa pitävyyttä. Eli tarkastelin kriittisesti haastateltavan ilmaisun ja minun ymmärrykseni vastaavuutta. Yritin pitää myös huolta aineiston ns. ylitulkitsemisesta eli mikäli jokin haastateltavan tuoma ilmiö ei sopinut mihinkään luomiini kategorioihin toin sen esille sellaisena kuin se oli omana yksikkönään.

Fenomenografiassa tutkimusjoukon laajat ilmaisut ovat luotettavampia tutkimuksen kohteita kuin ositetut ilmaisut. Ilmaisun merkitys paljastuu ilmaisun asia- ja tilanneyhteydestä. Merkitys muotoutuu ilmaisun tekijän, tutkimushenkilön, ja sen tulkitsejan, tutkijan, oman henkilökohtaisen ajattelunsa ja asiantuntemuksensa avulla. Tutkijan tarvitsema objektiivisuus merkityksen muodostamisen yhteydessä syntyy tutkijan itsereflektiosta ja vankasta teoriataustasta. Subjektiivisuudesta fenomenografisessa tutkimuksessa tutkija ei koskaan pääse eroon. Tutkijan täytyy kuitenkin tiedostaa sen olemassaolo ja hänen on hyvä pohtia sitä sekä aineiston keruun yhteydessä että analysoinnin yhteydessä. (Ahonen 1994, 124.) Tutkimuksen aikana pidin aktiivisesti omaa tutkijapäiväkirjaa. Tällä menettelyllä pyrin pitämään erillään ja tiedostamaan aineiston käsittelyn ja analyysin aikana oman esitietoni ja haastateltavien ajatukset. Jätin myös teoriaosuuteen palaamisen vasta analyysivaiheen loppuvaiheeseen pitääkseni itseni siihen saakka tietoisesti erillään hankitusta vankasta tutkimusaiheeni teoriasta. Aineiston tuottaessa lopulta kylläntymisen kautta yläkategorioita palasin vertaamaan aineistosta nousevia tuloksia lähtökohtanani olleisiin tausta-ajatuksiin ja etenin tulosten tarkasteluvaiheeseen.

Seuraavissa luvuissa kuvaan aineiston analyysin kautta nousseita tuloksia. Tutkimustulosten esittelyn rinnalle olen laittanut suoria lainauksia tutkimusaineistosta

lukijan seurattavaksi. Suorat lainaukset on muokattu luettavampaan muotoon ja niistä on poistettu joitain sanoja tunnistettavuuden takia.

Aineistosta on löydettävissä selkeästi kaksi eri musiikkiterapeutin moniammatillisen tiimityön toiminnan tasoa. Ensimmäinen taso (luku 5) käsittää musiikkiterapeutin fyysisen toiminnan tason moniammatillisessa tiimissä. Se käsittelee musiikkiterapeutin moniammatillista ympäristöä, erilaisia tiimejä ja tiimin toimintaan liittyviä tukevia ja hankaloittavia asioita. Keskeisimpiä kategorioita tässä luvussa ovat eri tiimityypit, musiikkiterapeutin eri roolit tiimissä ja musiikkiterapeutin käsitykset tiimissä toimimista tukevista ja hankaloittavista tekijöistä. Toinen musiikkiterapeutin moniammatillisen tiimityön toiminnan taso (luku 6) käsittää musiikkiterapeutin tiimityön vaatimukset ja musiikkiterapeutin tiimityön arvoihin ja sitä kautta ammatillisuuteen liittyvät asiat. Luku 6 tuo esille myös musiikkiterapeutin tiimissä toimimisen edellytykset ja erityispiirteet musiikkiterapeutin näkökulmasta. Keskeisiä kategorioita kyseisessä luvussa ovat musiikkiterapeutin rakentama suhde perustyön ja tiimityön välille, tiimityön hyödyn oivaltaminen, asiakaslähtöisyys ja tiimityössä tarvittavat tiimityöskentelytaidot ja –ominaisuudet.

5 MUSIIKKITERAPEUTTI MONIAMMATILLISESSA TIIMISSÄ

Musiikkiterapeutit toimivat monissa erilaisissa tiimeissä, kuten virallisissa asiakkaan hoitotiimeissä ja käytännön tasolla muun muassa lähi- ja minitiimeissä yhdessä koulun tai päiväkodin henkilökunnan ja muiden terapeuttien kanssa. Musiikkiterapeutin tiimiin kuulumisen ei ole aina itsestään selvyyttä vaan musiikkiterapeutin täytyy tehdä töitä sen eteen. Musiikkiterapeutille on erilaisia rooleja ja tehtäviä eri tiimeissä. He toimivat tiimin konsultoivana jäsenenä muun muassa lähetettävälle tiimille. He toimivat tiimeissä tiimin täysvaltaisina pääjäseninä. Musiikkiterapeutin tehtävä on asiakkaan äänen esille saaminen ja usein myös toimia vanhemmuuden tukijana. He toimivat myös musiikkiterapiatietouden levittäjänä ja musiikin terapeuttisen käytön opastajana muille ammattikunnille. Yleisiä tiimissä toimimista tukevia asioita ovat muun muassa tiimin yhteisen kielen löytyminen, toisen työn tunteminen, eri ammattikuntien kesken tehtävätyöjako ja tiimin toimintarakenteiden luominen. Musiikkiterapeutin näkökulmasta tiimissä toimimista tukeviksi näkökohdiksi painottuva selkeät aika- ja toimintarakenteet. Yleistä tiimissä toimimista hankaloittaa muun muassa tiimin tehtävän määrittelemättömyys, tiimin jäsenten vaihtuminen, arvostuksen puute, tiimityön eri arvo vanhempien näkökulmasta. Musiikkiterapeutin näkökulmasta hänen tiimissä toimimista hankaloittavat tiimin jäsenten musiikkiterapeutin työnkuvan ymmärtäminen ja arvostuksen puute.

5.1 Erilaisia tiimejä

Haastateltavat toimivat sekä yksityisenä että laitospoliikkiterapeuteina. Musiikkiterapeuteille oli tyypillistä, että he kuuluivat moneen eri tiimiin. Musiikkiterapeutit pohtivat haastattelun aikana omaa käsitystään millaisiin tiimeihin kuuluivat ja he hakivat itselleen määritelmää tiimille. Tässä erään musiikkiterapeutin pohdintoja tiimin määrittelemisestä ja sen rajaamisesta.

Mitkä ne tiimin tunnusmerkit on, että mun mielestä pitäis olla se yhteinen se työ, mut kun täällä tavallaan jokaisella on se oma työnsä, että kun mun asiakkaat on toi ja toi ja tuolla ja sitte toi x:n asiakkaat on toi ja toi ja toi ja sit meillä on muutama yhteinen.

Tässä työssä se asiakkaan ympärillä toimiva tiimi on se olennainen mut, tää mun työyhteisö tavallaan on moniammatillinen tiimi... et meillä olis vielä se lääkäri ja olis todella se vastuu, kokonaisvastuu olis meillä, niin silloinhan se olis tiimi, kun meillä ei oo sitä kokonaisvastuuta mistään asiasta täällä niin silloin se ei ole aito tiimi.

Vaikka hallinnollisesti tämä ei ole minkäänlainen tiimi, että eihän meillä oo edes mitään velvollisuuksia yhtään mihinkään, että tehdä työt ja maksaa vuokra, mut että emotionaalisesti me ollaan kuitenkin ja käytännössä enemmän tai vähemmän sitouduttu tähän...tämän tyyppisessä yhdessä työskentelyssä on kuitenkin niin paljon tiimin aineksia, että siinä mielessä se kannattaa mainita.

Kun mä olen oikeesti siis osaston henkilökuntaa, kun siellä luetellaan osaston työntekijät siellä lukee musiikkiterapeutti konsultoiva musiikkiterapeutti, että sitten, et kun tää meidän tämä tiimi on vaan siis se on tietyllä tavalla näennäinen koska me ollaan yksityisiä.

Yleisin tiimimuoto ja ns. virallisin tiimimuoto, johon musiikkiterapeutit kuuluivat oli asiakasta *hoitavan tahon tiimit*. Lähettävän tahon tiimeihin musiikkiterapeutit kuuluivat satunnaisemmin. Musiikkiterapeuttien antamia erilaisia nimityksiä kyseisille asiakasta hoitaville tiimeille olivat kuntoutuksesta vastaava tiimi, kuntoutus- ja hoitotiimi. Musiikkiterapiaan pääsemisen edellytyksenä on lääkärin lähete ja näin musiikkiterapia kuuluu osana laajempaa asiakkaan kuntoutuskokonaisuutta. Hoitavan ja lähettävän tahon tiimit liittyvät asiakkaan kuntoutus- ja hoitosuunnitelmien tekemiseen, johon usein myös asiakas ja hänen perheensä osallistuvat. Hoitavan tiimin palaverit ovat lääkärivetoisia ja tapaamiset kirjataan kuntoutus- tai hoitosuunnitelmaksi.

Ne on aina kunkin lapsen kuntoutustiimejä.

Sitten mä osallistun... kuntoutussuunnitelmapalaverihin mun asiakaslasten kohdalla ja niissä on sitten se koko tiimi mahdollisuuksien mukaan... sitä lasta hoitava tai kuntouttava tiimi on siinä mukana ja tehdään kuntoutussuunnitelma.

Kuntoutustiimi on oma missä on lääkärit ja sit muut mahdollisesti terapeutit ja ihan semmonen kuntoutuksesta vastaava tiimi.

Eräs yksityinen musiikkiterapeutti kuvasi kuntoutustiimiä lähellä olevaa tiimimuotoa termillä *sisäinen tiimi*. Tiimin toiminta-ajatus perustui asiakkaan hoitoon ja yksityisen musiikkiterapeutin yhteistyöhön hoitavan tahon kanssa. Asiakas ja/tai hänen perhe ei osallistunut näihin tapaamisiin.

Mulla on sovittu sisäisiä tiimejä... missä ei oo esimerkiksi asiakas mukana tai asiakkaan vanhemmat... voi olla vaikka nuorten psykiatrian poliklinikalla, niin et siellä on yhteyshenkilö, joka on tavannu mahdollisesti aikasemmin sitä nuorta, sit siellä on hoitava lääkäri, siellä on ehkä sosiaalityöntekijä, sit siellä on terapeutti ja sit saattaa vielä olla esimerkiksi joku asumistukihenkilö, niin tällöisiä palaverieita.

Laitoksessa toimivat musiikkiterapeutit kuuluivat virkansa puolesta moniin eri osastojen ja yksiköiden tiimeihin. Tiimit toimivat ja niitä kehitettiin myös jonkin tietyn asiakasryhmän, kuten kehitysvamma- tai mielenterveysasiakkaiden tarpeita vastaaviksi.

Tässä virkatyössä intensiivisin työtiimi on osasto[n tiimi].

Yksikkökohtasia et kun... kuuluu eri yksikköjä... psykiatrinen tutkimusosasto... ja sitten on asuntoloita, psykiatrisia kuntoutumisasuntoloita.

Laitosmusiikkiterapeutti saattoi kuulua myös hyvin laajalta alueelta koottuun toimintayksikköjen toimintoja kehittävään tiimiin.

Siihen [tiimiin] tulee koko kuntayhtymän alueelta kaikenlaiset asiat mitä, tulee pyyntöjä, siihen liittyy koulutuksiin ja kaikenlaisia sekä asiakasasioita, että yleistä kehittämistä, että semmosta toiminnan kehittämistä.

Osastojen ja yksikköjen tiimejä hyödynnettiin myös henkilöstön työssä jaksamisen tukena. Tiimit kokoontuivat työntekijöiden välisiä asioita läpikäyden, työntekijöiden keskinäisiä toiminta-alueita ja työnjakoa selkiyttäen. Tiimit saattoivat toimia myös työnohjausryhmänä. Seuraavassa eräs laitosmusiikkiterapeutti kuvaa sairaalan kuntoutustiimin toimintaa.

Mä kuulun ns. kuntoutusryhmään täällä sairaalassa ja se on moniammatillinen tiimi sekä, että siellä on askarteluohjaaja, fysioterapeutti ja liikunnanohjaaja,

toimintaterapeutti... saattaa olla että tää potilas, joka mulla käy niin käy myöskin liikunnassa tai askartelussa, et silloin voi olla yhteisiä potilaita, tää kuntoutusryhmä on tämmönen, joka ei oo millään osastolla sisällä vaan se on ihan oma, et sieltä lähdetään ja tarjotaan palvelujamme, sitten tavataan sen tiimin kanssa säännöllisesti pari kertaa viikossa ja sit meillä on myöskin ryhmätyönohjaus siihen.

Siinä [kuntoutustiimissä] on alkuunpanija oikeestaan ollu... et osastot on tarvinnu... se on pidetty omana tiiminä, joka sitten palvelee osastoja... se on sit kuitenkin erillään ja irti kaikista osastoista, et sen takia ollaan vähän omaa identiteettiä kohottaaksemme kokoonnutaan myöskin ja pidetään kiinni siitä et me ollaan oma erityisammattitiimi ja meillä on sitten työnohjausta ja me voitais hyvin jakettais antaa palveluja ja muita ja ratkotaan myöskin näitä hallinnollisia käytännöllisiä ongelmakysymyksiä näissä työnohjauksissa ja kokouksissa, että miks joku osasto ei lähetä tai huonosti lähettää potilaitaan.

Puhtaasti musiikkiterapeuttien ja eri ammattilaisten kesken ammatillisiin asioihin liittyviä tiimejä olivat haastateltavien mainitsema *varjotiimi ja työyhteisön tiimi*. Tiimit syntyivät spontaanisti tilanteen mukaan. Tapaamisella keskusteltiin työntekijöiden ajatuksista ja havainnoista, joita asiakas ja työ oli herättänyt ja tapaamisella voitiin jakaa ammattikuntien kesken erilaisia hyväksi havaittuja työtapoja. Työyhteisön tiimit olivat enemmän ammattilaisten omaan ammatillisuuteen liittyviin asioihin painottuvia kuin yksittäiseen asiakastapaukseen liittyvä tiimimuoto.

Mun se työyhteisön tiimi, joka antaa mulle sitä tukea ja sitten sitä tekemisen rikkautta, että mä oon ihan hirveesti oppinut täällä... että tässä pyörii fysioterapeutteja ja toimintaterapeutteja, puheterapeutteja ja mä nään niiden tekevän töitä tässä niin oppii jo...ihan hirveesti oon oppinut niiden työstä ja... on semmonen sopimus keskinäinen sopimus et me voidaan toinen toisiltamme kysyä...mä oon esimerkiksi aika paljon laulujen sanoja ja laulujen nuotteja antanut... että olisko jotain semmost laulua joka sopis siihen kun tehdään sitä ja sitä ja sitä tai jotain semmosta musiikkii joka sopis sellaseen ja sellaseen juttuun.

Me pidetään terapeutit keskenämme, me pidetään ns. varjotiimejä semmosia et nyt oli tää asiakas mitä nyt... on huomenna se palaveri et mitäs sulla oli ja niin et saattaa olla kaksistaan toimintaterapeutin kanssa tai psykologin kanssa, ihan vaan sit silleen nopeesti et mitäs sulla sit oli, että no mulla oli tollasta, no se oli kyllä ihan omituinen... no mul oli tää... ihan spontaania tarvetta ilman lääkäreitä ja hoitajia ja muita, vaan erityistyöntekijät keskenään.

Yksityiset ja laitosmusiikkiterapeutit molemmat kuuluivat ns. käytännön tason tiimeihin. Käytännön tason tiimit olivat luonteeltaan epävirallisia tiimejä, joiden toiminta oli satunnaista ja asiakaskohtaista. Lasten ja nuorten terapioissa olennaista musiikkiterapeuttien työssä oli yhteys kotiin ja päiväkotiin tai kouluun. Käytännön tason tiimit käsittivät asiakkaan vanhemmat ja päivittäin tekemisissä olevat tahot, kuten koulun tai päiväkodin, eri terapeutit ja avustajan. Asiakas itse osallistui näihin tapaamisiin harvemmin. Tapaamisilla käytiin läpi havaintoja asiakkaan arjesta kotona ja koulussa tai päiväkodissa ja eri terapiatilanteissa. Erään musiikkiterapeutin mainitsemat lähitiimit ja minitiimit olivat tällaisia käytännön tason työskentelyyn painottuvia tiimejä.

On... kahden siis minitiimejä että terapeutti ja vanhemmat ja tai terapeutti ja henkilökohtainen avustaja tai terapeutti ja opettaja tai terapeutti ja toinen terapeutti... et silloin liikutaan hyvin konkreettisella tasolla ... siinä kulkee tietoa.

Lähitiimi elikkä on asiakas ja koulu, päiväkotiympäristö ja vanhemmat ja siihen kuuluu ne tavallaan sitä kuntoutusta toteuttavat terapeutit.

Toinen musiikkiterapeutti kutsui näitä käytännön tason tiimejä koulu- tai päivähoitokeskeisiksi työryhmiksi.

Voi olla myös työryhmiä, jotka on koulu tai päivähoitokeskeisiä et on toisaalta tähän kasvatukseen liittyviä palaveria.

Myös musiikkiterapeuttien esiin tuomat Kelan kuntoutusjärjestelmään liittyvät *ohjauskäynnit* kuuluivat käytännön tason lähi- ja minitiimeihin. Ohjauskäynnit oli tarkoitettu asiakkaan vanhemmille ja asiakkaan ympärillä oleville tahoille, kuten koulu/päiväkoti ja muut terapeutit. Asiakas (lapsi tai nuori) osallistui harvemmin näihin tapaamisiin. Tapaamisilla keskusteltiin asiakkaan arjesta, vaihdettiin ajatuksia asiakkaan tilanteesta ja etsittiin ratkaisuja ja toimenpiteitä jatkoa varten. Terapeutti saattoi myös tavata opettajaa tai avustajaa kahden kesken vanhempien luvalla. Ohjauskäynnit toteutuivat joko musiikkiterapeutin hoitaessa tapaamiset yksin tai työparina toisen terapeutin kanssa. Ohjauskäynnit toteutuivat joko koulun/päiväkodin tiloissa tai

terapeutin toimitiloissa tilanteen mukaan. Ohjauskäyntien määrä oli kirjattu asiakkaan kuntoutussuunnitelmassa ja se ohjasi tapaamisten tiheyttä ja määrää.

Kun mä alotan niin mä tapaan vanhempia ja sitten mä mielelläni teen yhteistyötä päiväkodin tai koulun kanssa... kulkee nimellä ohjauskäynnit, joista mä aina sanon että mun tarkoitus ei oo mennä neuvomaan että se ei oo semmosta ohjausta että mä neuvon että mitä pitää tehdä vaan et kysymys on yhteistyökäynneistä ja mä käyn sen mukaan kun on sovittu kuntoutussuunnitelmassa... ja teen semmosta yhteistyötä myöskin että jos tänne tuo vanhemmat niin jutellaan vanhempien kanssa mut jos tänne vastaanotolle tuo esimerkiks sen lapsen henkilökohtainen avustaja niin saatetaan siinä tilanteessa kyllä, et kun hän on osa sitten taas sitä koulun tiimiä tai sieltä sillä tavalla mun työ linkittyy sinne koululle kun jutellaan niistä asioista mitä on ollut koululla tai päiväkodissa.

Mulla saattaa olla vanhempien ohjauskäyntejä joko minä yksin tai sitten joku toinen ohjaavatyöntekijä mun parina, joka voi olla esimerkiks psykoterapeutti.

Ohjauskäyntejä, missä on minä ja vaikka toimintaterapeutti ohjataan yhdessä.

Neljäs pykälä [Kela]... siellä on vanhempien ohjauskäyntejä tarvittaessa jos varsinkin vanhemmat on ahdistuneita ja haluaa sitä niin kyllä mä kerran paristi voin tavata ja monesti neljännen pykälän nuorten vanhemmat haluaakin tutustua terapeuttiin minne he lähettää nuoren et ne haluaa käydä täällä ja mä järjestän tapaamisen tutustutaan ja keskustellaan jostakin yhteisesti niin että se nuorikin on matkassa siinä.

Musiikkiterapeutit kuvasivat haastatteluissa paljon käytännön tason moniammatillisuutta ja siihen liittyvää yhteistyötä. Tämä oli hyvin epävirallista käytännön tason tiimityömuotoa. Yhteistä näissä musiikkiterapeuttien kuvaamissa epävirallisissa tiimityömuodoissa oli asiakaskeskeisyys ja kuntoutuksen kehittäminen asiakkaan tarpeita vastaavaksi. Näiden pienten minitiimien lähtökohta oli usein musiikkiterapeutin oma ammatillinen kehittyminen, menetelmien kehittäminen ja työssä jaksaminen.

Uudempi tiimityöskentely muoto, mitä on nyt ollu viime vuonna ja vähän edellisenäkin vuonna... kun tuli syvästi kehitysvammasia lapsia musiikkiterapiaan tai liikuntavammasia rajoitteisia, jotenkin mulle tuli semmonen tunne et mulla ei oo nyt tähän just koulutusta, esimerkiks niiden asentojen ja muun kautta... et sit mä mietin et millä mä mahdollistan sen et sillä on halua tehdä jotain mut mä en keksi sitä ja sit mä aattelin et se

on toimintaterapeutti tai fysioterapeutti nyt mä oon tehny niiden kans...et oon käyttänyt yhden terapiakäynnin siihen et ne tuleekin tänne ja sit me ollaan tehty yhdessä et fysioterapeutti neuvoo mua et kuinka mä voin kuinka, mun kannattaa niin et mä en satuta omaa selkääni ja et se on lapselle hyvä se asento...semmosta verkostotyöskentelyä teen ja sit meillä on ollu silleenkin et on ollu sekä toimintaterapeutti että fysioterapeutti että minä ja ne on kattonut mun työskentelyä ja sit niille on tullu jotain ideoita ja sit me ollaan jaettu niitä siinä.

Käytännön tason minitiimit toimivat myös esimerkiksi työparina terapia- tai ohjauskäyntitilanteissa.

Voidaan tehdä myös työtä moniammatillisesti eli sitä ihan varsinaista asiakastyötä että sä teet yhdessä jolloin siinä paikan päälläkin on muitakin kuin musiikkiterapeutti jolloin se on sitä käytännön tason moniammatillisuutta... et on eri juttu sitte vielä kaikkien erikseen tulla yhteen, puhua, päättää jotakin tai kun että siellä vaikka kaks ihmistä olis tehny yhdessä, tavannut asiakkaan yhtä aikaa.

Vois sanoa vaikka työpariksi että jos mulla ja jollain puheterapeutilla on yhteinen asiakas... et kun me tavataan muutenkin niin me jutellaan, et jonkun verran meillä on semmosia että ne terapiat saattaa olla peräkkäin samana päivänä tai jonkun verran myös että me otetaan välillä yhdessä sitä lasta, et ollaan toinen toistemme tilanteissa mukana jos se on mielekästä jopa tehdään sillä tavalla että se on ihan sovittu sillä tavalla vanhempien ja sen tiimin kans et me, et puheterapeutti ja musiikkiterapeutti tapaa samanaikaisesti sitä lasta jolloin jompi kumpi on tietyllä tavalla terapeutina ja toinen on sitten ikään kuin avustajana.

Terapeuttien kesken oli terapiamuotojen konsultointia asiakkaalle sopivan terapiamuodon löytämiseksi. Therapeuteilla saattoi olla jo ennestään yhteinen asiakas tai terapeutit olivat jo jakaneet tai jakamassa yhteisen asiakkaan.

Kun on käynyt tietyn aikaa toimintaterapias niin sit sille [toimintaterapeutille] saattaa tulla mieleen... että nyt se [asiakas] hyötys musiikkiterapiasta kun se tietää ja tuntee mun työtapaa... et tavallaan tulee semmosta täsmäkuntoutustakin ja oikeeseen aikaan ettei käy niin et joku käy kolme vuotta puheterapiassa ja sit aatellaan et hitsi kun sen olis pitänytkin alottaa musiikkiterapialla niin et tavallan tulee oikees järjetyksessä ja jos ei tapais yhtään verkostossa niin ei se tieto siirtyis.

Käytännön tason tiimit perustuivat yleensä vapaaehtoisuuteen ja ne olivat usein musiikkiterapeutille palkattomia.

Kun me autetaan toisiamme jutuissa niin se on sit ihan et kaikki vaan auttaa toisiansa että se on meidän työyhteisön tapa, jotkut ei niinku viittä sellasta ollenkaan.

Niiden asiakkaat ei ollu mun asiakkaita et se meni aivan tämmösenä ei kukaan siitä maksanut mulle mitään että hyväntekeväisyytenä mut et kun se on taas toisaalta sitä jakamista.

Eräs musiikkiterapeutti kuvasi *hoitoon liittyvää verkostoa*, mikä kokoontui kuntoutusjakson aikana asiakkaan asioissa. Tapaamisilla ei aina ollut lääkäri paikalla. Hoitoon liittyvä verkosto on laajempi käsitteeltään kuin käytännön tason tiimit tai hoitavan tahon tiimit. Tapaamisille saattoi osallistua asiakkaan isovanhemmat tai nuoren asioissa jopa ammatinvalintapsykologikin. Verkosto muotoutui sen mukaan, minkä asiakasryhmän kanssa musiikkiterapeutti teki työtään, esimerkiksi kehitysvammaiset tai psykiatriset asiakkaat. Tiimin kokoonpano ja koko vaihteli siis asiakasryhmän mukaan ja tapaamiset liittyivät hoidon toteuttamiseen käytännön tasolla hyvin laajalla verkostolla.

Kuntoutusjakson aikana on tapaamisia, missä on ehkä asiakas, vanhemmat, lääkäri, terapeutti, toinen terapeutti, kolmas terapeutti ja ne voi olla sit mitä muita siihen liittyy, sit tää vanhempien ohjaavatyöntekijä ja vielä vaikka psykiatrian poliklinikan sairaanhoitaja ja se ei oo kuntoutussuunnitelma vaan se on nimenomaan hoitoon liittyvä verkosto.

Musiikkiterapeutti kuvasi myös uutta kehiteltyä laajennettua ohjauskäyntiä, jonka juuret olivat perheterapeuttisesta ajattelusta. Kelan moniammatillinen perhekuntoutus - ajatus oli lähinnä tätä muotoa.

Siihen [ohjauskäynteihin] voidaan liittää esimerkiksi perhetyö perheterapeuttisesti orientoitunut viitekehys, et se voi laajentuu ne ohjauskäynnit siihen suuntaan, se on nyt oikeestaan uus mut se on tietty tullu sitä kautta kun tuolla lastenpsykiatrian puolella monet on perheterapiakoulutuksessa.

Se on ollut erittäin hedelmällistä et siellä on tavallaan koko perhe mukana ja sit taas tää mitä Kela nyt esittää tää moniammatillinen kuntoutus niin tää [laajennettu ohjauskäynti] menee ehkä siihen suuntaan.

Tiimin kokoontumistiheys vaihteli tiimimuodon, asiakkaan ja eri tahojen tarpeiden mukaan. Kuntoutussuunnitelmapalaverit toteutuivat 1-2 kertaa vuodessa. Asiakkaan kuntoutussuunnitelma tarkistettiin vuosittain hoitavan tahon toimesta. Asiakkaan musiikkiterapian yhden maksajatahon, Kelan, kuntoutusrahaan edellyttämät kuntoutussuunnitelma ja asiakkaan korotettu hoitotukiasiat vaikutti myös kuntoutustiimin tapaamistiheyteen ja -ajankohtaan.

Tehdään kuntoutussuunnitelma ja niitä nyt on sitten yleensä se vähintään kerran vuodessa joillakin lapsilla on kaks, mut sit on joitain lapsii, joilla se on harvemmin.

Se rytmi kai löytyy siitä...johonkin yks kertaa vuodessa useimmiten että tarvittaessa voi olla useamminkin mut niissä on helposti just nää kuntoutussuunnitelmien katkot tavallaan kun ne on katkolla vuosittain niin ne on semmosia mikä antaa siihen sen rytmin hyvin, usein se on näin, et vähän ennen kun sopimus katkee niin pidetään palaveri taikka otetaan ainakin se lausunto

Ajallisesti se menee niin että kun syksyä mennään vähän pidemmälle niin sitte kun tulee lokakuu niin sitte ai niin kuntoutussuunnitelmia piti pitää ja sitten maaliskuussa alkaa se ruuhka ja sitte toukokuussa viimeset mut kun koulut menee kiinni sitte ei oo enää niitä.

Laitosmusiikkiterapeutti saattoi kuulua tiimiin, jossa käytiin asiakkaiden lääkitysasiat viikoittain. Käytännön tason tiimit ja työyhteisöön liittyvät tiimitapaamiset toteutuivat hyvin suurella vaihtelulla, neljä kertaa vuodessa jopa useaan kertaan viikoittain tapahtuviin tiimitapaamisiin. Tapaamistiheyteen vaikuttivat sopimuksissa mainitut tapaamismäärät ja laitosterapeuteilla laitoksen tai yksityisillä musiikkiterapeuteilla heidän oma toimintatapansa.

Se [yksikön tiimi] on viikottain se on pakko olla näiden lääkijöiden takia.

Meillä on kolmen viikon välein [osaston tiimi].

Tavataan sen tiimin [kuntoutustyöryhmä] kanssa säännöllisesti pari kertaa viikossa.

Me ihan säännöllisesti parin viikon välein vähintään kokoonnutaan koko työryhmällä [tiettyyn asiakasryhmään liittyvä hoitaviimi].

[Hoitoon liittyvä verkosto] meillä on säännöllinen perusrytmi mikä sovitaan aina tän lapsen kuntoutukseen liittyen kolmen kuukauden välein esimerkiksi.

Näitä [sisäiset tiimit] me sovitaan että meillä on vähintään kerran kuukaudessa ja saattaa olla niin et ne on useamman asiakkaan yhteisiä mut kuitenkin et se on säännöllinen se tapaamistiheys.

Musiikkiterapeutti tai vanhemmat saattoivat järjestää ylimääräisiä tapaamisia asiakkaan tilanteen muuttuessa merkittävästi. Tapaamiset järjestettiin erityistarpeisiin, kuten erityishuoleen, jos asiakkaan tilanne vaati sitä.

Ylimääräiset millon kutsuu koolle niin mä kutsun aina silloin kun mua alkaa askarruttaa kauheesti joku ja kun se ei selviä muuten tai jos erityisesti alkaa tulee lapselta viestiä jostain tietystä asiasta vaikka koulusta niin silloin kutsutaan niin et tulee koulu...et sit aina kutsutaan opettaja... niin kyllä se aina siitä ajankohtasesta tarpeesta tulee tai jos tulee joku erityistarve et alkaa tuntua et lapsi tarvis vaikka tukihenkilön... kai ne tulee terapeutin aloitteesta aika usein mut voi tulla myös vanhempien et vanhemmat sanoo et nyt tuntus että olis hyvä tavata.

Tiimi saattoi kokoontua myös esimerkiksi sosiaalihuollon toimesta.

Kuka on kutsunut ja mikä se tarve on ollu joskus jos lastensuojelu kutsuu niin niillä on ihan omat tarpeet et ne haluu kartottaa.

Tiimitapaamisten kesto oli 45 minuutista kolmeen tuntiin. Kesto vaihteli käsiteltävien asioiden mukaan ja myös musiikkiterapeutin oma henkilökohtainen aikataulu johdatteli paljon tiimityölle varattua aikaa. Tapaamisen kesto oli voitu määritellä jo etukäteen tiimin kesken. Tiimin tapaamispaikat vaihtelivat tiimin kokoontumistavoitteen ja kutsujan mukaan.

Me kokoonnutaan joskus täällä mun luona useimmiten kokoonnutaan esimerkiksi lähettävän tahon psykiatrian poliklinikalla tai sit voidaan kokoontuu toimintaterapeutin

tiloissa, et me vähän yritetään vaihdella, se näkökulma riippuu siitä että kenen luona tavataan niin se on tavallaan se asia, mitä silloin käännellään.

Kokoonpano vaihteli myös asiakkaan ja tiimitapaamisen tavoitteen mukaan. Tapaamisille osallistui tiimipalaverin tarkoituksen ja asiakkaan mukaan lääkäri, toiminta-, fysio-, puhe-, psyko-, taide-, musiikkiterapeutti, psykologi / neuropsykologi, sosiaalityöntekijä, hoitajia osastolta esimerkiksi mielenterveyshoitaja. Tiimiin osallistui tilanteen mukaan myös esimerkiksi autismiohjaaja, kaupungin vammaistyöntekijä, jopa isovanhemmatkin. Sijoitettujen lasten tiimipalaverissa tiimin kokoonpano saattoi kasvaa suureksikin; sijoitusvanhemmat, oma äiti tai isä, opettaja / erityisopettaja, kouluavustaja /henkilökohtainen avustaja ja sosiaalityöntekijä. Tiimi saattoi koostua vain työntekijöistä tai ammattilaista tai siihen osallistui myös asiakas ja / tai perhe.

Näitä erikoisammattilaisii voi olla mukana tarpeen mukaan, yksilöllisen tarpeen mukaan ja nää kokoonpanot vaihtelee, näissä voi olla myöskin mukana jotain muita kuntoutus tai terapiaihmisiä kuten neuropsykologi, toimintaterapeutti... psykoterapeutteja...esimerkiks taideterapeutti voi olla joskus mukana, ne vaihtelee, mut sanottasko niin että hoitapuolen palavereissa niin lääkäri, sairaanhoitaja, psykologi, sosiaalityöntekijä, voi olla perusväkeä ja koulupuolella, kasvatuspuolella opettaja, lastentarhaopettaja ja sitten puheterapeutti ja muita terapeutteja, toimintaterapeutti, fysioterapeutti et ne on aina silleen vähän yksilöllisesti koottukin.

Tää on vaan sit lähinnä työntekijöistä koostuva [osaston tiimi].

Tiimit olivat kooltaan kolmesta kahteenkymmeneen henkeen. Tiimin koko liittyi tiimin tapaamisen tarkoitukseen ja asiakkaan kanssa työskentelevien henkilöiden määrään.

Niitten kokokin vaihtelee mulla, et joskus mä saatan olla ihan semmonen, et mä saatan olla ainoa erityistyöntekijä, et joskus ne tiimit on niin pieniä, siellä on vaikkapa lääkäri, sairaanhoitaja vaikka lasten polilla, sit mä olen vaan se ainoa terapeutti, ainoa erityistyöntekijä, joka on sen lapsen kanssa.

Siellä [osaston tiimi] on kaikki hoitajat, jotka on pääsee sinne jää osastolle yks, niin siellä on noin 6-10 ihmistä.

Kehitysvammaapuolella niin just olin palaverissa, niin oli 17 ihmistä.

Tiimin kokoonpano saattoi määräytyä myös palkkausasioiden takia, kuka maksoi kenenkin palkan.

Siihen ei varsinaisesti kuulu nyt puhe- ja fysioterapeutteja kun siellä on tämmöset kuka maksaa kenenkin palkan systeemi.

Johtajuus vaihteli eri tiimimuodoissa. Hoitavan ja lähettävän tahon tiimeissä johtaja oli lääkäri, jolla oli asiakkaan hoitovastuu.

Semmonen palaveri, missä on lääkäri mukana niin, sillä on hoitovastuu niin sillä on myöskin vastuu siinä tilanteessa saada se tieto minkä hän tarvitsee koska hän on harvemmin siellä ja hän jakaa ne puheenvuorot ja kysyy et miten kotona ja miten terapiassa nyt yleensä menee.

Käytännön tason tiimeissä johtaja oli useimmiten se, joka oli tiimin kutsunut koolle. Käytännön tason tiimeissä johtajaa ei välttämättä edes nimetty. Musiikkiterapeutti saattoi ottaa tilanteen mukaan lähitiimiä johtaakseen ohjaavamman roolin, että asiat saatiin yhdessä käytyä tapaamisella läpi.

Meiltä on kaks terapeuttia vanhemmat ja vaikka avustaja niin kyllä siinä jompikumpi meistä terapeuteista on ottanut sen johtajuuden ettei se mee sitte ihan et joku täytyy kuitenkin sanoa et mistä puhutaan nytte et silloin meistä on jompikumpi ottanu.

Se saattaa olla niin että mä sitä tilannetta vien jos on tämmönen vapaamuotoinen tilanne tai jos juttelee jonkun toisen terapeutin kanssa tai avustajan kanssa tietysti siinä tilanteessa se on vähän semmonen mut et jos siinä kaks tai kolme ihmistä niin se nyt ei semmosta johtajuutta välttämättä vaadi, mut et ehkä mullakin on sit semmoset jo muotoiltu vähän omia ajatuksia mitä mä toivoisin, et mistä siinä puhutaan niin, että jos ne ei tuu esille niin ehkä mä sit vaan otan ne esille.

Sithän on epämuodollisempia ja ne on kodikkaitakin ne tilanteet mut sit mä koen, et usein terapeutti on sit se joka ehkä vie sitä keskustelua ja pitää huolen niin että sekä ohjaava työntekijä, jos aatellaan nyt vaikka et siellä on ohjaava työntekijä ja vanhemmat ja terapeutti ja sitten se yhteyshenkilö joka kirjaa niin se, että molemmat saa ne omat tarpeensa suhteet vanhempiin ja sit vanhemmat saa taas mahdollisuuden kysyä et mitä ne haluaa niin ohjaa sitä.

Tiimipalaverin päätteeksi asiat kirjattiin usein yhteen esimerkiksi kuntoutussuunnitelman tai hoitosuunnitelman tai johonkin kirjalliseen muotoon. Tiimipalaverin yhteenvedon kirjaaja voitiin määrittellä tiimin kesken jo etukäteen.

Joskus on terveydenhoitaja, sit joskus on ollu kehitysvammasten palveluohjaaja joka niitä on kirjannu, et se on sovittukin et kuka monesti näissä et kuka se vetää yhteen.

Psykiatrit lääkärit, ne kuuntelee ja sitten kattellaan et mitähän tää ja lopukshan kirjoitetaan sitten yhteenveto tiivistelmä siitä, eihän se oo vaan et sitä käydään ja istutaan palaverissa ja tavataan asiakasta ja se jää siihen vaan aina on kirjoitettava jokaisesta on kirjoitettava asiakkaan papereihin tiivistelmä yhteenveto.

Aina kirjataan ja se kirjaa, joka kutsuu, et jos on mun luona niin sit mä kirjaan ja toimitan niille kelle sovitaan ja jos ollaan lasten psykiatrian polilla niin sit sieltä on aina se yks yhteyshenkilö joka kirjaa, et se voi olla yleensä vaikka sairaanhoitaja... et se tieto jää kuitenkin kirjoihin ja kansiin.

Musiikkiterapeutti kuului monen eri tasoisiin eri toimintamalleilla toimiviin tiimeihin. Tiimit olivat joko virallisia hoitotiimejä tai tiimit toimivat musiikkiterapeutin arjessa perustyön rinnalla. Yhteistä näille musiikkiterapeutin tiimeille oli asiakkaan auttaminen joko suoraan asiakkaan tilannetta yhdessä tiimin kanssa pohtien tai musiikkiterapeutin oman ammatillisen kehittymisen kautta työyhteisön tiimeissä. Tiimin tapaamistiheys, kokonpano ja toimintatavat määräytyivät jokaisen tiimin kohdalla erikseen. Musiikkiterapeutin tiimissä toimimista ohjasivat osittain myös tiimipalaverien määrittely maksusitoumuksessa ja asiakkaan kuntoutussuunnitelmassa.

5.2 Musiikkiterapeutin rooli tiimissä

Musiikkiterapeuteilla oli erilaisia tehtäviä ja rooleja tiimissä. Musiikkiterapeutin rooli tiimissä määräytyi musiikkiterapeutin oman toimintatapojen ja arvojen ja tiimin odotusten, toiminnan ja tavoitteiden mukaan. Musiikkiterapeutin tehtävä oli konsultoida esimerkiksi lähettävää tahoja musiikkiterapian mahdollisuuksista. Musiikkiterapeutti toimi tiimeissä myös asiakkaan tilanteen kuvaajana ja äänitorvena, sekä vanhemmuuden tukijana. Musiikkiterapeutti sai myös mahdollisuuden levittää tiimissä yleistietoa musiikkiterapiasta ja musiikin käyttömahdollisuuksia eri ammattilaisten keskuuteen.

5.2.1 Konsultoiva ulkojäsen

Musiikkiterapeutin rooli tiimissä oli usein ns. ulkojäsen. Ajankäyttö tiimityössä oli molemminpuolinen ongelma sekä musiikkiterapeutin että tiimin ongelma. Ajankäytöllisistä syistä musiikkiterapeutti ei aina voinut osallistua tiimipalaveriin.

Mä olen semmonen asiantuntija joka ei välttämättä aina oo ihan joka kokoontumisessa mukana ja oikeestaan viime aikoina... olen pystynyt vähemmän olemaan mukana kun aikasemmin mut että mä olen tällä hetkellä ehkä semmonen niinkun ulkojäsen tarvittaessa.

Mä vaan ajallisesti olen siinä tiimissä vähemmän kuin muut joka tietysti tuo sen oman värinsä siihen et koska mä en ole siellä muuta kuin yhtenä päivänä siellä et mä en voi istua kaikissa kokouksissa.

Eräs musiikkiterapeutti kuvasi haastatteluissa työyhteyttä, missä musiikkiterapeutti ei ole läsnä fyysisesti tiimissä, mutta viestit kulkevat puolin ja toisin. Hän koki tämän yksityisenä musiikkiterapeutina tavalliseksi esimerkiksi sairaanhoitopiirin kanssa työskennellessä. Musiikkiterapeutti kutsuttiin tiimiin tilanteen mukaan.

Mä tavallaan jouduin ulos monesta työryhmästä ihan sen takia, et en mä kerinny niihin palavereihin mun piti sanoo, et sori vaan nyt on niin paljon kliinistä työtä, että en mä ihan oikeesti kerkii ja tossa kohtaa mun viikko-ohjelmaa on jotain sovittu, et joku ryhmä tai joku terapia, et sorry vaan, et meidän täytyy muuten tää yhteistyö hoitaa ja tuli tämmösiä korvaavia keinoja ja se yhteistyö, työryhmään kuuluminen alkoi pikku hiljaa muuttua yhä useamman semmoseks työyhteydeks.

Tää [ostopalvelusopimus] tuntuu tän hetkisen kokemuksen perusteella et tää on kaikkein etäisin työtapa...et se työyhteys on musiikkiterapeutina niitten muitten asiantuntijoiden välillä hyvin taitavuutta et miten järjestää jonkunlaisen kohtaamisen et puhutaan siitä, et mitä se vois olla, et jotenkin sovitetaan sitä yhteen, et mikä tän asiakkaan tää tausta on mitkä on diagnoosit ja muu semmonen kuvaus hänen tilanteestaan ja millaisia juttuja siinä hänen elämässä ja mitä ne vaikeudet on kaiken kaikkiaan ja millainen kokonaisuus niistä muodostuu ja sit se, et mitkä on musiikkiterapeutin eväät tarjota siihen jotain apua

ja tukea ja jotain mahdollista strategiaa, miten täs lähettäis liikkeelle ja mitä lähettäs tavoittelemaan niin se on aika keskeinen juttu näissä.

Musiikkiterapeutteja oli huonosti lähettävissä tiimeissä. Musiikkiterapeutin yhteys lähettävän tiimin kanssa syntyi musiikkiterapiasta konsultoinnin kautta. Musiikkiterapeutti pohti lähettävän tahon kanssa musiikkiterapian soveltuvuutta asiakkaalle ja eri asiakasryhmille oman asiantuntemuksensa ja osaamisensa kautta. Konsultaatio tapahtui usein puhelinyhteyden kautta.

Todella huonosti musiikkiterapeutteja lähettävissä tiimeissä.

Esimerkiksi yhden asiakkaan kanssa niin kuntoutustyöryhmän... puheterapeutti oli velvoitettu ottamaan minuun yhteyttä, me keskusteltiin yks tunti tästä asiakkaasta ja hänen tilanteestaan et tää henkilö siinä briiffas mua asiakkaan tilanteeseen ja kyseli mun näkemystä taustatietojen perusteella, et mahtaisko hänelle sopia musiikkiterapia kun tää työryhmä ei ollu koskaan aikasemmin käyttänyt musiikkiterapeutin palveluita et se oli ihan semmonen perusbriiffaus siitä et mitä musiikkiterapia on ja kelle se soveltuu ja miten käytännös käy se juttu terapeutin kannalta ja sitte vähän siitä, et miten se käy tän maksujärjestelmän kannalta.

Hyvin harvoin itse on sitten siinä lähettävässä tiimissä mukana mut että joskus pääsee jo tavallaan siihen tilanteeseen siinä mielessä että mulle saattaa soittaa sieltä lähettävän tiimin se on useimmiten puheterapeutti tai toimintaterapeutti ja joskus se on lääkäri, joka soittaa mulle ja sanoo, että heillä on nyt tän ja tän tyyppinen asiakas, että mahtusko sulle tai he jopa konsultoi mua sillä tavalla, et jos mä oon tuttu sille tiimille, et meillä on ollu aikasemmin esimerkiksi siltä joltain tietyltä sairaalan osastolta tai kehitysvammahuollon tiimiltä niin, et meillä on ollu yhteisiä asiakkaita niin he soittaa ja kysyy, et mitä mä ajattelen, et hyötyisköhän tää tai, että voisinko mä ottaa ja, et he miettii minkälaisia tavoitteita ja saattaa puhelimesta vähän neuvotella mun kanssa, että kuinka pitkää jaksoo he nyt laittais tai että et jos he laittaa nyt näin et siinä voi olla joitain ennakko konsultointia, jos se tiimi on tuttu.

Tiimin tuntiessa musiikkiterapeutin työtavan, se ohjasi musiikkiterapeutin ottamaan selvää jostain asiakkaan taidoista musiikkiterapia-arvioinnin kautta, kuten eräs musiikkiterapeutti seuraavassa kuvaa.

Ne osaa pyytää multa semmosia asioita et...tuleeko ne [autistit] sitten musiikin avulla siihen kontaktiin vai et eikö ne tule sitten musiikin avullakaan vai tuleeko ne musiikilla hetkittäin ja muuten pyörii omaa kuviotansa siellä.

Multa pyydettiin...oli vähän sellanen autististyyppinen tyttö ja ne [lähettävä taho] mietti et kun se käyttäyty kuulovamman lapsen tavoin ja se oli niin pieni eikä sitä muutenkaan oltu saatu testattua et kuuleeko se että se oli musta vaan hirveen mielenkiintosta kun se lääkäri oli kirjottanut sinne lähetteeseen oikein et voitko sinä katsoa et kuuleeko se.

Eräs musiikkiterapeutti koki roolinsa tiimin suhteen niin, että hän oli monien päätösten seurannainen ja vasta kuntoutuksen varsinaisesti alkaessa mietittiin musiikkiterapeutin osallistumista tiimiin.

Mä oon semmosten päätösten seurannaisia sitten toteuttamassa et jossain vaiheessa tulee se vaihe sitä prosessia et mietitään kutsutaanko musiikkiterapeutti palaveriin otetaanko musiikkiterapeuttiin edes yhteyttä et ottaako joku tehtäväksi kysellä musiikkiterapeutilta jotain tähän asiakkaaseen liittyvää tai tähän lapseen liittyvää joka voi sit olla vaikka asiakas jossain vaiheessa.

Tyypillistä erityisesti yksityisille musiikkiterapeuteille oli, että musiikkiterapeutti joutui myös tekemään töitä päästäkseen eri tiimeihin. Musiikkiterapeuttia ei kutsuttu, jos hän ei itse esimerkiksi soittanut ja vaatinut päästä mukaan kuntoutuspalaveriin. Hänen piti muistuttaa vanhempia ja valistaa heitä tiimityön merkityksestä koko terapiaprosessissa. Musiikkiterapeutin oma aktiivisuus korostui. Joskus työskentely oli musiikkiterapeutista turhauttavaa, kun arvot eivät puolin ja toisin kohdanneet.

Silloin kun on yksityinen se pitää itse järjestää itsensä, työntää itsensä jokaiseen tiimiin tai sitten suostua menemään sinne jos pyydetään jos ei pyydetä niin kuitenkin silti mennä

Et joskus tulee niitä tilanteita et saa tivata ja tivata että no onko tulossa palaveria eikö ole tulossa ja oliskohan nyt jo ja no ei oo mitään puhetta.

Käy myös usein niin et jos en mä soita niin kukaan ei kutsu et sit käy niinkin päin.

Toistaa itseensä, että kun alottaa jonkun uuden perheen kanssa... niin sitten jos on jotain palavereja sitten niin mä kyllä tosi mielelläni tuun mä tuun aina kaikkiin palaveriihin.

Tasasin väliajoin kysyn [vanhemmilta] et onks mitä palaveria suunniteltu niin oli meillä tos pari viikkoo sit siis mitä mä vielä sanosin et kirjoitanko mä lapun teidän jääkaapin oveen jos tulee joku palaveri pyytäkää musiikkiterapeutinkin mukaan että niin että sillä tavalla tietysti siinä just miettii sitä että kai se pitää se löytää se tiensä joka paikkaan.

Joskus musiikkiterapeutin toive tiimiin kuulumisesta ei toteutunut hoitavan tai lähettävän tahon intressien vuoksi. Esimerkiksi sairaalan osasto esti terapeuttien osallistumisen tiimipalaveriin perustellen vanhempien ahdistuvan isoissa tiimeissä, joissa on valtavasti eri ammattilaisia.

On osastoja... että ne kieltävät terapeutteja tulemasta palaveriinkin, avoterapeutteja... vanhemmat otetaan mut avoterapeutit eivät pääse lasten palaveriinkin sinne, sieltä tulee papereita sitten ja hyvällä tsäkällä joku soittaa et ne ottaa terapeutilta palautteen mut että terapeuttia ei kutsuta ja jos sinne soittaa ja sanoo, et joku fysioterapeutti on soittanut ja sanonut niin et mä voisin kyllä tulla niin ei tarvii tulla, että se on yks tapa sit nähdä se asia ja mä oon ymmärtänyt et sit on semmosia perusteluita et...vanhemmille on ahdistavaa kun on niin paljon väkeä että se on vaan näin, että se sairaalan henkilökuntaan kuuluva tiimi ja vanhemmat.

Eräs musiikkiterapeutti koki, että paikka tiimissä oli löydettävä vain henkilökohtaisella olemisella. Hän epäili, että vain musiikkiterapeutin viran kautta pääsisi tiimin täysivaltaiseksi jäseneksi.

Sen vaan tiedostaa että valitettavasti näin ei aina ole ja ei löydy aina musiikkiterapeutin virkoja eikä tiimeihin oteta musiikkiterapeuttia jäseniksi, siis lasten neurologian puolella et kun se vielä semmonen jotenkin et tavallaan se tulee mieleen se et se semmonen olo et pitäis sillä henkilökohtasella olemisella ansaita se paikka siellä.

Musiikkiterapeutti toi esille musiikkiterapeutin virallisen aseman tiimissä, kun musiikkiterapian ammattikunnalla ei ole vielä ammattinimikettä.

Mikä on musiikkiterapeutin asema siinä tiimissä just sen takii että et kun me ollaan ammattikunta jollei ole virallista statusta tai se ei oo kun ei oo ammattinimikesuojaa että ja kun kuitenkin on tavallaan nuori ammatti

Eräs musiikkiterapeutti kuvasi ettei osallistunut tiimipalaveriin, missä päätettiin akuutteja asioita, kuten sairaalajaksosta tai esimerkiksi leikkaustoimenpiteistä.

Sitte jos on jotain, täytyy akuutisti tehdä jotain nopeesti niin ne on sitte... ehkä jotain semmosia asioita mitä lääkäri päättää ehkä hyvinkin nopeesti, et jos on ihan jotain somaattisia tai vaikkapa leikkaus toimenpiteitä taikka jos vaikka esimerkiksi lapsi oirehtii psyykkisesti niin vahvasti et täytyy mennä johonkin vaikkapa osastohoitoon niin ne on semmosia et en mä oo niitä päättämässä.

Musiikkiterapeutti oli yhteydessä tiimeihin myös tiimitapaamisten välillä, ajoittain aika tiivistikin. Vapaampia yhteistyömuotoja tiimipalaverien välillä musiikkiterapeutit kuvasivat tapahtuvan puhelinyhteyden kautta ja ns. käytäväkeskusteluina. Näihin vapaampiin yhteydenpitomuotoihin liittyi myös osapuolten ajankäyttö ja tiimissä toimimisen suhde perustyöhön. Näissä vapaamuotoisissa yhteydenpidoissa käytiin usein konsultointia mahdollisista uusista alkavista asiakassuhteista.

On sillä lailla paljon puhelinyhteyksiä ja sit kun se on tossa lähellä niin mä siinä saatan pyörähtää ja ruokalassa tapaan näitä lähettäviä psykiatreja että kun meillä on semmonen jännä kontakti et kun käydään lounaalla niin siellä vaihetaan ajatuksia että mahtuuko sulle sopiiko et ois tulossa yks uus ja ja näin ja et siellä sovitaan tämmösistä et se on monesti aikalailta lennossakin liikkuvaa se asia että ei niin virallisesti ees järjestetä niitä palavereita.

Aika usein jos on joku laps josta pitää neuvotella niin sit mä nappaan sieltä kiinni käytävältä lääkärin tai sen lapsen puheterapeutin tai sen omahoitajan tai erityislastentarhanopettajan tai toimintaterapeutin tai joku tulee juttelee mulle ja me pidetään sitten palaveri missä se on viestin viejä, se on semmonen väliviesti sitte tavallaan.

Toisaalta eräs musiikkiterapeutti ei kokenut tiimin kaatuvan, vaikka hän ei ollut tiimissä aina paikalla. Tärkeintä hänen mielestään oli se, että tarvittava viesti kulki.

Toisaalta se ettei verkosto kaadu vaikka musiikkiterapeutti on pois sieltä, senkin mä koin tänä keväänä kun mä olin paljon kipeenä niin ei se mihinkään kaatunu siellä ne pyöri ja se viesti tuli mulle ihan hyvin se oli tosi kiva.

Sit taas sillä seuraavalla pienemmällä verkostolla se tieto siirtyi että näin menee ja näin tällästä tapahtuu, jos ei muuten niin vanhemmat tuo sen viestin, mikä on must kiva, et se osottaa, et se on rakentunut tällainen verkosto, et se viesti kulkee ja ne kokee tärkeeksi sen et ne kertoo et siellä muuten tällainen asia.

Eräs musiikkiterapeutti kuvasi tiimityötään yksityisellä sektorilla. Joskus pelkkä musiikkiterapeutin lausunto tiimiin oli riittävä yhteydenpidon ja tiedonkulun muoto.

Se [tiimityö] on vähäisempää siinä yhteydessä [arviointivaiheessa] että silloin on lääkäri joka sen lähetteen on tehnyt ja tavallaan voi olla joku psykologi tai joku hoitaja tuolta nuorisopolilta joka ottaa yhteyttä ja sit pannaan tää asia käyntiin ja mä alan tehdä töitä ja sit mä kirjotan tietysti lausunnot säännöllisin väliajoin ja esimerkiksi tulee terapia alkaa loppua ja tarvitaan lausunto ja mä ehdotan että sitä pitäis jatkaa niin mä kirjotan lausunnon lähetän tonne ja oon yhteydessä sinne ja niin lääkäri antaa ajan sit sille potilaalle se tulee käymään ja ne arvioi omalta osaltaan sen ja mun lausunnon lisätukena sitä et jatketaanko ja ei mistä nyt rahoitusta haetaan jatkossa.

Musiikkiterapeutin yhteydenpito tiimiin käytännössä saattoi tapahtua myös yhden ihmisen kautta, kuten seuraavassa musiikkiterapeutti toimiaan kuvaa.

Se on sitä hyvin usein... mulla on vaan se paperilausunto, mä olen ehkä jonkun ihmisen kanssa saattanu keskustella vaikkapa lapsen äidin kanssa taikka sit jonkun polin vaikkapa sairaanhoitajan kanssa taikka, no lääkäreitten kans tulee harvemmin keskusteltuu...että jonkun yhden aikuisen kanssa että mä en semmosia kauheen monen kanssa kerkii käymään ja yleensä siihen muotoutuu semmonen linkki jonkun yhden ihmisen kanssa mut se voi kyllä olla lapsen äitikin kuka on aktiivinen joku vaikea vammaisen lapsen taikka sit tällaisen psykiatrisen lapsen...se riippuu et on myös tää linkittyminen et jos mä en pääse palaverihin niin mulla on melkein joku kontakti yhteen tärkeään henkilöön joka saattaa viedä mun terveisiä, vähän kertoa lyhyesti jotain mitä olen kertonu ja jos mulla on jotain ehdottaa tai näin.

Siellä missä musiikkiterapia oli löytänyt oman paikkansa koko hoitokokonaisuudessa esimerkiksi laitoksissa, musiikkiterapeutti saattoi kuulua automaattisesti tiimin jäseneksi. Tyypillistä kaikille musiikkiterapeuteille oli kuitenkin se, että musiikkiterapeutti kuului moneen eri tiimiin, oli usein ns. liikkuva tiimin jäsen, joka kutsuttiin tiimiin tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan.

Sit me soitellaan ja joskus on niin että onhan asiat sen mukaan et minkälainen, mitä, ketä asiakkaita siellä on ja sitten kutsutaan.

Kutsutaan... että kun meidän osaston jaksolle tulee lapsia niin jos siellä katotaan että mä oon tän lapsen asioissa ollu paljon mukana ja tunnen asiakkaan ja kenties perheenkin niin et sit se on mielekkäämpää että mä siellä oon.

Musiikkiterapian asema oli erilainen eri tiimikoossa, oli sitten kyseessä kolmen tai kahdenkymmenen hengen tiimi.

Sillonhan myös se musiikkiterapian asema on olennaisesti toisenlainen kun semmosessa isommassa työryhmässä jossa voi monenlaisia erityistyöntekijöitä terapia ja kuntoutusväkeäkin voi olla enempi mukana siinä.

Musiikkiterapeutit olivat saavuttaneet pääasiallisesti tasa-arvoisen roolin tiimeissä. Musiikkiterapeutit kokivat olevansa muiden tiimin jäsenten kanssa tasa-arvoisia jäseniä, vaikka eivät kuitenkaan tiimin täysivaltaisia jäseniä. Musiikkiterapeutit pitivät tuomaansa informaatiota tiimiin tärkeänä, vaikka he ei eivät aina päässeet osallistumaan itse palaveriin.

Mun asema on sillä tavalla tasaveronen, että vaikka mä en käytännössä voi istuu palavereissa sillä mun arvioinnilla on merkitystä ja sillä palautteella on merkitystä.

Nyt mä olen sen tiimin hyvin muihin verrattuna hyvin jo lähellä tasa-arvoista jäsentä et mä vaan ajallisesti olen siinä tiimissä vähemmän kuin muut joka tietysti tuo sen oman värinsä siihen et koska mä en ole siellä muuta kuin yhtenä päivänä siellä et mä en voi istua kaikissa kokouksissa mut että semmosella siis sen työn tasolla kuitenkin se informaatio mitä mä kun mä tapaan sitä lasta niin se informaatio nyt menee aina mukaan sit sinne sairaskertomukseen.

Pääsääntöisesti musiikkiterapeutti on yksi tasa-arvonen jäsen siinä [hoitavan tahon] tiimissä.

Musiikkiterapeutit itse kokivat olevansa oman alansa asiantuntija ja he arvostivat omaa ammattitaitoaan. Musiikkiterapeutti oli ulkopuolinen erityisasiantuntija, joka kutsuttiin tiimiin asiakkaan mukaan.

Musiikkiterapialla voidaan arvioida jotain sellasta mitä psykologi ei testeissään saa, ei testityyppisissä tilanteissa ei nouse esiin ja sitten musiikki nää on kuitenkin sellasia tilanteita jotka nostaa esiin jotain sellasta mitä ei muulla tavoin ei nouse ja se voi olla merkityksellistä jonkun ihmisen kohdalla.

Siellä missä nyt sitte on niin olis jo niin taitavia ettei ne välttämättä tarvis mua siihen päätökseen että suositellaanko musiikkiterapiaa mut et se muu informaatio niin ei saa sitte jos mä en sitä tutkimusta tekis niille lapsille tai arviointia niin se informaatio jäis muuten niistä pois.

Mä olen siis semmonen asiantuntija joka ei välttämättä aina oo ihan joka kokoontumisessa mukana ja oikeestaan viime aikoina mä en olen pystynyt vähemmän olemaan mukana kun aikasemmin mut että mä olen tällä hetkellä semmonen ulkojäsen tarvittaessa ja sen oman asiantuntemukseni parissa olen lapsen asioissa mukana sekä neurologisten lasten sekä näitten psykiatristen lasten kanssa.

5.2.2 Asiakkaan ääni ja vanhemmuuden tukija

Musiikkiterapeutin tärkein ja suurin rooli ja tehtävä tiimissä oli toimia asiakkaan äänenä. Asiakkaan (nuoren tai lapsen) osallistuminen tiimiin vaihteli tiimin mukaan. Tiimitapaamisen tarkoitus ja tehtävä ohjasivat osittain asiakkaan osallistumista tiimiin. Myös asiakkaan kyky kommunikoida puheella ja ikä vaikuttivat hänen tiimiin osallistumiseen.

Mä kerron sen lapsen tai sen nuoren näkökulman, minusta mä oon sen ääni, et semmoset päällimmäiset kuulumiset ja mä oon monta kertaa aika hiljaakin, et mä odotan että jos on esimerkiksi hoidon suunnittelu palaveri missä on lääkäri mukana niin sit mä odotan, et se kysyy multa, et miltäs teillä siellä näyttää ja sehän on just se, et mä tuon sen valokuvan tavallaan sen näkymättömän, et se tulis jotenki näkyväks.

Musiikkiterapeutit kävivät asiakkaan kanssa tulevan tiimipalaverin sisällön yhdessä läpi keskustelleen tai leikin avulla asiakkaan ikätaso ja ymmärtäminen huomioon ottaen. Asian yhdessä käsittelyllä taattiin luottamuksellisen suhteen säilyminen terapeutin ja asiakkaan välillä.

Mä käyn aina etukäteen, mä kerron, et nyt se on tulos ja ehkä useamman viikonkin aikasemmin, et mä ajattelen, et lapsella tai nuorella on aikaa miettiä, et mikä se viesti on varsinkin jos hän ei ole siellä läsnä... meillä on aina niin, et jos lapsi haluaa tulla niin saa tulla aina ettei tuu semmosta tunnetta että mikäs tässä nyt onkaan, mut et sitten...edellisellä kerralla kun tavataan niin mä teen aina haastattelun mulla on leikinomanen...haastattelu ja siinä on mun mielestä olennaisesti tilanteesta kertovia asioita, se on ehkä tullu käytännön myötä ja lapset vastaa niihin kysymyksiin ja mä aina sanon et nää asiat mä kerron ja kun se palaveri on ollu niin seuraavalta tapaamisella mä kerron, et nää asiat me siellä käytiin ja jos on tullu jotain muuta.

Lasten kans se toimii tosi hyvin ja sit et siinä voi kysyy että voiks mä kertoa nää [lapsen kolme toivomusta]... et ne on lapselle kauheen henkilökohtasia ettei tulis niitä tilanteita, et se lapsi kokee nolaantuvansa tai, et vanhemmat meneekin kotiin ja sanoo että olipa hauskat ne sun toiveet ja sit se et nyt se on kertonu, se terapeutti siellä mut se on tullu kantapään kautta se kokemus ja sit toisaalta semmosia väärinymmärryksiä ja sitä et vanhemmat ei ookaan ymmärtänyt ollenkaan mistä on puhuttu, et miksei kukaan oo koskaan kertonut.

Sit se kerrotaan myöskin potilaalle et mä käyn siellä tiimissä... et mä käyn siellä jakamassa ja mun on kerrottava teidän asioista myöskin jos ne on semmosia isoja juttuja jotka vaikuttaa hoitoon niin sinne tiimiin että et sen mä sanon myöskin.

Musiikkiterapeutin välittämä tieto tiimille asiakkaasta sisälsi musiikkiterapeutin asiantuntija-arvion asiakkaan sen hetkisistä taidoista ja puutteista. Tällaisia musiikkiterapeutin tiimille tuomia tietoja olivat asiakkaan käyttäytymiseen liittyviä asiat, toiminnalliset valmiudet, tunne-elämä, vuorovaikutustaidot, asiakkaan vahvuudet ja heikkoudet, suhde musiikkiin ja yleinen kuvaus koko asiakkaan musiikkiterapiaprosessista. Musiikkiterapeutti havainnoi paljon samoja asioita kuin muut tiimin jäsenet kuten esimerkiksi toimintaterapeutti tai puheterapeutti työssään.

Se viesti siitä miten se lapsi siinä uudes tilanteessa toimii.

Musiikkiterapeutin informaatio pääasiassa liittyy vuorovaikutuksellisiin taitoihin ja tunne-elämän juttuihin.

Esimerkiksi miten nuori täällä käyttäytyy, onko se aktiivinen verbaalisesti, onko se aktiivinen nonverbaalisesti, osallistuuko se, kyseleekö se, onko se kiinnostunut asioista, saako sen mukaan soittotoimintaan, haluaako se ottaa jonkun soittimen käteen ja alkaa

yrittää tai onko sillä jo taitoa et se menee valmiiks jonkun soittimen taakse et hetkinen sehän on soittanu rumpuja sehän soittaa hyvin tai näin ja mä tuon sen tiedon.

Mä tuon myöskin sitä et miten se selviytyy ryhmässä, jääkö se yksin pärjääks se muitten kanssa, kiusataanko sitä tai jätetäänkö se ulkopuolella vai onks se itseasiassa rakentaja aktiivinen ihminen, joka pyrkii saamaan muita mukaan.

Miten sen lapsen keho toimii toiminnallisessa tilanteessa sen käsien käytöstä ja käden ja silmän yhteistyöstä ja tämmösestä mut että sitte tulee niitä vähän samoja kun neuropsykologilla sitä auditiivista hahmottamista ja rytmin hahmottamista, kyllä sen siinä näkee ilman testejäkin.

Myös visuaalinen sarjallisuuden hahmottaminen sitten kun kattoo Kuvionuottien kans että tekeekö Kuvionuotit yhtään mitään vaikutusta siihen lapseen.

Musiikkiterapeutin tuoma tieto tiimiin oli muiden ammattilaisten havaintoja täydentävää. Joskus musiikkiterapeutin havainnot asiakkaasta olivat erilaisia kuin muun tiimin havainnot tai tutkimukset. Musiikkiterapeutin tuoma uusi tieto tiimille koski asiakkaan piileviä taitoja, jotka näyttäytyivät musiikillisen tekemisen kautta. Tiimin kautta musiikkiterapeutti saattoi peilata omaa ymmärrystään ja kuvaa asiakkaastaan.

Ne on tietysti ilosii yllätyksii joilla Kuvionuosteist soittaminen sujuu vaikka lukeminen ei sujuis niin hyvin.

Esimerkiks me tehtiin yks kappale yks tämmönen coveri äänitettiin nuorten kans... niin siinä on yks nuori tyttö, joka on tosi hyvä laulaja ja se laulo ja mä tein siitä levyn ja vein sinne tiimiin ja myöskin ilman sanoja, se on tässä nyt mitä täällä on tuotettu konkreettista ja sit ne ihmetteli, onks se tosiaan näin hyvä laulaja, et se teki oman stemmankin vetäs yhteen paikkaan sitten ja näin se on myöskin sitte itsetunnolle mielettömän tärkeä juttu.

Sen jakson jälkeen mitä mä oon löytänyt, miltä tää ihminen näyttää, mikä se on se mitä mä oon tästä onkinut selville niin sopiiko se siihen mitä on aikasemmin löydetty vai sottiiko se sitä vastaan, kun usein on esimerkiks niin että on psykologin testejä tehty jossa on todettu heikkolahjaseks tai jotenkin näin, niin se ei pidäkkään paikkaansa, et kun nuori on jotenkin kauheen estynyt ja arka ja pelokas ja toimii jollakin verbaali alueella monesti nää psykologiset testit ja täällä se onkin nonverbeelisesti, niin sieltä tulee vaikka mitä soitannollisesti ja on taitoja ja lahjoja niin sitte tulee ristiriita että niin ei tää kaveri kyllä

heikkolahjanen oo, et kyllä täältä löytyy paljon sitä mä sit viestitän sinne päin et sitte se on uus tieto et niinkö se on.

Silloin kun se lapsi on musiikkiterapiassa niin se on erittäin tavallista että se lapsi tekee vain musiikkiterapiassa tai ensiksi musiikkiterapiassa asioita mitä se ei tee missään muualla et osin on ne saattaa olla sama et lapsethan tekee kotona asioita mitä ne ei tee missään muualla mut että näitä vuorovaikutustaitoihin liittyviä juttuja niin että on tosi paljon näitä vaikeee vammasia, että asiat tulee ensimmäisenä musiikkiterapiassa ja sitten niitä yritetään odotellaan ja yritetään houkutella mut et se tieto siitä et musiikkiterapiatilanteessa näin jo tapahtuu ja on tapahtunut jo pitkään niin on semmosta.

Eräs musiikkiterapeutti koki roolinsa tiimissä nuorten kohdalla hyvinkin aktiiviseksi ja laajasti kantaa ottavaksi nuorten asioissa. Siihen liittyi esimerkiksi musiikkiterapeutin näkökulman esittäminen nuoren tukiasioissa.

Huomaa nuorten puolella noissa palavereissa niin terapeutin pitää olla paljon vahvempi ja paljon enemmän puhuu sen nuoren puolesta ikään kun vahvistaa ja olla paljon useimmissa erilaisissa asioissa mukana esimerkiksi toimeentulo, harrastukset, asumisentukeminen, et välillä tuntuu että terapeutti työntää sormensa kauheen moniin asiaan, mut ne tukee tätä kuntoutusta.

Siellä pitää olla kauheen silleen että nyt autatte ja teidän pitää tähän panostaa kun mekin panostetaan niin se on silleen voimakkaampi se terapeutin rooli ja paljon vähemmän kerrotaan terapiasta sinänsä ja sen sisällöstä, sanotaan vaan, et nyt se toimii ja nyt se tarvis tiivistää tai et se terapeuttina on näkymättömämmin se rooli, mut sit taas muuten kanssakulkijana voimakkaampi.

Lasten kohdalla musiikkiterapeutin rooli tiimissä oli erilainen, koska monet asiat menivät vanhempien, holhoojien kautta. Näin terapeutin rooli tiimissä oli olla enemmän terapeutti, joka kuvasi terapiaprosessin kulkua.

Lasten kanssa asiathan yleensä toimii vanhempien kautta niin sit taas on enemmän terapeutin roolissa ja tuo sit niitä asioita mitkä siinä on päällimmäisenä se on huomattavan erilainen.

Musiikkiterapeutit kokivat yhdeksi tärkeäksi rooli tiimissä tukea myös vanhemmuutta ja myönteistä vuorovaikutusta eri puolien kesken. Rooli liittyi musiikkiterapeutin tapaan

ajatella kuntoutuksen päähenkilöistä, jotka olivat asiakas ja hänen perheensä. Lasten parissa työskennellessä ei voinut unohtaa perheen roolia myös lapsen kuntoutumisessa.

Terapeutilla on musta tosi tärkeä rooli, kun terapeutti on näkyvästi kuitenkin se lapsi, joka ei oo mukana siinä palaverissa niin sit tavallaan, mun mielestä ylläpitää sitä vuorovaikutusta ja kontaktia niiden vanhempien kanssa vaikka ammatti-ihmisillä voi olla, et ne puhuu vähän yli ja jotenkin ilmiötasolla, se voi olla aika loukkavaa.

Tuntuu, et täytyy joku sovittelu tai kannustava sana sanoa päiväkodille jostain vanhemmista, et tulee sellanen olo, mut sekin mun mielestä sillon menee sen lapsen hyväksi, että mä haluan edistää sitä sen lapsen asiaa siten, että mä tuon jonkun vähän erilaisen näkökulman niistä vanhemmista sille päiväkodille, että se semmonen perheistä tai vanhemmista.

Määkin esimerkiks itte jossain oman lausuntoni yhteydessä toin sen julki, et tää on nyt tietysti se mitä mä nyt kerron ja miten mä oon näitä asioita nähny ja havainnoinu ja kokenut ja miettiny, et mä sit sanoin siinäkin yhteydessä, toki on hyvä että x kertoo itte ja äiti kertoo ja muut kommentoi vähän mulle, kannustin siinä vähän kaikkia vähän puhumaan sit kun mä kerroin oman arvioni tilanteesta.

Musiikkiterapeutin asiakkaan ja hänen perheen tukemisen rooli näyttäytyi tiimipalaveritilanteessa. Eräs musiikkiterapeutti kuvaa tiimipalaveri tilannetta, jossa tukiessaan asiakasta ja perhettä vaikeassa tilanteessa hän käyttäytyi itselleen uudella tavalla, omasta peruskäyttäytymisestään poiketen. Musiikkiterapeutin samaistuminen perheen tilanteeseen ja asiakkaan äänenä toimiminen johtivat musiikkiterapeutin uuteen rooliin tiimissä.

Mä käyttäydyin aika jännällä tavalla...eikä se oo mitenkään tyypillistä käyttäytymistä mulle näissä ryhmätilanteissa niin mulla oli esimerkiks semmonen erikoinen rooli siinä työryhmässä, et mä olin itseasiassa se henkilö kuka oli ammatti-ihmisistä kaikista pisimmän rupeaman työskennellyt tän tytön kans, koska lääkäri oli sen vuoden aikana vaihtunu ja myöskin se sairaanhoitaja... siinä oli toinen sairaanhoitaja ollu sillon kirjaamassa ylös sitä neuvottelua...mä en ollu aikasemmin tavannut sitä sosiaalityöntekijää, siinä oli ollu toinen henkilö... et hänkin oli vaihtunut ja tää opettaja, joka tällä työllä oli ollut monta vuotta niin häntä ei oltu jostain syystä kutsuttu siihen palaveriin.

Mä reflektoin paljon sen tilanteen aikana sitä mun omaa roolia siinä ryhmässä, et tää oli aika mielenkiintoinen asetelma, sit aivan siinä lopussa niin et mä ryhdyin haastattelemaan siinä esimerkiks tätä tytön äitiä, joka ei kuulu ollenkaan mun vakiokäyttäytymiseen ja oikeestaan semmoseen musiikkiterapeutin ihan perusrooliin ja perustehtävään kuulukaan mut jotenkin se mä näkisin sen niin, et se liitty tän tytön tähän problematiikkaan.

Mä aika erikoisiakin rooleja lisäsin siihen mun peruskaavaan, osallistuin siihen neuvotteluun... voi miettiä, oliko siinä tavallaan se äidin vanhemmuuden tukeminen yks juttu, mä esimerkiks sille äidille jututin siitä että tyttö oli koulussa kiusattu, ja hän otti sen asian sit ihan palaten asiaan ihan loppuks, sitten kun vähän otin siihen kantaa, mä kerroin, että mä olin itte joskus vastaavissa tapauksissa sekä lapsen että hänen vanhempiansa tukena ja myöskin yhteyksissä opettajaan.

Oman informaation tueksi musiikkiterapeutti saattoi viedä tiimiin videon asiakastapaamisesta tai asiakkaan musiikillista materiaalia. Videonauhaa ei aina ollut mahdollista ajanpuutteen takia näyttää, mutta videon näyttäminen auttoi tiimin jäseniä ymmärtämään, mistä terapeutti puhui hyvin konkreettisella tasolla. Musiikkiterapeutit kokivat, että musiikilliset tuotokset ja video kertoivat enemmän kuin sanat. Näin tiimi pystyi äänitteiden ja videon kautta tavoittamaan kuvan siitä, mitä asiakkaan ja terapeutin välisissä tilanteissa tapahtui sekä luomaan myös uutta kuvaa asiakkaasta. Musiikillinen tuotos, esimerkiksi levy saattoi olla myös konkreettinen esimerkki tiimille mitä terapiassa oli saatu aikaan.

Saanu myönteistä palautetta, et jotkut sieltä sairaalan osaston joku toimintaterapeutti, lääkäri on halunnut katsoo [videota] ja olleet puheterapeutti äärimmäisen hämmästyneitä että miten se lapsi toimii niin hyvin vuorovaikutuksessa ja äänitelee ja vastavuorosesti kaikkee, musiikkiterapiatilanteessa käyttää kuvia ja kaikkee.

Keskustellaan siitä tällästä tapahtuu siellä, jollon ne sanat joita mä en osais sanoo niin mut mulla on se kuva ja ääni siellä niin silloin päästään asiaan ai tätäkö sä tarkoitat, et sanat ei riitä aina.

Mä vien myöskin... kun meillä on monesti tavoitteena... et me tehtäs joku oma coveri tai oma sävellys ja tehdään siitä levy..niin se on hyvä dokumentti sitten, et sanat ei riitä niin se löytyy siitä.

Kaikki äänitteet ja muut tuotokset, mitä vielä tehdään, joku kirjottaa tekstiä... niitten vienti sinne [tiimiin] auttaa kattomaan niiden maailmaan.

Mulla on niin paljon vaikee vammaa lapsii... että sen lapsen edunmukaista on se, et ne toiset aikuiset näkee jopa videolta tai ne kuulee, ehkä yksityiskohtiakin myöten, että mihin kaikkeen se lapsi on täällä pystynyt ja mitä me ollaan saatu aikaan.

Videon kautta välittyi myös se, miten musiikkiterapeutti työskenteli asiakkaan kanssa musiikkiterapiassa.

Täytyy pystyä sanallisesti se kertomaan mitä musiikillises vuorovaikutus miksi oli tärkeätä tän ihmisen kohdalla... tää video on kyllä mainio väline sen hyödyntäminen... silloin näitä olen tehny ja on hirveen hyvät kokemukset siitä kun asiat avautuu... semmonenkin joka ei oo musiikkiterapiaa...mitä sä siellä teet.

Mehän videoidaan kaikki, jos mä joudun yksinkin arvioimaan, joskus mulla on joku joka kuvaa ja mä tuon sen videon tiimiin niin... koko ajan jo siitä näkee ja tietää miten mä toimin ja mitä mä haen.

Videonauhan näyttämisen hyöty saattoi näkyä myös siinä, että jotain toisen ammattilaisen tutkimusta ei esimerkiksi tarvinnut tehdä, kun musiikkiterapeutin tuomassa videossa tarvittava tieto oli jo saatavilla.

Monta kertaa todetaan kun katotaan videoo yhdessä tästä kun on touhuttu lapsen kanssa niin...puheterapeutti voi sanoa että mun ei nyt tarviikaan jotain tiettyä testiä tai juttua tehäkään, et tässä tuli ihan selkeesti se asia esille tai fysioterapeutti sanoo se näkee jo niin paljon niin paljon siitä videolta ja niistä leikeistä, ihan perusliikkumisesta ja motoriikasta, et hänen ei tartte erikseen tavallaan testata lasta.

Videon näyttäminen vaati myös huolellista suunnittelua missä ja millä tavalla se näytetään. Tässä erään musiikkiterapeutin huono kokemus videon näyttämisestä tiimille.

Mä oon saanu huonoja kokemuksia siitä, että joku on halunnut katsoa sitä videota ja mä oon lähettänyt sen [lausunnon] mukana sitten, että tässä on tämä, että todennu, että kyllä mun täytyy aina istuu itte vieressä selittämässä.

Mä oon lähettänyt lausunnon ja videon siitä lapsesta niin sitten ne sanoo ihan ilosesti... et se lapsi niin tykkäs kattoo sitä videoo, joka oli otettu siellä musiikkiterapiassa...se oli äärimmäisen hyperkineettinen lapsi levoton kehitysvammanen lapsi, niin ne oli panneet siellä huoneessa sen pyörimään, sen mikä oli otettu siis sille lääkäriä ja niitä terapeutteja varten, se video, niin sit se lapsi tuijotti sitä hämmentyneenä kun se oli itte siellä ja x soitti siellä videolla niin sit se pysy paikallaan ja se niin tykkäs siitä, et se oli sen lausunnon liitteenä oleva video.

Musiikkiterapeutin tiimissä työskentelyssä näyttäytyy vahvasti myös hänen tapansa tehdä terapiatyötä ja taustalla oleva viitekehys.

Mitä se yhteistyö on, jos on sellanen olo, et mä en voi sanallakaan puuttua siihen, et mitä se terapia on ollu, mut että se et tietysti mun tausta on ollu, mä en oo tehny sellasta niin puhtaasti, puhtaiden psykoterapioden kans enkä tehny tavallisten nuorten enkä aikuisten kanssa et nää on ollu vaikeesti kehitysvammasii nuoria, se on sitte voinu olla.

Kun musiikkiterapeutti tuo asiakkaan ääntä kuuluviin tiimissä hänen on otettava huomioon luottamuksellinen terapiasuhde asiakkaansa kanssa. Luottamuksellisuuden on tärkeä säilyä ja musiikkiterapeuteilla oli erilaisia ajatuksia siitä, mitä ja miten paljon musiikkiterapeutti voi tuoda asioita tiimissä terapiasta esille.

Et jos on alusta lähtien pelkästään kunnollinen syvälinen psykoterapia, niin mitä mä sitte kertotin, että näistä lapsista, mitä mulla on ollu niin kun ne on lapsi-ikäisiä... niin mä oon kertonu teemoja niistä mitä siellä on ollu esillä, mut että onko se liikaa kerrottu... tää on nyt pohdintaa siitä tavallaan, kuinka paljon siinä tavallaan kertoo sitä sisältöä.

Mun mielestä sen terapian sisältö, mistä asiakas vois kokea loukkaantuvansa tai ikäänkun mikä on ihan selviö, et mikä on meidän välistä työskentelyä, et ehkä alussa kuvaskin sitä enemmän, mut mä oon tullu jotenkin kauheen varovaiseks ja just sen takii huolellisesti käyn, se voi olla jotain ihan yllättävä, mitä asiakas sanoo.

Monethan psykoterapeutit, mä tiedän esimerkiks analyttisen psykoterapeutin kuka ei käy koskaan sen lasten polin työryhmässä mut... hän on hyvin valikoiva myös siinä työtavass..., et hän ei käy niissä koskaan, et hän antaa hyvin minimalistisen tiivistelmän koko siitä terapiaprosessista, mulla on kyllä itellä semmonen, et mulla on usein kakssivusia lausuntoja, et niissä on terapiaprosessia pääkohdiltaan ja yhteenveto siitä lopuks, et ne on aika kuvaavia et kylhän niissä vähän kerrotaan esimerkiks metodeista, et

mitä on tehty ja tavallaan mitä on käsitelty ainakin teematasolla, et minkälaiset teemat on tullut käsittelyyn.

Musiikkiterapeutit tulivat siihen tulokseen että, mitä psykoanalyttisempi ote musiikkiterapeutilla oli, sitä vähemmän hän kertoi terapian sisällöstä tiimitapaamisissa. Musiikkiterapeutit olivat keskustelleet vaihtoehtoisuudesta myös muiden terapia-ammattilaisten kesken ja pohtineet omaa rajanvetoaan.

Mä oon oppinu tässä vuosien aikana semmoseen läpinäkyvyyteen, mut siinä saa olla tosi taitava, et mä olen saanut joskus musiikkiterapeutilta taikka muilta psykoterapeuteilta ketkä on kovin analyttisiä niin vähän kritiikkiä siinä ja muistutusta siitä, ettei siinä nyt vaan tätä luottamuksellisuutta ja yksityisyyttä rikottais, mut en mä mielestäni oo rikkonu, mä olen hyvin tarkkaan sen miettiny, mitä mä siinä sitten jaan ja laitan auki auki, et se täytyy kyllä miettiä.

Mulla on ollu mielenkiintoinen keskustelu erilaisen koulutuksen saaneen taideterapeutin kanssa, joka on lasten psykoterapeutti siitä et meillä on ollu joskus verkostotyöskentelyä perheen ympärillä, et yks lapsi on ollu hänellä ja toinen on ollu minulla ja sit kun me ollaan kerrottu hyvin eri tavalla niistä asioista verkostopalaverissa, koska lasten vanhemmat on ollu siinä läsnä, niin hän on joskus sanonu mulle että sä puhut ihan liikaa siitä terapiasta, vaikka mä oon puhunu hyvin vähän sanasesti.

Mitä isompi lapsi ja mitä psykoterapeuttisempi niin en mä tietenkään silloin niitä yksityiskohtia kerro, enkä ota enää videolle, mähän lopetan videoinninkin silloin, et jos se on sen tyyppistä, että eihän niitä videoita voi näyttää tai saatan joskus ottaa itelleni ja on joskus katottu lapsen kanssa mutta, et en näytä vanhemmille enää sitten, jos se menee sellaseen suuntaan, et lapsi alkaa jutella asioistansa.

Eräs haastateltava pohti tiimityön taustalla vaikuttavaa viitekehystä myös musiikkiterapiakoulutusten kautta.

Se musiikkiterapiakoulutus, mitä mä en koskaan ole saanut Suomessa, mitä Jyväskylässä esimerkiksi on niin vahvasti psykoterapiakeskeistä, et sit tämmönen psykoanalyttisen psykoterapian traditio, missä se anonyymiteetti on niin voimakas ja salassapito ja luottamuksellisuus... niin se kulttuuri, niin sehän taas sotii tätä vastaan että mennään palaverihin ja kerrotaan kaikki, että siinä on varmaan yksi se syy miksi se ei olekaan niin luontevaa, et sit liikutaan kuntoutuksen kulttuurissa missä puhutaan verkostosta ja jakamisesta ja yhteistyöstä.

Musiikkiterapeutilla oli myös tilanteita, jotka ohittivat terapeutin vaitiolovelvollisuuden. Musiikkiterapeutit toivat esille, että tällaisia tiimille tiedotettavia ja yhdessä perheenkin kanssa käsiteltäviä asioita olivat lastensuojelullinen huoli, kuten perheväkivalta ja seksuaalinen hyväksikäyttö ja asiakkaan itsetuhoisuus, sairauskohtaukset, jopa koulukiusaaminen.

Joku oikeen analyttinen musiikkiterapeutti ei välttämättä kiinnittänyt niin paljon huomiota, mut... mulla on ajatus kiusaamisesta, et se on niin iso ja merkittävä asia, et siitä täytyy keskustella niin kauaa, et se ei oo enää mikään ongelma ja se vaatii... et se terapiakuvio, et se siinä kohtaa vähän vuotaa siitä kahdenkeskisestä suhteesta vähän siihen lähiyhteisöön.

Jos mulla on valtavan selkeä varma kuva jostakin tullut, että potilas on suisidaalinen, et se hautoo itsemurhaa tai sillä on jotakin piilossa jotakin asioita, jotka on niin suuria, et mä en tiedä, et onko hän kertonut missään muualla tai hän paljastaa mulle jonkun tosi ison jutun, mut et jos mä minä en sitä kertois tiimiin, jossa sitä hoidetaan, niin musta se on väärin, et kyllä mun pitää se kertoa, kuitenkin tuolla on hirveen ammattitaitonen tiimi että ne siitä nuoresta pystyy paljon saamaan että kyllä meillä aika yhtenevät on tunnelmat sitten näistä... se täydentää aika hyvin toisiaan tää kokonaisuus, ei sillai tarvii kauheen huolissaan olla, että kyllä ne näkee nuoresta, että miten ne voi tai onko niillä tämmösiä tai sitten nuori sanoo mulle, että hän karkaa hän lähtee, niin kyllä mä tietysti sen teen, kyllä mä kerron jos sä lähet tästä minnekään ilman muuta että pitää sopia asiasta eikä tehdä omia päätöksiä vaikka onkin vapaa ehtosessa hoidossa.

Eräs musiikkiterapeutti kuvasi asiakkaansa kanssa terapiatilanteessa kohtaamaa sairaskohtausta, mikä oli jo muiden tiiminjäsenten tiedossa, mutta ei vielä musiikkiterapeutin tiedossa. Asia oli tärkeä tulla tietoon myös musiikkiterapeutin työskentelyn kannalta.

Se kans kun yks nuori sai epilepsia kohtauksia täällä ja ne olikin kuitenkin ehkä psyyken alkuperää aikalailta, mutta mä tiesin siitä vasta myöhemmin sitte ja se heitti tuossa vaakatasoon ja tuossa ulkonakin niin mä soitin tiimille että täällä on tämmöstä nyt tapahtunut ja ne sano että näin on, ne kysy että millä tavalla se sitten tapahtui ja näin ja siinä sitte paljastu että se onkin vähän provokatiivista se juttu enemmän teatteria kuin oikeasti tapahtuu.

Musiikkiterapeutin tuli tarkoin miettiä oma toimintatapansa huolta herättäviin tilanteisiin. Se, että missä vaiheessa ja millä tavalla huolen otti tiimissä esille vaihteli musiikkiterapeuttien oman toimintatavan mukaan. Toiset musiikkiterapeutit ottivat herkemmin asiat esille kuin toiset.

Mä mietin kauheesti siinä vaiheessa, et onks tää joku hirvee ammatillinen moka, että mä puhun tästä terapiasta jotakin, mut toisaalta mä kävin keskustelun itteni kans pitkäänkin sillon, et mitä kannattaa kertoa ja miksi et se on perusteltu mistä on hyöty, et se verkosto kuulee, et mikä on siellä menossa ja kaikki huoli, aiheet ja isot murheet niin nehän mä kyllä selvitän sit lapsille ja nuorillekin, et mikä on se tilanne millon mä varmasti kerron vaikka se ei haluais ja myös vanhemmille.

Näitäkin on näitä, seksuaalisia hyväksikäyttöä tai sitten siihen viittaavia kuvioita, et mä kyllä itse mielessäni kysyn onko tässä semmosesta kysymys vaikei mikään nyt viime aikaisissa asiakkaissa mikään esitieto ei oo sitä suoraan kertonutkaan, mut et on sen tapasia käyttäytymiskuvioita vaan ollu lapsilla, mut et nää ei käynnistä mussa oikeestaan mitään muuta kun sitä, et mää vaan koitan kuulostella tarkemmin sitä mitä lapsi tuottaa ja et tuleeko sitä edelleenkin semmosta oloa mulle ittelleni ja tuleeko sen tapasta materiaalia ja toimintaa sitte lapselta vai se voi olla tietysti, se voi olla mullakin ihan väärä olettaus, et mä jotenkin yhdistän väärällä tavalla asioita ja mun täytyy tietysti aika pian korjata omassa ajattelussaan, et ei ehkä ollukaan sitä..

Erityisesti lastensuojelullisessa huolesta tiimin tuki musiikkiterapeutille oli tärkeä. Musiikkiterapeutti joutuu kohtaaman monenlaisia tunteita perheen suunnalta näissä tilanteissa.

Kaikki lastensuojelullinen huoli, et mulla on ollu nyt viime vuonna oli kovasti kantapään kautta semmosta oppia, et tavallaan tuli isoja asioita esille, mikä on musta tyyppillistä meidän työlle, että on epämääräinen tapaus lapsella on jotain hätää mutta ei tiedetä mitä, sit alotetaan terapia sit sieltä alkaa tulla vaikka jotain hyväksikäyttöä tai isoa hätää mitä voi olla kotona... ja sit kun tulee huoli niin sit vanhemmat vetää liinat kiinni että tämmösistä ei ollenkaan oo sovittu että puhutaan.

Eräs musiikkiterapeutti kuvaa tiimipalaveri tilanteen, jossa vanhemmat ohitettiin ja järjestettiin työntekijöitten kesken tiimipalaveri lasten suojelullisen huolen takia.

Mä oon yhden kerran ollu palaverissa, joka vaan järjestettiin siten että se oli työntekijäpalaveri ja erittäin vaikeesta perheestä, missä oli lastensuojeluongelmaa ja se, että oikeesti mitä tehdään, et pitääkö ryhtyä huostaanottojuttuihin... äiti oli sairas ja se ite yritti pyörittää niin hirveesti sitä hommaa ja niitä asioita ei olis voinut puhua jos se äiti olis ollu siinä ja sit sille sanottiin että on työntekijäpalaveri.

Tiimi ja me puhuttiin siitä meidän huolesta, se ei ollu mun aloitteesta vaan sen fysioterapeutin joka kävi kotona ja näki mikä se tilanne oli että ja sitte kun äiti itse puhu, niin se kerto ihan muuta kun mitä fysioterapeutti näki omin silmin... niin se on ainoo vanhempien ikään kuin selän takana tehty palaveri missä mä oon ollu.

Joskus myös musiikkiterapeutin tarvitsi käyttää kovia otteita päästäkseen palaveriin, jossa käytiin vakavia asioita yhdessä läpi.

Yks mun lapsi, joka meni lasten psykiatriselle tutkimusjaksolle ja se terapia kuitenkin vielä jatkui jonkin aikaa ja siinä mietittiin, et he [vanhemmat] halus sitä lasta, et se vaihtais verbaalipsykoterapiaan...se oli semmoinen tilanne että se oli perhe joka ei ollut päästänyt mua sinne koulun palavereihin, et ne oli vaan aina jotenkin yhtäkkiä pidetty ja...et se opettaja ei tietysti voinut ohi vanhempien mua sinne pyytää, jos vanhemmat ei kutsua välittäneet mulle asti, niin sen mä ilmotin, että mä nyt menen sinne, että se piti sanoo niin tarmokkaasti että ne [vanhemmat] ei kehdannut sanoa et älä nyt mene että peruuta se, että kun tuntuu niin, et semmoset jotka on olennaisen tärkeitä niin kylhän sinne pitäs päästä.

Asiakasta ei aina unohdettu huolta herättävissä tilanteissa. Hänen kanssa asiasta saatettiin keskustella ennen asian tiimiin ja käytännön tasolle viemistä, kuten eräs musiikkiterapeutti seuraavassa kuvaa.

Me käydään ekaks läpi sitä kahdenkesken, mut sitten voi olla hyvin usein seurauksena, mä pyydän lapselta luvan, et mä saan puhuu siitä hänen vanhempiensa kanssa ja opettajan kanssa ja ihan sen takia et siitä asiasta puhuttais oikeesti niin kyllä mä joskus toimin tässä aikuisten yhteisössä näin.

5.2.3 Musiikkiterapia-ammattikunnan lähetti

Musiikkiterapeutin rooli tiimissä oli myös edustaa musiikkiterapia-ammattikuntaa ja levittää yleistä tietoutta musiikkiterapiasta. Musiikkiterapiatiedon levittämällä

ehkäistiin myös muiden ammattilaisten ja perheiden mahdollisia ajatusvääristymiä ja ennakkoluuloja musiikkiterapiaa kohtaan. Musiikkiterapeutin tuoma yleiskuvaus musiikkiterapiasta ja siihen liittyvistä arvoista ja käytännöistä saattoi nostaa esiin myös musiikkiterapeutille tärkeää tietoa muiden tahojen arvoista ja toimintamalleista.

Se, mitä mä oon antanut niille kaikille tiimeille missä mä oon ollu työyhteisön jäsenenä, kaikissa näissä mun työpaikoissa niin, joka ikisessä työpaikassa mä oon kertonut musiikkiterapiasta useampaan otteeseenkin, sen hetkisille työkavereille, mitä lasten musiikkiterapia on.

Sä oot niinkun konsulttina tai et tästä, mitä tää on niin viestittäjänä kertojana musiikkiterapian mahdollisuuksista, et tämmöstä joutuu tekemään joissakin tiimeissä ja se työ on yleensä kannattanu, jos tätä pitempään tehdään niin silloin se käynnistyy, koska siellä on vääriä mielikuvia ja luuloja ja saa poistettua tiettyjä ennakoasetelmia, se rakentaa selkeenpää yhteistyötä kun sitä voi pohjustaa siinä tapauksessa jos tietoa ei ole samoten, kun mä tarviin tietoa kyseisen osaston hoitoideologisista ja muista, ja miten pitkään, millä tavalla, mitä päämääriä ja mitä metodeja käyttäen, kuinka hoito, kuinka akuuttia, onko se kuntouttavaa, mikä se asenne on.

Musiikkiterapeutit kannustivat ja rohkaisivat myös muita ammattilaisia käyttämään musiikkia välineenä omassa työssään. Tärkeintä oli oma suhde musiikkiin. Tärkeää oli myös muistaa, että musiikki ei ole kaikkien väline.

Mä oon kertonu aina sen, että kaikki ihmiset, joille musiikki on läheinen väline niin lämpimästi suosittelen, että käyttää sitä välineenä omassa hoitotyössängsä, jos vaan se on itselle semmonen väline mitä on luontevaa, että sen voi jotenkin yhdistää siihen omaan työhön, että vaikka se ei ole musiikkiterapiaa niin, että mä en sitä halua koskaan tyrmätä vaan mä haluan kannustaa sitä.

Semmoset, jotka käyttää musiikkia työssängsä, niin ne halua kertoa, et näin ne käyttää ja sit on semmonen rooli, et sanoo, et sehän on kiva ja tosi kiva että te aina sitä ja tätä ja tuota, mitä te teettekin.

Mut et ei se ole semmonen että kaikkien pitää sitte, et jos joku kuvallinen ilmasu tai muu on läheisempää, niin sittenhän se on se oma väline, et ei silloin tarvii sitä taas ajatella että

musiikkiterapia tai musiikki on niin ihmeellistä, et sitä pitää sitten joka paikkaan tukkia vaikkei itse ei koe sitä semmosena.

Musiikkiterapeutti saattoi toimia myös ohjaajana oman ammattitaitonsa kautta asiakkaan kanssa arjessa työskenteleville muille ammattilaisille. Ohjaajana toimiminen liittyi usein käytännön tason tiimeihin ja työyhteisössä jaettaviin työvälineisiin.

Se, jonka kanssa tekee yhteistyötä niin haluais itsellensä jotakin siitä mun ammattitaidosta niin kylhän mä sitten aina mielelläni annan ja on mietitty miten siirtymätilanteessa voidaan käyttää lauluja joidenkin lasten kanssa.

Työkaverit kysyivät... joka piti ryhmää että kun ne halus aina tekemiseen oman laulun niin sitten haettiin sitä.. me etittiin niiden siihen ryhmään tavallaan niihin mitä ne halus niihin toimintoihin jokaiseen semmonen passeli laulu ja muutettiin sitten vaan sopivat sanat että tään tyyppisiä.

Eräs musiikkiterapeutti kuvaa, että ohjaus ei välttämättä aina liity musiikkiin vaan terapeutin kokemuksesta yleisesti kuntoutuksen kentässä.

Mä myöskin huomaan että, mikä ei oo varsinaisesti mun ammattiin liittyvä juttu, mut mistä mulla on tietoa niin kylhän mä myöskin kommentoin semmosii asioita, että kun on oppinut jotakin esimerkiksi näistä kuvakommunikaatiosta... niin jos tekee yhteistyötä jonkun vaikee vammaisen lapsen puheterapeutin kans ja puhutaan kuvien käytöstä, niin jos mulla on jokin käytännön kokemus siitä tai muusta vastaavasta lapsesta joku tieto jostakin, et miten joku asia voitais hoitaa niin kylhän mä avaan suuni ja sanon sen vaikka se ei oliskaan sinänsä mun ammattiin liittyvää, että joskus mä oon sanonut että tää on kylhän vähän enemmän puheterapeutin juttu mut että mulla tuli vaan tämmönen mieleen, mä sanon sitten.

Mietitään yhdessä, että onko se nyt ongelma, et joku ei taputa kolmee tavuu vai ei, mut et se oli sille opettajalle jostain syystä ongelma, niitä häiritsi hirveesti kun kaikki muut lapset osas taputtaa... että joskus ne on sitten tälläsii juttuja.

Musiikkiterapeutin havaitessa asiakkaan kiinnostus musiikkia kohtaan ja taidot musiikin parissa työskentelyssä, musiikkiterapeutti saattoi ohjata myös asiakasta ja perhettä musiikkiharrastuksen pariin.

Kun musiikki on tullut tutuksi musiikkiterapiassa niin, jos sillä lapsella on oikeesti jotain taipumuksia ja mahdollisuuksia kapasiteettia niin, et voisko sieltä löytää jotain semmosia, et voisko se koulussa mennä musiikkikerhoon tai bändiin tai voisko kotiin ostaa Kuvionuotti-kirjan tai voisko ostaa soittimia niin sithän se on tämän tyyppistä konsultointii.

Musiikkiterapeutin rooleja tiimissä ohjasivat musiikkiterapeutin tärkeinä pitämät arvot ja toimintatavat. Musiikkiterapeutin omia rooleja olivat asiakkaan äänenä toimiminen ja vanhemmuuden tukija. Ammattikunnan lähetti-rooli muotoutui musiikkiterapian tunnettavuuden kautta. Tiimi ohjasi musiikkiterapeutin roolia tiimissä esimerkiksi musiikkiterapeutin kutsumalla tai kutsumatta jättämisellä tiimiin. Musiikkiterapeutin rooli olikin usein lähettävää tahoja konsultoiva erityisasiantuntija.

5.3 Musiikkiterapeuttien tiimissä toimimista tukevia tekijöitä

Musiikkiterapeutit mainitsivat tärkeäksi tiimissä toimimista tukevaksi asiaksi sen, että tiimi oli määritellyt tiimin tehtävän ja tavoitteen, miksi se kokoontuu.

Kylhän niissä sekin vaara sit on jos ei niitä organisoida ja laiteta... tehtävä, ne on aina ne tehtävät minkä takia kokoonnutaan, hyvät perusteet.

Tiimin tehtävän kautta määräytyi kokoonpano. Tiimin oli tärkeä pohtia, ketä tiimiin kutsutaan ja ketä siihen kuuluu.

Se on kauheen tärkeä, et arvioidaan, et onks kaikkien välttämättä oltava niissä mukana, mikä on tarpeellista, onks välttämätöntä et molemmat vanhemmat on ja onks just välttämätöntä opettaja on kaikissa ja ettei vaan kutsumisen vuoks kutsuta aina koko sitä litaniaa.

Tiimin puheenjohtajuustaidolla oli musiikkiterapeuttien mielestä tiimin tavoitteen toteutumisen kannalta merkitystä. Puheenjohtajan on tärkeä osata jakaa puheenvuoroja kaikille osapuolille ja toisaalta pitää kokonaisuus käsissä, kerätä ja koota tietoa aktiivisesti tiimin tavoitteen hyväksi.

Nimenomaan et osataan kysellä, se on aika tärkeä taito, et sen takia mä esimerkiksi tykkään niistä työryhmien puheenjohtajista, jotka kyselee ja selvittää mitä on... toki on monta kertaa et näissä [tiimipalavereissa] tarvitaan paljon taustatietoa et ihan sen keräämistä sitte.

Ja tietty siinä on tärkeä verkostotyöskentely, et kuka on puheenjohtaja, joka on kutsunut koolle niin sit se vetää sen ja sillä pitää olla must rautanen ammattitaito, et kaikilla on aikaa ja mahdollisuus puhua ja tulee riittävästi kuultua ja nähtyä ja vie sitä eteenpäin niin et se ihminen hahmottaa, et mitä kaikkee tässä pitäis nyt käydä ja pitää huolen, toimii.

Tiimin sisällä tärkeää oli tiimin jäsenten pysyvyys. Tiimin sama kokoonpano ja siten pitempiaikainen yhdessä toimiminen mahdollisti tiimiytymisen ja musiikkiterapeutit kokivat tiimin näin olevan tiivis ja hyvin toimiva.

Tuon osaston tiimissä hyvin hitaasti vaihtuu ja onneksi, että siellä on sama porukka lähes, pientä muutosta ja lääkärit vaihtuu tietysti silloin tällöin, mutta kyllä sielläkin se [lääkäri]... on pyöriny aika pitkään .

Meidän lasten puolen yksiköt on niin pieniä ja kehitysvamma puolellakin niin samat ihmisethän siellä pyörii ja se on hyvinkin tiivistä se työskentely.

Yks siinä on se, että me ollaan jo niin kauan tehty, että on tavallaan tiimiydytty, et mä en usko et mikään työryhmä voi toimia näin vaan jos nyt lyödään uudet ihmiset yhteen ja kasaan, niin ei.

Se [tiimi] on hyvällä työskentelytasolla, kaikki hämmentävät tekijät, henkilövaihdokset, tämmöset muutokset niin vaikuttaa olennaisesti siihen ja jos musiikkiterapeutit vaihtuu tavallaan, mä oon nyt ollu koko ajan tässä niin tuntevat minut ja mä tunnen heidät.

Eräs yksityinen musiikkiterapeutti kuvaa jo tutuksi tulleen päiväkodin tiimin kanssa toimimista omaa perustyötään helpottavaksi.

Kun mulla on laps jostain päiväkodista niin kylhän mä tietyllä tavalla olen sen lapsen osalta, mä olen sitten sen päiväkodin tiimin jäsen, kun mä sinne meen ja palaveraan niiden kanssa, et kyl mä koen helpotuksena taas sen, että jos mulle tulee samasta erityisryhmästä toinenkin lapsi niin mun ei tarvii siellä päiväkodissa sen erityisryhmän henkilökunnan kans taas alottaa jotenkin sitä suhteen rakentamista alusta vaan, että silloin oli sen ja sen lapsen kans näin ja nyt aloitetaan ikäänkuin siitä samasta, jatketaan jonkun

toisen lapsen asioissa, et kyllähän se keventää että yksityisenä ammatinharjoittajana sitä on niin hirveän monen tiimin jäsen loppujen lopuksi.

Tiimissä toimimista helpotti tiimin jäsenten yhteinen sitoutuminen yhteistyöhön ja sitä kautta tiimin yhteisiin tavoitteisiin. Musiikkiterapeutit kokivat, että sitoutumista tuki perustieto muista ammanteista ja ammattilaisten työnkuvasta.

Tähän on meidän väki niin sitoutunut ja musta oikeesti tosi kiva tehdä töitä tämmösessä työryhmässä.

Sitoutuneet siihen ja heillä [henkilökunnalla] oli jo tietoo perustietoa siitä, mitä on toiminta- ja musiikkiterapia.

Musiikkiterapeutin työnkuvan ja hänen toimintatapojen hahmottuminen tiimissä toimimisen kautta, auttoi tiimiä ohjaamaan ja hyödyntämään musiikkiterapeutin ammattitaitoa esimerkiksi asiakkaan tiettyjen taitojen arvioinnissa ja yleensä asiakkaan musiikkiterapiaan ohjaamisessa.

[Osaa ohjata], että minkä tyyppisille lapsille se [musiikkiterapia] sopii, et siellä on ollu pitkään samat lääkärit.

Mä oon sen verran pitemmän aikaa siellä ollukin niin siellä on osattu nähdä se musiikkiterapeutin, siis ei oletettu että aina et heti mulle kaikki systeemillä että vaan osataan keskustella siitä et minkähän takia jonkun kanssa, siis hoitohenkilökunta siellä joka vastaanottaa sen, et millonka olis musiikkiterapeutinkin ihan hyvä arvioida tätä niin sieltä löytyy hirveen hyviä perusteita.

Tietää... osaa odottaa, että tässä nyt tehdään näin ja sit ne tietää myös jos ne jotakin erityistä pyytää tai lausuntoa niin ja mä sitten kirjotan sen.

Eräs musiikkiterapeutti kuvaa tiimin jäsenten tieto ja taitoa tiimissä toimimisen ja asiakaskuvan luomisen eduksi. Musiikkiterapeutti kokee, että tiimin jäsenten nuorehko ikä ja kiinnostus nuorisokulttuuria kohtaan helpottaa tiimin jäsenten ymmärtää nuorta asiakasta ja hänen maailmaa. Nuorten parissa työskentelevän on hyvä ymmärtää myös musiikin rooli nuorten maailmassa ja seurata yleensä nuorten maailmaa.

Tieto taito tietysti... jokaisella työntekijöillä, ehkä ikärakenne myöskin... nuorisotiimissä on aika nuoriakin, nuorehkoja hoitohenkilöitä, jotka ittekin tietää mitä siellä on, täytyy seurata nuorten aikaa ja itsekin tietysti täytyy kaikki Apulannat muut biisit kuunnella ja olla tietonen että jos on sillai out eikä se ei kiinnosta nuorten maailma ja siihen liittyen musiikkiin vaikeahan sitä [asiakasta] on hoitaa, heillä [tiimillä] on tietoa myöskin musiikista.

Tiimille on tärkeää yhteisen kielen löytyminen. Yhteisen kielen löytymistä tuki toisen työn tunteminen. Musiikkiterapeutti koki musiikkiterapeutin työn ymmärtämisen ja tuntemisen tapahtuvan musiikkiterapeutin kanssa käytännön työtä yhdessä tekemisen kautta.

Meillä on yhteinen kieli aika helposti syntynyt ja silloin ei tarvitse kauheen pitkään jakaa... se on ilmassa jo heti, tajuaa puolesta sanasta mistä on kysymys.

Tietysti kun meitä on monta, siis kaks kolme samassa tilanteessa, niin kaikkeahan ei tarvii puhua ja selittää vaan kun me nähdään ja tunnetaan ja tehdään saadaan niin valtavasti sitä informaatiota jo siinä yhteisessä [arviointi] tilanteessa niin se on kauheen helpompaa [toimia työryhmässä].

Mun mielestä se on se mikä on opettanut hirveesti et mä teen sen fysioterapeutin kans ja psykologin kanssa ja kaikkien kanssa, et jos me jokainen arvioitas erikseen ja vaan tuotas ne työryhmään ja puhuttais asioista niin mä luulen et me puhuttais aika eri asioista kuitenkin tai et se yhteinen kieli ei ois niin sillai löytynyt niin kuin meillä on et kyllä se käytännön tekeminen on tosi tärkeä ja tietenkin ne kokemukset siitä tilanteesta ja se fiilis kun lapsen kanssa tehdään töitä niin sekin on kauheen tärkeä.

Eräs musiikkiterapeutti kuvaa, että tiimi itse oli kokeillut yhdessä musisointia ymmärtääkseen musiikkiterapeutin kuvaamia yhteissoittotilanteita ja siihen liittyviä asiakkaita nousevia ilmiöitä ja tunteita. Musiikkiterapeutti oli järjestänyt tiimille alkuvaiheessa kokemuksellista toimintaa musiikin parissa edistääkseen tiimin yhteisen ymmärryksen ja kielen kehittymistä.

Oma kokemus, ne on itse järjestänyt niitä itselle ja silloin kun mä alotin täällä musiikkiterapiaa...mä pidin heille musiikkiterapiaan liittyen harjoituksia alussa koko tiimille, et mistä on kysymys, et ne pääsi jollain tavalla käsitykseen siitä että nyt kun se

on sit säilynyt se tiimi koko ajan samana suurelta osaks että niillä on sit valmis tieto, se on justiin se mikä helpottaa.

Nyt kun se on aika luontevaa niin ei tarvitse muuta kun mennä ja kertoa ja se on aika pienellä eleellä koko homma tiedossa mitä mä teen ja mitä mä oon löytäny kun et sit pitäs varmaan vääntää sitä rautalankaa, jos ois tiimi ois uusi ja siellä ihmiset uusia ja ja ne eivät tietäs musiikista musiikkiterapiasta, siinä on semmonen hyvä pointti että tää osaston moni työntekijä on musiikin kans itte tekemisissä tai niillä on joitakin jopa jameja tai ne yrittää tutustua soittamiseen mut et vaikkei ne itse oo musiikkiterapeutteja, ne yrittää saada itse selville sitä, et mitä on olla ryhmässä soittaa ja näin, et ne on musiikkiin tiiminä aktiivisemmin lähtenyt mukaan, ne ymmärtää sitä helpommin kuin semmonen joka ei mitenkään musiikista.

Tiimin jäsenten välinen työnjako ja roolien määrittäminen asiakkaan hoitokokonaisuudessa tuki tiimissä toimimista. Työnjaon määrittäminen esti ammattilaisten kilpailemisen toistensa kanssa. Yhteinen työskentely asiakkaan parhaaksi säilyi.

kun meillä on erikoisosaamisia niin me käytetään esimerkiks musiikkiterapeuttia pelkästään yksilöterapeuttina ja sit voidaan käyttää myös toimintaterapeutti pelkästään ryhmäterapeuttina...et tää on niinkuin joukkuestrategia et näin meillä tehään tätä hommaa ja kun on hyvä strategia niin sit voi ne samat ihmisetkin olla eri terapioissa ilman et ne kauheesti sotkeentuu toisiinsa tai et rupee kilpailemaan asiakkaista joistakin jutuista et vaan ne [ammattilaiset] mieluumminkin pelaa yhdessä

Tiimin jäsenten välinen työnjako ei ole helppo ja yksinkertainen tehtävä. Musiikkiterapeutit kokivat sen tärkeäksi myös oman toimintansa kannalta. Musiikkiterapeutinkin on löydettävä oma paikkansa asiakkaan hoitokokonaisuudesta.

Se on semmonen taitolaji, et siellä [tiimissä] määritellään vähän, et kuka mitäkin tekee ja varsinkin silloin jos siellä on kovin paljon muita terapian tekijöitä, niin siellä pitää sitä työnjakoo kyllä jotenkin tehdä ja perustella hyvin niitä valintoja.

Esimerkiks jos päädytään vaikka siihen, et nuorella vaikkapa on yksilöllinen verbaaliterapia kaks kertaa viikossa ja kerran viikossa musiikkiterapiaa niin ihan miettii näitten terapiamuotojen keksinäisiä rooleja.

Tiimin koollekutsuja tai jokaisen asiakkaan kohdalle nimetty yhteyshenkilö helpottaa musiikkiterapeuttien mielestä sekä tiimin että musiikkiterapeutin työtä. Yhteyshenkilö hoiti tiedon kulun ja tiimin koollekutsumisen.

Hirveän iso muutos oli se, et me saatiin jokaiselle asiakkaalle oma yhteyshenkilö tuonne meidän lähettävälle tahoille eli jonka täytyy tietää nää asiat kun se tulee palaveriin ja se pitää huolen siitä, että myös lääkäri lukee ja et sille on referoitu... ja tämä sama henkilö kutsuu palavereihin, sama henkilö on se, jolle vanhemmat voi soittaa jos esimerkiksi resepti menee vanhaks, koska meillä on vain yksi lääkäri lastenkin puolen niin sitä ei saa aina kiinni... se jäi nyt pysyväksi ,et se arvioitiin niin, et se on sopiva käytäntö.

Välillä tulee semmonen olo, että miks mun pitää aina soittaa kaikille toisille terapeuteille tai koululle tai jonnekin ja metsästää niitä opettajia, että kun joidenkin perheiden ja koulujen ja muiden kanssa se on selvä että on joku ikäänkun kokoonkutsuja joka huolehtii.

Meidän toimintaterapeutti, et hän tavallaan pitää lankoja käsissä ja hoitaa muistiota ja hoitaa sitten enemmänkin sitä yhteistyötä ulos täältä [tiimistä] päiväkoteihin.

Hyvin tiimin kanssa valmiiksi luodut toimintarakenteet helpottivat musiikkiterapeutin toimimista tiimissä. Tällaisia rakenteita olivat esimerkiksi tiimitapaamisten tiheys, aika, paikka ja toimintamallit eri tilanteisiin. Rakenteet eivät syntyneet itsestään vaan niitä oli kehitettävä aktiivisesti. Seuraavassa erään musiikkiterapeutin kuvausta tiimin toiminnan kehittämisestä.

Me ollaan tehty se käytäntö, et aina kun me tavataan edellisen kerran niin me sovitaan silloin heti aika, mikä käy kaikille ja sit niitä ei voi muuttaa, se on helpottanu sitä... me yritetään sopii ne etukäteen elikkä silloin tavallaan ei tarvii kutsuu koolle.

Sovittiin [terapeuttien] mahdollisuudesta tavata ja konsultoida lähettävää lääkäriä, se oli tosi tärkeä.

Toivottiin, et ne palaverit, niillä on pitempi aika.

Sovittiin niistä maksuista, et ne sisällytetään meidän ostopalveluihin, ne tietyt määrät.

Tähän arviointikäytäntöön ennen kun lapsi tai nuori tulee terapiaan, siitä sovittiin palaverien määrästä, että on alotuspalaveri ja terapian lopetuspalaveri.

Valmiiksi luodut käytännöt helpottivat myös uuden tiiminjäsenen aloittamista tiimissä.

Meillä oli alustava palaveri missä se ihminen ei ollu vielä, niin meillä oli nyt jo että okei nää on sen jutut, nää on sen perheet, et sillä on jotain raamia siinä, et kun se tulee, et mä aattelin, et ois kiva mennä töihin kun ois jotain sellasta valmista.

Eri osapuolten tiedossa olevat aikarakenteet, työviikkoon selkeästi sijoitettu tiimipalavereille varattu aika, helpotti myös musiikkiterapeutin tiimityötä.

Mullakin on torstaiamu päivä silleen, että mä oon varannut sen näille [tiimipalavereille] niin sit mulla on aina ehdottaa sitä, et käviskö tää, ei ne aina käy.

On päiväkoteja ja kouluja, jotka ne itse arvostaa niin paljon sitä että vaikka on samassa erityisryhmässä monta erityislasta tai luokassa kaikki lapset on erityislapsia niin se opettaja soittaa ja kutsuu palaveriin ja muistaa huomioida jokaisen lapsen kaikki terapeutit ja pitää sitä yhteistyötä niin tärkeänä, et se kyllä järjestää ja joidenkin päiväkotien ja koulujen kans se on vaan, et sitte tottuu siihen että se tietty opettaja sieltä koululta, niin se pitää aina 8-9 ne palaverit ennen kun koulu alkaa että niitä tulee sitte jokasen sen luokan oppilaan kohdalta niitä aina joku 8-9- jonain aamuna sit aina sinne mennään ja et on luonu semmosia rutiineja, jotka helpottaa sitte sitä.

Tiimin toiminnan selkeät rakenteet heijastuivat musiikkiterapeutin terapiatyöhön ja helpottivat yhteistyön tekemistä vanhempien kanssa. Tiimillä oli tiedossa alueen terapiapalvelujen tuottajat ja tiimin ja palvelujentuottajine välillä oli selkeä yhteistoimintamalli. Vanhemmilla oli tiimin kautta mahdollisuus valita lasta hoitava terapeutti ja terapiamuoto omien arvojen ja voimavarojen mukaan. Luodut rakenteet ehkäisivät yhteyden katkeamisen vanhempien ja ammattilaisen välillä. Rakenteet sitoutuivat osapuolet yhteiseen toimintaan ja antoivat mahdollisuuden tulokselliseen toimintaan. Rakenteet tukivat tiimin jäsenten osallistumista ajallisestikin tiimipalaveriin.

Eikä tuu niitä, et me ei tiedetty, meille ei kerrottu, et tässä on näin paljon tätä työskentelyä kun kuitenkin ohjauskäynneissä käy et vanhemmat saattaa väsyä jossain vaiheessa ja sit ne keskeyttää.

Meilläkin on niin uusi toi lasten psykiatrian yksikkö vaikka se nyt on ollu jo jonkin aikaa mut sit kun on vaihtunut ihmisiä niin tuntuu, et koskaan ei voi olla liikaa rakenteita just sitä mallia mihin vanhempien on helppo asettua sit kun ne vihdoin saa lapsensa hoitoon jonnekin niin mitä selkeempää se on ja mitä enemmän siitä on sovittu sitä toimivampaa se on, sitä vähemmän siinä tulee niitä kompastuskiviä.

Meillä on lähetty kehittämään sitä, et mitä seuraa mistäkin ja mitkä on vaihtoehdot ja se et vanhemmillahan on vaihtoehtoja valita esimerkiks terapiaa tällä alueella ainakin, et ei oo vaan yks vaihtoehto ja jokaisella terapeutilla on silti oma tapa työskennellä, et kaikki ei esimerkiks arvioi ja joku ei koskaan halua itte arvioida töitänsä... joku ei halua, et sen terapiaan liittyy ohjauskäyntejä, toinen haluaa ehdottomasti hyvinkin, et se ois semmonen selkee kuva minkä vanhemmat näkee ja mihin ne on menossa koska, sit on myös mahdollisuus kieltäytyä siitä hoidosta.

Vanhemmatkin tietää jo neljä kuukautta aikasemmin no se [tiimipalaveri]on sillon, paljon vähemmän on tullut niitä järjestelyjä, että ei me päästäkään kun sithän se on aina katastrofi jos on kutsuttu 9 ihmistä ja vanhemmat sanoo et ei me päästä, kyllä ihmiset tarvii selkeetä rytmiä mun mielestä kuitenkin terapiaa annetaan semmosille ihmisille joilla on rytmit sekasin niin sit jos ne rakenteet jotenkin toimii aikuisilla.

Rakenteet helpottivat musiikkiterapeutin työssä jaksamista. Palaverit eivät kasautuneet kaikki samaan ajanjaksoon vaan tasaisemmin vuoden ajalle.

Kun oli hyvät rakenteet olemassa niin me jo sovittiin kun meillä oli ensimmäinen verkosto kesälomien jälkeen lasten psykiatrialla niin me sovittiin [tapaamiset] marraskuulle asti niin sit se on kevyempää ettei tuu sumaa, et on miljoona yhtä aikaa just sillon kun alkaa Kelan, sillon kun oli Kelan terapioita melkein kaikki niin sithän ne kasaantu tiettyihin vuodenaikoihin mut, et tää on mullekin parempi ja sit ne lausuntojen kirjottamiset jakaantuu tasasemmin.

Musiikkiterapeutin näkökulmasta terapeutin toimipaikalla fyysisesti oli merkitystä tiimin kanssa työskentelyssä. Eräs musiikkiterapeutti koki, että toimipaikan oli hyvä olla lähellä tiimipalaveri paikkaa. Näin hän pääsi helpommin osallistumaan palavereihin. Toisaalta musiikkiterapeutin toimipaikan oli hyvä olla selkeästi irrallaan ja erillään hoitavan tahon toiminnasta. Musiikkiterapeutin yhteys tiimin ja

musiikkiterapia-asiakkaan välillä selkiytyy, kun molemmille oli osoittaa oma työrauhansa ja -paikkansa.

Sit on tärkeä että se paikka missä musiikkiterapia on, niin fyysisesti on muualla kun se itse osasto, se on jossakin oma paikka oma tila vaikka se ei oo kauheen kaukana sieltä mut se on kuitenkin ja minä en oo liikaa siinä mukana kuitenkaan, mä en kuulu siihen kalustoon siihen tiimiin, joka hoitaa, et minuun voi luoda ihan oma suhde tänne ja täällä voi splitatakin sillan, haukkua henkilökuntaa tai muuta, et mä oon niinkun etäällä, mulla on ihan oma maailma, et jos mä oisin siinä tiimissä siellä mukana niin se ei toimis.

Sitten myöskin tää etäisyys on näin lyhyt, se on tässä lähellä mä kävelen tohon ja se helpottaa tietysti et sehän hankaloittaa jos se ois jossakin kaukana.

On tärkeä, et on on hyvät tilat ja se on riittävän riittävän iso ja semmonen missä saa melskata vapaasti huutaa eikä kuulu mitään muualle, että se on on riittävän sivussa ettei jos se on liian lähellä häiriötekijöitä tai niitä pelkää että kuuleekohan nuo tai sieltä kuuluu jotain niin ei oo sitä vapautta, täällä voi paukuttaa aidosti ja vapaasti ei.

Tiimissä toimimista helpotti tiimin jäsenten suvaitsevuus ammattikuntien kesken.

Sit se et jokainen toimii omalla tavallaan ja täysin omalla tyylillä terapiassaan ja saa kertoo siitä just sen mitä haluaa tai ei kerro mitään mut kuitenkin et se verkosto työskentely on olemassa.

Suvaitsevuteen liittyi tiimin jäsenten keskinäinen arvostus. Musiikkiterapeutit kokivat arvostusta tiimin jäseniltä. Arvostus lisääntyy tiedon ja tuntemisen myötä. Musiikkiterapeutin arvostus tiimissä näkyi yhteydenoton ja tiedonkulun lisääntymisenä ja tiimin jäsenten musiikkiterapeutin tuoman tiedon käyttöön ottamisessa.

Kun se mun asema on siinä tällä hetkellä ihan... hyvä että ne arvostaa sitä mitä mä teen... kyllä aina kaikki kauheen mielellään pysähtyy mun kans juttelemaan ja tulee kysymäänkin ja sano mitä mieltä sä oot ja sitten ne on niin jo mun pitkälle kouluttamia että nehän osaa musiikkiterapiaa määrätä ilman muakin että ei ne mua siihen tarvii.

Mä oon hirveen ilonen siitä että... tiimissä kokee olevansa aidosti arvostettu, et se tieto mitä mä voin antaa lapsista, niistä mun tutkimusten perusteella niin niitä ihmisiä oikeesti

kiinnostaa ja ne osaa kysyä multa ihan tärkeitä kysymyksiä niistä lapsista ja ne tulee kysymään, mitä sä ajattelet siitä ja siitä ja siitä asiasta sen ja sen lapsen kohdalla.

Ne [osaston henkilökunta] ottaa kontaktin, ne soittaa ne pitää yhteyttä ne ilmottaa ajoissa, ne huolehtii tiedonkulkemisesta ja silloin se on automaattisesti sitä, et se on puolin ja toisin, et ne muistaa.

Arvostus ei ollut kuitenkaan syntynyt ihan hetkessä vaan se oli usein luotu vuosien kuluessa.

Mulla ei semmosta ongelmaa etteikö, jos mulla on asiaa ja etteikö mua arvosteta siis varsinaisesti... se työ on tavallaan tehty tässä vuosien myötä.

Tää kulttuuri on ollu, että täällä ei oo ihan yksin, paitsi minä silloin menneinä vuosina mutta kuitenkin nyt viimeiset 15 vuotta kuitenkin on oltu, niin on ehkä just kantanut sitä, et se tietoa on kulkenut eri puolille ja meitä arvostetaan.

Musiikkiterapeutin tiimissä toimimista helpottavia tekijöitä olivat tiimin tehtävän ja tavoitteen määrittely, erilaiset yhdessä tiimin kanssa luodut toimintarakenteet. Tiimin sisäinen ja eri ammattikuntien välillä tehty kuntoutuksen työnjaon määrittelemine tukivat musiikkiterapeutin tiimissä toimimista. Työnjako helpotti toisten työn tunteminen. Musiikkiterapeutin työn tuntemista tuki tiimin jäsenien omakohtainen kokemus musiikkikäytöstä. Konkreettinen yhdessä tekeminen ja toistensa työn tunteminen mahdollistivat myös tiimin yhteisen kielen löytämisen. Musiikkiterapeutit kokivat kokoonpanoltaan pysyvän tiimin tiiviiksi ja hyvin toimivaksi. Tuttu tiimi antoi musiikkiterapeutille mahdollisuuden kokea arvostusta omana ammattikuntanaan.

5.4 Musiikkiterapeuttien tiimissä toimimista hankaloittavia tekijöitä

Isoissa tiimeissä musiikkiterapeutti saattoi törmätä yleisesti musiikkiterapian arvostukseen ja asemaan. Arvostamiseen liittyi tiimin jäsenten yleinen musiikkiterapiasta nousevat ennakkokäsitykset, joihin liittyi usein tiedonpuute. Musiikkiterapeuttien arvostamattomuus näkyi esimerkiksi ohittamisena, mitätöimisena ja jopa tiimin jäsenten musiikkiterapeutin perustyön päälle erilaisten toimintojen järjestämisenä.

Sitte taas yhtäkkiä tulee joku lääkäri, joku ihan uus lääkäri joka ei oo koskaan kuulukaan sitte, mikä mielikuva sillä on ja kun vanhemmat sitä kysyy tai joku toinen terapeutti ehdottaa tai tehdään alote [musiikkiterapian aloittamisesta /jatkamisesta] niin sit ne sanoo että onhan siellä päiväkodissakin musiikkitoimintaa ihan luonnostaan että mitä se terapiaa tai että maksaahan tavallistenkin lasten vanhemmat harrastukset itse et minkä takii vammasten lasten vanhemmat ei maksais sen harrastusta sitä musiikkiterapiaa että nää on semmosia et mä niistä jaksan loukkantua vieläkin mut että sen takii just jotenkii... et meillä on koulutettuja terapeutteja vaikka kuinka paljon ja kuinka paljon meitä on kentällä ja me ollaan kuljettu ja meikäläinenkii täällä pyöriny ja selittäny ja selittäny ja kulkenut ja sitte niin ei mee läpi, tulee semmonen olo että voi itku vois se helpompaaki.

Se ammatin tunnettavuus ja arvostus, se vielä tuntuu näissä [tiimeissä].

Tuntuu, et pitääkö aina se esitelmä pitää siinä, et mitä se musiikkiterapia on tai ja varautua niihin kaikenlaisiin yrityksiin sivuuttaa tai siihen tietämättömyyteen ja erinäkösiin... erikoisiin ennakkokäsityksiin ja joihinkin taisteluihinkin jopa, et sit se tuntuu ihan hullulta että pitää sitä omaa asiaansa oikein todistella, että kyllä minä olen ja kyllä minä teen.

Kyllä siellä [osastolla] välillä joskus ihmiset voi kilpaillakin... ja ne ei oo kovin kivoja tilanteita, et joku omahoitaja musiikkiterapiatunnin päälle buukkaa jonkun omahoitajakeskustelun tai joku muu buukkaa jonkun retken sitten ja käviks siinä näin, et osasto tekikin retken tässä kohtaa, ne on joskus aika sietämättömiä tilanteita... et kun terapeutti on asettanut jonkun struktuurin ja jonkun rakenteen sille asiakkaalle, et kerran viikossa on tossa ja sit ei tuu ja joku taitamaton sotkee sen jollain muulla sopimuksella niin se ei oo mitään kivaa varsinkaan jos se on kerran viikos tapahtuva terapia niin se sabotoi, se on melkein kaks viikkoo pois siinä se tekee pikku tauon siihen tulee semmosta hallitsematonta siihen kuvioon.

Eräs musiikkiterapeutti vertasi ja pohti musiikkiterapian asemaa neuropsykologisen kuntoutuksen kohonneeseen asemaan.

Neuropsykologinen kuntoutus hyppäsi meidän ohitse... sehän on nuorempi, se on tuoreempi kuin musiikkiterapia mutta niiden status nousi niin helposti mut se tietysti se johtuu varmaan siitä että kun siinä on psykologinkoulutus ja se on siitä erikoinen.

Arvostus saattoi näkyä myös hoitavan tahon puolelta esim. kuntoutussuunnitelmien lähettämättömytenä. Aktiiviset vanhemmat toimittavat ne sitten musiikkiterapeuteille.

Me [musiikkiterapeutit] ollaan sentään asiantuntijoita, että ollaanhan me nyt saatu jotain papereita teiltä [hoitava tiimi sanoo] mut että just ne [hoitava taho] lähettäis ystävällisesti papereita meille päin niin, et siis aktiiviset vanhemmat tuo sitte näitä kyllä, mä niitä sitte pyytelen, että ihan kiva ois kuulla mitä ne terapeutit sano siellä [tiimissä].

Musiikkiterapeutin tiimissä toimimista vaikeuttava tekijä saattoi näkyä myös yhteistyössä vanhempien kanssa. Vanhemmat eivät nähneet musiikkiterapian roolia kuntoutuksessa yhtenä kuntoutusmuotona. Musiikkiterapian roolin väheksyminen saattoi näkyä musiikkiterapian yhdistämisenä soittotunteihin.

Joskus se korostuu ihan siinäkin, et esimerkiks yhden nuoren pojan äiti, poika on käynyt mulla musiikkiterapiassa kohta kaks vuotta ja aina, kun sen äidin kanssa sovitaan asioista, se äiti ei koskaan käytä sanaa musiikkiterapia vaan se käyttää aina sanaa kitaratunnit.

Vanhemmat saattoivat estää esimerkiksi musiikkiterapeutin pääsyn tärkeisiin palavereihin. Musiikkiterapeutti joutui muistuttamaan vanhempia yhteistyön tärkeydestä joissakin tilanteissa loputtomiin. Musiikkiterapeutin yhteistyön estämisen taustalla saattoi olla vanhempien pelko terapeutin liiallisesta neuvomisesta ja ohjaamisesta, vaikka terapeutilla oli hyvää tarkoittava yhteistyö ja kehittävä ja keskusteleva kuntoutusajatus taustanaan. Musiikkiterapeutti ei voinut ohittaa vanhempia, mikäli vanhemmat estivät yhteyden esimerkiksi kouluun.

Sitte on niin aktiivisia vanhempia, että ne vanhemmat järjestää sen palaverin ja mut et sitten on niitä että mun pitää tyrkyttää itseäni, että saisinko mä tulla ja silloin tulee just sitä tunnetta, et pitää selittää, että siinä kuntoutussuunnitelmassa lukee ohjauskäyntejä niin ne on ohjauskäyntien nimellä mut, et mä vaan tulisin tutustumaan, ne on sellasia yhteistyökäyntejä.

Ne tilanteet, missä ei ole helppoa, on niitä että vaikka sanoo vanhemmille ja vaikka sanoo koululle ja vaikka sanoo joka asiaan, et kyllä minä tulen kaikkiin palaveriin että se on niin tärkeä, et kyllä minä tulen niin se vaan menee sillä tavalla että sit ne vanhemmat sanoo, jos ne muistaa, et niin joo meillä olikin tosiaan täs alkuvuokosta se palaveri siellä

koululla ja no ei siinä ollut mitään erityistä, kun ne näkee mun ilmeestä sitten ai teillä oli palaveri no ei siinä ollu mitään erityistä sit mä että jaa no ei sitte.

Ne ajattelee, et mä meen nyt todella jotenkin oikeesti arvostelemaan ja ohjaamaan ja neuvomaan mut, että se työ pitää käydä tavallaan niiden ihmisten kanssa että tää oli nyt kysymys tosiaan tän lapsen asioista.

Musiikkiterapeutin pitäminen erillään koulusta tai hoitavasta tahosta saattoi olla vanhempien tilanteen hallintakeino asiakkaan monimuotoisessa kuntoutumiskokonaisuudessa.

On sellasii vanhempia, jotka ammattikielellä sanottuna splittaa tai et ne haluu pitää niin erillään ne asiat että se on niiden tapa pitää hanskassa niitä asioita et kun koulussa on koulun asiat ja sairaalassa on sairaalan asiat ja terapeutin, musiikkiterapeutti on musiikkiterapeutti ja nämä asiat eivät liity toisiinsa et ne on niitä jotka saattaa unohtella sanoo että itseasissa pitäis kirjottaa lausunto kun on menossa jonnekin kontrollikäynnille tai osastojaksolle tai muuta... sitte sitä jää aina miettimään että kun sinänsä tuntuu että se yhteistyö menee hyvin ja että miksi tuntuu ettei ne vanhemmat päästä sinne koululle mua että mikä siinä sitte et mikä siinä vois olla niin vaikeeta.

Vanhempien musiikkiterapeutin tiimityöhön osallistumisen estämisen taustalla voi olla myös vanhempien omat ongelmat. Eräs musiikkiterapeutti koki, että yhteistyö usein väheni jos vanhemmilla oli jotain salattavaa ja ongelmia kotona.

Mä kerron sen [tiimityöajatuksen] heti siinä ja niille tulee se käsitys tää tarkoittaa esimerkiksi kerran kuukaudessa käyntiä jossakin ja ei se kyllä tuota yleensä ongelmaa paitsi jos on tämmönen, et tulee jotain salattavaa, siinä se on merkki jostain, et se tavallaan vähenee se työskentely.

Tiimipalaverin järjestäminen oli jossain tapauksessa koulun kanssa vaikeaa. Koulun väki oli uupunut lukemattomiin tiimipalaveriinkin perustyoensä ohessa ja he eivät jaksanut tai halunneet perustyoensä ohella järjestää ylimääräisiä palaverieja. Musiikkiterapeutti ymmärsi koulun opettajien oman perustyon tärkeyden, kaiken tiimityön rinnalla.

Jollakin lapsella on se 1 tai 2 kuntoutuspalaveria ja kuntoutussuunnitelmapalaveria vuodessa niin sitten se koulu tai päiväkotie ei halua... ei ne jaksa järjestää kun on niin

monta lasta luokalla tai monta erityislasta ei ne jaksa järjestää ei ne halua enää muita tapaamisia niin monta et joskus semmosesta syystä niitä [ohjauskäyntejä] jää käyttämättä.

Mä ymmärrän tietysti, että kun luokas on kymmenen erityisoppilasta niin jos niiden kaikkien kaikki terapeutit koko ajan ramppaa palavereissa niin ei ne opettajat silloin ehdi tekee sitä opetustyötä yhtään että siinä niissä käytännön jutuissa aina on sitte.

Maantieteellinen etäisyys hankaloitti tiimipalaverien järjestämistä ja musiikkiterapeuttien osallistumista tiimeihin. Musiikkiterapeutti joutui matkaamaan pahimmassa tapauksessa toista sataa kilometriä tiimipalaveriin. Myös musiikkiterapeuttien oma henkilökohtainen ajankäyttö ohjasi tiimityön toteuttamista.

Kun on aika iso alue niin kauheen laajalta ihmiset tulee tänne et voi olla tosiaan monesta eri kaupungista ihmisiä ja sit että kaikilla on omat aikataulut niin ehkä niiden aikataulujen yhteensovittaminen.

Joskus on vaikeeta käytännön syistä ja aikataulujutuista ja tämmösistä fyysisistä paikoista et ihmiset työskentelee niin eri paikoissa et joskus voi olla aikamoisia maantieteellisiä etäisyyksiäkin, mäkin olen esimerkiks ollu työyhteyksissä jopa toistasataa kilometriä päässä mun toimipisteestä oleviin pisteisiin et se on aikamoista, luovuutta vaaditaan siihen et se yhteys syntyy... puhelin on tietysti hyvä siinä.

Aikataulullisesti aika hankalaa sit aina joskus tuntuu ettei saa mitenkään sovitettua sitte ite joutuu jäämään pois.

Musiikkiterapeutit kokivat myös, että asiakasasioiden käsittelyyn tiimissä oli joskus varattu liian vähän aikaa. Tiimissä oli suuri joukko ihmisiä ja toivottavaa oli kuulla kaikkien mielipiteet. Asiakastapaukset olivat usein myös vaativia ja näin vaati tiimiltä paljon yhteistä työskentelyä.

Yks varmaan, mikä ikuinen ongelma joka työssä, on tää ajankäyttö, et toivois että meillä olis vielä enemmän aikaa pohtia näitä asioita yhdessä, ihan näitä asiakasjuttujakin et tietty on tullu semmonen rutiini joihinkin asioihin mikä on siis hyvä että huonokin... mutta on joskus niin vaikeita vaativia asiakasjuttuja et tuntuu et me tarvittas nyt kaks tuntia aikaa puhua vaan tästä mutta aina kun meillä on palaveri meillähan on useampi asiakasasia tietenkäin.

Mikä tulee ongelmaksi on se et meillä on usein liian vähän aikaa et meillä on esimerkiksi viime vuonna niin menttiin vain tunnin palaverilla, se on ihan äärettömän lyhyt aika esimerkiksi kerran puoles vuodessa tunti mikä tarkoittaa ison porukan tapaamista niin joskus käy niin et joku ei ehdi sanoa yhtään mitään.

Musiikkiterapeutit kohtasivat tiimityössään eri odotuksia eri tahoilta. Seuraavassa eräs musiikkiterapeutti kuvaavat ristiaallokkoa yksityisen musiikkiterapeutin näkökulmasta.

Se tutkiva taho ja se toteuttava taho...ne on eri paikoissa että kylhän se on sellasta yhteistyötä joka suuntaan, ei sille oikeen mitään voi ja sitten kun sitä yrittää tehdä parhaalla mahdollisella tavalla sen lapsen näkökulmasta ja perheen näkökulmasta ja päiväkotitoivoo ja koulu toivoo ja joku toinenkin terapeutti jotain, ja taho suosittelee sitä ja tätä ja tuota ja sitten Kela sanoo et no ei me makseta... sit Kelan päätöksessä lukee että vain kerran viikossa ja sieltä puuttuu ne ohjauksikäynnit kokonaan... millä sä sitte lähet sinne, tai ne sanoo et meet sä sinne päiväkotiin, ihan hirveen mielelläni mä kyllä menisin mutta kun ei kukaan mulle maksa sitä et läheks, mä sit käytän kolme tuntia ajastani siihen et mä matkustan kahella bussilla sinne päiväkotiin ja oon siellä tunnin ja kahella bussilla takasin ja kukaan ei maksanut siitä yhtään mitään että... kyllähän sillekin pitäis olla joku hinta, jonkun pitäis se maksaa että sekään ei ihan aina kohtaa se että mitä se loppujen lopuksi siellä alkuperäisessä kuntoutussuunnitelmassa ja Kelan päätöksessä luki tai siinä maksajan päätöksessä luki, siihen nähden mikä olis ihan ideaali toteuttaa.

Musiikkiterapeutin oli otettava huomioon asiakkaan hoitava ja maksava taho, perheen ja koulun odotukset. Musiikkiterapeutti pyrki hoitamaan perustyötään ja ylläpitämään yhteyttä eri yhteistyötahoihin. Käytännön ja kuntoutuksen suunnitelman yhteensovittaminen vaati musiikkiterapeutilta suurta luovuutta.

Eri tahojen odotukset ja arvot näyttäytyvät myös tiimityön toteuttamisessa ja toteutumisessa. Moniammatillinen yhteistyö ja tiimissä toimiminen eivät ole itsestään selvä asia kaikille.

Se voi olla hankaloittava juttu et mitkä on odotukset ja jos ne on eriävät, jos on ettei tunne, yhteistyötävät on hukassa, eikä oo semmosta kulttuuria, niitten asioitten jakamista täytyy opetella.

Tiimin toiminta voi olla hyvin asiantuntijakeskeistä, valmiiksi asiakkaalle saneltua toimintaa. Tämä saattoi sotia musiikkiterapeutin omia kuntoutuksen arvoja, jotka olivat hyvin asiakaslähtöistä ajattelua.

Sairaalan tiimikin tai muukin tiimi voi olla kokoelma ihmisten ajatuksia... että psykologi ajatteli näin ja puheterapeutti ajatteli näin ja musiikkiterapeutti ajatteli näin ja sosiaalityöntekijä sanoi noin ja lääkäri kirjottaa ne kaikki peräkkäin sit sanotaan vanhemmille et näin me ajateltiin, että voi tehdä tälleen jotenkin lokeroittain ja sit vaan kerätään kaikki, kaikista kerätään lokeroista joku juttu ja pistetään ne peräkkäin ja pakettiin ja tarjotaan vanhemmille tai näin mut että mä nään sen sellasena asenteena et kysymys on sen lapsen asioista ja siitä verkostosta mikä on sen lapsen ympärillä, kaikista niistä aikuisista joiden pitäisi haluta hyvää sille lapselle ja jokainen katsoo sitä asiaa vähän eri näkökulmasta ja tietysti jos siinä tulee kovin erilaisia ajatuksia niin sit se on aina mielenkiintoista et mikä, et miksi jotkut näkee niin eritavalla ja mikä sit kuitenkin olis sen lapsen kannalta ensisijaista ja parasta.

Tiimi ei aina nähnyt, että musiikkiterapeutti noudatti perheen roolia ja aktiivisuutta tiedonkulussa tiimiin päin.

Kun me tavallaan sitä sen lapsen perhettä korostetaan tai annetaan niin paljon tilaa sille niin meitä voidaan kritisoida... et joskus tulee semmosia vihasia puheluita että kun te ette lähetä palautetta tänne osastolle tai Kelaan... kun täällä ei ole terapeutin palautetta ja terapeutin palaute on kuitenkin huolellisesti kirjoitettu ja se on näytetty vanhemmille ja sanottu, tässä on tämä palaute et onks tää ihan ok ja nyt toimittaakaa tämä sinne tai sinne tai sinne ja sit ne ei toimita syystä tai toisesta unohtaa, ei muista, ei pidä tärkeänä, ei halua toimittaa kun sinne on kirjoitettu jotakin tiettyä siitä lapsesta niin se ei mene sinne perille ja ne on meille vihasii et ei toimiteta palautetta.

Oma hankaluutensa liittyi tiimin kokoonpanoon liittyviin seikkoihin. Se, ketkä kuuluivat tiimiin herätti monia eri mielipiteitä. Musiikkiterapeutit huomasivat, että joskus tiimistä puuttui joku tärkeä henkilö tiimin toimimisen ja tavoitteen kannalta.

Lasten puolella on joskus valitettavia juttuja, että jää kutsumatta, on sovittu, et kutsutaan... jos joku on sijoitettu...niin sehän pitää kutsua se sosiaalityöntekijä... mulle käy nykyään niin, et mä varmistelen, et muistattehan et toikin pitää kutsuu koska sit on käynyt just niin et me mennään sinne ja sit me ollaan kaikki muut kaheksan ihmistä ja se

puuttuu se sosiaalityöntekijä joka on kuitenkin lapsen virallinen huoltaja holhooja, huostaan otetun lapsen, ne on minusta semmosii mitkä vaikeuttaa työskentelyä.

Sit minkä joskus kokee vaikeena on se, et ihmisillä on erilaisia ajatuksia siitä kenen on hyödyllistä olla siinä tiimissä esimerkiks vanhemmat voi kokee, et opettajaa ei oo hyödyllistä kutsua vaikka ammatti-ihmisten mielestä se olis tosi hyödyllistä et ehkä just tämmönen perheen intimizeetti käsitys meiän perheen asiat ja muiden asiat ja kuuluuks ne kelle niin se on ehkä vaikee mut se on myös lapsen terapiaan liittyvä ilmiö tavallaan et kerrotaaks lapsen ongelmista muille.

Eräs laitostermiikiterapeutti mainitsi lääkärin puutteen tiimissä. Lääkärillä oli hoidollinen kokonaisvastuu asiakkaan kuntoutuksesta. Jos lääkäri ei itse toiminut moniammatillisten tiimityöperiaatteiden mukaisesti vaan arvosti eri työskentelytapaa, lääkärin yhteys tiimiin saattoi olla vain allekirjoittamisen tai sähköpostin välityksellä. Musiikiterapeutti koki tiimin toiminnan jollakin tapaa vaillinaiseksi lääkärin puuttumisen takia.

Hän vaan allekirjoittaa ja sit sähköpostilla ollaan yhteyksissä ja vaihdetaan kokemuksia ja näkemyksiä ja mut ei tuu palavereihin mukaan eikä ole siis suinkaan aina tarpeenkaan mutta on joitain asiakasjuttuja joissa ois hirveen tärkeä mut et sit se on tämmöstä sähköpostisuunnittelua ja kokemusten vaihtamista.

Mikä tietysti rikastuttais paljon vielä sitä mut et se johtaa taas ihan siitä että hän ei taas tiimityöskentelyä pidä tärkeänä et on enemmänkin polikliinisesti työskentelevä hyvin lääketieteellisestä viitekehystä kattoo että toisin kun taas meidän toinen lääkäri.

Eräs musiikiterapeutti kuvaa yksityisenä ja virassa toimimisen eroa musiikiterapeutin näkökulmasta. Virassa oleva musiikiterapeutti kuuluu laitoksen toimintakulttuurin kautta eri tiimeihin. Yksityisenä tilanne on epäselvä, mihin tiimiin musiikiterapeutti kuuluu ja saa kuulua. Tiimi määräytyy usein asiakassuhteen kautta.

Se on niinkun pakkotiimi, että kun työaikana on kokouksia, jos sä et istu kokouksessa niin ihmetellään, et missä sä oot, mut kun ollaan yksityisenä niin sä olet kyllä tiimin jossakin, niin monta asiakasta kun sulla on, niin monessa tiimissä sä olet ja vielä niiden tavallaan lähettävän tahon siinä tiimissähän sä et oo, mutta hoitovassa tiimissä sä oot joka lapsen kohalla mut se, että keiden kaikkien mielestä sä siinä olet ja pitääkö sun itse

ilmottautua muistuttaa joka paikassa minäkin olen täällä ja sit on just näitä että kun kaikki muut muistetaan kutsua ja sit musiikkiterapeuttia ei muisteta.

Laitosmusiikkiterapeuteilla hankaluus oli juuri useisiin tiimeihin kuulumisen johdosta ajoittainen tunne tiimissä kuulumisen tarpeettomuudesta. Laitoksessa eli vahvasti tiimityöskentelyperiaate, mutta se saattoi olla työntekijöille selkiytymätön mihin eri työryhmiin milloinkin kuului. Laitosmusiikkiterapeutit toivoivatkin työnkuvansa selkiyttämistä ja halusivat määritelmiä, mihin tiimiin heidän oli hyvä kuulua ja mitä heiltä odotettiin. Laitoksessa yksiköiden sisäiset muutokset ja henkilökunnan vaihtuvuus näkyivät tiimien toimivuudessa.

Joskus on huomannu jonkun asiakkaan asioissa että mua ei tarte tässä et ehkä jos sitä olis ehkä ennalta paremmin suunnitellu vaikka joku alkupalaveri... että ei me suinkaan aina olla kaikki joka asiassa mukana vaan aina jaetaan sillain että kenen on tarkoituksen mukaista olla.

Kun on niin monessa niin mua häiritsee se että mä oon niin monessa ja mä en tiedä oikeen mihin mä kuulun sit loppujenlopuksi välillä tai varmaan tiedän mut silti on aina mentävä uuteen aina ja uuteen ja taas ajateltava että tää on tää paikka ja tässä oli näin että se hajottaa.

Musiikkiterapeutit kokivat erilaiseksi tavata tiimeissä, joissa oli vain asiantuntijoita, kuin tavata tiimeissä, joissa oli myös asiakas mukana. Ammatti-ihmiset unohtivat usein asiakastiimeissä, että oli tarve käyttää arkikieltä monimutkaisen, vaikeaselkoisen ammattikielen sijaan. Ilmiötasolla puhuessaan ammattilaiset ohittivat helposti asiakkaan ja hänen perheen tasavertaisena tiimin jäsenenä. Musiikkiterapeutit kokivat oman roolinsa näissä tilanteissa tärkeäksi palauttaa asiakas ja hänen perheensä kunnioitus ammattilaisten mieliin.

Ei ole ollenkaan sama tavata tiimissä jossa on vain ammatti-ihmisiä, se kielenkäyttö on ihan erilaista, ne termit on erilaisia kaikki vähän tietää mistä puhutaan kun sit jos siinä on ne päähenkilöt niin se on sit, se keskustelu pyörii, sen pitäs olla eri tasolla.

Kun on iso tiimi ja siellä on vanhemmatkin mukana niin joskus ammatti-ihmisille tulee ongelma et ne alkaa puhua jostain ilmiöstä vaikka puhutaan niiden ihmisten lapsesta ja silloin terapeutilla on musta tosi tärkeä rooli kun terapeutti on näkyvästi kuitenkin se lapsi

joka ei oo mukana siinä palaverissa niin sit tavallaan mun mielestä ylläpitää sitä vuorovaikutusta ja kontaktia niiden vanhempien kanssa, vaikka ammatti-ihmisillä voi olla et ne puhuu vähän yli ja jotenkin ilmiötasolla se voi olla aika loukkavaa, et semmosta mä koen aika usein.

Mun mielest sosiaalipuolen ihmisillä, mä en tiedä onks se niiden työväsymystä vai mitä se on, mut et ne puhuu: no, niinhän näillä nyt on kaikilla et näinhän se nyt yleensäkin menee näissä perheissä, ja kuitenkin se perhe on siinä tai sit kehitysvamma puolella et ammatti-ihmiset alkaa puhua toisilleen ikään kun unohtaen et siinä voi olla äiti joka on itse vaikka mukautetun koulun käynyt et ei välttämättä ymmärrä kaikkee niin sit mulle tulee semmonen tarve, jonkun pitää selittää uudestaan se ikäänkun palauttaa et kuitenkin siinä puhutaan just hänen lapsestaan ja mä oon huomannut et varsinkin jos on sijoitettu lapsi jonka biologinen vanhempi on mukana siinä niin sit ikään kun siinä tapahtuu jotain semmosta eristämistä ja se on tosi ikävää.

Tiimissä käytettävä kieli muotoutui tiimin jäsenten tausta-ajatusten pohjalta. Musiikkiterapeutin oli usein myös muutettava kieltään tiimin kieleksi, mutta myös tuotava rohkeasti esiin omaa näkökantaansa musiikkiterapeutin näkökulmasta. Musiikkiterapeutti koki tärkeäksi muistuttaa tiimiä ihmisen kokonaisvaltaisuudesta kuntoutusta tehdessä. Musiikkiterapeutti kokikin oman erityisyytensä ja merkityksensä eri näkökulman esiinnostajana tiimissä toimiessaan.

Tietysti hankaloittaa se, että on kovinkin erilaisia taustoja et just vaikeavammaisten lasten kuntoutuksessa olen huomannut sen, että jos ihmisillä on kovin semmonen aivokeskeinen näkemys, et ymmärtää pelkästään jotain aivotoimintoja ja niihin liittyviä kuvioita niin sitten tää ihmisen sosiaalisen ja psyykkisen puolen ymmärtäminen on joskus kovinkin alkeellista että sitä saa melkein tavata, huomauttaa niin et näillä lapsilla on myös sit tämmösiä puolia.

Tiimin kieli määräytyi myös tiimin toimintaympäristön mukaan. Seuraavassa toinen esimerkki musiikkiterapeutin ja tiimin erikielisydestä.

Nää mun työskentelypaikat on ollu lasten neurologisia tiimejä niin kun mä menin käymään lasten psykiatrisella osastolla ja aloin heille kertoo sen lapsen terapiasta, se oli alun perin lasten neurologisen osaston asiakas, sillä oli ihan selkeesti neurologinen vaikeus ja sitte sillä oli perhetilanteesta ja osin siitä neurologisesta vaikeudesta johtuen, se oli lasten psykiatrisen poliklinikan seurannassa ja sit se meni osastojaksolle ja siihen

tapaan kun mä oon tottunut kertomaan mun työstä käyttäen semmosta kieltä mihin mä oon tottunut niin mä puhuin sen niiden lääkäreiden kanssa niin sit kun mä aloin kuunnella mitä...mä rupesin kuuntelemaan mitä ne puhu ja mä aattelin että hetkinen mitähän toi nyt tarkoittaa et vaikka mulla on [tietty] koulutus niin me puhuttiin varmaan, samasta lapsesta me puhuttiin ja ihan varmaan saman asian siitähän me puhuttiin mikä sillä oli mutta että ne käytti ihan eri sanoja siihen.

Eräs musiikkiterapeutti kuvaa tilannetta, missä yhteinen kieli ja ymmärrys ohjasi lääkäriä suosittamaan musiikkiterapia-asiakasta tietyille musiikkiterapeutille.

Mä voin kuvitella että jos on hyvin psykoterapeuttisesti orientoitunut musiikkiterapeutti joka tekee neurologisen lapsen kanssa töitä niin jos puhuu hyvin psykoterapeuttisin käsittein niin lasten neurologinen tiimi varmasti kurtistaa kulmiansa...yks lääkäri sano mulle että kun se oli lähettämässä lasta mulle... se sano että hän haluais sen mulle et se koki että mä olen puhunut semmosta kieltä mitä hän ymmärtää.

Yhteinen kieli ja sen huomioiminen näyttäytyi myös käytännön tason tiimeissä esimerkiksi musiikkiterapeutin työskennellessä koulun kanssa. Musiikkiterapeutti koki koulussa käytettävän kielen keskittyvän oppimisen ja harjoittelemisen kieleen. Musiikkiterapeutin oli valittava myös sanansa kuvatessaan lapsen terapiaprosessia ja musiikkiterapian tavoitteita yhteisen ymmärryksen taatakseen.

Kouluympäristössä taas törmäs et se oli tällöinen oppimisen ja harjoittelemisen kieli että kun sinänsä jo musiikkiterapia saattoi olla epäilyttävää kun... lapset lähti mielellään ja siellä [terapiassa] oli kivaa ja sehän nyt varmaan on jollakin tavalla viihteeseen ja ajanvietteeseen vivahtavaa että mitä siellä [musiikkiterapiassa] sit harjotellaan et kun se noin kivaa on että kun sen pitäis olla työntekoa ja rankkaa... ne aivan ilosta hypellen tulis sieltä pois ja lähtis ilosta hypellen että voiko niitä semmoseen päästää ja ne on vielä sit äidinkielen tunnilta pois sillon että ois pitänyt osata, ei puhua siitä et se lapsi on ilonen ja motivoitunut ja soittaa mielellään, mistä mä yleensä lähden liikkeelle, ei siitä niinkään saanut puhua että se piti vaan todeta et ihan mielellään se tuli ja sit mitä on oppinut ja on harjoitellut vaikka mä en tee työtä sillä tavalla.

Oman haasteen ja hankaluuden tiimissä työskentelyyn toi henkilöiden vaihtuvuus. Musiikkiterapeutti kuvaa paikkakuntakohtaisia ongelmia tiimin jäsenten vaihtuvuuden näkökulmasta. Suurella paikkakunnalla musiikkiterapeutti hukkuu muiden

ammattilaisten joukkoon. Pienellä paikkakunnalla on etuna se, että musiikkiterapeutti pystyy käymään tutustumassa paikkakunnan tiimeihin ja kuuluu helpommin paikkakunnan tiimeihin ammattilaisten vähyden vuoksi. Musiikkiterapeutti joutuu kuitenkin paikkakunnasta riippuen luomaan yhä uudestaan suhdetta uuteen tiimiin tai tiimin jäsenten vaihtuessa.

Mä kadehtien kuuntelen niitä ihmisiä, kolleegoja jotka on jollain pienellä paikkakunnalla töissä, et he käy esittäytymässä parissa kolmessa paikassa ja se on siinä... et käy tarjoutumassa näihin terveyskeskuksen tiimiin ja kehitysvamma ja koulun tai perheneuvolaan... pariin kolmeen paikkaan ja sitte on jollain tavalla niissä tiimeissä... eikä kouluja ja päiväkotejakaan oo hirveen monta paikkakunnalla ja sitte ne kaikki tulee tutuksi että sillohan se on jo heti paljon helpompaa että täällä tulee koko ajan uusia opettajia koko ajan uusii lääkäreitä... ja sit on se melkein sillä tavalla vaikeempaa musiikkiterapeuteilla kun monilla muilla että... uus lääkäri ei edes välttämättä tiedä että sen niminen terapeutti vois tällä lapsella, vois olla musiikkiterapeuttikin että osais kutsua sitä tai sitte niin että se kysyy kaikki nämä perinteiset terapeutit ja sitte se jotenkin kattoo et tuolla on vielä joku kukahan tyyppi toikin oli.

Lasten neurologinen tiimi, jossa mä oon käyny kertomassa musiikkiterapiasta videoiden kanssa... mut et sen tiimin johtava lääkäri tuli myöhässä ja sit se häipy puhelimeen ja sit se tuli taas ja näkiköhän se pienen pätkän siitä videosta sitte et mitähän se siitä lopulta mitä sille jäi mieleen mut että neuropsykologi oli ihan kiinnostunut ja puheterapeutti ja sitte ne tais sitte vaihtua pois.

Tiimin jäsenten vaihtuessa tai tiimin toiminnan ollessa nuorta ja uutta, se vaatii oman aikansa kehittyäkseen ja löytääkseen oman toimintatapansa. Uusi tiimi on usein alkuvaiheessa vielä hajanainen ja tiimillä on vaikeuksia toimia tiiminä ilman asiakastakaan. Tiimejä syntyy ja niitä kuolee. Tiimi ei välttämättä ehdi luomaan omaa toimintatapaansa. Musiikkiterapeutit kuuluivat moniin tiimeihin ja heidän oli sovittauduttava eri tiimien toimintaan lyhyessä ajassa. Tiimin muotoutumiseen vaikuttaa myös jäsenten erilaiset panokset ja sitoutuminen yleensä tiimityöskentelyyn.

Semmonen hajanaisuus joskus, et eri syistä, et voi olla niin, et se työryhmä ei vielä osaa oikein, vaikka se olis ilman asiakasta keskustelemassa niin se ei ehkä osaa keskustella... ja et ei oo aikaa, et pitää niin äkkiä leipoo niitä työyhteyksiä siinä ja löytää.

Ehkä ongelma on se että ihmisten satsaukset on erilaisia.

Harjaantumaton tiimi saattoi lähteä mukaan asiakkaan ja mahdollisesti tämän perheen ongelmiin, jotka heijastuivat tiimiin. Musiikkiterapeutit kokivat näissä tilanteissa tiimissä toimimisen jopa yhtä raskaaksi kuin terapiatyön asiakkaan kanssa. Hyvin moniongelmaisten perheiden ja asiakkaiden hoito vaati tiimiltä paljon kestävä monia erilaisia tunteita asiakkaan ja perheen suunnalta. Vaikeat asiakastapaukset herättivät myös voimakkaita tunteita tiimin jäsenissä.

Niissä [tiimeissä] ne lapsenkin vaikeudet...hänen [lapsen] problematiikka oli aika semmonen, kovin siinä haettiin jotain apua ja se hätä oli suuri ja se eli myös tässä työryhmässä... et jotenkin se asia, kommunikointi siinä sitten ja et mikä siinä sit kaikista vaikeinta, onks se kuitenkin se et se asiakkaan vaikeus et kun se koskettaa meitä kaikkia jollain tavalla.

Kun on tehnyt sekä perheiden kanssa paljon töitä että tiimien kanssa paljon töitä... mä en oo siitä koskaan missään lukenut mut...tällänen arkipäivän teoria että jotkut perheet vetää ne tiimit toimimaan sillä tavalla että... sen perheen asiat heijastuu siinä tiimissä.

Kyllä se voi työryhmässäkin olla, et jos ne on jotenkin ihmeellisiä palaverieja joskus, et kuinka paljon se on sitte sitä et se asiakkaan vaikeudet elää siinä semmosella tavalla, et se työryhmä on just ehkä hakemassa sitä tapaa, et miten tätä nyt sitten käsitellään, et varsinkin jos ne on mielenhäiriöisiä juttuja, niin ne on aika merkittäviäkin juttuja.

Musiikkiterapeutit kokivat, että tiimityötä hankaloitti tiimin tavoitteen ja yhteisten toimintatapojen selkiytymättömyys ja epäselvyys tiimin jäsenille. Tiimipalaverin toiminnassa tämä näkyi muun muassa tiimipalaverin sisällössä ja tehokkuuden laskemisessa.

Mä pidän myöskin että monet palaverit on aivan jonnin joutavaa et siellä ei sitä asiaa niin puhuta ja niin paljon esillä että se on merkittävää että silloin kun on todella tärkeä tilanne ja hoitoneuvottelu missä tarvitaan suuria linjoja miettiä, niin silloin mä meen palaverieihin muuallekin jos mua pyydetään ja katsotaan tarpeelliseksi ja koskee potilaan hoitoa joka on ristiriidassa tai on tienhaarassa tai on vaikeuksissa oikeesti.

Miksi me käytämme palaveriaikaa tämmöseen [tiimin jäsenen juoruili] mitä ihmettä se meille kuuluu että voidaan todeta et lapsella on vaikea perhetilanne ollu tässä ja nyt piti puhua siitä et miten sen koulunkäyntiä tuetaan.

Eräs musiikkiterapeutti koki tiimin jäsenten valmistautumattomuuden tiimipalaveriin ikäväksi tekijäksi asiakkaan kannalta. Tiimillä saattoi olla asiakkaan tilanteesta vanhentuneet tiedot käytettävissä. Musiikkiterapeutti koki tämän johtuvan joko tiedonkulun tai toiminnan organisoimattomuutena.

Sillon se ei ainakaan toimi jos ei kaikki oo perehtynyt etukäteen et jos ei saanut sitä tietoa... saattaa olla työyhteisön sisäinen ongelma et niillä ei oo aikaa käydä sen ihmisen papereita läpi et tokihan terapeutti on sisällä siinä kun se tapaa vaikka 2 kertaa viikossa mut sit se lähettävä taho tuntuu et ne on siirtynyt valovuosien päähän kun ne on vaan heittänyt sen nuoren terapiaan niin ne ei muista sitä... aika useinkin alotetaan siitä mikä on ollu se tilanne kun se nuori on tullu vaikka terapiaan... ja nuori turhautuu siitä miks täällä aina kysytään noi samat asiat et eiks ne ymmärrä et mä oon jo edistynyt ja mun elämässä on tapahtunut paljon et se on must ongelma et ne on joskus tökeröitä.

Mikä viesti on jos toinen tekee kysymyksen joka sulle on tapahtunut 5 vuotta sitten niin se viesti on just se et se ei tiedä mun asioista yhtään mitään ja sit se myöskin osottaa ehkä ongelmaa et mä en oo pystynyt viemään sitä viestii sinne lähettävälle taholle tai niille, ei oo ollu aikaa kuunnella mut et se valmistelu on tärkeä.

Musiikkiterapeutin tiimissä toimimista hankaloittavia tekijöitä olivat musiikkiterapiaan arvostukseen liittyvät asiat, jotka heijastuivat tiimin toiminnassa ja musiikkiterapeutin tiimin kutumisessa. Musiikkiterapian ja yleensä tiimityön erilainen arvostus näyttäytyivät myös vanhempien koulun kanssa tehtävässä yhteistyössä. Musiikkiterapeutilla oli ajoittain epäselvää myös mihin tiimiin kuului. Musiikkiterapeutit kokivat erilaisia odotuksia ja toiveita eri tahoilta ja kuvasivat niiden aiheuttamaa hämmennystä ja ristiriitaisuutta. Eri tiimeillä oli myös erilaiset arvot, joihin musiikkiterapeutin oli suhteutettava itsensä. Tiimin ja tiimityön tavoite ja tehtävä saattoivat olla myös tiimin jäsenille epäselviä. Tiimin jäsenten vaihtuminen hankaloitti musiikkiterapeutin työtä löytää oma paikkansa tiimissä. Musiikkiterapeutin kuullessa moniin tiimeihin yhteisen kielen löytyminen eri tiimiympäristöissä oli musiikkiterapeutin haaste. Musiikkiterapeutin käytännön tiimissä toimimista hankaloittavia asioita olivat tiimien maantieteellinen etäisyys ja ajankäyttöön liittyvät asiat.

6 MUSIIKKITERAPEUTTIEN TIIMITYÖN ERITYISPIIRTEET JA VAATIMUKSET

Se, että musiikkiterapeutti toimii tiimissä, vaatii musiikkiterapeutilta valtavasti taustatyötä, pohdintaa, henkilökohtaisia taitoja ja vielä käytännön toteuttamiseen liittyviä tekijöitä, kuten ajankäyttö, sopimusasiat ja siihen liittyen tiimipalaverien korvaukset. Musiikkiterapeutti kohtaa monelta eri taholta erilaisia odotuksia, vaatimuksia ja velvoitteita. Musiikkiterapeutin tulee huomioida tiimin odotukset, asiakkaan näkökulma, maksavan tahon odotukset ja omat odotukset tiimin ja perustyön suhteen. Tiimissä toimiminen ei ole itsestäänselvyys. Se on muuttuva ja paljon valintoja ja haasteita sisältävä oma työlajinsa. Seuraavissa alaluvuissa käyn musiikkiterapeutin tiimissä toimimisessa kohtaamia vaatimuksia ja haasteita aineiston pohjalta.

6.1 Musiikkiterapeutin perustyön ja tiimityöskentelyn suhde

Haastateltavat nostivat poikkeuksetta esille tiimityön suhteessa musiikkiterapeutin perustyöhön. Musiikkiterapeutin perustyöhön kuului asiakas ja hänen viikoittaiset terapia-istunnot. Terapia-istunnot olivat musiikkiterapeuttien nimeämää ydintyötä ja keskeisin asia koko terapeutin työnkuvassa.

Ensin on se perus yksilötyö sen asiakkaan kanssa.

Aina on se suhde että mikä siinä [tiimityöskentelyssä] on se ydin työ ja mikä ei.

Haastateltavien asiakasryhmiä olivat pääasiassa lapset ja nuoret. Erityisesti lasten kanssa työskentelevien musiikkiterapeuttien oli otettava huomioon perustyönsä ohessa koko perhe ja lasta ympäröivät muut tahot, kuten koulu ja päiväkoti. Yhteistyö kuului heillä asiakasryhmän kautta työnkuvaan. Musiikkiterapeuttien oli vaikea ajatella lasta irrallisena toimijana omasta elinympäristöstään, missä tämä kehittyi ja kasvoi. Toisaalta myös lapsen kyky kommunikoida ja vanhempien huoltajuus ja päätäntävalta lapsen asioissa loivat jo edellytykset yhteistyön ylläpitämiseen ja huomioimiseen.

Se arkityö on sitten sitä että ikään kuin tekee töitä sen lapsen kanssa ja tapaa useinkin kun vanhemmat tuo vastaanotolle, tapaa niitä vanhempia tai tapaa avustajaa.

Lasten kans se [tiimityö] on perusteltua varsinkin just sen takia et se ois kohtuutonta vaatia että lapsikaan kertois semmosia olennaisia asioita itte ja osais ne kertoo ja sit se että vanhemmat joskus tarttee ja ihan tietoa asioista asiatiotoo ja ehkä tietoo mitä jossain kuntoutusprosessissa tai terapiaprosessissa tapahtuu ja vanhemmatkin joskus tarvii myös tukea siihen vanhemmuuteen.

Mun mielestä se et jos mä ajattelisin vaan et okei se lapsi käy täällä kerran viikossa niin musta tuntuu että se ois vaan kakskolmasosaa siitä asiasta että kun miten sitä lasta vois ajatella irrallisena kaikesta siitä sen elinympäristöstä ja perheestä ja muusta.

Musiikkiterapeuttien ajatukset tiimityöstä perustyönsä ohessa olivat sisäistyneet joko perhekeskeisen työympäristön tai laitoksen hoidollisen ideologian kautta. Musiikkiterapeutin oma ammatti-identiteetti ja luotu rooli kuntoutuksen kentässä olivat myös yhtenä tekijänä ohjaamassa tiimityön roolia musiikkiterapeutin työnkuvassa.

Tämä työpaikka on ollut koko ajan niin perhekeskeinen ja tavallaan niin edellä että meidän mielestä puhutaan lapsen kuntoutuksesta ja aina lähetään liikkeellä et se laps on ykkönen mut et ne vanhemmat on heti siinä kakkosena ja siitä jotenkin lähetään liikkeelle ja tietysti se lähettävä tiimi ja muut asettaa...niitä ehtoja ja se on sillä tavalla tärkeä ja hoitaa sitä asiaa mut et sen lapsen ja vanhempien jälkeen tulee yhteistyö sen päiväkodin ja koulun kanssa.

Musta se [tiimityö] liittyy itse mun työtapaan kun mä teen sitä kuitenkin kaikkien kanssa.

Mulla on varmaan niin paljon perheterapeuttien kanssa hankittuja kokemuksia ja keskusteluja et ne nytkin kun mä toimin yksin niin elää tässä... myös yhteisöllinen tapa tehdä hommia on mun ajatuksis vahvasti lähellä ja mä oon jotenkin sen sotkenut tähän mun omaan ajatukseen musiikkiterapiasta, ihan olennaiseksi osaksi sitä ja se on ollu sitä pitkään.

Tää idea että pidetään tiimipalavereita ja jaetaan niitä asioita ja nuorista kerrotaan niin se on ollu ja se pitää ja se kuuluu tähän osastohoitoon itsestään selvänä.

Tiimityöskentelyn rooli oli muotoutunut myös käytännön kokemuksen kautta. Eräs musiikkiterapeutti toi esille, että tiimityöskentely toimi hänen perustyön

lisätyövälineenä. Musiikkiterapeutti haki tiimityöllä ratkaisuja erilaisiin asiakastyössä ilmeneviin käytännön haasteisiin.

Kyllä se [tiimityö] on tosi merkittävä osa eikä se oo ollu aina mut nyt mä tajuun et siitä on tullut mulle ihan lisätyöväline monellakin tavalla ja mä aattelen et meidän koulutus on kuitenkin siltä osin... se antaa sellaset tietyt perusteet sä tiedät jokaisesta asiasta jotakin mut kun alat työskennellä niin ne asiat on niin konkreetisti läsnä ensin ongelmina sit niille täytyy jotain yrittää tehdä ehkä toi on yks ratkaisu miten muuttaa sitä.

Tiimityöskentelyn rooli musiikkiterapeuttien käytännön työssä vaihteli haastateltavien keskuudessa. Tiimityön rooliin vaikutti musiikkiterapeutin kehittämä tiimityön arvo oman perustyönsä rinnalla. Eräs musiikkiterapeutti, joka piti tiimityöskentelyä erittäin merkityksellisenä osana perustyötään, saattoi jopa edellyttää tiimityötä terapiatyön aloittamisen ehtona.

Mun mielestä se tulee siinä kun terapia alkaa et jos ne [vanhemmat] kieltäytyy siitä [yhteistyöstä] niin terapia ei ala.

Joku joskus sanoo, et ikävästi te sitoutatte ihmiset tähän [yhteistyöhön] mut toisaalta se on hyvin perusteltua koska terapiapaikkoja on vähän, ne on pitkiä ne terapiat ja ne on kalliita ja niihin jonotetaan niin sit priorisoidaan että ne perheet jotka on motivoituneita niin ne saa kuntoutusta ja niiden lapset hyötyy siitä must se on ihan selkee.

Toiselle musiikkiterapeutille tiimityön puuttuminen ei ollut perustyön toteuttamisen este, mutta se saattoi hänen mielestään vaikeuttaa terapian etenemistä.

En mä silleen ainakaan sano että hyvä on mä lopetan sen terapian sitten, et ei se [tiimityön puuttuminen] sillä tavalla estä mut se saattaa hankaloittaa ja sit ku se on siinä ilmassa se asia että musiikkiterapia ei kuulu mihinkään muuhun... et se ei saisi liittyä mihinkään muuhun asiaan... kyllähän se saa [niinkin olla], sit kun se on siinä läsnä se ajatus että musiikkiterapia pidetään erillään niin silloin... ei se ainakaan edistä sitä terapian etenemistä millään lailla.

Musiikkiterapeutin arvostus tiimityöskentelyä kohtaan saattoi näkyä viikoittaisen terapiaistunnon perumisena tiimipalaverin takia. Musiikkiterapeutti joutui

perustelemaan omaa toimintatapaansa perheelle ja hän oli käynyt tiimityön arvokeskustelua muiden terapeuttien kanssa.

Mä pidän niitä [tiimipalavereita] niin tärkeänä et mä menen niihin palavereihin et mä oon sanonut mun lasten vanhemmille että mä peruutan jonkun lapsen terapian ja et mä en välttämättä löydä mitään uutta aikaa, mä voin antaa jonkin toisen ajan tilalle sille terapiatunnille jos löytyy mut sanon että nyt mä joudun valitettavasti tän terapiatunnin peruuttamaan kun meen yhden lapsen kuntoutuspalaveriin mut et taas kun on teidän lapsen kuntoutuspalaveri niin on todennäköistä että mä joudun taas jonkun toisen lapsen terapian jättää väliin mut et monesti sitä vielä yritetäänkin niin että se saattas olla se sama iltapäivä kun mistä just tämän lapsen terapia-aika on... mut että ne on vaan hyvin poikkeustapauksia et mä sanon et mä en tule sinne palaveriin että ne on aika harvinaisia mä yritän aina järjestää jos mä voin.

Mitä näiden muiden avoterapeuttien kanssa ollaan puhuttu niin yks terapeutti on ehdottomasti sitä mieltä et se ei siirrä koskaan yhtään terapiaa verkostotyöskentelyn takia mä oon ehkä joustavampi siinä et mä ajattelen et jos kerran puolessa vuodessa mä joudun siirtää jonkun terapian niin mä teen sen jokaisen kohdalla yhden kerran et ne kestää sen mut se on ihan ehdoton et sen [terapeutin] kans on vaikeempi löytää niitä aikoja mut sekin on sitten mä pidän sitä niin tärkeänä.

Musiikkiterapeutin tiimityön arvostus näkyi myös tiimityön kehittämisessä omia tarpeita vastaavaksi. Eräs musiikkiterapeutti kuvasi omaa aktiivisuuttaan tiimityön kehittämisessä ja yhteistyön luomisessa, jos tiimitapaamisia ei ollut niin paljon kuin hän näki työnsä kautta tarpeelliseksi.

Se on varmaan itestä kiinni mutta mä koen sen niin tärkeänä et mulla ei oo ketään... kyllä mä näköjään ite luon niitä [tiimitapaamisia] et jos ei olis esimerkiksi vaikka kehitysvammaisuuden hoitovastuu kuntoutuskeskuksella niin jos siellä ne olis vain kerran kahdessa vuodessa niin mä aina pyydän että on kerran vuodessa ja et mä käyn niitä [tapaamisia] esimerkiks päiväkodissa, se voi olla yks tiimi että tapaa päiväkodin ihmisiä ja vähän eri tyyppistä se on, mut tosi tärkeitä.

Musiikkiterapeutin toivoma ja tärkeänä pitämä tiimityö ei aina toteutunut esimerkiksi ympäristön samanlaisen tiimityön arvostuksen takia ja yhteydenpito vaatii musiikkiterapeutilta siten enemmän työtä. Tiimityön puuttuminen herätti terapeutissa monia erilaisia tunteita, muun muassa syyllisyyttä ja turhautuneisuutta.

Kaikki ei pidä sitä niin tärkeänä sitä yhteistyötä et huomaa välillä et... joihinkin suuntiin se jää mun vastuulle sitte et mun pitäis soittaa ja sit mulla on syyllinen olo kun mä en soita moneen kuukauteen... se okei, se liittyy, se lukee siellä mun kuntoutussuunnitelmassa, mulle annettu että pitää olla ohjauskäyntejä mut että kun jos sieltä koululta ei ikinä kukaan soita niin... siitä tulee vähän semmonen, vieläkö mä odotan että ne soittaa ja sitte ne on kuitenkin ihan hirveen ilosii kun mä soitan ja sanon voinks mä tulla käymään.

Jos saa vielä jalankin oven rakoon niin sitte ei mitään takeita että pääseekö sinne [tiimiin] kokonaan että se jalka siinä aina vaan on ja ovenraosta voi jotain sit huudella puolin ja toisin että siihen mä oon välillä turhautunut että miten se voi olla näin vaikeeta ja että kun itteki on täällä pyöriny näissä kuvioissa näin pitkään.

Tiimityön rooli oli erilainen eri musiikkiterapeuteilla johtuen juuri musiikkiterapeutin tiimityön merkityksen kokemisesta sekä tiimiin kuuluvien jäsenien eri arvoista ja odotuksista. Musiikkiterapeutit kokivat kuitenkin, että tiimityöllä oli jotain annettavaa heille ja heillä oli myös annettavaa tiimille asiakkaan hyväksi.

Musiikkiterapeutilla ja tiimillä on hyvin vastavuoroinen suhde. Tiimien perustarkoitus on löytää samansuuntaiset hoidolliset pyrkimykset asiakkaan kuntoutuksessa. Tiimissä eri ammattialojen ihmiset kokoavat tietoa asiakkaasta jokainen omista lähtökohdistaan. Tiimi saa musiikkiterapeutilta hänen asiantuntijanäkemyksensä asiakkaan tilanteesta ja kuvauksen muun muassa musiikkiterapian tavoitteista ja jatkotoimenpiteistä. Musiikkiterapeutti kuuntelee tiimin kokonaisajatusta asiakkaan tilanteesta ja muodostaa sen avulla oman yhtälön toimenpiteistä asiakkaan parhaaksi. Musiikkiterapeutti saa tiimiltä taas vastavuoroisesti tukea omaan rooliinsa asiakkaan kokonaiskuntoutuksessa. Tiimin kautta musiikkiterapeutti saa tukea esimerkiksi siihen, onko musiikkiterapian rooli muita terapioita tukeva vai pääasiallinen hoitomuoto.

Sitten kysyn siellä tiimissä et onks täällä samaa mieltä, joskus on niin että mä ehdotan et ois hyvä musiikkiterapiaa jatkaa mut sitä ei jatketa koska nuorelle on löytynyt verbaaliterapeutti... ja ne on katsonu tiimissä et se pystyy verbaalisti [ilmaisemaan] riittävän hyvin, että siinä ei tarvita musiikkiterapiaa tai tehdään niin että on sekä verbaaliterapia että musiikkiterapia, molemmat

Mä en haluais kirjottaa sen lapsen papereihin suositusta, mistä mä en oo jutellut ja neuvotellut [tiimin kanssa]... ennen kuin mä kirjoitan sen mä saatan haluta kysyä siltä lääkäriltä et mitä muuta te ootte ajatelleet että kuinka pontevasti mä nyt tätä musiikkiterapiasuositusta tänne kirjotan... koska mun mielestä se on aina tiimin päätös et mikä lopulta suositellaan kun ei sille viittä terapiaa voida suositella niin saattaa olla kysymys siitä että toimintaterapiaa vai musiikkiterapiaa... jos on vaikee kontaktihäiriö sit mä kysyn että onks sillä puheterapian lisäksi jotakin muuta vai voisko ajatella puheterapian rinnalle musiikkiterapiaa et saatais sitä vuorovaikutteisuutta että ennen kun mä kirjoitan papereihin että suosittelen... mä en halua...et siellä on sillä tavalla suosituksia mikä ei oo kuitenkaan sen kokonaisuuden kannalta siinä vaiheessa mielekästä että voihan siellä lukee että oli motivoitunut ja muuta että arvioidaan uudelleen se tilanne vuoden päästä että nyt on menossa toimintaterapia ja katsotaan se uudelleen sitte kun se tulee.

Mä näkisin sen semmoseks tavallaan velvoitteeks itselleni et osata myös sitä tietoo käyttää jotenkin hyväks et joskus se tuntuu vähän hölmöltä kirjottaa kauheen valmiita lausuntoja kun on niitten muiden kenttien tapahtumat ne on ihan kuulematta ja näkemättä... tuntuu jotenkin joskus jopa vähän hullulta kirjottaa oikeen viimesen päälle hiottuu musiikkiterapialausuntoo ja sit se on kuulematta ihan joskus tosi mielenkiintonenkin tieto.

Tiimityön vastavuoroisen luonteen vuoksi musiikkiterapeutit kokivat tiimityön olevan oma työlajinsa. Tiimityö on musiikkiterapeutin työhön kuuluva osa-alue, joka on osattava omalla asiantuntemuksellaan hoitaa. Tärkeintä musiikkiterapeuttien mielestä on ensimmäiseksi rakentaa suhde tiimityön ja perustyön välille; rakentaa suhde käytännön tasolla, ajallisesti sekä arvopohdinnan kautta, mitä pitää itse työssään ensisijaisena.

Se on niin kaksi eri maailmaa ja kuitenkin ne liittyy niin tiiviisti toisiinsa.

Resurssien kannalta... mun ei kannata istuu kuuntelemassa kaikkia niiden [sairaalan tiimin] juttuja kun ne käy läpi kaikkia niitä asioita niistä lapsista että mä en hirveesti tee niillä taustatiedoilla ja mitä ne siellä käy läpi et ennemmin mun kannattaa keskittyä siihen perustehtävään ja sitte sen ajan puitteissa huolehti se että kuitenkin mä olen siinä tiimissä mukana.

Aina on se suhde että mikä siinä on se ydin työ ja mikä ei... musiikkiterapiatilanne ei ole jonkun toisen terapian tai kuntoutuksen palvelija niin se on myöskin se et ei se sen terapian kustannuksellakaan oikein se yhteistyö mennä voi et ei kukaan ei ehdi niitä lapsii

tapaa ollenkaan kun aina istuu jossain palaverissa että silloin se alkaa mennä sinne byrokratian pyörittämisen puolelle.

Toisaalta miettii että jos mä saisin lisää tunteja niin ehkä mä antaisin myöskin, kun mä tapaan lapsia aika lailla liukuhihnalla... sen edes puol tuntii ettei se olis sitä et viistoisminuttii nyt sä pääset soittamaan ja viistoista minuuttia aikaa ja sitte pois että se et jos saa lisää aikaa niin et jos istuu pitempään kokouksissa ja kirjottaa papereita kuin tekee lasten kans töitä niin onks sekään sit oikein.

Eräs musiikkiterapeutti toi esille tiimityön merkityksen löytämisen kokemuksena, ei niinkään ajallisesti viikkotuntimäärässä mitattuna.

Kyllä se [tiimityö] on merkittävä osa edelleenkin mun ajankäytöstä, se on vähemmän ja vähemmän, en osaa sanoa prosentteja mut tavallaan mihin ne viikkotyötunnit menee niin vähemmän ja vähemmän menee nyt niissä työryhmissä, aikasemmin meni enemmän mutta et ne on kuitenkin merkittäviä jos kokemuksena puhuis siitä, ne on sillä tavalla merkittäviä.

Toinen musiikkiterapeutti oli tehnyt selkeän eron tiimityön ja perustyön välille. Hän näki, että hänellä oli oma paikkansa ja tehtävänsä omana terapiamuotona kokonaiskuntoutuksessa muiden ammattilaisten rinnalla. Musiikkiterapeutti arvosti omaa perustyötään niin, ettei halunnut sen toimivan pelkästään toisten ammattilaisten toiveiden palvelijana.

Se terapiaprosessi on mun mielestä niin merkityksellinen että en mä haluais että se mun musiikkiterapia valjastetaan palvelemaan kaikkien muiden tarkoitusperiä että siinä yhteistyön sisällössä, et mä haluan et me tehdään yhdessä sen lapsen hyväksi asioita mut että siinä vaiheessa kun... mulle aletaan sanoa, kun tuolla on tuota ja kun koulussa tätä ja tää on tärkeintä ja puheterapiassa toi on tärkeetä niin voisinko mä ne samat asiat nyt siitä vaan nyt siirtää et mä rupeaisinkin tekemään, muuttamaan sitä terapian olennaisinta tapaa tehdä työtä tai niitä tavoitteita sen takia kun joku haluais sieltä et mä tekisin samalla tavalla kun koulussa jotkut, et jos lapsi tätä tai tätä koulus niin sit he toimii silleen... kun joku lapsi on juuri oppinut esimerkiks että käy valitsemaan asioita niin et se näyttää kuvasta mitä se valitsee, niin jos meillä on ollu täällä [terapiassa] kuvat ylipäätään käytössä...niin mun on erittäin hyvä tietää että se on osannu sen päiväkodissa tehdä tai et se on musiikkiterapiassa tehny jo sitä et voisko tehdä sitä muuallakin jos on semmonen tilanne mut se että jos mä oon toiminut lapsen kanssa nonverbaalisesti esimerkiksi niin

sitte ne sanoo että kun puheterapeutti sanoo että kyllä se sanallinen ohjaus on niin tärkeä että kyllä sunkin pitäis sanoo aina sanallisesti että mitä nyt tehdään ja muuta niin sit mä en halua taas et musiikkiterapia, et se vesitetään jonkun toisen palvelukseen vaan valjastetaan joidenkin et sillä tavalla mä pidän sitä terapiaa tietysti sillä tavalla sen lapsen terapia on ensisijainen.

Mä arvostan sitä omaa työtäni niin pitkälle että mä en ihan vähällä luovu siitä mitä mä oon ajatellut, mitä mä täällä teen miellyttääkseni tai palvelukseni kaikkii muita juttuja...esimerkiksi se että kun sen lapsen olis, jos on cp-vammanen lapsi tai liikuntavammanen lapsi, et sen olis hyvä päivittäin seistä seisomatelineessä niin...ne toivoo päiväkodissa et nyt se seisoo jossain tietys tilanteissa mut että jos meidän musiikkiterapiassa on tehty jo se tilanne, se ei millään tavallaan liity siihen se seisominen niin mä en mitenkään halua ryhtyy siihen että näihin liitetään ulkopuolelta määrätty että roudataan tänne seisomateline ja köytetään se laps seisomaan telineeseen jotta se seisoi et käytetään musiikkiterapia hyväksi siihen että se palvelis semmosta mut että musiikkiterapia sinänsä voi tietysti palvella hyvin moniakin fysioterapiankin tavoitteita mut että mä en sellasia määräyksiä kauheen mielelläni ota vastaan sitten tai silleen et siinä jossain siinä se raja kulkee.

Musiikkiterapeutti toi esille myös kohdanneensa syytöksiä musiikkiterapiasta ”koppiterapiana”. Hänen mielestään työrauha, se ”oma koppi” oli tärkeintä asiakkaan kanssa terapiatyötä tehtäessä. Toisena tuli vasta yhteistyö asiakasta ympäröivien tahojen kanssa ja musiikkiterapeutin toiminta ulospäin.

Mua on inhottanut ne syytökset koppiterapiasta siinä mielessä kun mä en taas oikein ihan sen tyyppisesti että musiikkiterapeutti vaan menis koko ajan niihin päiväkotitilanteisiin.

Voisko ajatella musiikkiterapeutina, et mulla olis musiikkiterapiasuhte lapsen kans ja mä en koskaan olis sen kans kahdestaan missään tilassa et mul ei olis sitä koppia ollenkaan... sitä koppiaterapia vastustusta mä ehkä tarkoitan sillä että musiikkiterapeutti tuijottais vaan niihin tapaamisiin eikä avautuis yhtään yhtään sen lapsen muulle elämälle.

Musiikkiterapeutin suhteen luominen ja kehittäminen tiimityön ja perustyön välille saattoi näkyä musiikkiterapeuttien keskuudessa käytännön terapatilanteissa, kuten seuraavissa esimerkeissä näkyy. Musiikkiterapeutit säätelivät omaan viitekehykseen pohjautuen ja asiakasryhmän mukaan esimerkiksi osallistuiko muita tiimin jäseniä musiikkiterapeutin perustyöhön vai ei. Hyvin psykodynaamisesti orientoitunut

musiikkiterapeutti otti huomioon asiakkaan oman tilan ja itsensä toteuttamisen luottamuksellisessa terapiasuhteessa ja esti näin tiimin jäsenen osallisuuden ryhmätoimintaan. Toinen, kehitysvammaisten lasten parissa työskentelevä musiikkiterapeutti otti tiimin jäsenet mukaan arviointitilanteisiin ja korosti yhteisöllisyyttä työssään asiakkaan parhaaksi.

Nuorten kohdalla... meillä oli yhdessä vaiheessa semmonen rakenne kun aloitettiin [ryhmä], sieltä [osastolta] oli hoitaja mukana, musiikkiorientoitunut hoitaja sieltä tiimistä tässä ryhmässä ja jonkun aikaa toimittiin niin mut sitten mä näin että se ei välttämättä oo ihan hyvä asia olleenkään että se tuo liikaa sitä kulttuuria sieltä [osastolta] tänne ja nyt on jätetty niin et sieltä ei tuu kukaan tänne vaan mä teen yksin ja musta se on parempi vaihtoehto jotenkin, se osasto on liikaa läsnä kun sieltä on hoitaja mukana tähän näin et se ei salli heidän regritoitua täällä niin paljon kuin se ois mahdollista.

Meidän muut ammatti-ihmiset [tiimistä] on todella paljon mukana mun arviointitilanteissa mehän videoidaan kaikki jos mä joudun yksinkin arvioimaan joskus mulla on joku joka kuvaa.

Musiikkiterapeutit säätelivät tiimin roolia, tiimiltä saatavan informaation suhteen, esimerkiksi arviointitilanteissa. Tiimiltä saatava etukäteisinformatio asiakkaasta saattoi olla jopa musiikkiterapeutin objektiivista arviointia estävä ja näin alkuvaiheessa tarpeeton. Musiikkiterapeutit korostivat myös perheen merkitystä informaation välittäjänä varsinkin alkuvaiheessa.

Usein minä en halua tietää nuoresta kovin paljon, ne [tiimi] ilmottaa vaan mulle että nyt tulee uusi nuori siihen ryhmään mukaan ja ne antaa ikää vähän ja sukupuolta ja pikkusen vihjeitä minkälainen, mistä päin tulee mutta et minä en lue papereita etukäteen enkä taustaa ollenkaan, mä lähen aina puhtaalta pöydältä et sit katon mitä tässä näkyy... mä tutustun nuoreen ihan semmosena ettei mua väritä mitkään aikasemmat mielikuvat siitä.

Yks mikä musta on tosi tärkeä verkostotyöskentelyssä on esimerkiksi silloin kun lapsi on aloittamassa terapiaa niin mä en ota esimerkiksi niitä papereita itelleni et vanhemmat kertoo mulle ja kun mä oon joitain kuukausii tavannut niin sit mä lukasen ehkä ne läpi mut se että kuitenkin tarvii tietoo.

Laitoksessa toimiva musiikkiterapeutti kuvaa suhdettaan tiimiin nuorten musiikkiterapeutina. Erityisesti nuorten parissa työskentelevän musiikkiterapeutin on tehtävä selkeä ero tiimin ja perustyönsä välillä saavuttaakseen nuoren luottamuksen ja voidakseen alkaa yhteisen terapiaprosessityöskentelyn nuoren kanssa.

En kuitenkaan oo [osastolla] et se täytyy todella tiedostaa hyvin kohalle et milloin ja kuinka paljon mukana, ei saa kuulua siihen tiimiin selkeesti... sen takia jos mä olisin siellä osastolla fyysisesti seassa ja niin se ei toimis näin..en mä voi olla joku vartija tai tällöinen nuorelle ja sit antaa musiikkiterapiaa et silloin on valtava rooliristiriita, tää on heidän maailma täällä mun kanssa ja he voi täällä elää ja olla oma itte ja sitte tulla.

Se, että musiikkiterapeutti oli moniammatillisessa yhteistyössä ja tiimissä mukana, vaatii musiikkiterapeutilta oman työn kuvan ja myös rajallisuuden tiedostamista. Eräs musiikkiterapeutti koki oman työn rajaamisen tärkeäksi ja hyvin ennaltasuunniteltavaksi asiaksi. Musiikkiterapeutilla on kuitenkin se oma perustyönsä, terapiatyö asiakkaan kanssa. Musiikkiterapeutin työn rajaamattomuus moniammatillisen yhteistyön tekemisessä voi tuntua uupumisena ja keskeisen musiikkiterapeutin perustyön idean kadottamisena.

Minusta myöskin työn rajaamista et ei musiikkiterapeutti voi tehdä kaikkee se on tosi vaativaa se vanhempien ohjaaminen, mä koin myös sellasta ettei kompetenssi riitä että kaikki jyvät ja akanat sekasin ja sit et sai työrauhan sille omalle työlleni.

Ajatus musiikkiterapeutista ilman yhteistyötä herätti haastateltavia pohtimaan omaa suhdettaan tiimityöskentelyajatukseseen. He pohtivat voisivatko tehdä työtään hyvin, jos ei olisi mitään yhteyttä asiakkaan arkielämään ja erinäisiin ihmisiin asiakkaan hoidon kulussa. Päälimmäisenä ajatuksena tiimityön puuttumisen kohdalla musiikkiterapeuteilla nousi epäily terapian tuloksellisuudesta, hoidon kannalta asiakkaan kokonaiskuvan hahmottamisesta ja musiikkiterapiassa asiakkaasta havaittujen tietojen ja taitojen välittymisestä asiakkaan ympäristöön. Musiikkiterapiassa on kyse kuitenkin tavoitteellisesta hoito- ja kuntoutusmuodosta.

Miten sitte musiikkiterapeutti niissä erilaisissa yhteistyökuvioissa, koska ei sitä kyllä nykyaikana välttää voi, en mä tiedä voiko ajatella et musiikkiterapeutti oikeesti vaan ei

ketään muuta tapais kun niitä asiakkaita ja sit olis ilonen siitä ja voisko, pystyykö niin tekemään?

Jos vanhemmat vie, jos vanhemmat maksaa, ne käyttää lasta jossakin terapiassa eikä terapeutti ikinä kysy että missä se käy... eikö se [musiikkiterapeutti] kirjota sit palautteitakaan?

Mistä sen tiedon sit hakis? Tuleehan se jossain muodos postilaatikostakin...

Mut siitä [terapiasta] kuitenkin pitää ite voida kirjoittaen informoida muita että mä ajattelen just et se vaikuttaa siihen jotenkin siihen lopputulokseen.

Eräs musiikkiterapeutti toi esille hoidolliset perusteet ja roolimme yleisesti kuntoutuksen kentässä erilaisine vaatimuksineen. Musiikkiterapeutti on vastuussa omasta työstään kuntoutuksen ammattilaisena ja asiantuntijana moneen suuntaan. Musiikkiterapeutin on sovittauduttava asiakkaan hoitavan tahon tiimin odotuksiin, toiveisiin ja yleiseen hoitoideologiaan

Musta tuntuu et se on aika outo jos näin on, pakkohan se [yhteistyö] on tehdä ja tietää vähän muista ihmisistä ja osata sitä kautta odotusten mukaan poimia oleellista mikä liittyy siihen [terapiaan] koska sen tiimin ihanne hoidollisesti on, sillä on joku idea, on joku tietty päämäärä ja mun täytyy tietää siitä aika paljon ja mun täytyy sitä vasten peilata tätä mun auttamistani et se istus siihen ja vie eteenpäin ja ei ne voi ottaa semmosta musiikkiterapeuttia joka on ihan eri linjoilla että tää mun työtavan, olla jotenkin joka et siihen istuu et vaikka mä teen työtä omalla metodillani mut kuitenkin se idea ja ajatus siitä mitä mä sillä pyrin saavuttamaan niin se istuu sit heidän ideologiaan, ainaskin et se täytyy olla jotenkin se ihanne yhteinen minne mennään, siinä... täytyy tietyt periaatteet toteutua että se on hoitoa ja turvallista ja jatkuvaa ja... ne täytyy toimia et kyllähän turvallisuus on tärkeä, se ei katkea, se jatkuu se on pyrkii terveyteen, se on keskeistä et mennään sitä kohti... estetään vajoamiset tähän ja kaikki tämmöset.

Yksi sitova ja velvoittava taho, jonka kanssa musiikkiterapeutit aktiivisesti työskentelevät ja luovat sopimuksensa, on Kansaneläkelaitos (Kela). Kela tuo omat velvoitteensa musiikkiterapeuteille sopimuskaudeksi, mikäli musiikkiterapeutti kuuluu Kelan vaikeavammaisten lasten ja nuorten kuntoutuksen palveluntuottajiin. Musiikkiterapeutin toiminta Kelan palveluntuottajana velvoittaa ainakin jonkinlaiseen yhteistyöhön asiakkaan kuntoutuksen toteuttamiseksi perheen ja hoitavan tahon kanssa.

Musiikkiterapeutin yhteistyö Kelaan tapahtuu puhelinyhteyden ja musiikkiterapia lausuntojen välityksellä. Kela valvoo maksavana tahona toteutuneita ja toteutumattomia terapiakäyntejä asiakkaan kuntoutusssuunnitelman ja kuntoutuspäätöksen pohjalta. Musiikkiterapeutilta yhteys Kelaan vaatii toteutuneen kuntoutuksen kirjaamista ja oman toiminnan jatkuvaa arvioivaa otetta.

Ei me olla yksin et kyllä se tietysti aikamoinen suutari on se joka täysin yksin tekee tätä työtä että en mä tiedä, eihän Kelankaan kanssa voi tehdä yhteistyötä jos ei noudata niitä ohjeita mitä Kela antaa ja siinä on aika paljon kaikenlaista kuitenkin että pitäis osata kirjottaa ja olla yhteydessä sinne ja tapahtuu muutoksia niin tiedottaa ja näin ja jos ei pysty ite niin täytyy vaihtaa, terapeutin vaihtua ja tämmösiä... ja Kela vaatii sitten myöskin käynneistä tietoa millon se [asiakas] on käyny ja et niistä ollaan samoilla linjoilla ja peruuntuneet käynnit, et se on hirveen paljon infoo mitä he [Kela] tarvii näin että ei voi tehdä ihan vaan et mä nyt teen näin enkä kerro teille mittään ne varmaan panis sen poikki jos ei ois.

Se vois lyhyeen loppua et sehän on tietysti sopimuspaperi on aika kaks puolinen että siinä on sekä velvoitteita että...

Musiikkiterapeutin kannalta keskeistä on pitää mielessä oma perustyö ja sen luonne. Erilaiset odotukset ja toiveet asiakkaan hoidon ja kuntoutuksen ympärillä tulevat vasta toisena. Musiikkiterapeutin on tärkeä kuitenkin tiedostaa tämä kokonaisuus ja päällekkäisyys ja luoda suhde tiimityön ja perustyön välille.

6.2 Tiimityön hyöty musiikkiterapeutin näkökulmasta

Musiikkiterapeutit toivat vahvasti esille tiimityöskentelyn hyödyn suhteessa perustyöhönsä. Musiikkiterapeutin oli nähtävä tiimissä toimimisen hyöty ja tiimin rooli omassa työssään, jotta hän pystyi muodostamaan tiimityölle arvon ja roolin suhteessa omaan perustyöhön.

Yhdessä muiden asiakasta ympäröivien tahojen kanssa yhteistyötä tekemällä musiikkiterapeutit kokivat saavansa enemmän tuloksia aikaan. Musiikkiterapeutit

kokivat että, asiakkaan ja perheen ääni mahdollistui tiimissä ja asiakkaan kanssa tehty työ saatiin kokonaisuudessaan käyttöön tiimityön avulla.

Moninkertaisti työtä mut se [tiimityö] on tuottanut tosi hyvää tulosta.

Mä oon aina miettinyt et se voi olla myös sellasta oman tilan rajaamisen ongelmaa työntää itensä joka paikkaan mut sit mä koen taas et se [tiimityö] on hyvin tuloksellista kun monet asiat toimii.

Musiikkiterapeutit kokivat, että tiedonkulku asiakkaan tilanteesta mahdollistui tiimityöskentelyn kautta. Tiimipalaverit käsittelevät sisällöllisesti asiakkaan kuntoutumiseen liittyviä asioita. Eri osapuolet vaihtavat ajatuksia ja havaintoja asiakkaasta, hänen taidoistaan ja kuntoutettavista asioista. Musiikkiterapeutin kuva asiakkaasta muodostuu terapiatilanteessa musiikillisen toiminnan kautta. Tiimityöskentely mahdollistaa puolin ja toisin luoda kokonaiskuvan asiakkaasta ja asiakkaan tarpeista. Musiikkiterapeutti saa tarvitsemaansa tietoa asiakkaasta vanhemmilta ja tiimin eri jäseniltä. Musiikkiterapeutti saa mahdollisuuden välittää asiantuntijana tietoa asiakkaan taidoista ja tilanteesta. Musiikkiterapeutti saattaa tuoda tiimille musiikkiterapeutin näkökulmasta myös jotain erityistietoa asiakkaan vahvuuksista ja taidoista.

Tietysti vanhemmat voi olla hyvä ikkuna tai asiakas itse voi olla ikkuna, mut lapset voi joskus olla, et kaikilla ei ole verbaalisia taitojakaan vielä kehittyny taikka nää vaikeudet lukittaa et he ei saa joko aivotoiminnan takia tai sitten tunne-elämä ei mahollista sitä kertomista, et millaista siellä kotona ja miten siellä asiat menee, niin silloin joku äiti voi olla terapeutin ikkuna sinne arkeen taikka se voi olla joku perhetyöntekijä joka käy siellä, kellä on taas semmonen ammatillinen siivilä niitten asioitten hahmottamiseen et kyllä mun mielestä musiikkiterapia työssä tarvitaan myös muitakin ikkunoita kuin se musiikillisen kontaktin ikkuna vaikka siinäkin näkee hirmu paljon asioita.

Jos mä tuon musiikkiterapiasta semmosia terveisiä että ne ihmettelee että onks se tosiaan niin taitava tai hyvä tai tuleeko semmosia asioita ulos siellä, niin se voi riittää [tiimille] ja minä itte saan myöskin tietoa heiltä [asiakkaan] taustasta ja kun siellä joku [tiimin jäsen] tapaa potilaan tai nuoren asiakkaan perhettä et millaisia vanhempia on kyseessä ja siitä viestitään mulle että millainen tausta siellä on, se tieto kaikki on tosi tärkeä ja se integroidaan sen potilaan hoitoon, se on oleellista.

Musiikkiterapeutti voi tiimin kautta vaikuttaa myös asiakkaan jatkohoidollisiin toimenpiteisiin. Seuraavassa erään musiikkiterapeutin kuvaama tilanne hankalassa arviointitilanteessa ja tiimityön tuloksellisuudesta. Musiikkiterapeutin sinnikkyys asiakkaan kuntoutuksen toteuttamisen hyväksi oli palkitsevaa ja mahdollista tutun tiimin takia.

Mä toin sen taas työryhmään tietenkkin että kauheen nyt olen neuvoton ja mitä nyt tehdään niin jotenkin tuntu, että sit ehkä meidän psykologin taholta oli niin, että se nyt vaan jää se asia niin mä sanoin et ei se nyt voi jäädä niin et sit meillä käytiin kauheen kiivas keskustelu siitä ja mä sanoin et tähän on tehtävä jatkosuunnitelma et vaikka mä en nyt pysty mitään niin jotenkin nyt pitää tätä jatkaa, no kiivaiden keskustelujen jälkeen me mentiin yhdessä tän psykologin kanssa sinne työparina arvioimaan ja kyllä me sitten siitä vähän saatiin irti.

Kyllä varmaan tässä asiassakin kiihtymystäkin oli havaittavissa mutta se tuotti kyllä tulosta et me ollaan sitten jälkeenpäin yhteisesti mietitty ja et sain siitä ihan kiitoksenkin että hyvä että jankutin ja olin sitkeä.

Jos ois ollu ihan yksin, sitten se ois varmaan vaan jäänyt.

Musiikkiterapeutti saa tiimissä toimimisen kautta myös kokemuksen kuulumisesta laajempaa hoitokokonaisuutta ja ei koe musiikkiterapian olevan näin irrallinen osa asiakkaan kokonaiskuntoutuksessa.

Ettei tää terapia jäis irralliseksi kaikesta muusta, se on minusta hulluinta, että se on kuitenkin tosi tärkeä osa viikkoa et se lapsi menee vaikka puheterapiaan ja musiikkiterapiaan ja jos me vaan täällä touhuttas itteksemme niin mä en nää semmosta hyötyä.

Et jos mä teen kaikkee mun hienoa hyviä asioita vaan täällä enkä yhtään tiedä mitä muuta niin sillä tavalla myös se yhteistyö on hirveen tärkeä, se tiimityö.

Tiimityöskentelyn kautta välittyy vanhemmille myös musiikkiterapiatyöskentelyn tärkeys ja merkitys osana hoitokokonaisuutta. Vanhempien arvostus musiikkiterapiaa

kohtaan ja ajatus, että lapsi oli yhteisesti hoidossa saattoi näkyä myös vanhempien motivoitumisena terapiaa kohtaan.

Just näissä alotusverkostoissa jos jollekin lapselle ruvetaan miettimään terapiaa, musiikkiterapeutti on siellä mukana niin voidaan käydä keskustelua siitä että hyötyskö se ja mikä ajatus niillä muilla ammatti-ihmisillä on että ne olis lähettämässä musiikkiterapiaan koska usein kun tekee arviointia ja kysyy vanhemmilta no minkälainen ajatus teillä on tästä niin ne sanoo ei me tiedetä yhtään että miksiköhän se nyt tänne tulee tai ei oo kukaan kertonut et siinä jälleen kerran tulee se et tulee lisää rakenteita ja semmosta pohjaa tälle työlle.

Mä oon taas saanu positiivista palautetta siitä että se on hyvä kun mä voin kuvata jotenkin sitä [terapiaprosessia] et se konkretisoituu ja lisää vanhempien motivaatiota viedä lasta terapiaan ja jotenkin niiden täytyy saada kuulla että joku muuttuu vähän, minusta se on tärkeä.

Musta se on niin tärkeä juttu ton työskentelyn perustana että me vedetään yhtä köyttä et kaikilla meillä on oma työtapa mut meillä on sama juju tässä asiassa et sen takii me tehdään näin ja sen takii me työskennellään myöskin terapeutit keskenään ja se tieto kulkee, mä luulen et se on suurimmalle osalle vanhempia helpottavaa ja sithän se tulee sitä merkityksellisemmäksi.

Jos musiikkiterapeutti pitää verkostoa tärkeänä, niin se siirtyy kyllä se ajatus myös vanhemmille ja nekin oppii pyytämään sitä [yhteistyötä] et nyt ois kiva jos tavattais vaikka päiväkodilla.

Musiikkiterapeutit kokivat että, vanhemmat saivat myös tiimityön kautta oman paikkansa ja roolinsa lapsen kuntoutuksessa. Vanhemmat eivät jääneet ulkopuoliseksi lapsen kuntoutuksesta.

Vanhemmat ei koe et ne jää ulkopuolelle kun eihän niitä voi taas tähän [terapiaan] ottaa eikä niille voi kertoa terapiasta sinänsä mut sen verkoston kautta ne kokee et ne kuulee kuulumisia ja just näiden omien ohjauksen työntekijöiden kautta.

Tiimityön kautta lapselle tai nuorelle välittyi myös viesti, että hänestä välitetään ja huolehditaan. Musiikkiterapeutit kokivat sen myös edistävän terapiaprosessia.

Jos me tavataan sovitusti kolmen kuukauden välein jos se on sisällytetty vaikka neljä tapaamista kolmen kuukauden väliin niin mä koen et se on enemmän vuorovaikutuksen ylläpitämistä niin että lapsi näkee et toi terapeutti juttelee noitten vanhempien kanssa ja tää on nyt se vanhempien ohjaavatyöntekijä, ai nääkin puhuu keskenään ja nää, jos lapsi on siinä tai vanhemmat näkee että joo et nää keskustele keskenään ja tietää meidän asioista et jotenkin mä koen et se sellasta et se tukee sen terapian etenemistä.

Avaa mahdollisuuksia ihan yksittäiselle ihmiselle ja mä oon monta kertaa, nyt huomaan kysyvänä esimerkiks nuorilta et miltä susta tuntuu kun meitä oli taas siellä [tiimipalaverissa] niin monta, niin ne sano et tuntu kivalta, ykskin sano [nuori] että noin moni ihminen välittää siitä et mitä mulle tapahtuu, sehän on tosi positiivinen viesti et siellä taistellaan sen puolesta myöskin et asioita tulis hoidettua ja tuetaan ja autetaan vaikka sitten menis tosi surkeestikin.

Asiakkaan ääni mahdollistui turvallisen tiimiin myötä. Eräs musiikkiterapeutti kuvaa tiimityön hyötyä nuorten parissa tehtävän tiimityön kautta. Nuori uskaltautuu tutun tiimin, tuttujen ihmisten kanssa jakamaan omaa kokemustaan kuntoutujana. Toisaalta tiimi pystyy myös puuttumaan nuoren asioihin, mikäli tarve vaatii jotain erityistoimenpiteitä.

Se on ihan eri asia kun jonkun terapeutin kanssa pelkästään pinnistää ponnistaa vaikka se onkin sitä se raaka käytännön viikkotyöskentely joskus mutta sit minkä mä oon huomannu et saattaa olla tämmönen pitkälinen puhumaton nuori joka alkaa toipua ja joka on ollu tietyllä tavalla, sille on ollu kauheen vaikee tuoda esille sitä omaa ääntänsä niin sit verkosto käykin niin turvalliseksi kun siellä on ne samat ihmiset, vaikka kolme vuotta, et sit tulee päivä et se voi sanoa että mä oon ajatellukin että mä tekisin tulevaisuudessa jotain tämmöstä ja sehän on huippuhetkiä et se verkosto kuulee että sillä [asiakkaalla] on ääni ja se tulee näkyväks, niin silloin aina aattelee et tosi hienoo koska se on sit niin näkyvä se et mitä on tapahtunut tai sit et se verkosto näkee et se [asiakas] voi tosi huonosti ja sit voidaan miettii porukalla mitäs sitte.

Jos yksittäisesti sosiaalityöntekijän kanssa nuorella esimerkiksi ei suju, hakee rahaa toistuvasti eikä saa ja voi olla että vedättääkin siellä niin kun on verkosto, käydään todellisia tarpeita läpi ja sosiaalityöntekijä kertoo et ihan oikeesti sen rahat riittää niin se on hyvä tieto terapeutillekin että no se sit tuo sitä esille mulle jonkun toisen syyn takia tai sit jos oikeesti on se tilanne et vois käyttää harkinnanvaraista mahdollisuutta vaikka toimeentulotukeen mutta kun se ei vaan käytä sitä niin jos meitä on neljä ammatti-ihmistä jotka sanoo että nyt on se hetki kun teidän [sosiaalityömi] pitää auttaa et se tuottaa taatusti

tulosta niin se voikin auttaa mut ei se [sosiaalityöntekijä] tekis sitä päätöstä jos se ei kuulis meiltä muilta että mistä on kysymys et siinäkin asiakkaan äänen vahvistaminen verkostossa niin mahdollistuu.

Terapeutti pystyy tuomaan tiimin asiakasta askarruttavia asioita ja ohjata niiden käsittelyyn muiden tiimin jäsenten avulla. Tiimityö antaa mahdollisuuden jakaa asioita, joista muuten ei esimerkiksi perheessä ole aiemmin pystytty puhumaan.

Siitähän toi verkostotyöskentely on loistava et sillön saa tukea jos terapeutti alkaa miettiä et mitä ihmettä tässä nyt tapahtuu niin siellä verkostossa nimenomaan sit voi tuoda esille ja voi tuoda sille vanhempia ohjaavalle työntekijälle ja sit sillä on taas mahdollisuus oman ammattitaitonsa kautta... tuoda sitä asiaa esille vanhempien kanssa, se voi olla joku tosi arka aihekin mut mistä sit kokee et on tarpeen puhua vaikka kasvavan murrosikäisen seksuaalinen identiteetti ja sen suuntautuminen.

Et nuori viestii mulle ja mä kysyn et onks tää nyt semmonen asia mistä vois puhua mahdollisesti sun vanhempien kans siellä [ohjauskäynnillä] joo hyvä idea eikä oo ite kuitenkaan puhunu kotona ja sit se ammatti-ihminen puhuu niiden kanssa ja sit voidaan vielä siellä verkostossa, puhua et tämmöstä on nyt menossa.

Tiimi toimii myös musiikkiterapeuttien työn laadun valvontaelimenä. Asiakas ja perhe pääsevät kertomaan tiimissä omat kokemuksensa hoidon päähenkilöinä. Kuulemisen jälkeen tiimi pystyi ohjaamaan tiimin jäseniä uusiin työskentelytapoihin mikäli tarve sitä vaati.

Sitten annettiin onneks ääntä sille sekä äidille että sijaisäidille et niiden tarpeet tuli olennaisesti et mitä ne tarvii nyt lähimmän puolen vuoden aikana ja sit todettiin et pitää pienemmis verkostois jatkaa työskentelyä tän asian suhteen taikka ton asian suhteen.

Se viesti on ennen kaikkea se että vaikka perheelle jonka lapsi on terapiassa niin et vaikka se käy yksityisellä terapeutilla niin se viestihän on just se että noin moni ihminen meistä tässä välittää et tää on silti tää kontakti olemas kun nää on tutkinu ja tää on lähettäny niin me silti tavataan ja se [lääkäri] kysyy mitä meille kuuluu onks siitä terapiasta mitään hyötyä jos onkin sit et ei oo hyötyä niin vanhemmat pääsee sanoo myös sen.

Tiimissä toimimisen hyöty musiikkiterapeuteille näyttäytyi musiikkiterapeuttien kohtaamisissa erityistilanteissa kuten huostaanotto. Tiimityöskentelyn kautta on voitu luoda jo tärkeä vuorovaikutus ja yhteys perheen, asiakkaan ja tiimin välille ja näin työskentely vaikeassa tilanteessa on helpompaa.

Mä koen myös helpotusta et joskus on ollu niin että lapsen terapian myötä on tullu huostaanottotilanne, niinkin ikävä ja kauhee asia, niin se on jotenkin ollu mahdollista kun on ollut valmis toimiva verkosto missä ne vanhemmat ollu niin jotenkin se keskusteluyhteys säilyy vaikka se on kauheen ikävää et on siitä hyötyä kun et yhtäkkiä salama kirkaalta taivaalta terapeutti ilmottas että nyt muuten näyttää tämmöseltä lastensuojelu ja sit kaikki junat lähtis liikkeelle, et on olemassa suhde, se on tärkeätä ja se on semmonen turvatekijä terapeutille et kun on hyviä verkostoja esimerkiksi lastensuojeluun päin niin aina tietää kenelle soittaa kuka on se ihminen joka vastaa just tästä asiasta ja kun on perheistä josta on kesto huoli niin sit tietää että se on nyt taas se ihminen, mä voin soittaa sille perhetyöntekijälle ja kysyy et mitä sinne nyt oikeesti kuuluu kun te ootte viimeks käyny, ja sit mä voin taas suhtautuu jotenkin siihen tilanteeseen ja ymmärtää ehkä paremmin et nyt on tämmönen menossa, et se on myös lapsen turvaamista.

Musiikkiterapeutti ei jää työssään yksin asiakkaasta heränneen huolen ja sitä kautta haastavien tilanteiden ja tunteiden kanssa. Musiikkiterapeutti saa ammatillista tukea tiimiltä havaittuun huoleensa asiakkaasta ja sen myötä mahdollisiin vaikeisiin hoidollisiin jatkotoimenpiteisiin.

Verkostossa voi todeta perheen todellinen hirvittävä huonosti voiminen et kaikki ammatti-ihmiset tajuu että nyt menee tosi huonosti, sekin on tärkeätä et se ei oo vaan terapeutti joka yrittää epätoivosesti jonnekin sitä viestiä viedä että kauhistuttaa että on hirvee huoli ja muuta, et hyvä hyvä verkosto toimii minusta myös niin.

Jos aattelee että vanhemmat lähtee eri linjoille kun kaikki ammatti-ihmiset, kun sekin on ihan mahdollista ja tavallista niin se et jos vanhemmat yrittää vedättää ikäänkun terapeuttien välillä, et se sano näin ja toi sano noin ja me ollaan nyt ihan eri mieltä tästä diagnoosista mutta kun sekin sano näin niin sillon kun se verkosto kokoontuu niin sehän on aina selviää se kuva, et se kirkastuu jotenkin, et kyllä me ollaan kaikki samaa mieltä tästä asiasta, jotenkin täytyyhän ammatti-ihmisten olla, siitä ei tuu yhtään mitään jos kaikki on omaa mieltään.

Kun itse tekee yksilöllisesti koskaan ei oikeestaan tapaa kolleegoja muuta kun mä yksin täällä pyöritän näitä juttuja sekä ryhmiä että yksilöitä, se on paikka missä on nimenomaan niitä hoitohenkilökuntaa, sitten siellä jaetaan asioita, se on toisaalta aika kiva juttu et on joku semmonen foorumi missä voi sitten toisten ammattilaisten kanssa jakaa ajatuksia miltä musta tuntuu, suhde siihen tilaan mitä mä siinä [terapiassa] nään mä kerron oman fiiloksen kaiken kaikkiaan mikä se on ja ne vahvistaa sitä tai katotaan että tämmöstä se on ollu ja se aika paljon puoltaa sitä mitä he on löytänyt itse kans siellä.

Eräs musiikkiterapeutti kuvaa työryhmän antamaa ammatillista tukea ja sen musiikkiterapeutille tuomaa varmuutta ja yhtenäisyyden tunnetta tiimissä toimimiseen yhteisen kokonaiskuntoutusajatuksen perusteella.

Se että kun rakennetaan yhdessä aina sitä suunnitelmaa ja näkemystä, niin musta se on ehkä kauheen paljon vakuuttavampi ,että en mä oo koskaan yksin sen asian takana vaan mulla on aina siellä se työryhmän tuki.

Me ollaan arvioitu ja tarkkaan mietitty ja pohdittu ja nähty että tän lapsen elämä on niin kaoottista ja sekavaa et ei [terapiaa] ja hän on vielä niin pieni et ei nyt tässä vaiheessa vielä yksilöterapiaa ole tarkoituksen mukaista... niin musta on kauheen jotenkin se on vakuuttavaa kun siinä on koko työryhmänä ja yleisesti lääkäri allekirjoittaa tietenkin.

Tiimityö motivoi ja auttaa musiikkiterapeuttia myös työssä jaksamisessa, kun hän saa tiimin kautta kokonaiskuvaa asiakkaan tilanteesta ja asiakkaan mahdollisesta kuntoutuksesta hyötymisestä.

Mä haluan et se menee se hyvä täältä jonnekin tai sit se paha, et jotenkin mun mielestä silloin on motivaatio itellä jos sen kuntoutuksen erilaiset elementit lähtee tästä ovesta ulos muutenkin kuin vaan niin et ihminen kävelee täältä.

Useimmat on tosi tyytyväisiä kun se tapaaminen saadaan järjestymään..mua aina kiinnostaa se että ne asiat mitkä on tavoitteena et onks mitään näkykö mitään sellaista päiväkodissa tai koulussa tai kotona, niissä asioissa edistymistä.

Se stressi mitä oli aluks ittellään että kun tuntu että sitä jyystää ja tekee ja tekee ja mikään ei näy missään eikä se siirry minnekään niin semmonen stressi on musta hävinnyt verkostotyöskentelyn myötä, koska se toimii myös muualla, et ei oo yksin pakertamisen fiilistä ollenkaan niin paljon et kai se on just se tiedon kulku ja sen asiakkaan kuvan rakentuminen ja selkiytyminen, niin se on tän verkostotyöskentelyn perusjuu.

Musiikkiterapeutin perustyö on yksinäistä ja musiikkiterapeutit kokivat työkaverit tärkeiksi. Heidän kanssaan sai jakaa ajatuksia ja kokemuksia työstään.

Ne [tiimipalaverit] on mulle tosi tärkeitä kun mä tuun sieltä mulla on virkistynyt olo että olipa mukava puhua ihmisten kans kun oma työ on paljon sitä että sanattomasti työskentelee et saa sanallistaa sitä mitä se on ollu ja kuitenkin kunnioittaen sitä asiakasta et se mulla se lisää työssä jaksamista.

Kyllä näin pärjätään mutta kun tämän työn luonne on yksin puurtamista niin se tavallaan ne on kivoja hetkiä kun saa jakaa, on joitakin paikkoja missä on henkilökuntaa, missä voi jakaa asioita kollegojen kanssa että tää musiikkiterapeutin työ on vähän camel bootsit jalkaan ja yksin taaplaamista aika paljon.

Tiimissä musiikkiterapeutti saattoi havaita erilaisia työskentelytapoja ja luoda uusia yhteyksiä asiakkaan kuntoutuksen ja hoidon tarpeisiin. Tiimityöskentelyn kautta voitiin luoda uusia yhteistyösuhteita eri ammattilaisten kesken tukemaan asiakkaan kuntoutusta.

Aina tulee lisää ideoita et kun on monta ihmistä niin et joku keksiikin et eiks tää teille olis ihan sopiva tai esimerkiks just tää asumisen tukemisjuttu, saattaa löytyä yllättäviä juttuja mitkä voi hyödyttää ihmisiä.

Kehitysvammapuolella olin palaverissa, oli 17 ihmistä, niin mä aattelin et tää on liian iso verkosto vaikka oli kaks tuntii aikaa... ja kuitenkin on ihmisiä, joita tavataan paljon harvemmin mutta vaikka mä kauheen skeptisesti siihen suhtauduin... niin sieltä syntyikin sen verkoston sisällä hyviä juttuja...autismiohjaaja joka tapaakin sitä lasta viikottain ja sano et mä soitan sulle et miten meillä on menny siellä ja me voidaan, sä voit kertoa miten teillä on menny tää kun aloitettiin lääkitys täältä, tämmösten käytännön asioiden seurantaan.

Musiikkiterapeutti sai erilaista näkökulmaa omaan työhönsä tiimin kautta. Tiimissä toimiminen saattoi selkeyttää musiikkiterapeutin ajatuksia meneillään olevasta asiakastapauksesta. Tiimissä toimiminen toi esiin myös tiimin jäsenten erilaisia toimintatapoja, joita musiikkiterapeutti itse peilasi omaan ajatteluunsa. Tiimin jäsenten toimintatavat ja arvot saattoivat olla joskus hyvin erilaisia kuin mitä musiikkiterapeutti

piti tärkeänä. Tiimityö opetti musiikkiterapeutille jotain uutta ja hän halutessaan oppi tiimityöskentelyn kautta itsestään ja työstään.

Se [tiimityö] etäännyttää siitä omasta työstä ja siitä omasta asiakkaan kanssa käydystä prosessista, että kun sitä tilannetta peilaa joku muu, et se on vähän niinkun peiliin menis.

Näkee asioita joskus ulkopuolelta oman pään et saa ihan toisenlaisen näkökulman siihen.

Joku osaa hyvin reflektoida niitä kysymyksiä silleen et se tavallaan aukee itellekin et tässä on nyt kyse, tämähän on tämmöstä, et täytyy itekin välillä jaksaa ihan jaksakseen ja sitten jaksaa semmosten vaikeitten tunteiden kanssa kuin esimerkiksi joku avuttomuus, joku semmonen asiakkaan avuttomuus niin voi olla joskus, et on itellä hyvin saman suuntanen kanssa et avuttomuus tai jotenkin sen kaltanen tila et se on tosiaan hyvin totta se avuttomuus jonain hetkenä, et vaikka tässä on kokenu ja tehny paljon terapiatyötä ja on monenlaisia työkaluja pakissa niin kuitenkin et se tunne voi yllättää joskus.

Oppii et... tavallaan pitää kunnioittaa eri ihmisten mielipiteitä, mut että on niin hirveen erilaisii tapoja tehdä työtä, et kyllä mä olen välillä hyvin eri mieltä jonkun kanssa jostain asiasta et sitten myöskin oppii semmosta että... noin mä en ajattele ja noin mä en suhtaudu tohon ja noin mä en tekis tai sit huomaa, et niin kaikki tekee nyt tässä tälleen et mitenkäs tässä nyt näin kävi että eihän, et nyt jokin voima vetää meitä tekemään jotain ihan pöhköö tän lapsen kanssa, et kaikki vaan tuijottaa johonkin yhteen asiaan ja joku paljon tärkeempi juttu jää huomaamatta.

Työskenteleminen tiimissä auttoi musiikkiterapeuttia myös jäsentämään hoidollista kokonaisuutta ja omaa paikkaansa siinä. Jäsentäminen näyttäytyi jopa työhajauksessa asti. Musiikkiterapeutti pystyi keskittymään työlleen ominaisiin kohtiin ja kehittämään niitä asiakasta palveleviksi.

Jotenkin selkiyttämistä... jokaisen on helpompi raamittaa se oma työsarkansa että mä teen tätä, nää tekee tämän, mun ei tarviikaan tehdä tota, musta siinä on myös sitä et pelkästään vaikka kuuntelis ihmisten puheenvuoroja niin sieltä voi poimia sitä tietoo.

Mä oon huomannu et kun työskentelee verkostoissa, menee ite työhajaukseen niin se on alkanu erottuu et mikä on se mun ihan oma tarve siihen mun omaan työhön mitä mä tarviin työhajauksesta sen sijaan että kun mä oon käyny verkostossa jos kaikki on sulosesti sekasin niin mulla on paljon enemmän semmosta epämäärästä, musta se

selkiyttää työskentelyä toi verkostotyöskentely ja mulle saattaa tulla sellasia ajatuksii että nyt ihan mun omaan työhön liittyen niin tätä mä voisinkin miettiä työnohjauksessa kun se tulee siinä verkostossa et mä tajuun et tää liittyy nyt just mun työhön must se selkiyttää sitä.

Tiimityö kehitti yleisesti musiikkiterapeutin ammattitaitoa. Tiimityö antoi tietoa lapsista ja perheistä ja yleensä lasten kuntoutuksesta toisten ammattilaisten kautta. Musiikkiterapeutti saattoi pyytää toista asiantuntijaa kuvaamaan tutkimustuloksiaan ja musiikkiterapeutin oli helpompi soveltaa tietoaan omaan työhön. Tiimissä toimiminen saattoi tuoda musiikkiterapeutille käytännöllisiä työvälineitä terapiatyöhön, kuten uusia menetelmiä ja toimintatapoja.

Esimerkiks jos on tehty psykologin tutkimuksia niin en mä niistä papereista sitä tietoo saa niin sit kun mulla on verkostossa mahdollisuus tavata psykologi joka on tutkinut sen lapsen ja se voi ihan kahdenkesken mulle kertoo että tämmösiä asioita mä siitä lapsesta ymmärsin, niin se avautuu mulle ihan eri tavalla kun se et jos mä lukisin jonkun testin tulosta ja miettisin et mitä se on, tai puheterapeutti, kuitenkin noiden puhe ja kielenkehityksen häiriöisten lasten kanssa niin se on mulle ihan hepreaa ne mitä puheterapeutti on tutkinut, mitä se tarkoittaa mun työn kannalta niin sit jos mulla on mahdollisuus käydä sen kans läpi että toi näkyy tossa ja toi näkyy tossa niin se sit ehkä lisää sitä näkökulmaa et jos en mä työskentelis verkostos en mä mistään sitä tietoo sais jos postiluukust napsahtais paperia ja sit mä yrittäsin tulkita sitä.

[Oppii] erilaiselta opettajalta päiväkodin henkilökunnalta siitä, miten ne ottaa ne lapset ja miten ne järjestää niitä päivittäisiä tilanteita ja muita...kyllä mä sen opin otan itselleni.

Lasten kuntoutus on niin laaja alue että myöskin siinä samalla aina niiden tiimien uusilta jäseniltä oppii...ihan uusia tietojakin lapsista siis, on syndroomia joista ei oo koskaan kuullu.

Musiikkiterapeutti sai myös taitoja tiimissä työskentelyyn. Muita tiimin jäseniä seuraamalla hän oppi lisää tapoja kuvata asiakasta ja sanallistaa eri ilmiöitä.

Oppii paremmaksi tiimityöskentelijäksi.

Niistä tavoista miten ne [tiimin jäsenet] puhuu niis tä lapsista ja mitä minkälaisii mitä ne korostaa ja mitä ne tuo.

Tiimityöskentelyn laajempi hyöty musiikkiterapeuteille oli mahdollisuus saada esille musiikkiterapeutin työnkuvaa ja tietoutta yleisesti musiikkiterapiasta ja sen sisällöstä. Tiimin tieto musiikkiterapiain mahdollisuuksista lisäsi yhteistyö mahdollisuuksia ja tiedon jakamista.

Semmonen salamyhkäisyys ja sen terapian mystifioiminen niin vähenee silloin kun on sitä verkostotyöskentelyä.

Se [tiimi] on myös se paikka, jossa on voinu viedä tietoa eteenpäin tästä, jos miettii sitä mitä musiikkiterapeutti tekee, se on se paikka missä se tieto on levinny.

Hyvin vaikee on kuvata paperilla, et sehän on vielä vaikeempaa siihen yhteen lausuntoon saada sitä maailmaa niin et sille [lääkärille] tulee minusta sellanen käsitys toi työskentelee näin ja et tällä koulutuksella tämmönen musiikkiterapeutti tekee tommosia asioita, meillä on tietty ilo tällä alueella kun meillä on kaikilla sama koulutus, niin meillä on saman tyyppiset tavoitteet ja työtapa, niin se on kiva et voi sanoo niin että näin me tehdään, mut se on must tärkeä koska se lisää sit taas sitä et lähetetään terapiaan lapsia, ja tulee myös semmosta rajaamista et tulee käsitys et minkälaisia asioita ehkä musiikkiterapeutti tekee, et minkä tyyppiset ihmiset siitä vois hyöttyä, et tää ei oo enää semmonen loputon roskakasa et tänne vaan heitetään.

[Saa olla] erilaisten ihmisten ja ammattien kans tekemisissä ja sit mä koen et verkostotyöskentelyn yks sekin hyvä puoli on kun tavataan esimerkiks lääkäriä joka on hirveen harvoin vaikeesti tavoitettavissa niin sillekin tulee alkaa tulla kuva, et mitä musiikkiterapeutti tekee.

Tiimityöskentelyn kautta välittynyt tieto musiikkiterapiasta loi jopa uuden viran musiikkiterapeutille.

Tunnetaan, sitä tietoa [musiikkiterapiasta] on että on se hyöty ollu tässä ja se näkyy siks et se ...viran perustaminen oli yksi semmonen et sitä ei olisi tullu silloin... ellei siihen mennessä olis ollu jo tätä työtä täällä tehty että tästä tiedetään ja se on tullu näille sen sitä sen [tiimityön] kautta.

Musiikkiterapeuttien kokemukset tiimityön hyödystä olivat monitasoiset. Tiimityö tuki musiikkiterapeutin omaa ammatillisuutta ja myös hoidon päähenkilön, asiakkaan

kuntoutumista. Perhe sitoutui yhteistyöhön ja tiedon kulun myötä paremmin kuntoutukseen. Myös perheen ja tiimin arvostus musiikkiterapeutin työtä kohtaan lisääntyi. Musiikkiterapeutti sai yhdessä tekemisen kautta myös välineitä kehittää omaa työtään ja välineitä omaan työssäjaksamiseensa.

6.3 Asiakaslähtöisyys musiikkiterapeutin työssä

Tiimissä toimiminen vaatii musiikkiterapeutilta taitoa rajata omaa työtään ja löytää oikea suhde asiakastyön ja tiimin kesken. Musiikkiterapeutin tiimityössä erityisesti huomioitavia asioita olivat vaitiolovelvollisuus ja luottamukseen liittyvät asiat. Musiikkiterapeutit toivat esille asiakkaan ja hänen perhettään koskevan kunnioituksen hoidon päähenkilöinä. Musiikkiterapeutit huomauttivat, että yhteistyön tekeminen on erilaista lasten ja nuorten parissa työskentelevien musiikkiterapeuttien kohdalla kuin esimerkiksi aikuisten terapioissa. Lapsilla ja nuorilla ei ollut aina mahdollista kuvata omaa tilannettaan ja arvioida omaa kuntoutumistaan sanallisesti. Lasten ja nuorten terapiassa myös perheen rooli oli merkittävä. Musiikkiterapeutin oli tärkeä osata huomioida ja kunnioittaa asiakasta ja perhettä yhtenä kuntoutuksen päätekijänä.

Asiakkaan ja perheen osallistuminen tiimipalaveriin riippui tiimipalaverin luonteesta. Musiikkiterapeutit kokivat tiimipalaverit usein lasta ahdistavaksi ja pitkävetoiseksi, kyllästyttäväksi tapahtumiksi aikuisten jakaessa isoja, lapsen vaikeastikin ymmärrettäviä asioita keskenään.

Mä koen noiden lasten kanssa niin et se on monta kertaa tarpeetonta ja se voi olla jopa ahdistavaa et ne on kuuntelemassa...mut sekin on kai käytäntö linja että joillain alueilla on semmonen tapa et lapsi on aina mukana kaikissa palavereissa mut... mä luulen et se rajottaa aika paljon sitä mitä aikuiset puhuu ja ne on hirveen tärkeitä ne tilanteet jos tavataan vaikka kerran puoles vuodessa ja on monta ammattilaista ja vanhemmat jotka vois kertoa ja haastatella niin se tiedon jakaminen jotenkin ehkä kärsii jos lapsi on myös siinä, mut meillä kyllä sujuvasti aina silloin tällöin jos on sopiva tilanne, niin lapsi on siellä et myöskin taas kuulee näin nää aikuiset täs ympärillä toimii, mä mietin just et nehän voi olla valtavia ne verkostot et joskus on 16 aikuista ja sit se lapsi, niin siinä ei oo mitään järkee.

On aika usein [lapsi mukana palaverissa], useimmiten on, viimeksikin oli kun mä olin lasten psykiatrisella polilla niin siellä tää asiakas itse oli mukana siinä, joskin et 11 vuotias tyttö vähän kyllästy meidän aikuisten näihin kyselyihin ja neuvotteluihin kun siinä aikuiset haastatteli vähän toinen toisiaan ja sen tytön äiti siinä kerto paljon hänen asioitaan ja heidän perhe jutuista... se oli kovin aikuiskeskeinen mut tää lapsi oli itse siinä.

Musiikkiterapeutit eivät unohtaneet asiakasta ja perhettä, vaikka he eivät olleet tiimipalaverissa aina läsnä, vaan heistä puhuttiin kunnioittavasti ja terapiasuhteen luottamuksellisuus mielessä pitäen.

Mä inhoon sellasta et jostain lapsesta tai perheestä joutuillaan tai haukutaan takanapäin niin semmoseen mä en suostu ollenkaan... ja ne on joskus vähän hankalii et jos siinä ei oo vanhempia et joku päiväkotia alkaa puhuu jotain siitä perheestä semmosta et kun se on niin vaikee äiti tai se aina halua kaikkee, niin niistä mä oon aina ajatellu et siihen mä en ikinä mee mukaan että se vaan täytyy jotenkin todeta nätisti, että mä teen tämmöstä tai et jos mulle ei oo ollu mitään erityistä niin kyllä mä oon sanonut, että meillä ei oo ollu sen tyyppisiä tilanteita sen kanssa.

Joissain tilanteissa musiikkiterapeutit näkivät tiimipalaverin rakentavana kokemuksena asiakkaalle. Asiakas sai kokemuksen, että hänestä pidetään huolta suurin voimin. Musiikkiterapeuttien mielestä kuntoutujan osallistuminen näkyi myös nykypäivän ilmiönä, muutoksena vanhaa asiantuntijakeskeistä kulttuuria vastaan. Käytäntö ei kuitenkaan aina tukenut musiikkiterapeuttienkin arvostamaa asiakaslähtöisyyttä.

Se on nykyaikaa... se kuntoutujan osallistuminen ja se semmonen arkipäivän toimintojentärkeys ja se on nykytrendi vasta tai ollu pitkään semmonen jota kohti on menty ja on pidetty vanhanaikaisena tämmöstä asiantuntijakeskeistä.

Osittain mä puhun semmosesta ideaalista joka ei joka paikassa toteudu mut että kyllä kyllä sitä [vanhempien tasa-arvoista osallistumista] kohti hirveen monessa paikassa näissä ollaan menossa ja yritetään sitä.

Musiikkiterapeutit nostivat esille perheen roolin suurena asiantuntijana ja perhettä kunnioitettiin musiikkiterapeuttien tekemässä tiimityössä. Esimerkkinä eräs

musiikkiterapeutti kuvaa tilanteen, missä tiimi kunnioitti perheen oikeutta kieltää opettajan osallistuminen tiimipalaveriin.

Koskaan ei kutsuta yli vanhempien tahdon, mutta tottahan yritetään neuvotella.

Kaks vuotta ollaan tavattu ilman opettajaa ja ollaan rohkastu koko ajan vanhempia et kun se ois niin hirveen hyvä että opettajakin vois tulla ja nyt on ekan kerran et vanhemmat sano et nyt se sopii, mut ehkä lapsi on päässy eteenpäin ja mistä lie siinä on aina kysymys kun voihan sieltä joskus pokahtaa joku perheväkivalta tai joku mitä ei tiedä ja et vanhemmat, mä aina ajattelen et vanhemmat on ottanu jo valtavan ison askeleen kun ne on lähteny, halunnu apua ja sille lapselle saanu sitä niin sit tää tiimi on, sehän on aika jännittävää.

Musiikkiterapeutit tiedottivat myös vanhempia yhteistyöstään esimerkiksi koulun opettajan tai avustajan kanssa. He huomioivat vaitiolovelvollisuutensa tilanteissa, missä vanhemmat eivät olleet paikalla. Musiikkiterapeutit välttivät myös tilanteita, joissa joutui ikävään välikäteen muiden ammattilaisten kritisoiivan perheen toimintatapoja.

Esimerkiksi joku palaveri, eihän me mennä puhumaan lapsesta jos ei siinä oo perhettä mukana.

Kun mä käyn tapaamassa jota kuta toista terapeuttiä tai opettajaa tai jotakin henkilökuntaa... joskus saattaa olla äiti mukana, joskus molemmat vanhemmat jos ne haluu tai jos niin sovitaan mutta et se on tietynlainen kahdenkeskinen palaveri sitten et mä käyn koululla ja siinä on opettaja ja avustaja ja minä ja jutellaan kouluasioista niin ne on semmosia et niistä mä aina sanon vanhemmille et mä oon ajatellu mennä sinne päiväkotiin ja mä sanon et mä olin siellä päiväkodissa mistä me juteltiin että sillä tavalla mä otan ne vanhemmat sinne.

Perheen rooli ja näkyminen tiimeissä vaihteli tilanteen ja tiimin mukaan. Perheen osallistuminen tiimin työskentelyyn saattoi olla kausittaista. Tiimin yhteys perheeseen säilyi tällöin joko puhelun, sähköpostin tai yhteyshenkilön kautta. Seuraavassa eräs musiikkiterapeutti kuvaa perheen ja tiimin yhteyttä laitoksen tiimin toiminnan kannalta.

Paljonhan pohditaan asioita myös täällä ilman vanhempia etteihän vanhemmat nyt voi olla fyysisesti aina kun on niin pitkiä nää [jaksot] mut et kyllä nykyään tosi paljon sähköpostia perheidenkin kanssa harrastetaan ja sit siinä on ehkä semmonen juttu, mä

muistan, jossain välissä sitä mietittiinkin paljon että ehkä jotenkin aina joku perhe niin ottaantuu johonkin ihmiseen tai jotenkin luontevasti tulee.

Sitten taas voi mennä vuosi ettei sen lapsen asioissa ollakaan ja tietenkään sitten ei olla vanhempienkaan kans sinä aikana et ne on tavallaan sit semmosia aina mikä jos jollain lapsella on tämmönen ns. arviointijakso siellä omassa kunnassa niin silloin tietenkin tehdään töitä sen eteen et saadaan kaikki ihmiset siihen mukaan mut et ei se kauheen intensiivistä ole, jos on vuosi ettei oo mitään yhteyksiä ja taas kun mietitään kuntoutussuunnitelmaa uusiksi niin mietitään sitä tilannetta.

Tyypillistä tällainen tiimin toimiminen yksin ilman asiakasta oli laitoksen hoitavan tahon tiimin toiminnassa. Yksityiset musiikkiterapeutit toimivat enemmän asiakkaan kautta tiimissä. Seuraavassa laitospäiväkirjan ja yksityiseen musiikkiterapeutin kuvaukset vanhempien erilaisesta roolista tiimissä.

Mun mielestä ne vanhemmathan ei ns. kuuluu tähän meidän tiimiin, työryhmään... meidän ollaan se työryhmä joka on toimittu iät ja ajat ja sitten meidän pitäis aina, meidän pitäis pystyä toimimaan asiakkaan toivomalla tavalla elikkä mennä työryhmänä sinne ja saada se perhe mukaan ja lähi-ihmiset mukaan... ja ne on tietysti osa meidän työryhmää aina sen hetken.

Kun mä puhun tiimityöstä niin mä aina lasken vanhemmat siihen tiimiin mukaan että ne voi eri tapaamisia tai sitten jotkut vanhemmat toivoo että aina silloin tällöin kokoontutaan koulun tai päiväkodin tiloissa väliarviopalaveriin jossa on sitä koulun tai päiväkodin henkilökuntaa ja mahdollisesti muita terapeutteja ja vanhemmat tai toinen vanhemmista mukana.

Sekä yksityiset että laitospäiväkirjan terapeutit korostivat luottamuksellisuuden merkitystä terapiasuhteessa asiakkaan ja terapeutin välillä. Luottamuksellisuuden rooli ilmeni musiikkiterapeuttien kuvatessa tiimille terapian kulkua ja kuulumisia. Musiikkiterapeutit joutuivat pohtimaan, minkälaista informaatiota he antoivat asiakkaasta tiimille ja millä lailla. Terapiatilanteet olivat usein hyvin intiimejä, luottamuksellisia ja sisälsivät paljon asiakkaan kahdenkeskisessä vuorovaikutuksessa ilmaismia asioita.

Se mitä terapiassa niin se ei oo niin avointa kuin mitä koulussa jossa annetaan arvosanat ja koepaperit on ihan julkisia siis sillä tavalla.

Ehkä oppinu jotenkin aika vähä sanaseks just sen takii et se pysyy se luottamus ja ettei tuu liikaa, et lapsi voi luottaa siihen et se ei tuu esille mitä kaikkee täällä nyt tehdään ja puhutaan, mut et semmonen päällimmäinen viesti, mä koen sen tosi vaikeena niin mitä siellä voi kertoa ja mikä on tarpeellista, mikä on riittävää.

Oman ammatillisen kehityksen myötä piti mieltii et mitkä asiat on tosi luottamuksellisia, mistä ei missään nimessä juoruta, tietysti hypoteesit on hypoteeseja ja niitten kanssa täytyy olla sillä tavalla varovainen et niitä täytyy aina esittää työryhmässäkin vaan et se on jännä mieltii, et voisko tässä nyt olla, et miten ne asiat ihan oikeesti mahtaa liittyä toisiinsa sillä tavalla, et voihan niitä vähän herkistellä, voi kysyy, voi asettaa kyseenalaiseksi noita juttui ja noin, mut et ne on semmosta keskusteluu et niitä täytyy tietyllä tavalla kunnioittavasti hoitaa.

Se kahdenkeskisyys... siinä piti olla aika tarkka et jos tosiaan alko tulla semmosia luottamuksellisia asioita et ihmiset esimerkiksi itte sanoo et en ees kauheesti haluis että edes tonne osastolle kertoisit näistä niin et monesti saatoin sanoo et nää on nyt mun mielestä semmosia asioita et sä kerrot nyt tässä ja missään nimes ei tarttee kertookaan sinne osastolle et on semmosia yleisluontosia asioita jotka sit sen hoidon ja kuntoutuksen etenemisen kannalta pitää tiedottaa, mut niitähän voi sit tiedottaa sillä tavalla, et ne ei sokeudu näihin hirmu luottamuksellisiin asioihin.

Musiikkiterapeutin haaste oli vetää oikea raja kahdenkeskisen ja toisaalta kokonaiskuntoutuksen hyödyn, lapsen edunmukaisen informoinnin välille.

Pitää löytää se semmonen tasapaino, että ei se semmonen mystinen salaisuus voi olla, se sellanen, ei se luottamuksellisuus sitä tarkoita etten mä voi, et mä en saa nyt paljastaa että mitä tää on pitänyt sisällään, tää terapia, koska se ei se oo reilua... eikä se oo sen lapsen edunmukaista, et en mä nyt voi yhtään sanoo, et mitä tää on ollu ja mihin me ollaan pyritty ja mitä me ollaan tehty, että sitä lasta kunnioittaen mä voin kyllä omasta mielestäni kertoa et mistä on ollu kysymys ja minkälaisii teemo jakin meillä on ollu esillä ja minkälaisii asioita me ollaan tehty ja miten se lapsi on kokenut sen terapian.

Nuorten kanssa toimiva musiikkiterapeutti tuki nuorta kertomaan itse omasta tilanteestaan ja asioistaan. Musiikkiterapeutti huolehti tilanteessa, että nuorta kuunneltiin ja arvostettiin omana asiantuntijanaan. Musiikkiterapeutin oma roolinsa oli aika passiivinen ja hän oli antamassa oman asiantuntemuksensa käyttöön tilanteen mukaan.

Kyllä 16- vuotiaskin...et jos multa kysytään suoraan palautetta niin mä joskus teen niin, et jos me ei olla sovittu jostain puhumisesta niin sit mä käännän sen kysymyksen nuorelle ittelte tai pyydän, et kerro sää, mä huomautan siitä, että hän on itte kanssa aikamoinen asiantuntija siinä omassa terapiassansa, et kyllähän nä tässä olen ja mä ihan taatusti annan sen oman visioni tässä mut, et painottaa sitä sillä tavalla ja sit jos on tämmönen verbaali nuori kellä on sana hallussa ja omia mielipiteitä niin se on jännä tilanne.

Saa varmistaa, ettei nää ketkä haastattelee pala verissa tai toimii puheenjohtajana niin ettei ne vaan infantilisoisi sitä nuorta ja silloin mä olen kyllä herkästi nuoren puolella ja herkästi kääntämässä sitä huomiota et jos mä tiedän et siellä on nuori tyttö tai poika et tulee ihan tekstii ittelteä niin miksei hän itte puhuis kyllä mää voin antaa sit jonkun semmosen oman lausunnon jos sitä tarvitaan, mut ei mulla oo välttämättä pakko olla kauheen aktiivinen myös, on sitä paljon nuorten kohalla ja yleensä yksilömusiikkipsykoterapiasta niin, et aina ei kauheen paljon siitä arvioinnista puhutakaan sitte.

Tiimin jäsenet osaavat myös ottaa huomioon terapian luonteen ja näin eivät vaadi terapeutiltakaan aina luottamuksen rikkovaa selontekoa terapian tapahtumista. Musiikkiterapeutti koki tiimin luottavan hänen arviointikykyyn tuoda esille tarpeellinen tieto asiakkaasta.

Nää työryhmä ihmiset on varovaisia sen suhteen et... luotetaan mulle kuinka paljon mä puhun ja nuo kysyy sillä tavalla että varsinkin jos on joku lääkäri tai sairaanhoitaja kenen kanssa mä en oo paljon tehny yhteistyötä niin on ehkä hyvin varovainen niissä kysymyksissä... mut siinä on myös tietysti se et se yksilöllisyys ja luottamuksellisuus on näittenkin ihmisten tiedossa, siellä on lapspsykoterapiakoulutettuja ihmisiä taikka jotka tietää näistä kuvioista et kuin luottamuksellisia ne on ja kuinka nää eettiset kuviot siinä on, just tää terapeutin ja asiakkaan rooli.

Nuorten kanssa toimivan musiikkiterapeutin kuvauksissa luottamuksellisuus korostui erityisesti musiikkiterapeutin ottaessa huomioon nuoren itsenäistymispyrkimykset. Luottamuksellisuuteen vaikutti myös terapian luonne, joka oli hyvin psykodynaaminen. Yhteistyön pitäminen tiimiin ja vanhempiin oli musiikkiterapeutin erittäin tarkoin mietittävä.

Nuori saattaa suivaantua perusteellisesti jos vanhemmat on liikaa kontaktissa tai ne yrittää ohjailla niitä kun ne on itsenäistymässä niin mä menetän luottamuksen se on se

juttu että mä sanon nuoren kans et me kahestaan tehdään näitä juttuja kukaan muu ei näistä tiedä, niin jos sieltä isä ja äiti soittelee aktiivisesti kun niille tulee epäilyks että kerronko mä heille, missä mä kerron heidän asioitaan ja sillon jos heillä on tämmönen tunne että mä jaan muillekin mitä me tässä tehdään niin ne lakkaa kertomasta mulla et siks mä oon etäällä aika paljon, se on vaan niin mä koitan karttaa niitä kuitenkin, mä teen aika psykodynaamisesti ja pitkäjänteisesti et se siihen luonteeseen se kuuluu tää et ei olla kontaktissa liikaa.

Musiikkiterapeutin yhteistyö ja osallistuminen tiimipalaveriin oli myös nuorten terapiassa tärkeää. Musiikkiterapeutin oli tärkeä tiedostaa oma roolinsa näissä yhteistyötilanteissa.

Monet eri asiantuntijat sosiaalipuolelta terveydenhoitupuolelta ja koulujen taholta niin melkein tilanteen mukaan [tiimit] vaihtelee, jos mun musiikkiterapia on siinä ollu mukana aktiivisesti niin mun on ehtottoman tärkeä mennä sinne... et miten tästä mennään eteenpäin, siinä on se haastava ja tärkeä mut sit mä kuitenkin pyrin pysymään sivussa kun nuorista on kysymys niin aika paljon, varovasti kontaktissa enkä tavallaan niihin, jotka hoitaa käytännön asioita, hoitaa jotain kouluun liittyviä kuvioita, asumiseen liittyviä kuvioita näin, mut et sit mä vaan ohjaan siellä [terapiassa] miten sä jaksat ja miten sä pärjääät ittes kanssa miten sulla menee muitten kanssa, miten menee kodin välillä se on sitten sitä sen soittamisen lomassa.

Musiikkiterapeutin yhteys vanhempiin nuorten musiikkiterapiassa oli joissain tilanteissa välttämätön. Tällaisia tilanteita olivat esimerkiksi tilanteet, missä terapeutti koki hoidon jotenkin estyvän esimerkiksi perheen muiden ongelmien takia. Musiikkiterapeutin yhteys vanhempiin oli oltava tällöin harkittua ja hienovaraista toimintaa.

En mä matkan varrella tapaa kovin usein, et se on aikalailta alussa ja tarvittaessa tämmönen ohjaus jos näyttää että vanhemmat, joku äiti on hyvin ahdistunut ja tarvii tukea et missä mennään ja se meinaa pettää luottamuksen esimerkiks poikaansa tuleeko tästä mitään ja se [nuori] viestittää ettei halua käydä täällä tai on kauheen aggressiivinen kotona tai jotain joutuu rajoja laittaa, sitte tämmösiä tarkistuksia on ja jos on hoito kriisissä tilapäisesti niin näitten kautta sitten ja kun saa äidin siitä pelistä pois, koska hän usein hämmentää liikaa sitä terapiaa jos hän antaa täyden painon mun työlle ja työrauhan et sit päästään vähän eteenpäin.

Musiikkiterapeuttien mainitsema perheen ja terapeutin välillä luottamusta ylläpitäviä ja hoitoon sitouttavia toimenpiteitä olivat esimerkiksi lausuntojen välittäminen eteenpäin vanhempien kautta ja terapeutin ja vanhempien kanssa yhdessä allekirjoitettu terapiasopimus. Terapiasopimuksessa osapuolet sitoutettiin yhteistyön tekemiseen. Sopimuksessa kuvattiin yhteistyön tavat ja luvat keiden kanssa yhteys oli olemassa.

Mulla esimerkiksi terapiasopimuksessa on kohta että mikäli vanhemmat päättää aloittaa tämän hoidon niin siihen liittyy aina vanhempien ohjauksen lapsen terapiaan liittyen ja siihen sitoutuu et sit voidaan aina siinäkin kaivaa sitä kohtaa mikä on yhdessä käyty siinä.

Kysytään luvat että keiden kanssa tehdään yhteistyötä ja siinä on tavoitteita ja siihen kirjataan yhteistyötahoja nimiä ja yhteystietoja ja sit siinä puhutaan yhteistyön tärkeydestä siinä tekstissä että se on terapian yhteistyötä, kuntoutus on yhteistyötä lapsen parhaaksi ja sit siinä sanotaan se että yhteistyön tekemisestä sovitaan vanhempien kanssa.

Musiikkiterapeutin tekemä lausunto toimitettiin perheen luvalla eteenpäin. Tällä taattiin se, että vanhempien yli ei kävelty tietojenluovuttamisessa ilman lupaa. Vanhemmat pysyivät itsekin selvillä, mille tahoille musiikkiterapeutin tuoma tieto oli mennyt.

Niitä lausuntoja ei vaan nipussa lähetetä joka paikkaan vaan et yleensä se nippu annetaan vanhemmille ja sanotaan että tässä... tai mä annan usein vielä eri kuussa et tämä tässä on menossa kouluun ja tämä tässä on menossa sille, annatko tämän puheterapeutille ja tämä on menossa Kelaan, että periaatteessa me lähetetään vanhempien kautta se posti että ei oo semmosta tunnetta että niitä papereita leviää jonnekin... näytän vanhemmille että tämmönen lausunto tässä on ja sit mä saatan näyttää et tässä on nää kuoret et laitaks mä ne nyt menemään vaan tästä vai vietteks te ne ite, että mä toisaalta aina toivon että se tieto kulkee suuntaan ja toiseen mut että mä en haluu sitä vanhempien selän takana semmosia soitteluja tehdä.

Täytyy miettiä niitä käytäntöjä, mä oon joskus tehny et jos mä oon ajatellu, arvellut että nää vanhemmat ehkä on niin paljon muutakin ajateltavaa kuin lappujen läheteleminen niin mä oon saattanut tehdä kun on istuttu tässä ja mä oon sanonut et pidetään nyt palaveri et laps menee sinne osastojaksolle ja arvioidaan jatkotarvetta ja näin mä oon kirjottanut ja ja tämmösii ja tämmösii tavoitteita jatkossa ja muuta ja sit mulla on eri kuussa ja nimi päällä että et ne on nyt tässä ne kopiot että voinks mä nyt laittaa ne tästä postilaatikkoon menemään että silloin se on ikään kuin vanhempien kautta mut et sittepä ne menee kun mä laitan postiin.

Luottamuksellisen terapiasuhteen säilyttäminen vaati musiikkiterapeutilta jatkuvaa työnsä arviointia. Eräs musiikkiterapeutti näki luottamuksen vaarantuvan hänen ja asiakkaan välillä ohjauksen välillä ohjauksen välillä niin paljon että luovutti ohjauksen ulkopuoliselle taholle.

Mulla oli aluksi sekä lapsen tai nuoren terapiat ja vanhempien ohjauksen välillä niin minusta se ei toiminut ollenkaan et siinä se terapiasalaisuus oli vaarassa rikkoontua ja sit toisaalta se luottamuksellisuus oli vaarassa kun lapset ihmetteli et miksi se tapaa niitä, äitiä.

6.4 Musiikkiterapeutin henkilökohtaiset ominaisuudet ja tiimi työtaidot

Tiimissä toimiminen vaati musiikkiterapeutilta sosiaalista persoonallisuutta. Sosiaalinen luonne ohjasi osittain musiikkiterapeuteja hakeutumaan kontakteihin ja yhteistyön tekemiseen. Yhteistyön tekeminen vaatii musiikkiterapeutilta ihmissuhdetaitoja, yhteistyötaitoja ja -halua.

Sit on luonnekysymyskin... kyllähän mä semmonen sosiaalinen oon muutenkin.

Hyväksyttävä se että sillä on merkitystä terapeutillakin se, et minkä minkälainen sä oot ihmisenä, minkälainen persoonallisuus sä olet.

Yhteistyöhalua kykyä herkästi tartua puhelimeen ja tämmöseen että kontaktissa tarvittaessa, ne on varmaan ihan tärkeimpiä.

Yhteistyöhalu ja -taidot joutuvat jatkuvasti koetukselle musiikkiterapeutin työssä. Vaikka terapeutti olisi tiimissä paikkansa löytänyt, uusien jäsenien ilmaantuessa tiimiin, se vaatii jälleen musiikkiterapeutilta oman työnsä uudelleen kuvaamista. Tiimityö vaatii jatkuvaa yhteyden ylläpitoa tiimiin tiimipalaverien välillä. Eräs musiikkiterapeutti kuvasi tilannetta, missä tiimissä oli vaihtunut jälleen kerran uusi lääkäri. Musiikkiterapeutti koki tärkeäksi käydä esittäytymässä lääkärille ja kertomassa omasta työstään ennen tulevaa tiimipalaveria. Tällä hän loi paikkaansa vaihtuvaan, eri kokoonpanolla toimivaan tiimiin.

On siellä [sairaalan tiimissä] ennenkin ollut kokemattomia lääkäreitä... mutta ehkä mä yritän häneen päästä kontaktiin sitten ja käydä juttelemassa et on vähän, mun on helpompi sitten kuitenkin kun on juteltu ja tunnetaan toisemme.

Musiikkiterapeutin yhteistyötaidot joutuivat koetukselle tilanteissa, missä tiimityö ei ollut tuttua ja valmiiksi luotua.

Oon törmänny sielläkin [kehitysvammaosuudella] niin et ne sanoo että kun meillä ei oo ollu tällästä tapaa [yhteistyömalliehdotus] että mä sanon et ei se mitään et jos on avohoidossa avosuudella lapsi niin tää on ihan hyvä tapa.

Kehitysvammaosuudella se menee joskus niin että pitää vaan lyödä nyrkkiä pöytään et teillä on hoitovastuu siitä lapsesta, se on käyny teillä lääkärillä olkaa hyvät ja kutsukaa meidät koolle et se on ihan tavallista ja on tärkeitä et me tavataan, ainakin nähdään toistemme naamat ketkä tän [asiakkaan] kanssa työskentelee jos meitä on kerta 17 et täytyy voida silloin tällön nähdä.

Tiimissä toimiminen vaatii musiikkiterapeutilta ajoittain myös ankaraa asiakkaan asioiden ajamista ja peräänantamattomuutta oman ammatillisuuden kautta.

Ne vie paljon energiaa semmoset että [tilanne] missä piti kauheesti perustella et miksi mä en pysty mitään, mitä tälle asialla, miten sitä saadaan vietyä eteenpäin.

Aktiivinen yhteys ja yhteistyö eri tahojen kanssa, musiikkiterapeutin näkyminen ja kuuluminen lapsen kuntoutuksen osapuolena lisäsi musiikkiterapeutin kutsumista tiimipalaveriinkin.

Et tämä [yhteistyö] on osa sen lapsen elämää ja osa kuntoutusta mut se on ihan selkeesti vähentynyt [tiimeihin kutsumatta jättäminen] et mitä enemmän on itellä ollu aktiviteettia niin sitä useemmin tietenkin muistetaan totta kai se käy siellä terapiassa.

Tiimityö vaatii musiikkiterapeutilta joustavuutta sovittautua hyvin erilaisiin toimiviin tiimeihin. Tiimit vaihtelivat kokoonpanon, tavoitteiden ja asiakaskunnan mukaan hyvinkin paljon. Musiikkiterapeutin kuuluessa moniin tiimeihin keskeistä oli musiikkiterapeutin säilyttää käsitys omasta työstään ja omasta roolistaan tiimissä ja koko asiakkaan kuntoutuksessa.

[Tiimityö vaatii] kykyä vähän liukua ihan erilaisiin tilanteisiin ja erilaisiin paikkoihin ja erilaisiin systeemeihin, työkäytäntöihin, ihan käytännön tasolla.

Tarpeen mukaan et mikä on se tilanne ja välillä mennä pienempään kokoonpanoo ja välillä mennä isompaan kokoonpanoon ja välillä ottaa enemmän tilaa ja valtaa ja vastuuta ja välillä sit ollaan enempi taustalla.

Joskus tuntuu et ei oikein opita niitä hyviä juttuja [tiimeissä] edellisestä, lähetään vaan muuttamaan muuttamisen vuoksi, joskus menee sitten ihan hyvin taas, kuka mitenkin näkee ne asiat, mut kyllä tässä oma pää kylmänä, se on tärkein et jos se katoaa se et mä en sitten tiedä mitä mun, et se on mulla ittelläni olennainen asia et mä tiedän et kun mä tiedän mitä mä teen niin menkööt siellä [tiimissä] sitten miten, niin se auttaa siihen [tiimissä toimiseen].

Kyllä se mun mielestä vaatii että osaa yhdistellä erilaisia asioita omassa päässänsä jotenkin mielekkäästi yhteen ja musta se vaatii laaja-alaisuutta siinä omassakin työtavassa ja varsinkin siinä ajattelutavassa jolla mieltää sen työn, mitä se työ on ihan perustaltansa ja...se vaatii hirmusen paljon joustavuutta.

Tiimityössä tarvittavaan joustavuuteen liittyi myös musiikkiterapeutin henkilökohtainen ammatillinen kuuntelutaito. Musiikkiterapeutin oli osattava esittää keskeisimmät havainnot tiimille. Toisaalta musiikkiterapeutin oli osattava myös kuunnella tiimin muiden jäsenten havaintoja asiakkaasta ja löydettävä sieltä olennaiset asiat omaan työhön.

Se vaatii et osaa kuunnella ja käyttää erilaisten ihmisten keräämää tietoa ja hyödyntää sitä itte, ei se mikään kauheen helppo asia ole.

Iso asia on se et mun pitäis olla aika selkeitä pointteja esittää palaverissa taikka lausunnossa niin siinä on myös toisaalta se, että mun pitäis olla itte herkkä kuulemaan et mitä muualla tapahtuu, muilla kentillä tän asiakkaan elämässä, mitä se on kodin arjessa, miten siellä menee, miten jossain koulun luokkahuonetilanteessa menee, miten jossain muissa kuntoutus- taikka terapiamuodoissa menee, et mä voisin itte jotenkin peilata esimerkiksi sitäkin et miten se musiikkiterapia purasee, miten se musiikkiterapia vaikuttaa, mitä se tuottaa ja miten se näkyy, et mä nään tiettyjä asioita siinä meidän välisessä musiikkiterapiaprosessissa ja suhteessa ja niissä tuotoksissa mitä syntyy

musiikkiterapiassa mut et se et niitten jotenkin vertaileminen siihen et miten siellä muilla kentillä tapahtuu.

Haastavaksi tiimissä toimimisen tekivät tiimin jäsenten erilaiset taustat, kokemukset ja viitekehykset. Musiikkiterapeutin oma työväline musiikki ja sen kautta tapahtuvan terapiaprosessin sanoittaminen ilmiötasolle toi oman haasteen tiimityöskentely- ja yhteistyötaidoille. Ilmiöiden sanallistaminen vaati musiikkiterapeuteilta huolellista etukäteisvalmistautumista tiimiin mentäessä.

Ajatella objektiivisesti myöskin semmosten ihmisten kannalta joitten, että ne ei välttämättä musiikin silmin sitä pystyis näkemään...että pystyy jotenkin konkretisoimaan sen verbaalikielille sen asian et mitä täällä [musiikkiterapiassa] tapahtuu käyttämään semmosta kieltä, sanoja että tulee ymmärretyksi.

Ehkä hyvin pintapuolisesti nykyään kuvaan varsinaista työskentelyä, et mä yritän tehdä sen työskentelyn etukäteen itteni kanssa, et mä saisin ne ilmiöt mistä tässä puhutaan, mitä on menossa.

Mäkin muistan aluks se oli kauheen jännittävä aina mieltä, posket punasena mitä mä täällä [tiimissä] sanon... mitä musiikkiterapeutti sanoo, laulaako se sitä, mitä se on laulanut siellä [terapiassa] tai viekö se levyn tai näyttää jonkun tuotoksen.

Se, mitä pitää mun mielestä oppia ja mikä on varmaan vähän ikuisuuskyseminen, et vielä ittekin tulee niitä tilanteita on se, että että riippuu siitä tiimistä, et mitä kieltä siellä puhutaan vaikka se on suomen kieltä.

Musiikkiterapeutti kuvaa oikeiden sanojen löytämistä tiimitilanteissa, joissa tiimin jäsenillä ei ole omaa suhdetta musiikkiin. Erityisesti silloin musiikkiterapeutin on valittava sanansa huolella. Tiimin jäsenten musiikkiterapian arvostaminen vaikutti myös musiikkiterapeutin ymmärrettävyyteen tiimissä.

Tietysti jos mä puhun sitä musiikkikieltä, niin voi olla että kaikki ei ymmärrä sanoja tai niiden merkityksiä ja mitä välineitä on, et kyllä mun täytyy puhua kansantajusesti ihmiselle joka musiikkia yhtään tai hyvin vähän harrastaa että siinä mielessä täytyy vähän sitä muokata... ja sitten arvostuskin on vähän niin ja näin koko asiaan, mut et jos on semmonen kulttuuri et sitä [musiikkiterapiaa] arvostetaan ja sille on suuri tuki niin se on

paljon helpompi olla matkassa, jos se on ihan vieras niin silloin täytyy tehdä tosissaan töitä ja ehkä kouluttaa ja antaa heille asiaan liittyvää informaatiota jotta se asenne muuttuisi.

Musiikkiterapeutin tarvitsemaan kuuntelutaitoon tiimissä liittyi myös ajatus nöyryydestä, toisten ammattilaisten työn kunnioittamisesta. Musiikkiterapeutti ei lähde kilpailemaan toisten ammattilaisten kanssa toimintatavoista vaan toimii yhteistyöperiaatteen mukaisesti. Nöyryyteen liittyi myös ajatus jatkuvan uuden oppimisesta ja sen opin hyödyntämisestä.

Jokainen tekee siitä omastansa ja pitäisi tavallaan sekä kunnioittaa sitä mitä muut tekee mutta et suostuu oppimaan toisilta.

Samalla se tietty nöyryys ettei käy kilpailemaan jonkun toisen kanssa, et jos toimintaterapeutti, puheterapeutti sanoo jotain, vanhemmat sanoo jotain ja lääkäri sanoo että onhan niillä siellä päiväkodissakin musiikkituokioita tai ihan mitä tahansa tai että lääkäri sanoo että entä jos sä [asiakas] menisit äiti-lapsi muskariin niin, että tietty nöyryys että se voi olla ihan ok että se [asiakas] menee äiti-lapsi muskariin, jos se siellä pärjää, tai että jos puheterapeutti sanoo jotain tai... jos vanhemmat sanoo jotain vaikka ne sanois mitä niin sitä täytyy kunnioittaa että ne sanoo niin et yhdistää se, että mun asia on tärkeä mut kaikkien muidenkin asiat on tärkeitä ja sitte siitä yhteinen juttu sen lapsen hyväksi pitäisi löytyä että ei itsepäisesti pidä kiinni jostain omastansa että kunnioittaa sillä tavalla muita mut että taas ettei taas viittaa kintaalla tai sano okei okei, jos joku sanoo jotain ihan omasta mielestä ihan pöyhkö.

Nöyryyttä, myöskin rehellisyyttä kertoa musiikkiterapiasta... ja vastuuta... et ne ihmiset on kokonaan kokonaan silloin mulla kun ne on täällä niin sen minkä mä tiedän niin sitten myöskin sen mä annan käyttöön ja myöskin sillä tavalla se nöyryys, että mä otan vastaan mitä sieltä tulee heidän toimiin tänne näin, en lähe sooloilemaan vaan yhteneväiset linjat olkoonpa sitten tavoitteissa ja siinä ihanteessa et mihin suuntaan mennään, mä en voi lähteä johonkin toiseen suuntaan että mitä siellä halutaan et ainoastaan sitten asiat mitä löytyy niin ne voi olla ristiriidassa kun ne käy mulla täällä ja miltä musta tuntuu ja mitä te aiotte tehdä ja mä en tekis ehkä niin ja siitä sitten keskustellaan.

Musiikkiterapeuttien mainitsema nöyryys ei tarkoittanut kuitenkaan kaiken toiminnan ja tiimin jäsenten ajatusten hyväksymistä ja vastaanottamista. Musiikkiterapeutit korostivat myös omaa ammatillisuuttaan ja tasavertaisuutta muiden toimijoiden rinnalla. Oman paikan löytäminen tiimissä on kuitenkin aina haaste jokaisessa tiimissä.

Siinä on loputtomasti oppimista että kun ne tiimit on erilaisia että kun siinä joutuu tavallaan sen oman paikkansa etsimään joka ikisessä tiimissä uudelleen ja et aina kun menee jonnekin esimerkiksi tapaamaan sen lapsen opettajaa koululle tai päiväkodissa niin sä meet sen ihmisen revierille sinne ja tapaamaan uutta ihmistä ja käynnistämään yhteistyötä, tai meet johonkin kokoukseen missä on uusi lääkäri, niin sillä lääkäriellä on ihan omat ajatuksensa, omat tapansa vetää se tilanne ja mitä se pitää tärkeenä ja kuinka se toivoo et miten terapeutit esittää asiansa että kyllä mun mielestä semmosta ihmissuhdetaitoa siinä tarvitaan se että tosiaan, miten sen oman asiansa tuo sillä tavalla riittävän jämakästi, mutta ei tyrkyttäen tai sillä tavalla et näitisi sen oman paikkansa siitä ottaa.

Musiikkiterapeutit toivat esille oman erityisasiantuntijuutensa ja korostivat sen luonteen löytämisen tärkeyttä tiimityötä tehdessä.

Ammattikieltä ei sitten saa oikeestaan käyttää ollenkaan tai sitä pitää käyttää niin varman päälle et se varmastikin tässä ympäristössä toimii et niitä joutuu vähän opettelemaan ja miettimään mitä käyttää, se keskustelutapa ja sitä ajattelutapaa... ne on joskus ihan jänniä, ne voi joskus olla myös hyödyllisiä muistuttaa et jollekin lapselle jolla on aivopohjanen vamma ja vaikka aikamoiset liikuntavammat niin toisaalta se, missä mä kuvittelen olevani hyvä eli tunnepuolen ilmiöitten kanssa työskentely ja vuorovaikutuksen kanssa työskentely, niin niissä pääsee ehkä lunastamaan sen oman paikkansa et miksi just musiikkiterapeutti on tämmösessäkin työryhmäs mukana.

Et se asenne, mitä mä täs peräänkuulutan... musiikkiterapeutiltakin niin se on yhdistelmä sitä omaa tietosuutta siitä omasta ammattitaidosta ja ammatillisesta osaamisesta ja siitä et mikä on sen musiikkiterapian erityisosaaminen, se anti mitä musiikkiterapeutti siihen vois antaa ja tietynlainen ammattilypeys siitä omasta, että tää on nyt mun juttu ja mä kerron nyt näistä asioista ja nää on ihan yhtä tärkeitä kun kaikki muut asiat tässä.

Mun mielestä musiikkiterapia osin tukee ja on samoja asioita kuin kaikilla muuallakin mut et musiikkiterapialla on ihan omia alueita, et niitä pitäis vaan aina jotenkin sekä terapeutin osata tuoda esiin ja et sekä sen tiimin osata kuunnella niitä että se on semmosta omaa erityisosaamista.

Ammattilaisten tasavertaisuutta ja toisten ammattilaisten kunnioittamista ja arvostamista helpotti ammattilaisten työnkuvan tunteminen. Toisten ammattilaisten työnkuvan

tuntemisen kautta myös musiikkiterapeutti pystyi peilaamaan omaa rooliaan asiakkaan kuntoutuskokonaisuudessa.

Yleistietoa muista ammateista tai muiden ammattien toiminta tavoista mitä on toimintaterapia...puheterapeutin tai psykologin tavasta tehdä, mitä se, et se perustieto siitä toisten, jokaisen työstä se täytyy olla.

Siinä täytyy olla terapeuttien tosi kypsiä näkemään sen toisen terapeutin työtä ja tietämään ja tuntemaan sen ja antamaan sille arvoa ja ehkä tekemään joskus vastaan tulemisiakin, et miettimään sen oman terapiankin pituutta siltä pohjalta sitte, kun tietää et sillä [asiakkaalla] on muutakin terapiaa, et siinä joutuu miettimään kokonaiskuvio vaikka on musiikkiterapeutin pallilla ja miettii sitä musiikkiprosessii niin miettii sit, et kun tällä on nyt yksilöpsykoterapia ja jos se on nyt vaikka niin kauan vaan kun sille saa sitä maksua ja se voi olla hyvinkin vaikka kolme vuottakin sitten, niin pitää miettii sit, et onks se yksilömusiikkiterapia kerran viikos niin onks se yhden vuoden vai kaks vuotta.

Musiikkiterapian rooli oli asiakkaan kuntoutuksessa vaihteli. Joskus musiikkiterapia oli asiakkaan pääasiallinen terapiamuoto, toisinaan taas jotain muuta terapiamuotoa tukeva. Musiikkiterapeutin oli tärkeä nähdä tämä ero oman työnsä kannalta. Musiikkiterapeutit korostivat musiikkiterapeutin ammatillista vastuuta omasta työstään. Vaikka tiimissä tehtiin yhdessä työtä asiakkaan kuntoutumisen hyväksi, jokaisella oli oma vastuunsa työnsä huolella toteuttamisesta. Myös musiikkiterapian roolin näkeminen kuntoutuskokonaisuudessa tuki musiikkiterapeutin vastuullista työnsä toteuttamista.

Se ehkä vaatii omaan viikko-ohjelmaan myös et siellä sit joku musiikkiterapia joka on aika intensiivinen ja et se onkin sitte ihan se pääterapiamuoto... näkee sen koko kuvion ja ottaa siitä tavallaan myös itte vastuuta, et vaikkei siinä tarvii itte suositella, et sillä tavalla et lääkärihän siinä on se oma vastuunsa, mut et kun on tarpeeks korkeantason ekspertti niin pystyy hahmottelemaan myös sillä tavalla sitä koko moniammatillista hommelia, et vaikkei nyt musiikkiterapeutin tarte siitä kantaa sitä vastuuta, lääkärihän se on se vastuu siinä juridisesti ja... koota se sillon, mutta et pystyy sen näkemään, et on semoonen ammattitaito, et pystyy sovittamaan sen musiikkiterapian et... se voi olla tukiterapiaa ja se tehdään sen tilanteen ehdoilla.

Et vaikka on tiimeissä, silti on se vastuu siitä omasta et mä olen kuitenkin ihan se mikä mikä mä olen se musiikkiterapeutti musiikkiterapeutina.

Toisen ammattilaisen arvostaminen oli yhtä tärkeää myös musiikkiterapeuttien ammattikunnan eri koulutustaustan omaavien musiikkiterapeuttien kesken. Eräs musiikkiterapeutti koki ajoittain vastakkainasettelua eri musiikkiterapiakoulutusten välillä. Tärkeintä oli muistaa tavoite, asiakkaan palveleminen, hoitomuotojen vertailemisen sijaan.

Kun välillä tulee sellanen olo että asettaa vastakkain että teikääläiset ja meikääläiset ja minun tapa ja sinun tapa ja ne on että ikäänkuin yksi ja yhteinen musiikkiterapia et siinä ei vois olla erilaisia näkemyksiä mut että mä oon myöskin sitä mieltä että se on sama kun siellä tiimissä, kun tehdään sen yhden lapsen asioissa ja ne pitäis olla olennaista niin kylhän musiikkiterapiassa kuitenkin on enemmän yhteistä kun erottavaa.

Musiikkiterapeuteilla oli olemassa erään musiikkiterapeutin mielestä hyviä tiimissä toimimista tukevia taitoja. Hän vertasi musiikkiterapeutin erityisyyttä tiimissä toimimiseen yhteissoitossa ja improvisaatiossa käytettyjen taitojen kautta.

Se on vähän niinkun ois hyvä säestäjä, se on arvo sillä kun osaa hyvin kompata, löytää sen paikkas siinä orkesterissa, et vaikkei sitä nyt kukaan sanokaan mut osaa itte sen kuunnella, mikä se kokonaisuus on, et pistää se oma työ siihen, kyllä mä kunnioita mun omaa ammattitaitoani nimenomaan just tämmösenä, et osaa osaa sillä tavalla mennä sujuvasti ja sosiaalisesti sen tilanteen mukaan.

Meillä musiikkiterapeuteilla, meillähän on monasti just semmosta vapaa säestyksellistä improvisoinnin taitoo ja sellasta herkkyyttä, mehän ollaan siinä just ehkä oikeita ihmisiä, et sikäli musta musiikkiterapeutit vois hyvinkin lupsakkaasti kuuluu työryhmiin ja työyhteisöihin.

Eräs musiikkiterapeutti kuvasi musiikkiterapeutin roolia ja asettumista tiimin hoitokokonaisuuteen yhteissoitto-mielikuvan kautta. Tiimityössä oli samanlaisia elementtejä otettava huomioon kuin musiikkiterapeuttien päivittäin kokemissa yhteissoittotilanteissakin.

Se [tiimityö] kysyy tosi paljon taitoo asettautuu siihen ryhmään ja siihen yhteisöön et... jos on tilanne, et missä musiikkiterapia on ainoo psykoterapiamuoto niin se on aika iisi, siinä on paljon tilaa sille musiikkiterapialle sillon se on vähän niinkun, et soittais jossain pienessä kokoonpanossa, vaikkapa triossa, kun et sitte pitäis soittaa isossa orkesterissa ja

sit se onkin, täytyy olla hyvin tarkka et joku ohjaa sitä hommaa niin hyvin, et tietää mitä tekee tai sitte on itte niin taitava, et jos se on vaikka vähän vapaampaa se soittelu niin ettei lähde soittamaan ketään kumoon eikä sotkemaan eikä soittamaan vastaan jolloin siitä tulee kamala lopputulos, et jos siinä tulee semmosta vääntämistä ja vastaansoittamista ja vastaanvääntämistä, vertaisin sitä semmoseen.

Tiimissä toimiessaan musiikkiterapeutit kohtasivat myös usein tilanteita, joita he ymmärsivät ryhmädynamiikka-ajattelun kannalta. Ryhmädynamiikka ilmiöiden ymmärtäminen pohjautui musiikkiterapeutin työnkuvan ja koulutuksen kautta saatuihin tietoihin ja taitoihin. Musiikkiterapeuteilla oli taito havaita ja pohtia tiimin herättämiä tunteita ja työstää niitä itsereflektion kautta. Musiikkiterapeutit kokivat tiimityön olevan joskus yhtä kuluttava ja uuvuttava kuin musiikkiterapeutin perusterapiatyö.

Se tietysti aina herättää kaikkia mahdollisia tunteita, työryhmään kuulumisenkin että kyllä kai koko tunneskaalansa saa käydä läpi siinä semmoses työryhmä jäsenyydessä ei ne aina oo niin kauheen mukavia tunteitakaan...ja se on jännä, niitä koittaa jäljitellä et mihin ne liittyy semmoset tuntemukset, miks mä tunnen just näin, miks mä tunnen jonain hetkenä et tulee semmosta tukea ja jotenkin se lämmittää, se kuva, jonka saa jotenkin toisten kautta siitä omasta työstä ja omasta tilanteesta ja kuinka se voi joskus jurnuttaa ihan hirveesti kun tulee jotain semmosta omasta mielestä ihan luokatonta tavaraa esille siinä keskustelussa.

Joskus se on voinu tuntuu siltäkin et silloin kun oli monessa tiimissä mukana, et tähän on ihan samalla tavalla kuluttavaa kun toi asiakastyö, tämmösissä ryhmissä vatvoo näitä tunteita ja näitä kysymyksiä ja näitä asioita uudestaan ja uudestaan mut se on ehkä semmosta työryhmäpsykoterapiaa et nyt sitä tehdään tässä yhdessä sitte et vaikka sitä jokainen tekee tavallaan omalla tahollaan ja kukin omalla intensiteetillä ja tietysti jokaisella on se ihan oma perustehtävä joka on määritelty ja rajattu ja sovittu.

Musiikkiterapeutin tieto ryhmän vaiheista ja ryhmäilmiöistä auttoi heitä tiimissä toimimisessa ja keskittymässä tiimin perustehtävään.

Mut varmaan se kuuluu semmonen hämmennys niin, niittenkin ryhmien dynamiikkaan.

Se voi olla myös niin, että se kuuluu se jonkunlainen kipuilu myös siihen työryhmässä, prosessointi ja sen prosessoinnin hakeminen siihen, et joskus kuuluu kokeekin ehkä kaoottisia vaiheita myös siinä työryhmässä ja kaikenmaailman epämukavia tuntemuksia

ja ajatuksia, et ei tää nyt oikeen tule ja mee mielekkäästi ja jonkun toisen kommentit voi tuntuu jotenkin tai kysymykset jotenkin semmosella hetkellä et en mä oikein ymmärrä missä mennään, kaoottisuus, et on vähän pyörällä päästään ja sit samantien niin ne prosessit vie.

Siinäkin on se vivahde, et joskus sen työryhmän, jotta se toimis, niin sen täytyy puhuukin ihan välillä jostain ihan aidanseipäistä, ihan sen takia et se ryhmä toimii ryhmänä ja olla välillä ilman, et se työryhmä on semmonen säiliö jossa käsitellään niitä vaikeita asioita et se on välillä ihan tyhjänä siinä et se tavallaan klaarataan ihan tyhjäksi jotta taas sitten otetaan niitä vaikeita juttui siihen, kyllä mä senkin ymmärrän kaiken sen huumorin ja semmosen joutavan näennäisesti joutavankin löpinän siinä mut ei sitä kohtuuttomasti saa olla, et täytyy siinä sit taas ruveta tekemään töitä.

Musiikkiterapeutti koki tiimin ulkopuolisena jäsenenä näkevänsä joskus jopa paremmin tiimin työskentelyn tason. Erityisesti tilanteissa, joissa tiimin toiminta oli kadoksissa perheen ongelmien heijastuessa tiimiin. Musiikkiterapeutilla saattoi olla tietoa asiakkaan perhetilanteesta ja näin myös näkemystä kokonaistilanteeseen.

Jonkun perheen kanssa työskennellessä tulee joitain tietyn tyyppisiä ongelmia niin se vaan on joskus sillä tavalla, et siitä perheestä siirtyy asioita siihen tiimiin mut että siinä vaiheessa ollaan tietysti vaikeuksissa jos se tiimi ei pysty työskentelemään kunnolla yhteen enää, koska kuka sitten ohjaa sitä tiimiä tavallaan, että silloin kun mä olen ulkopuolinen musiikkiterapeutti mä tuun siihen ja mulla on tään tyyppistä kokemusta ja koulutusta niin mä saatan nähdä asioita, mutta eihän se ole mun tehtävä ryhtyä niille mitään tekemään, enkä mä haluais, enkä mä voisi tehdä niille mitään mut joskus mä vaan huomaan että tuntien sen perheen niin sitte sen perheen kuviot pyörii siinä tiimissä täyttä vauhtia.

Tiimissä toimiminen vaati musiikkiterapeutilta sosiaalista luonnetta, yhteistyöhalua ja kykyä. Tiimityö vaati toisaalta joustavuutta, toisen työn kunnioittamista ja arvostamista, mutta myös musiikkiterapeutin oman ammatillisuuden ja ammattitaitonsa kunnioittamista. Musiikkiterapeuteilla oli taitoja toimia ryhmässä oman työnkuvansakin kautta. Heillä oli taitoja nähdä ja ymmärtää ryhmän toimintaa ja toisaalta myös ryhmässä tarvittavia yhteistyötaitoja.

6.5 Käytännön huomioitavia seikkoja

Musiikkiterapeutin oli tärkeä kirjata musiikkiterapiasuositukseen erikseen ohjauskäynnit, jotta hoitava lääkäri pystyi suosittamaan niitä eteenpäin. Yhteistyön tekeminen oli tärkeä kirjata myös ostopalvelusopimukseen tai kuntoutussuunnitelmaan, jotta käynnit myös korvattiin. Myös asiakkaan ja terapeutin välinen sopimus, minkälaisesta yhteistyöstä ja keiden kanssa ja kuinka paljon, oli tärkeä kirjata. Tällä myös sitoutettiin asiakas yhteistyön tekemiseen ja noudatettiin vaitiolovelvollisuuteen liittyviä seikkoja kirjaamalla muun muassa keiden kanssa terapeutit saa olla tekemisissä yhteistyössä ja luovuttaa tietoja eteenpäin.

Maksavat tahot, kuten Kela ja sairaanhoitopiiri, määrittivät musiikkiterapeuttien yhteistyön toteuttamista omalta osaltaan tiimipalaveri määrien ja palaverien korvaamisien suhteen.

Maksujärjestelmä on aika tärkeä määrittämään kans esimerkiksi tätä työryhmä kuviotakin et siinä on aika iso ero et onks se Kelan vaikkapa 3§ tai onks se jonkun sairaanhoitopiirin oma järjestelmä, ne on aika jännällä tavalla erillaisia käytäntöjä.

Jos kuntoutussuunnitelmassa ja päätöksessä ei ollut mainintaa yhteistyökäynneistä musiikkiterapeutit pitivät yhteistyötä kuitenkin niin tärkeänä, että toteuttivat sitä palkatta tai toteuttivat ne terapiakäyntien ohessa. Yhteistyön tekeminen tuntui terapeuteista joskus kauhean jäykältä byrokratian kanssa. Kelan nimeämä ohjauskäynti oli usein pituudeltaan 45 minuuttia. Musiikkiterapeutit kokivat sen olevan riittämätön aika tiimitapaamiselle. Vanhempien järjestäessä aikaa palaverille, musiikkiterapeutit kokivat hankalaksi päättää tapaaminen heti kun keskusteluyhteys oli saatu toimimaan ja asioita oli päästy saman pöydän ääreen jakamaan. Musiikkiterapeutti joutui vastatusten Kelan ohjauskäyntien maksatusta koskevan kohdan ja käytännön kanssa.

Istutaan vanhempien kanssa ja jutelleen puoltoista tuntia ja kuitenkin se aika olikin vain kolme varttia että mikä siihen oli varattu ja se että kun käy alkukeskustelun vanhempien kanssa niin mä taas ajattelen sen sillä tavalla että niitä on ihan turha pyytää jos sulla on vaan se kolmevarttia aikaa ja sit siellä on seuraava laps odottamassa, koska se juttu jää

ihan varmasti kesken jos ihan ekaa kertaa tapaa vanhemmat ja halua niiden kanssa jotain muutakin sanoo kuin päivää ja näkemiin, että jos oikeesti pysähtyy kuuntelemaan mitä ne vanhemmat haluaa kertoa siitä lapsesta, niin ei siihen kolme varttia riitä että, miksi sitten sanoa niille että no nyt loppu aika tulkaa ens viikolla uudestaan, puhutaan tää juttu nyt sitte loppuun että hankkikaa uudet lapsenvahdit niille teidän lapsille että tulkaa taas ottakaa taas töistä vapaata.

Yhteistyö ja tiimipalaverit eivät olleet musiikkiterapeutin työnkuvassa uusi asia. Uutta oli tapaamisten korvauksen saaminen. Tiedottaminen ja toimintojen kirjaaminen oli ajoittain käytännön toiminnan kanssa ristiriidassa.

Ne Kelan säädökset menee perässä näissä, et vastahan ne ohjauskäynnitkin nyt on tullu... se on vaan merkitty terapiakäynniksi, ainahan me ollaan tavattu vanhempia ja sittekuitenkin Kelalle joutuu kirjottamaan että neljästäkymmenestä terapiakäynnistä toteutui kolmekymmentäkahdeksan... mä oon sitten kirjottanut, sisälsi yhteistyötä niiden ja niiden kanssa vaikka käytännössä terapiakäyntejä oli vaikka kolkytviis ja sit oli kaks vanhempien tapaamista ja yks joku muu että miksi se ei voisi mennä sillä tavalla että et se on jo heti suunniteltu niin että kaikki se mitä sä siinä oikeesti teet niin kaiken sen voi ihan sellasenaan siihen kirjottaa, ihan sellasenaan laskuttaa.

Joskus joillakin lapsilla on sillä tavalla että terapiakäynneistä osa on niin että sen terapian voi toteuttaa päiväkodissa ja silloin mä olen tulkinnut sitä väljästi että mun mielestä terapiaa on myös se että mä teen yhteistyötä sen esimerkiksi päiväkodin henkilökunnan kanssa ja silloin mä olen tavallaan vaan itseni kanssa sopien ja vanhempien kanssa sopien tehnyt sen siten että se merkataan et se on terapiakäynti päiväkodissa mutta käytännössä mä olen vaikka siinä ryhmässä tai juttelen opettajan kanssa tai muuta.

Musiikkiterapeutit kokivat, että Kelan ohjauskäyntejä terapiatyön rinnalle sai jos vain musiikkiterapeutti muisti suositella ja lääkäri kirjasi ne kuntoutussuunnitelmaan. Musiikkiterapeutit kokivat yhteistyökäynnit myös hyödylliseksi kirjata näkyväksi suunnitelmaan.

Nykyisin mä aina kirjoitan siihen erikseen että mä suosittelen terapiakäyntejä niin ja niin monta kertaa vuoden aikana ja ohjauskäyntejä niin ja niin monta kertaa ja sit mä kirjoitan vielä että vanhemmille ja päiväkodille tai vanhemmille ja koululle.

Niitä oli sitten kun me osattiin pyytää niitä, et sithän Kela myönsi niitä kun lääkäri oli osannut kirjoittaa lausuntoon

Mä oon saanu kun niitä, se on melkein vaan ainakin niin meillä päin et kun lääkäri hoksaa niitä pyytää, et niin yksilöllisesti laittaa taikka sitte assistentti niin hoksaa niitä pyytää niin kyllä niitä siinä sitten tulee.

Jos lähettävä taho hokaa suunnitella niitä ohjaukseyntejä siihen niin he joskus niitä voi laittaa neljäkin vuoteen ja siinä voi olla oikeesti et siinä on kolme turhaa mut kuitenkin et se on hyvä semmonen marginaali on siinä olemassa et sitä voi käyttää.

Tiimityöskentely vaatii musiikkiterapeutilta käytännössä aikaa työviikkoon valmistautua tiimipalaveriin. Aikaa miettiä tiimipalaverissa esille otettavat olennaiset asiat asiakkaan terapiasta. Olennainen tieto asiakkaasta tuli usein pystyä esittämään isossa ryhmässä ja lyhyessä ajassa.

Se [tiimityö] vaatii myös panostusta, et täytyy käydä se asia läpi ennen sitä palaveria koska siellä jskus on hirveen vähän aikaa kertoo jos on hirveen monta ihmistä, et se pitää olla jotenkin tiivistettynä pähkinän kuoressa et tän mä haluan sanoo ja pitää olla aikaa miettii etukäteen et onks siinä nyt jotain ongelmaa mihin mun pitäis erityisesti kiinnittää huomiota esimerkiks jos on ongelma siitä luottamuksesta niin sit että mun pitää ihan tarkkaan valita mitä mä sanon siellä.

Tiimityö vaatii musiikkiterapeutilta työviikkoon ylimääräistä aikaa yhteistyön luomiseen ja ylläpitämiseen. Yhteistyön tekemiseen ja tiimipalaveriin kului musiikkiterapeuteilta jopa 3-4 tuntia viikossa.

Ainakin se vaatii aikaa et pitää työviikkoon varata myös ne tunnit, se oli ongelmallista jossain vaiheessa ja on edelleenkin.

Se, et tietysti aina pitää olla tiristä se tunti tai kaks, et okei soitetaan ja sovitaan ei se aina oo siinä vaiheessa tuntuu että aah no joo.

Se tekee ylimääräisiä työtunteja viikottain tasasesti arviolta 3-4, minusta se on aika paljon.

Se vaatii ihan käytännön organisoimista, et mulla pitää olla joku päivä varattuna sille et mä voin mennä niihin verkostoihin ja mielellään se on ehkä sama että voi kertoa että

mulla on varattuna tälle vuodelle tämä päivä että yritetään laittaa siihen ne palaverit kun on monta ihmistä joiden pitää päästä.

Tiimityö vaatii musiikkiterapeutilta ajoittain jopa korvauksetonta työtä, joko tiimityöskentelyn tai erilaisten suhteiden luomiseen.

Se vaatii mun mielestä korvauksetonta työtä jonkin verran, kaikista niistä ei makseta, varsinkaan näistä terapeuttien välisistä tapaamis istahan ei maksa kukaan et vois aatella et jos ei oo yhtään valmis panostamaan ilmasiksi niin sit voi unohtaa sen puolen kokonaan, mut ne on älyttömän tärkeitä... mä voisin ajatella et jos ois joku joka sanos ettei mua kiinnosta yhtään toi tehkää ihan mitä halutte tai mulla ei oo aikaa tohon tai kukaan ei maksa siitä niin eihän tästä tulis mitään.

Jos ekaks sanoo ääneen et kuka mulle maksaa tästä niin se kyllä loppuu siihen se verkostotyöskentely et sit ei voi mut, se on niin siitä kiinni et mikä on oma tarve myöskin jos on itellä tarve jakaa niitä asioita niin.

Käytännössä musiikkiterapeutti kamppailee tiimityötuntien sopimisen kanssa viikoittain. Tärkeää on kirjata tiimityön tekeminen kuntoutussuunnitelmaan ja näin musiikkiterapeutti saa tiimityölle myös korvauksen. Tiimityön tekemistä tukee rakenteet; selkeä toimintamalli, tapaamistiheyden, -päivän ja kokoonpanon määrittäminen.

6.6 Miten tiimissä työskentelijäksi oppii?

Musiikkiterapeuteilla oli erilaisia käsityksiä, siitä miten tiimityöskentelijäksi oppii. Tiimityöajattelun taustalla musiikkiterapeutit näkivät vaikuttavan musiikkiterapeutin pohjakoulutuksen, joka saattoi olla hoito-, sosiaali- ja kasvatus alan koulutus. Tiimityön luonne määräytyi myös taustakoulutuksen mukaan.

Meidän pitäis musiikkiterapeuttien siinä kehittyä mun mielestä enemmän että me jotenkin tajuttais se että me katsotaan vähän eri näkövinkkelistä riippuen siitä, miten se meidän koulutus on painottunut, mikä on se pohjakoulutus ja et jos mun koulutus on musiikkileikkikouluopettaja niin en mä voi nähdä sitä tiimityötä samanlaisena kuin näkee

joku sairaanhoitaja esimerkiksi tai mielisairaanhoitaja tai jos on hyvin vahvasti psykoterapeuttisesti, aikuispsykiatrisesti orientoitunut musiikkiterapeutti.

Musiikkiterapeutit korostivat terveydenhuollon koulutusta ja sen kautta saatavaa tietoa tiimityöskentelyyn.

Mä en oo hoitaja ja mä oon nyt miettinyt sitä asiaa tässä näin et nythän nykysin vaaditaan ja pitäski mun mielestä, se on aivan älyttömän hyvä asia että on terveydenhuollonalankoulutus jonkinlainen, et kyllä mä välillä oon kokenut sen puutteeks itselläni et mä oon joutunut opiskelemaan ihan muuten vaan niitä asioita ihan hirveesti... tässä et ne on niin paljon semmosia asioita kun on sitte toisella tavalla pohjakoulutus itsellä.

Kyllä mä ton hoitajakoulutuksen kautta olen siihen [tiimityöhön] ajautunut ja kyllä vieläkin vaikka mä siitä oon mahdollisimman kaukana tai sitä on paljon modifioitu tässä eri vaiheessa sitten niin kyllä mä nään sen semmosena, ei se mun mielestä oo mikään huono juttu.

Siihen et miten mä ajattelen tiimeistä niin kylhän siihen varmasti vaikuttaa se että mä oon terveydenhuollon henkilökuntaa kun mä oon TEO:n rekisterissä terveydenhuollon ammattilaisena ja veroviranomaisten, mä teen terveydenhuoltopalveluja et mä en tee sosiaalipalveluja ja kun mä oon tämmösessä yhteisössä joka on siis terveydenhuollon alainen niin ehkä mä sillä tavalla nään sen tiimityön sen takii sieltä terveydenhuollon näkökulmasta.

Koulutuksesta on eväitä tullu tämmöseen yhteistyöhön ja tiimityöhön, niin mä luulen et enemmän se on tullut sieltä hoitajakoulutuksen puolelta kuin terapiakoulutuksen.

Musiikkiterapeutit olivat lukeneet tiimityöaiheeseen liittyvää kirjallisuutta oma-aloitteisesti tai kouluttaneet itseään. Musiikkiterapeuttien mielestä tiimityöskentelyn perusteita voi lukea kirjoista, mutta oppi tapahtuu kuitenkin kokemuksen, käytännön työn pohdinnan ja kouluttautumisen kautta.

Tää [yhteistyö] on mua kiinnostanut ja mä oon tehny perheterapiaa niin mä oon sitte lukenut näitä tämmösii juttuja, mä oon lukenut sen Paula Määtän Perhe asiantuntijana ja ihan myöskin opiskellut siitä et minkälaiset on tiimityöskentelyn vaiheet kun mennään kohti sellasta vanhempien tasa-arvoista osallistumista.

Ehkä se on kans semmosta oppimista koke muksen kautta et tietää vähän, et minkälaisia hässäköitä joskus niissä työryhmissä voi olla, et kun kerran tulee vähän pikkasen jollain tavalla ahdistunutkin olo tai semmonen et miettii, huomaa mieltivänsä kuin se tuollaiseksi nyt menikään kuin se tuollaisia kysy ja kuin siitä tuollainen keskustelu tuli niin sit miettii että mitä siinä vois itte tehdä et omalta osaltansa nyt ettei ainakaan siinä työryhmässä lisäisi sitä hämmennystä vaan lisäisi ymmärrystä.

Käytäntö opettaa sen et miten mä sanon sen asian ja millon mä en sano mitään.

Pitkiäkin tämmösiä terapeutisia koulutuksia mulla on itselläkin tässä historian [aikana]... perheterapiakoulutusta ja perheterapia työtä oon tehny pitkään ja sitten tää ryhmäpsykoterapiakoulutus et ne kaikki on antanu niitä välineitä sitten kohtaamiseen ja tiimejä on koulutettu ja tiimeillä on työnohjauksia.

Tiimityössä on kyse ihmissuhdetyöstä, jossa on paljon muuttuvia tekijöitä. Eräs musiikkiterapeutti koki, että tiimityö on jatkuvaa vuorovaikutuksessa oppimista.

Aina tulee [uutta] vaikka kuinka on kokemusta yhteistyömuodoista niin aina voi tapahtua jotakin ihan ihmeellistä, et ei se ihmissuhdetyössä, kun ei sitä voi koskaan oikeen tietää että miten se, ei voi olla täysin oppinut koskaan.

Musiikkiterapian ammattiopinnot eivät olleet musiikkiterapeuttien mielestä tuoneet välttämättä mitään erityisiä taitoja tiimityöskentelyyn.

Mun mielestä musiikkiterapiakoulutus ihan itsessään niin ei välttämättä anna siihen valmiuksia vaan ne on semmosia et niitä sit täytyy hankkia ehkä jonkun muun koulutuksen kautta taikka sit ihan käytännössä toimimalla ja miettimällä sitä miten sitä oikein toimii et kyllä tää on aikamoista desingia mitä määkin oon tehny tän urani aikana kun on ollu vähän eri paikoissa ja sit kun tosiaan nää käytännötkin on eläny ja kehittyny.

Eräs musiikkiterapeutti toi esille musiikkiterapian ammattiopintojen roolin vastavalmistuvan musiikkiterapeutin tiimityötaitojen oppimisessa. Musiikkiterapeutin mielestä tärkeää olisi käydä tiimityön perusteet ja musiikkiterapeutin tuoma keskeinen informaatio tiimille.

Mä jopa koen et on hirveen tärkeätä et joku vois esimerkiksi valmistuvalle musiikkiterapeutille ikään kun sitä opettaakin että mitä se tarkoittaa et tiimissä työskennellään ja minkälaisia asioita on olennaista siellä kertoo, kuvata ja mikä on niitä asioita mitä siellä ei tarvii tuoda esille ja paljonko sulla on aikaa käytettävissä siihen.

Musiikkiterapeutti pohti valmistuvan musiikkiterapeutin tiimityöskentelijäksi oppimista mahdollisen jopa pakollisen laitosjakson avulla.

En mä tiedä pitäskö sitte olla tällöinen pakollinen laitosjakso sit jollakin tavalla.

Musiikkiterapeutit kokivat musiikkiterapian maisteri- ja jatko-opintojen lisänsen musiikkiterapeuteille työvälineitä tiimityössä kohtaamiin haasteisiin. Jatko-opinnot olivat tuoneet musiikkiterapeutille lisää välineitä kuvaamaan musiikkiterapiassa esiintyviä ilmiöitä ja ymmärtämään tiimin/ryhmän toimintaan liittyviä asioita opintojen psykodynaamisen luonteen kautta.

Siihen pitäis voida olla myös koulutusta, et toisaalta aattelee tota musiikkipsykoterapiaa jatkoo mitä nyt maisteriopinnoisikin on niin, se on lisänny mun valmiuksia et mä osaan enemmän hahmottaa ilmiötasolla et mitä siellä on menossa sillä ihmisellä.

Mä luulen et mä olen oppinu ittekin täs viime vuosina sen nopeammin avaamaan [asiakkaan tilannetta] ja ehkä sit se et täs tää kun on opiskellu ja tutkinu asiaa niin se on joitakin asioita tiivistäny mun päässä ainakin selkeemmäks, mun on helpompi ainakin ajatella niitä asioita just tällä tavalla, noi on just tiettyjä juttuja, et nää on keskeisiä juttuja ja nämä on vähemmän keskeisiä tällöisistä pitää puhuu ja raportoida ja tommosista ehkei niin paljookaan sitte, et löytyy jotenkin se työn semmonen ydin ehkä nyt sen kokemuksen myötä ja jotenkin se tiivistymä, eikä nää tutkimukset ja jatko-opinnot ollenkaan tehny sille pahaa päinvastoin kun niitä asioita on joutunut vaan työstämään uudestaan ja uudestaan ja uudestaan.

Laitosmusiikkiterapeutit olivat saaneet koulutusta tiimityöhön työnantajansa toimesta. Koulutus oli joko yleisluontoista koulutusta tiimityöskentelyyn tai tiimin omaa sisäistä toimintaa kehittävä koulutusta. Musiikkiterapeutin oma-aloitteisuus korostui lähtikö hän mukaan työnantajan tarjoamiin koulutuksiin vai ei.

Meillä oli silloin alkuvaiheessa, ei nyt suoranaisesti tähän työskentelyyn mutta hyvin paljon tähän tiimiytymiseen koulutusta, et meillä oli konsultteja ja muut jotka tavallaan yritti ohjeistaa ja opastaa... mut et semmoisella yleisellä tasolla että eihän se ollut asiakastyöhön suoraan liittyvää.

Mä oon ollu elämäni aikana monessakin eri tiimissä ja siellä sisällä on kouluttauduttu ja tuo osaston tiimi heillä on omaa koulutusta jatkuvasti ja osittain oon osallistunu myöskin mukaan siihen että se tieto taito sen kyseisen ryhmän hoitoon josta on kyse, niin sitä tässä talossa on yleensä ollu hyvin tarjolla.

Oli koulutuksellisia aikoja kehittämispäiviä ja jopa koulutuspaketteja et missä sitä työryhmää reenattiin ihan sinällensä... ryhmädynamiikkaa et se hioutuis paremmin siihen yhteistyöhön ja siihen työntekoon sopivammaksi.

Niitä koulutuksia on kyllä aika paljonkin auki ja tarjolla, se on tietysti itsestä kiinni, et ilmottautuuko nostaako käden ylös silloin kun esimies kertoo et on ja ne on ihan vapaaehtosia et niitä voi vähän valikoidakin mikä on kiinnostaa... ja saa sitte terapioitakin ja työtehtäviäkin jopa peruu sen takia et menee koulutukseen et senkin saa anteeks et jos oma se kontrolloiva puoli vaan antaa lupaa tehdä niin et sanoo jollekin muksulle et ens maanantaina en tulekaan.

Laitosmusiikkiterapeutin toivoman tiimityön kehittämisen esteenä saattoi olla myös joitain laitoksen rakenteellisia asioita, joihin musiikkiterapeuttiakaan ei voinut vaikuttaa. Palkitsevaa musiikkiterapeutille oli päästä mukaan joskus kehittävään toimintaan.

Kyllähän sitä voivotella voi tässä ja vaikka valittaa mut...ei se auta oikeen, välillä on aika sellanen voimaton olo et ei voi tehdä mitään, mutta välillä sitte taas siihen kehittämispuoleenkin pääsee mukaan.

Musiikkiterapeutin yksi jarruttava tekijä tiimityön kehittämiseksi ja tiimityöhön kouluttautumiselle oli ajankäyttö. Myös musiikkiterapeutin oma suhde ja merkitys tiimityölle ohjasivat koulutuksiin lähtemistä.

Jos ois enemmän aikaa niin kyllä sitä [tiimityötä] vois kehittää ja antaa sille enemmän tilaa ja useammin käydä osaston tiimissä ja kouluttautua heidän kanssaan että mutta en mä sillä tavalla tavallaan tarvii.

Yhteistyön merkityksen nähnyt yksityinen musiikkiterapeutti lähti omatoimisesti kehittämään, verkostoitumaan ja hakemaan sitä kautta ratkaisuja yhteistyön ongelmiin.

Tää on tavallaan uus malli, et viritettiin tossa kolmisen vuotta sit tällänen, et se on toiminu tosi hyvin.

Meillä [avopuolen terapeuteilla] oli täällä koulutus...meillä oli kaikilla samat tarpeet niin sit kutsuttiin tänne [kouluttaja] ja meillä oli sellanen koulutus ja sit siinä tämmönen verkostomalli esitettiin.

Me [avopuolen terapeutit] tehtiin yhteistyösopimusehdotus, ollaan nähty aika paljon vaivaa kehittää sitä tällä omalla alueella ja vietiin se sekä nuorten että lasten psykiatrian puolelle ja ehdotettiin sopimusta mikä oli ihan konkreetti esitys asioista, miten me haluttas parantaa tätä verkostotyöskentelyä ja jotkut asiat meni silleen kun me toivottiin ja toisissa me vähän muutettiin, mut meillä oli ensin palaveri ja sit meillä oli evaluaatio siitä vuoden päästä, se on toiminu hyvin.

Yhteistyö vaati kuitenkin jatkuvaa kehittämistä, vaikka musiikkiterapeutin kuvaama perusyhteistyömalli olikin valmis.

Meillä ei toimi vielä se niin hyvin, että kun esimerkiks perhe on ollut tutkimuksissa niin olis selvä väylä että mitä sitten tapahtuu, et useinhan se ajatus terapiasta kuitenkin tulee aika pian niin se et vanhemmilla olis selvä että nyt odotatte kolme kuukautta koska meillä on jonoa sitte teille tulee kutsut paperilla ja me tavataan täällä ensimmäisessä verkostossa jossa on läsnä nämä, nämä ja nämä ja sit kerrotas minkä takia ja sit siellä te tapaatte sen musiikkiterapeutin ensimmäisen kerran ja sit sen jälkeen se musiikkiterapeutti tekee arvioinnin, et jotenkin et se ois selkee väylä.

Työryhmän toiminnan kehittämiseen liittyi myös palvelujen tuotteistaminen kuten seuraavassa laitosmusiikkiterapeutti kuvaa työryhmänsä toimintaa. Tuotteistamiselle työryhmät hakevat tiimensä profiloitumista asiakkaiden tarpeita vastaavaksi. Työryhmän toiminnan ja kohdennetulla palvelujen tarjoamisella laitoksen työryhmät hakevat tuloksellisuutta ja toiminnan jatkuvuutta.

Kun me ollaan työryhmittäin, meillä on tää tuotteistamien täällä työn alla... niin ollaan sellasta alustavaa pakettia näistä meidän työryhmän palveluista tehty.

Tiimityöskentelyn kehittäminen ja sen tärkeyden oivaltaminen sai musiikkiterapeutteja pohtimaan mahdollisuuksia liittyä erilaisiin terapiataloihin tai moniammatillisiin kokonpanoihin.

Se [yhteistyö] on tärkeä... et mietin että onko ostopalvelukuvio pitemmän päälle semmonen et siihen pitäis jotenkin reagoida, et kyllä mä sitä työryhmää kaipaen, mulla on esimerkiks eläny semmonen idea päässä... et jos mä olen kovin kauan kovin yksinäisissä työkuvioissa et täytyykö mun... ruvetakin hankkiutumaan ammattilaisyhteisöön joka voi olla vaikka yksityisten palveluntuottajien yhteisöä, et kootaan yhteen erilaista asiantuntijuutta ja erilaisia terapiota ja erilaista työntekoa ja sit on kuitenkin joku yhteinen vaikkapa fyysinen paikka tai joku palvelukeskus.

Semmosta yhdistelmää mietin, että jos olis vastaanotto tai tila tai talo missä olis... muutama lasten musiikkiterapeutti vähän eri tyyppisesti ehkä suuntautuneita tai vaikka muutama joilla on Tmt-koulutus ja muutama, joka tekee erityyppisesti tai vahvemmin psykoterapeutista...mut lasten musiikkiterapeutteja ja tavallinen musiikkileikkikoulu ja sitte erityislasten muskariryhmiä ja mahdollisesti jotakin alkeissoitonopetusta, vähän niinkuin resonaarimusiikkikoulu tyyppisesti.

Eräs musiikkiterapeutti nosti esille yhden eurooppalaisen musiikkiterapeuttien yhteisöllisen toimintatavan Community music therapy-ajatuksen. Tässä mallissa on kyse musiikkiterapiapalvelujen keskittämisestä yhteen paikkaan. Musiikkiterapeutti koki tällä mallilla olevan tarvetta myös oman paikkakuntansa kuntoutuksen kentällä.

Miksei sitä vois ajatella ihan musiikkiterapiankin näkökulmasta joskus, et kyllä mun mielestä semmonen community music therapy idea... et siinä tiimissä vois olla useampia musiikkiterapeutteja et joku tämmönen se vois olla...siis meidän seudulla ihan oikeesti on semmonen tarve, et siellä pitäis olla meitä jo useampia.

Moniammatillinen tiimityö koettiin siis kokemuksen, koulutuksen ja oman arvioivan työotteen yhteen sulautumana. Musiikkiterapeutit olivat joko oma-aloitteisesti tai työnantajan kouluttamana perehtyneet tiimityön kehittämiseen. Musiikkiterapeutit kokivat suurimpana haasteena ja tiimityövälineenään musiikin kautta havaittujen ilmiöiden sanallistamisen tiimin käyttöön. Musiikkiterapian ammattiopinnot eivät tähän haasteeseen vielä pystyneet vastaamaan. Vasta musiikkiterapeuttien musiikkiterapian

maisteriohjelma ja jatko-opiskelu tai muussa rinnakkaisalalla kouluttaminen toivat
lisävälineitä tiimityöskentelyyn.

7 TUTKIMUSTULOSTEN ARVIOINTIA

Tämän luvun tarkoituksena on käydä läpi tutkimustulosteni luotettavuuden arviointia ja tutkimustuloksia ja niiden johtopäätöksiä suhteessa taustakirjallisuuteen ja aikaisempien tutkimuksien tuloksiin sekä tarkastella tutkimukseni herättämiä jatkotutkimusehdotuksia.

7.1 Tutkimustulosten tarkastelua

Tutkimustulokset osoittivat paljon samankaltaisuutta eri ammattikuntien tiimityöskentelyyn liittyvistä havainnoista ja kokemuksista. Musiikkiterapeutti kuuluu muiden ammattikuntien tapaan useaan tiimiin. Se, mihin tiimiin tai tiimeihin musiikkiterapeutti kuuluu, määräytyy ensisijaisesti asiakkaan ja hänen ympärillä toimivien eri ammattiryhmien toimintatapojen mukaan. Musiikkiterapeutit kuvasivat paljon omaa rooliaan tiimissä ulkopuolisen konsultaation tai asiakkaan äänenä toimimisen kautta. Tuloksissa ei esiintynyt musiikkiterapeuttien mainintaa musiikkiterapeutin roolista tiimin täysivaltaisena jäsenenä. Musiikkiterapeutit mainitsivat musiikkiterapeutin tasa-arvoisena tiimin jäsenenä ja puhuivat oman ammattitaitonsa kunnioittamisesta ja erityisasiantuntijuudestaan. Jäikö musiikkiterapeutti asiakastyön kausittaisen toimintaluonteen takia helposti tiimin ulkopuoliseksi jäseneksi? Oliko musiikkiterapeutti tiimissä todellakin vain satunnainen jäsen ja ulkopuolinen erityisasiantuntija? Tämän tutkimuksen tulokset osoittavat näin. Vastaavia havaintoja esittivät Hills ym. (2000) oman tutkimustulostensa päätteeksi.

Musiikkiterapeutit kuvasivat paljon vapaata moniammatillista yhteistyötä, kuten puhelinyhteydet ja käytäväkeskustelut. Nämä musiikkiterapeuttien kuvaukset vastasivat Pohjolan (1999) esittämää yhteydenpito-käsitettä tavoitteellisen tiimissä toimimisen rinnalla. Musiikkiterapeuttien kuvaamat eri tiimimuodot vastasivat Övretveitin (2000) ja Wheelerin (2003) kuvaamia tiimityyppejä. Övretveitin (2000) kuvaamaa asiakastiimiä vastasivat musiikkiterapeuttien kuvaukset lähettävän tahon tiimeistä. Tyypillistä tällä tiimimuodolle oli kokonaisjärjestelystä vastaava henkilö, usein joku lähettävän tahon yhteyshenkilö, joka koordinoi eri kuntoutuksesta vastaaville tahoille eri tehtäviä. Tiimin

jäsenten väliset suhteet muotoutuivat kuntoutus- tai hoitosuunnitelman mukaan ja tiimin jäsenet eivät välttämättä tavanneet toisiaan koskaan. Yhteistä heille oli yhden asiakkaan palveleminen kuntoutus- tai hoitosuunnitelman mukaisesti. Musiikkiterapeutit kuvasivat lähettävään tahoon liittyvää suhdettaan etäiseksi ja usein muodoltaan puhelinkonsultaatioksi tai usein jonkin yhdyshenkilön kautta tapahtuvaksi yhteydeksi.

Övretveitin (2000) kuvaamiin vakinaisiin tiimeihin kuuluivat yhteysverkostot ja viralliset tiimit. Musiikkiterapeuttien mainitsemia virallisia tiimejä olivat hoitavan tahon tiimit. Hoitavan tahon tiimillä oli vakiintunut kokoonpano, sovitut toimintaperiaatteet ja virallinen tiimin johtaja, usein hoitava lääkäri. Virallinen tiimi täytti erityisesti laitosmusiikkiterapeuttien kuvauksien kriteerit, missä tiimillä oli yhteiset toimitilat ja asiakkaat tulivat palveluun tiimiin eikä yksittäisen tiimin jäsenen kautta. Yksityisenä toimivat musiikkiterapeutit kohtasivat useammin vaikeuksia päästä selkeästi määritellysti asiakasta hoitavaan tiimiin. Syynä saattoi olla tiimin rooli- ja tehtävä jaon epäselvyys tai musiikkiterapia tietämyksen tai arvostuksen puute.

Yksityiset ja laitosmusiikkiterapeutit molemmat kuvasivat Övretveitin (2000) yhteysverkostotyypisiä tiimejä. Tällaisia musiikkiterapeuttien mainitsemia tiimejä olivat käytännön tason tiimit eli työyhteisön tiimit, mini- ja lähitiimit ja verkostot. Keskeistä näissä tiimeissä oli niiden järjestämisen vapaaehtoisuus ja epävirallisuus. Tapaamisten tarkoituksena oli mm. keskustella yhteisistä asiakkaista, kehittää yhteistyötä tai mahdollisesti ohjata asiakas toiselle työntekijälle. Tiimeillä ei ollut virallista johtajaa ja tiimi toimi yhteisesti sanattomien sopimusten pohjalta. Wheelerin (2003) esiin tuomat musiikkiterapeuttien moniammatilliset tiimityöskentelymuodot vastasivat myös tämän tutkimuksen tuloksissa ilmeneviä tiimimuotoja. Ensimmäinen malli (interdisciplinary model) vastasi musiikkiterapeuttien mainitsemia käytännön tason tiimejä, toinen malli (multidisciplinary model) lähellä lähettävän tahon tiimejä ja kolmas malli (transdisciplinary model) virallista hoitavan tahon tiimejä.

Tutkimuksen uuden tiedon kannalta mielenkiintoista oli todeta musiikkiterapeuttien eri roolit ja tehtävät tiimeissä. Isoherranen (2005) juuri ilmestyneessä kirjassaan Moniammatillinen yhteistyö kuvaa roolin määräytymistä tiimissä. Virallinen rooli muodostuu asiantuntijuuden ja mahdollisen ryhmän antaman rooli (puheenjohtaja,

muistion kirjoittaja) kautta. Epävirallinen rooli taas muodostuu persoonallisuuden piirteistä, tavoista ja käyttäytymisestä ryhmässä. Isoherranen huomauttaa, että kaikki roolit eivät ole samalla tavalla arvostettuja. Rooleihin liittyy usein myös erilaisia statuksia, joista johtuen niihin liittyvä valta voi olla erilaista. Roolien statukset voivat liittyä koulutusajan pituuteen ja suoritettujen tutkinnon tasoon. Sosiaali- ja terveysalan asiantuntijaryhmässä erilaisia statuksia saattaa liittyä myös eri asiantuntijoiden edustamaan tieteenalaan. Luonnontieteellinen osaaminen on usein statukseltaan erittäin arvostettua.

Musiikkiterapeutin rooli tiimeissä oli usein tiimien konsultoiva ulkojäsen. Tämä oli tyypillistä musiikkiterapeutin suhteessa lähettävän tahon tiimiin tai tilanteissa, joissa musiikkiterapeutti kohtasi tiimiin pääsemisen vaikeudet tiimin ja musiikkiterapeuttien eri arvojen tai musiikkiterapian arvostukseen liittyvien asioiden törmätessä. Musiikkiterapeutin ulkojäsen rooli muistuttaa Isoherrasen (2005) kuvausta roolin statuksen ja sitä kautta tiimin määräämästä musiikkiterapeutin roolista.

Musiikkiterapeutin rooli ja tehtävä tiimissä oli myös asiakkaan äänen kuuluvaksi saattaminen ja lapsiasiakkaiden kohdalla usein myös vanhempien vanhemmuuden tukeminen. Tämä rooli liittyi osittain musiikkiterapeutin asiantuntijuuden kautta muodostamaan rooliin, mutta myös musiikkiterapeutin henkilökohtaisiin valintoihin ja toimintatapoihin. Kolmas keskeinen musiikkiterapeutin rooli tiimissä oli toimia musiikkiterapia-ammattikunnan edustajana ja musiikkiterapiatietouden välittäminen. Musiikkiterapeutin rooli toimia ammattikuntansa lähettinä viittaa myös Isoherrasen (2005) mainitsemaan roolin statukseen; musiikkiterapian arvostamiseen koulutuksen ja tieteenalan näkökulmasta. Musiikkiterapeuttien oli tuotava tietoa musiikkiterapiasta saavuttaakseen paikkansa asiakkaan kuntoutuksessa ja tiimin jäsenenä.

Tiimityöllä haetaan tulosta ja ratkaisuja yhteisiin ongelmiin kuten musiikkiterapeutitkin tiimityön etuna mainitsivat. Se, kuinka suuri rooli tiimityöllä oli musiikkiterapeutin perustyössä, liittyi musiikkiterapeuttien tiimityöskentelyn hyödyn kokemiseen. Tiimityöllä he kokivat löytävänsä ratkaisuja asiakastyössä ilmeneviin ongelmakohtiin ja saavansa tiimityöskentelyn kautta uusia toimintatapoja käytännön työhön. Tiimissä tiedonkulku asiakkaan tilanteesta mahdollistui ja tiimityö lisäsi musiikkiterapeuttien

motivaatiota ja työssä jaksamista eri ammattikuntien kesken jaettujen havaintojen ja kokemusten kautta. Musiikkiterapeutit kokivat perustyönsä yksinäiseksi ja sitä kautta tiimityön merkittäväksi tuoden kokemuksen yhteisöllisyydestä ja yhdessä tekemisestä. Hills. ym. (2000) tutkivat tiimissä toimivien ja ei-tiimissä toimivien musiikkiterapeuttien työssä jaksamisen eroja. Tutkimus osoitti, että näiden eri toimintatavan omaavien musiikkiterapeuttien välillä ei ollut suuria eroja työssäjaksamisessa. Erona olivat ainoastaan palkkioiden ja paineiden lähteet. Musiikkiterapeuttien palkitseviksi asioiksi, Hills ym. mainitsivat musiikkiterapeutin perustyön ja toisena tiimissä toimiminen. Paineita aiheuttivat musiikkiterapeutin työn tunnettavuuden puute tiimeissä, työkaverit ja roolin epäselvyys tiimissä. Hills ym. (2000) tutkimus tukee tämän tutkimuksen musiikkiterapeuttien kokemuksia tiimissä toimimisesta. Musiikkiterapeutit toivat poikkeuksetta esiin tiimityön suhteessa perustyöhön. Kaiken musiikkiterapeutin työn ensisijainen kohde oli asiakas ja hänen kanssaan tehtävä työ. Toisella sijalle tuli vasta asiakasta ympäröivät tahot ja tiimityö. Tiimin kautta välittyi myös asiakkaan mahdollinen kuntoutuksesta hyötyminen. Sen musiikkiterapeutit kokivat tiimityön tekemisen hedelmäksi ja onnistumisen kokemuksia aikaansaavaksi. Näin myös työssäjaksamista tukevaksi.

Tiimissä toimiessaan musiikkiterapeutit kohtasivat samanlaisin tiimissä toimimista hankaloittavia ja estäviä tekijöitä kuin eri ammattialojen tutkimuksissa (Karila ja Nummenmaa 2001; Kankkunen ja Mettälä 2001; Kaukolahti 2002; Pohjola 1999; Riuttanen 2001) on todettu. Musiikkiterapeuttien keskeisiä estäviä ja hankaloittavia tekijöitä olivat musiikkiterapeuttien arvostuksen puute, tiimin tavoitteen määrittelemättömyys ja siihen liittyen kokoonpanon epäselvyys, rooli- ja työnjaon puute, toisen työn kunnioittaminen ja tiimityöskentelytaitojen puuttuminen. Musiikkiterapeuttien mielestä yksi haastava ja tiimityöskentelyä ajoittain hankaloittavakin, merkittävä asia oli yhteisen kielen puuttuminen. Musiikkiterapeuteille oman haasteen ammatillisesta näkökulmasta toi musiikin kautta ilmenevien havaintojen sanallistaminen ja ymmärrettäväksi itsensä tekeminen näin tiimissä. Havaintojen sanoittamisen tukena musiikkiterapeutit käyttivät videomateriaalia terapiasta ja myös asiakkaan musiikillisia tuotoksia mahdollisuuksien mukaan. Musiikkiterapeutit pitivät tärkeänä musiikkiterapeutin työnkuvan ymmärtämisen saavuttamiseksi tiimin jäsenten omakohtaista kokemusta musiikin käytöstä. Musiikkiterapeutit saattoivat antaa tiimille

kokemuksen musiikillisesta toiminnasta järjestämällä yhteissoitto ja –lauluhetkiä. Musiikkiterapeutit kannustivat tiimin jäseniä käyttämään musiikkia myös työssään.

Muita tiimissä toimimista tukevia tekijöitä olivat työnjaon määrittäminen ja erilaiset tiimin toimintaan liittyvät rakenteelliset toimenpiteet ja niiden jatkuva kehittäminen. Tiimin toimintaan liittyviä rakenteita olivat tiimitapaamisten sopiminen etukäteen, aika, paikka, kokoonpano, tavoitteiden asettelu ja yhteiset toimintatavat erityistilanteisiin. Musiikkiterapeutin näkökulmasta työnjaon määrittämisen tärkeys liittyi musiikkiterapian roolin löytämiseen kokonais kuntoutuksessa. Musiikkiterapian rooli kuntoutuksessa saattoi olla joko toista terapiamuotoa tukeva tai ensisijainen / pääasiallinen terapiamuoto. Musiikkiterapeutin oli tärkeä nähdä oma paikkansa tiimissä ja asiakkaan kuntoutuksessa.

Luotu tiimin toiminnan rakenne helpotti muiden tiimin jäsenten tapaan myös musiikkiterapeutin osallistumista tiimiin. Etukäteen tiettyyn päivään varattu tiimipalaveriaika helpotti musiikkiterapeutin oman viikkorytmin ja ajankäytön suunnittelua ja tuki näin musiikkiterapeutin osallistumista tiimipalaveriin. Rakenteet loivat myös turvaa musiikkiterapeutille tämän kohdatessa työssään vaikeita asiakastapauksia ja kohdatessaan erityistilanteen, esimerkiksi lasten suojellisuuden huolen. Tällöin tiimin ja musiikkiterapeutin välillä luotu suhde ja toimivat rakenteet edistivät musiikkiterapeutin työtä myös asiakkaan näkökulmasta ja vähensivät musiikkiterapeutin työn kuormittavuutta.

Musiikkiterapeuttien kuvaama perustyö ja ajattelutapa oli hyvin Määtä (1999) kuvailemaa asiakaslähtöistä kuntoutustyötä. Eri viitekehyksen omaavat musiikkiterapeutit toivat esille yhteisen perusajatuksen asiakkaan kunnioittamisesta hoidon ja kuntoutuksen päätekijänä. Kunnioittaminen liittyi musiikkiterapeutin toimiin tiimitilanteissa. Musiikkiterapeutti pyrki huolehtimaan, että asiakasta ja hänen perhettään kohdeltiin tasa-arvoisena tiimin jäsenenä ja musiikkiterapeutit korostivat vahvaa terapeutin ja asiakkaan välistä luottamuksellista terapiasuhdetta. Luottamuksellisuus korostui erityisesti psykodynaamisesti painottuneen musiikkiterapeutin työssä ja nuorten musiikkiterapian toteuttamisessa. Musiikkiterapeutti joutui pohtimaan näissä tilanteissa erityisesti tiimissä toimimistaan ja

tiimissä tuotavien asioiden sisältöä, tapaa ilmaista tiimille asiakkaan kuntoutukseen liittyvät olennaiset asiat. Musiikkiterapeutit painottivat asiakkaan omaa asiantuntijuutta, mikä näkyi tiimipalaveri tilanteissa asiakkaan oman näkemyksen esiintuomisen tukemisena. Mikäli asiakas ei itse osallistunut tiimipalaveriin musiikkiterapeutti valmisteli tapaamista ja tiimissä läpikäytäviä asioita asiakkaan kanssa. Musiikkiterapeutti toimi tiimitapaamisella asiakkaan toivomuksia kunnioittaen. Musiikkiterapeutit säätelivät myös suhdettaan tiimiin muun muassa toimipaikan sijoittelulla ja tiimiltä saatavia tietoja esimerkiksi arviointia aloittaessaan. Musiikkiterapeutit halusivat pitää tiimin erillään musiikkiterapeutin perustyöstä ja antaa näin rauha asiakkaan terapiatyöskentelylle.

Määtä (1999) kuvaama psykomyytti -ajattelu näyttäytyi myös musiikkiterapeuttien kuvaamissa tiimitilanteissa. Asiakkaan ja vanhempien osallisuuden ja edun huomioiminen vaati musiikkiterapeuteilta tiukkaa eettistä rajanvetoa ja ammatillista pohdintaa. Pohjola (1999) toi esille ajatuksen tiimityöstä peilinä ja tiimin toimivan palautteena omalle toiminnalle. Musiikkiterapeutit toivat esille tämän saman asian. Tiimissä toimiminen herätti musiikkiterapeutit pohtimaan omaa työtään, toimintatapojaan ja arvojaan. Tiimissä toimiminen laittoi musiikkiterapeuttia pohtimaan asiakkaan ja vanhempien roolia tiimissä. Musiikkiterapeutit lähestyivät tiimiä usein asiakkaan kokemuksen kautta. He tukivat asiakasta ja auttoivat saattamaan asiakkaan äänen kuuluviin asiantuntijoiden joukossa. Haastaviksi ja paljon eettistä pohdintaa sisältäviä tilanteita, joita musiikkiterapeutit kohtasivat työssään, olivat lastensuojelulliseen huoleen, perheväkivaltaan ja seksuaalisen hyväksikäytön epäilyyn liittyvät tilanteet. Yhteiset toimintamallit ja rakenteet tukivat yhteistyön ylläpitämistä näissä vaikeissa ja ikävissäkin tapauksissa.

Musiikkiterapeutit havaitsivat tiimin toiminnassa ryhmän toimintaan ja ryhmädynamiikka liittyviä samanlaisia ilmiöitä. Jalava & Virtanen (1997) kuvasivat tiimiä ryhmäksi, jolla on eri työskentelyvaiheet. Ryhmään kuulumiseen liittyy ryhmän jäsenen identiteetin etsiminen suhteessa ryhmän sosiaaliseen kenttään. Musiikkiterapeuteilla löytyi koulutuksen ja työnkuvan kautta ymmärrystä ja itsetutkiskelutaitoa pohtia omaa suhdettaan tiimiin ja tiimin toimintaan liittyviä ilmiöitä. Tiimityö oli haastavaa tiimin oman kehittymisen myllerryksessä ja taas toisaalta

musiikkiterapeutit kokivat ja näkivät asiakkaan ja hänen perheensä vaikeuksien heijastuvan tiimin toimintaan. Tiimit joutuivat kestäämään monia erilaisia tunteita avuttomuudesta ahdistukseen ja saattaen joskus jopa tiimin epätasapainoon. Musiikkiterapeutit kokivat tiimityön ajoittain yhtä kuluttavaksi ja uuvuttavaksi kuin perustyönsä. Pitkään toiminut tuttu kokoonpano ja tiimin sisäinen kehittäminen auttoivat tiimiä selviämään kriisitilanteista. Övretveit (1995) tuokin esille, että tiimi tarvitsee jatkuvaa itsetutkiskelua ja kehittämistä toimiakseen. Yhteistyö ei synny vain, että henkilöille kerrotaan heidän olevan tiimi.

Musiikkiterapeutit arvostivat omaa työtään ja kokivat olevansa oman alansa asiantuntijoita. Musiikkiterapeutit kokivat aika ajoin arvostuksen puutetta toimiessaan tiimeissä. Tämä saattoi näkyä eri ammattialojen kilpailuna, toisten mitätöimisenä tai ohittamisena tiimipalaveritilanteissa tai tiimipalaveria suunnitellessa. Musiikkiterapeutit kokivat tämän aika-ajoin turhauttavana ja joskus työläänä kuvata toistamiseen musiikkiterapian käytäntöjä. Musiikkiterapeutit totesivat musiikkiterapian olevan suhteessa nuori ja tuntematon ala. Pitkäjänteisen työn saavuttamiseksi haittaava tekijä oli myös tiimin jäsenien tiheään vaihtuminen. Tiimien ollessa myös vaihtuvia musiikkiterapian tunnettavaksi tekeminen oli haastavaa ja usein musiikkiterapeutin oman aktiivisuuden varassa. Arvostus ansaittiin vain sinnikkäällä monien vuosien työllä, henkilökohtaisesti luoduilla suhteilla ja oman paikan vakiinnuttamisen kautta tiimissä. Musiikkiterapeutit kokivat tiimissä toimimisen vaativan paljon joustavuutta, erilaisuuden hyväksymistä ja luovuutta.

Musiikkiterapeutit kokivat pohjakoulutuksen vaikuttavan oman tiimityön muotoon ja rooliin perustyönsä ohessa. Muita tiimityöhön vaikuttavia tekijöitä musiikkiterapeutit mainitsivat moniammatillisuutta painottavan toiminta- ja työympäristö sekä musiikkiterapeutin työnkuva ja kuntoutuksen arvot. Musiikkiterapeutit kokivat tiimityöskentelijäksi oppimisen kokemuksen ja kouluttautumisen yhteissummana. Tiimissä toimiminen ja tiimityö kuului musiikkiterapeuttien mielestä nykypäivänä yhä merkittävämpänä osana asiakastyötä ja siihen musiikkiterapeutin oli jollain tavalla osattava vastata. Musiikkiterapian ammattiopinnot ei musiikkiterapeuttien mielestä vastanneet tiimityötaitojen haasteisiin. He kuitenkin kokivat, että jatkokoulutus ja tutkimuksen teko lisäsivät musiikkiterapeuttien keinoja ja välineitä sanallistaa

musiikkiterapeutin työnkuvaa ja sen erityiskieltä musiikkia, tiimin yhteisen kielen muotoon.

7.2 Tutkimuksen luotettavuus

Laadullisen tutkimuksen luotettavuuskysymykset liittyvät tutkijaan, aineiston laatuun, aineiston analyysiin ja tulosten esittämiseen. Aineiston keruussa saatu tieto on riippuvainen siitä, miten hyvin tutkija on tavoittanut tutkittavan ilmiön ja, miten luottamukselliset suhteet tiedonantajensa kanssa hän on pystynyt luomaan. Aineiston laatu on keskeisessä asemassa laadullisessa tutkimuksessa. Aineiston analyysissa taas korostuvat tutkijan taidot, arvostukset ja oivalluskyky. Tulosten esittämisessä tutkijan tulee esittää selkeästi ja mahdollisimman yksityiskohtaisesti tutkimuksen vaiheet ja ajatuksenkulku, jonka mukaa hän on tuloksiinsa päätenyt. (Janhonen & Latvala 2001, 196; Nieminen 1997, 215-220; Tuomi & Sarajärvi 2002, 137-138.)

Fenomenografisen tutkimuksen luotettavuutta tarkastellaan aineiston arvioinnin, aineiston analyysin arvioinnin, tulkintayksikön määrittämisen, aineistonhankintaprosessin luotettavuuden ja johtopäätösten arvioinnin kautta. (Ahonen 1994, 148-149). Luotettavuutta olen pohtinut tutkimuksen eri vaiheiden aikana ja pohdinnat luotettavuudesta ovat ohjanneet minua myös tutkimuksen toteuttamisessa, kuten tutkimusraporttini aikaisemmissa luvuissa näimme. Olen pyrkinyt kuvaamaan tutkimusprosessini aikana tekemäni valinnat mahdollisimman tarkkaan, jotta lukija pystyy luomaan myös oman arvionsa tutkimukseni luotettavuudesta ja siihen liittyvistä tekijöistä.

Laadullisen tiedon luotettavuus riippuu kahdesta asiasta: Siitä, miten tutkijan esittämät tulokset vastaavat tutkimushenkilöiden ilmaisussaan tarkoittamia merkityksiä ja toiseksi, missä määrin ne vastaavat teoreettisia lähtökohtia. Luotettavuudessa on siten ennen muuta kysymys tulkintojen pätevyydestä. Puhuivatko haastateltavat samasta asiasta kuin tutkija oletti? Oliko aineisto merkityksellistä ongelmanasettelun taustana olevien teoreettisten käsitteiden suhteen?

Tiimi määritelmänä oli hyvin ajatuksia herättävä. Jo tutkimukseni alkuvaiheessa teoriaosuutta kootessani törmäsin käsiteviidakkoon, missä eri tahot kuvasivat eri termein tiimiä ja tiimityön tekemistä. Minua kiinnosti juuri tämän monimerkityksellisyyden ja –tahoisuuden takia moniammatillisessa tiimissä toimiminen ja sen määrittelemisen musiikkiterapeutin näkökulmasta. Halusin pidättäytyä määrittelemästä haastateltavilleni sen tarkemmin käsitettä tiimi, koska mielestäni tavoitin näin paremmin musiikkiterapeuttien todellisuuden ja käsityksen tiimityöskentelyn suhteen. He kokivat kuuluvansa moniammatilliseen tiimiin ja kuvasivat minulle eri tiimimuotoja. Teemahaastattelu menetelmänä tuki mielestäni myös haastateltavien todellisuuden tavoittamista sen moni-ilmeisyyden ja rikkaan käsitemaailman takia. Koska haastateltavat puhuivat helposti vapaassa dialogissa ideaalista ja toiveiden täyteisestä tiimityöskentelystä todellisuuden sijaan, tarkentavilla kysymyksillä, kuten voitko antaa esimerkin siitä mitä kuvaat, sain todellisuuden konkreettisemmin tavoitettua. Myös aikaisemmat tutkimukset ja teoria tukivat sitä tiimimääritelmän ja tiimissä toimimisen monimutkaista maailmaa, miten myös haastattelemani musiikkiterapeutit muiden ammattilaisten tapaan käsittivät.

Litteroitua aineistoa tässä tutkimuksessa kertyi yhteensä lähes sata sivua ja koin aineiston käsin koodaamisen kautta valtavan työlääksi hahmottaa. Hankin näin kesken aineistoanalyysini aineiston analyysin tueksi tietokoneohjelman ATLAS.ti. Ohjelma mahdollisti laajan aineiston käsittelyn ja muokkaamisen. Kuitenkaan tutkimusaikatauluni puitteissa en päässyt ohjelmaa käyttämään kaikella mahdollisella tavalla, vaan koin sen tutkimukseni loppuvaiheessa työlääksi ja tutkimukseni etenemisen suhteen jopa rasitteeksi. Ohjelmaan perehtyminen olisi vaatinut enemmän aikaa. Kuitenkin koin saaneeni siitä aineistonkäsittelyyn lisää työkaluja.

Suurin haasteeni tutkijana koko tutkimusprosessin aikana oli tiedostaa haastateltavien tuomien moniammatillisuuteen liittyvien käsitteiden kirjavuus. Tiimi-käsiteviidakko kummitteli analyysia suorittaessani ja se vaati huolellista pohdintaa koko analyysivaiheen ajan. Tutkimukseni oli aineistolähtöinen ja loin tutkimustulokseni aineistosta nousevan kuvan pohjalta. Aineistosta nousi rintarinnan käsitteet moniammatillinen tiimityö ja toimiminen itse tiimissä. Minun oli tärkeä havaita nämä kaksi eri näkökantaa tutkimusaineistostani. Haastateltavien esimerkkien mukana

kulkeminen kategorioita muodostaessa olivat mielestäni ratkaisevassa roolissa tutkimustulosteni löytämisessä. Saatoin palata välittömästi peilaamaan omaa ymmärrystäni haastateltavan tuomaan aineistoon. Tietokoneavusteinen ohjelma mahdollisti minun myös palata koko haastattelumateriaaliin ja peilata siellä esimerkiksi laajempaan kokonaisuuteen. Pysin tuomaan tässä tutkimusraportissani haastateltavien tuomia esimerkkejä jopa hyvin runsain mitoin lukijan seurattavaksi. Esimerkkien kautta välittyi mielestäni parhaiten se musiikkiterapeutin moniammatillisen tiimityön todellisuus. Esimerkit auttavat myös lukijaa toteamaan tutkimuksen kulun ja ottamaan kantaa tulosten luotettavuuteen. Tässä tutkimuksessa tulosten pysyvyyttä voitiin varmistaa siis lähestymällä ilmiötä toistuvasti eri näkökulmista aineistonkeruun ja aineistoanalyysin jatkuvana, yhteisenä prosessina etenemisen muodossa.

Tässä tutkimuksessa pyrin noudattamaan myös tutkimuksen ns. yleisiä eettisyysohjeita. Haastatteluihin osallistuminen perustui tutkimusjoukkoni vapaaehtoisuuteen. Pyysin haastateltavilta suullisen suostumus tutkimukseen osallistumisesta. Haastateltavien henkilöllisyyden suojaamiseen kiinnitin erityisesti huomiota tulososiossa esimerkkejä kuvatessani, koska kyseessä on suhteessa pieni ammattiryhmä. Haastattelut pyrin luomaan vapaamuotoisiksi keskusteluiksi sillä tutkijan/haastattelijan ammattitaidoilla kuin minulla oli ja kehittämään sitä koko ajan aktiivisesti reflektoiden omaa toimintaani ja tutkimuskirjallisuuteen perehtyen. Koin haastattelun itselleni luontevaksi aineistonkeruun menetelmäksi. Tietyyntyyppinen haastattelu oli minulle jo tuttua omasta musiikkiterapeutin kliinisestä työstä, jossa tarvitsen kerätä tietoa asiakkaasta alkuhaastattelun muodossa. Luottamuksen rakentaminen ja säilyttäminen oli erityisen tärkeää saadakseni onnistunutta ja luotettavaa tietoa tutkittavasta aiheesta. Haastateltavat olivat minulle jo jollain tavalla ennestään tuttuja, mikä auttoi luottamuksen rakentamista haastattelutilanteessa. Toisaalta haastateltavani olivat motivoituneita jakamaan kokemuksiaan ja kokeneita oman työnsä kuvaajia.

Tutkimuksen luotettavuuden yksi tärkeä kriteeri on edustavuus. Laadullisessa tutkimuksessa ei pyritä yleistettävyyteen. Tärkeää on, että aineisto kootaan sieltä, missä tutkimuksen kohteena olevan ilmiö esiintyy. Tämän tutkimuksen haastateltavat toimivat moniammatillisissa tiimeissä asiakastyönsä ohessa. Se, minkälaista tiimityö ja tiimissä toimiminen oli näyttäytyi haastateltavien kuvauksissa ja, on itsessään fenomenografisen

tutkimuksen tulos. Tämän tutkimuksen tarkoitus ei ole arvioida haastateltavien käsitysten todenmukaisuutta. Koska tämän tutkimuksen aineisto koostui yksilöllisistä kokemuksista, näiden eri yksilöiden välisistä kokemusten eroista ja ainutkertaisista tilanteista, tutkimusta ei voida toistaa samanlaisena. Keskeistä on, että tutkimusprosessi ja siinä tutkijan tekemät ratkaisut ovat seurattavissa ja toistettavissa. (Janhonen & Latvala 2001,198; Nieminen 1997, 216; Tuomi & Sarajärvi 2002,135-142.)

7.3 Jatkotutkimusaiheita

Tutkimustuloksissa nousi merkittävästi esiin musiikkiterapeutin pohdinnat tiimityön ja perustyön suhteesta. Tähän liittyen merkityksellisenä asiana nousi juuri terapiasuhteen luottamuksellisuus ja vaitiolovelvollisuus näkökulmat. Mielenkiintoista olisi tarkemmin tutkia tiedonkulkulupakäytäntöjä ja mahdollisesti kehittää toimintatutkimuksen kautta jotain yhteneväisiä käytäntöjä ammattikuntamme käyttöön. Erilaisia toimenpiteitä tiedonkulun helpottamiseksi on esitetty myös muun muassa Kelan ohjeistamana ja erilaisia käytäntöjä on luotu paikallisesti yksityisesti musiikkiterapeuttien kesken. Hyvä esimerkki tässä tutkimuksessa oli erään haastateltavan yhteistyössä muiden ammattilaisten kanssa luotu yhteistyömalli. Näitä toimivia yhteistyömalleja olisi mielenkiintoista tutkia ja selvittää tarkemminkin.

Tuloksista nousi esille myös musiikkiterapeuttien pohdinnat tiimityöskentelijäksi oppimisesta. Musiikkiterapeutit toivat esille erityisesti terveydenhuoltoalan taustakoulutuksen merkittävyyden tiimityöskentelijäksi oppimisessa ja taas toisaalta kokemuksen siitä, että musiikkiterapian ammattiopinnot eivät omalta osaltaan tukeneet tiimityössä tarvittavia taitoja. Mielenkiintoista olisi selvittää, mitä erityisiä taitoja tämä terveydenhuoltoalan koulutus tarjoaa tiimityöskentelyyn. Ja ehkä sitä kautta, mitä tietoja ja taitoja voisi tuoda nykyiseen musiikkiterapiakoulutukseen tai musiikkiterapeutin työkalupakkiin tiimityöskentelytaitoja tukemaan. Moniammatillinen yhteistyö on musiikkiterapeutin arkipäivää ja osa musiikkiterapeutin työnkuvaa jossain muodossa ja välineitä tiimityön tekemiseen tarvitaan.

Tämä tutkimus avasi myös omaa käytännön työssäni kohtaamaa moniammatillisuutta ja erilaisissa tiimeissä toimimista. Tutkimusprosessin aikana olen osallistunut moniin haastaviin tiimitilanteisiin ja joutunut kehittämään yhteistyötäni ja tiimityötaitojani. Mielenkiintoista olisi tuoda tutkimukseni tulokset käytäntöön ja mahdollisesti tutkia ja kehittää omaa tiimityötapaani pohjautuen tämän tutkimuksen tuloksiin. Näen tämän työn herättävän paljon ajatuksia ja kokemuksia omalta työkentältä ja näen tutkimustulosten siirrettävyyden kenen tahansa musiikkiterapeutin työkenttään. Näin koenkin tämän tutkimuksen hyödyn myös vastavalmistuvan tai jo kliinistä työtä monta vuotta tehneen musiikkiterapeutin arjen todentajana ja tiimityöskentelijäksi pohtimaan ohjaajana.

8 POHDINTA

Tutkimukseni tehtävä oli löytää musiikkiterapeuttien käsityksiä siitä, minkälaisissa moniammatillisissa tiimeissä he toimivat ja, mitä eri asioita musiikkiterapeuttina tiimissä toimiessaan he kohtasivat. Tulokset osoittavat sen, että musiikkiterapeutin tiimissä toimiminen ei ole yksiselitteinen ja helppo työskentelymuoto. Tiimissä toimimiseen vaikuttivat musiikkiterapeutin henkilökohtaisten ominaisuuksien ja ammattitaidon lisäksi myös asiakas ja terapiasuhteen ylläpitämiseen liittyvä asia, kuten asiakkaan ja terapeutin välinen luottamuksellisuus. Musiikkiterapeutin tiimityökäytäntöön vaikutti jopa yhteiskunnallisella tasolla musiikkiterapia-ammattikunnan tunnettavuus ja arvostukseen liittyvät asiat sekä moniammatillista tiimityötä tukevat eri ammattikuntien ja instituutioiden arvot ja toimintamallit. Tiimi on yhdistelmä eri ammattikuntia ja eri viitekehyksissä toimivia ammattilaisia. Musiikkiterapeutti tuli huomioida tämä tiimissä toimiessaan. Musiikkiterapeutin tuli huolehtia yhteisestä kielestä ja siitä, että tiimi ymmärsi musiikkiterapeutin työluonnetta ja musiikin roolia ja merkitystä musiikkiterapeutin työnvälineenä. Musiikkiterapeuteilla oli selkeitä omaan ammatti-identiteettiin liittyviä rooleja ja tehtäviä tiimissä ja toisaalta myös tiimin puolelta ajoittain saneltujakin rooleja ja tehtäviä. Musiikkiterapeutin oli hyväksyttävä tiimin tai perheen näkökanta ja sovitettava oma toimintansa tiimin ja perheen ajatuksiin. Musiikkiterapeutin saavuttaessa oman paikkansa tiimissä hän pääsi tiimin tasa-arvoiseksi jäseneksi ja hän koki tiimin arvostusta oman alansa asiantuntijana. Mielenkiintoista oli havaita kuitenkin musiikkiterapeuttien kuvauksista puuttuvan käsitteen tiimin täysivaltainen jäsen. Oman roolin ja paikan löytäminen tiimissä mahdollisti myös musiikkiterapeutin päästä tiimityön kehittämiseen ja rakenteiden uudelleenmuokkaamiseen.

Yksityisten ja laitospoliikkiterapeuttien tiimityöskentelyn eroja ei tarkemmin tässä tutkimuksessa lähdetty vertailemaan. Yhtälailia molemmissa toimintaympäristöissä toimivat musiikkiterapeutit kuuluivat moniin eri tiimein ja he joutuivat ansaitsemaan oman paikkansa tiimissä. Tiimityöllä on eri arvostus ammattialojen kesken ja myös musiikkiterapeuttien kesken. Tärkeää musiikkiterapeutin on rakentaa itse oma suhteensa tiimityöhön. Se vaatii musiikkiterapeutilta kuitenkin pohdintaa, työnohjausta ja keskusteluyhteyttä kollegoiden ja eri ammattilaisten kesken.

Musiikkiterapeutit kohtaavat kuntoutuksen kentässä asiakkaan ja häntä ympäröivien tahojen kanssa tehtävässä moniammatillisessa yhteistyössä samanlaisia ongelmia kanssa kuin muut ammattiryhmät. Se, minkä soisi huomioitavan, että musiikkiterapeuteilla voisi olla paljon annettavaa tiimille. Musiikkiterapeutti tuo tiimiin muita ammattikuntia tukevia havaintoja asiakkaasta, mutta usein myös jotain kuntoutuksen kannalta tärkeää uutta tietoa asiakkaasta. Musiikkiterapeuteilla on myös hyviä oman toiminnan ja tiimin toiminnan kehittämiseen tarvittavia erityistaitoja. Musiikkiterapeutit työkuvansa kautta hallitsevat tiimityön kehittämisessäkin tarvittavia hyödyllisiä itsereflektiotaitoja. Heillä on tiimityössä tarvittavaa luovuutta ja yhdessä tekemisen taitoa.

Mutta mikä on todellisuus? Tiimityö vaatii tiimin jäseniltä samanhenkisyttä ja yhteistä panosta ja sitoutumista tiimityölle. Kuinka resurssit riittävät tähän todellisuudessa? Tiimeillä haetaan tehokkuutta ja ratkaisuja haasteelliseen nykypäivän asiakastyöhön. Asiakastyö on jo sinällään on vaativaa ja asiakkaan hoidossa tarvitsee tehdä ajoittain nopeitakin ratkaisuja. Jääkö musiikkiterapeutillakaan aikaa todellisuudessa ryhmän/tiimin vaiheiden käsittelyyn ja työstämiseen? Musiikkiterapeutit toteavatkin perusasiakastyönsä olevan ensimmäisellä sijalla työkuvansa ajatellen. Tiimityö on vain lisätyöväline ja vasta toisena terapiatyön jälkeen.

Tiimityön määrittäminen on edelleen vaikeaa eri ihmisten taustojen ja käsitysten valossa. Yhtä ainoaa totuutta on vaikea löytää. Tutkimuksen tarkoitus olikin nostaa musiikkiterapeutteja pohtimaan omaa käsitystään moniammatillisuudesta ja tiimeissä työskentelemisestä. Musiikkiterapeutit ovat osa laajempaa kokonaisuutta kuntoutuksen ja hoidon ammattilaisten keskuudessa. Musiikkiterapeuttien erityisasiantuntijapanosta tarvitaan ja silloin musiikkiterapeuttien toimintaa ja roolia tiimeissä on hyvä miettiä. Musiikkiterapeutti edustaa tiimityössään myös ammattikuntaansa ja hänen pitää vielä löytää oma paikkansa tiimeissä. Oman paikkansa luomiseksi musiikkiterapeutin on tehtävä vielä paljon töitä tuoden yhteistyötahoilleen yleistä tietoutta musiikkiterapiasta ja musiikkiterapeutin toimenkuvasta.

Mielenkiintoista olisi ollut löytää tutkimukseen myös musiikkiterapeutti, joka ei olisi toiminut tiimeissä. Kysymykseksi herää, onko musiikkiterapeuttia, joka ei toimisi

tiimeissä ja minkälaisia hänen ajatuksensa olisi ollut tiimityön merkityksestä ja suhteesta omaan työhön? Se jää tässä tutkimuksessa selvittämättä.

Tiimityöskentelyn pohtiminen ja kehittäminen jää hyvin paljon musiikkiterapeutin oman aktiivisuuden varaan. Syksyllä 2005 Suomen musiikkiterapiayhdistyksen järjestämässä seminaarissa Tampereella paneelikeskustelun teema oli musiikkiterapeuttien työn haasteet. Paneelikeskusteluun osallistuneet musiikkiterapeutit toivat poikkeuksetta esiin musiikkiterapeuttien kohtaamia haasteita moniammatillisissa yhteistyökuvioissa. Aiheen ajankohtaisuus näkyy myös musiikkiterapeuttien tulevassa seminaarissa Vantaalla 2006, jossa yhtenä seminaarin ammattilaispäivän luennonaiheena on musiikkiterapeutti ja vaitiolovelvollisuus. Luento kuuluu osana Suomen musiikkiterapiayhdistyksen musiikkiterapeuttien ammattieettisiä ohjeita ja siihen liittyvää luentosarjaa. Monet yhteiskunnalliset paineet kohdistuvat tällä hetkellä koko kuntoutuksenalan ammattilaisiin ja erityisesti nimikesuojaamattomaan musiikkiterapeuttien ammattikuntaamme. Musiikkiterapeutit kohtaavat muiden ammattilaisten tapaan erilaiset laadunvalvontaan liittyvät byrokraattiset haasteet. Musiikkiterapeutit joutuvat väistämättä pohtimaan moniammatillisen työskentelyn roolia suhteessa omaan työhön ja kehittämään sitä eri haasteita vastaanottavaksi.

LÄHTEET

AHONEN, S. 1994. Fenomenografinen tutkimus. Teoksessa L.Syrjälä, S. Ahonen, E. Syrjäläinen & S. Saari. *Laadullisen tutkimuksen työtapoja*. Helsinki: Kirjayhtymä, 114-160.

AHONEN-EERIKÄINEN, H. 1998. ”Musiikillinen dialogi” ja muita musiikkiterapeuttien työskentelytapoja ja lasten musiikkiterapian muotoja. Joensuun yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunnan julkaisusarja julkaisuja No 43.

ALA-RUONA, E. 2002. *Psykiatristen asiakkaiden alkuarviointi musiikkiterapiassa*. Jyväskylän yliopisto. Musiikin laitos. Pro gradu- tutkielma.

ALMQVIST, F. 2000. Tutkimukseen lähettäminen. Teoksessa E. Räsänen, I. Moilanen, T. Tamminen & F. Almqvist (toim.) *Lasten- ja nuorisopsykiatria*. Jyväskylä: Gummerus, 157-163.

ARNKIL, T. 2005. Moniammatillisuus - lisää byrokratiaa vai asiakkaan aitoa auttamista. *Dialogi* (1), 26-34.

EISLER, J., ODELL-MILLER H., RITTCHIE, F. & PRIESTLEY, M. 1993. Music therapy on the context of the multidisciplinary team. *Journal of British Music Therapy*. Volume 7 No 1, 23-27.

ERIKSSON, E. & ARNKIL, T. E. 1995. *Ammattilaiset arvailevat toisistaan*. Jyväskylä: Gummerus.

ERKKILÄ, J. 2001. Musiikkiterapia kuntoutusmuotona KELA: n näkökulmasta. *Musiikkiterapia* (1), 8 - 21.

HEINO, T. 2000. *Läheisneuvonpito - uusi sosiaalityön menetelmä*. Stakes. Oppaita 40. Jyväskylä: Gummerus.

HILLS, B., NORMAN, I. & FORSTER, L. 2000. A Study of Burnout and Multidisciplinary Team-working amongst Professional Music Therapists. *British Journal of Music Therapy*. Volume 14 No 1, 32-40.

HIRSJÄRVI, S. & HURME, H. 2001. *Tutkimushaastattelu*. Helsinki: Yliopistopaino.

ISOHERRANEN, K. 2005. *Moniammatillinen yhteistyö*. 1.painos. Helsinki: WSOY.

JALAVA, U. & VIRTANEN, P. 1997. *Moniammatillinen projektitoiminta*. Avain hyvinvointipalvelujen tulevaisuuteen. 1. – 2. painos. Helsinki: Kirjayhtymä.

JANHONEN, S. & LATVALA, E. 2001. Hoitaminen sosiaalisessa yhteydessään: Grounded theory - tutkimusmetodologia. Teoksessa S. Janhonen & M. Nikkonen (toim.) *Laadulliset tutkimusmenetelmät hoitotieteessä*. Helsinki: WSOY, 165-207.

JÄRVINEN, A. & KARTTUNEN, P. 1997. Fenomenografia - käsitysten kirjon kuvaaja. Teoksessa M. Paunonen & K. Vehviläinen-Julkunen (toim.) *Hoitotieteen tutkimusmetodiikka*. Juva: WSOY, 164-173.

KANKKUNEN, P. & METTÄLÄ, F. 2001. Varhaisen arvioinnin ja suunnittelun käytäntöjä varhaisvuosien erityiskasvatuksessa ja kuntoutuksessa. VARSU - Varhaisen arvioinnin ja suunnittelun menetelmä ammattilaisten arvioimana. Jyväskylän yliopisto. Erityispedagogiikan laitos. Pro gradu – tutkielma.

KARILA, K. & NUMMENMAA, A. R. 2001. *Matkalla moniammatillisuuteen. Kuvauskohteena päiväkot*. Helsinki: WSOY.

KARVINEN, S. 1996. Hajoaako sosiaalityö? Havaintoja sosiaalityön ammatillisesta asiantuntijuudesta. Teoksessa A. Metteri (toim.) *Moniammatillisuus ja sosiaalityö*. Helsinki: Edita, 32 - 50.

KAUKOLAHTI, M. 2002. *Moniammatillinen tiimityö varhaiserityiskasvatuksessa: Kasvun kansio yhteistyövälineenä esi- ja alkuopetuksessa*. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteen laitos varhaiskasvatuksen yksikkö . Pro gradu – tutkielma.

KELA: n järjestämän vaikeavammaisten lääkinnällisen avokuntoutuksen standardi. Versio 4/15.4.2003.

KYRÖ, P. 2004. *Tutkimusprosessi valintojen polkuna*. Saarijärvi: Kirjapaino.

LAUNIS, K. 1997. Moniammatillisuus ja rajojen ylitykset asiantuntijatyössä. Teoksessa J. Kirjonen, P. Remes & A. Eteläpelto (toim.) *Muuttuva asiantuntijuus*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopiston kirjapaino, 122 - 128.

LINDÉN, M. 1999. Terveystieteiden sosiaalityö moniammatillisessa toimintaympäristössä. Stakes. Raportteja 234. Saarijärvi: Gummerus.

MAHKONEN, S. 2003. *Lastensuojeluilmoitus*. Jyväskylä: Gummerus.

MATTILA, L. 1999. Kouluikäisen kehitysvammaisen musiikkiterapeuttinen arviointi osana moniammatillisen työryhmän toimintaa. Jyväskylän yliopisto. Musiikkitieteen laitos. Pro gradu – tutkielma.

METSÄMUURONEN, J. 2001. *Laadullisen tutkimuksen perusteet*. Metodologia-sarja; 4. 2. painos. Helsinki: International Methelp.

MÄÄTTÄ, P. 1999. *Perhe asiantuntijana*. Erityiskasvatuksen ja kuntoutuksen käytännöt. Opetus 2000. Jyväskylä: Gummerus.

MÖNKKÖNEN, K. 1996. Asiantuntijasta asiantutkijaksi. Teoksessa A. Metteri (toim.) *Moniammatillisuus ja sosiaalityö*. Helsinki: Oy Edita Ab, 51 - 66.

NIEMINEN, H. 1997. Kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuus. Teoksessa M. Paunonen & K. Vehviläinen- Julkunen (toim.) *Hoitotieteen tutkimusmetodiikka*. Porvoo: WSOY, 215 – 221.

OJURI, A. 1996. Moniammatillinen yhteistyö ja organisaatiokulttuuri. Teoksessa A. Metteri (toim.) *Moniammatillisuus ja sosiaalityö*. Helsinki: Oy Edita Ab, 116 - 128.

PELLINEN, S. 1996. Moniammatillisen työryhmän kehitysvaiheet – erikieliset yhteistyössä. Teoksessa A. Metteri (toim.) *Moniammatillisuus ja sosiaalityö*. Helsinki: Oy Edita Ab, 129 – 142.

POHJOLA, A. 1999. Moniammatillinen asiantuntijuus. Teoksessa P. Virtanen (toim.) *Verkostoituva asiakastyö*. Tampere: Tammer – Paino Oy, 110 - 128.

RISSANEN, P. 2001. Terapiaa vai kuntoutusta. Teoksessa I. Vilkkumaa, T. Kallanranta, P. Rissanen, & E. Akaan - Penttilä (toim.) *Kuntoutus*. Jyväskylä: Gummerus, 510-522.

RIUTTANEN, M. 2001. Moniammatillinen yhteistyö koulun oppilashuollon sekä sosiaali - ja terveydenhuollon välillä. Jyväskylän yliopisto. Erityispedagogiikan laitos. Pro gradu- tutkielma.

SAUKKO, P. 2001a. Terapeutin ja perheen välinen yhteistyö. *Musiikkiterapia* (2), 40 - 45.

SAUKKO, P. 2001b. Terapeutin ja perheen välinen yhteistyö. ”Perheasiat puntarihin” Suomen musiikkiterapiayhdistyksen syysseminaari Seinäjoella 12. - 14.10. 2001. Julkaisematon lähde.

SEPPÄLÄ, H., NYHÖLM, A. & SAARISTO, A. 1998. Verkostot apuun. Teoksessa H. Seppälä (toim.) *Solmut auki. Kehitysvammaisten mielenterveyspalvelut 2000 - luvulla*. Kehitysvammaliitto. Helsinki: Hakapaino, 45 –55.

SUOMEN MUSIIKKITERAPIAYHDISTYS ry. Musiikkiterapeuttien ammattieettiset ohjeet. Saatavilla www –muodossa: www.musiikkiterapia.net/etiikka.

TUOMI, J. & ARAJÄRVI, A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

TYYSKÄ, E. 2002. *Fysioterapeuttien kokemuksia asiantuntijuudestaan moniammatillisissa työryhmissä*. Jyväskylän yliopisto. Terveystieteen laitos. Pro gradu-tutkielma.

VARKILA, L. 2003. Pääjärvi soi! Kehitysvammaisuudesta, musiikkiterapeuttien työstä ja arviointikäytännöistä. Teoksessa E. Ala-Ruona, J. Erkkilä, R. Jukkola & K. Lehtonen (toim.) *Muistoissa Petri Lehikoinen 1940 - 2001*. Suomen musiikkiterapiayhdistys ry. Jyväskylä: Kopijyvä Oy, 266 – 279.

VIRTANEN, P. 1999. Verkostoista voimaa? Teoksessa P. Virtanen (toim.) *Verkostoituva asiakastyö*. Helsinki: Kirjayhtymä, 33 - 46.

WHEELER, B. 2003. The Interdisciplinary Music Therapist [online] *Voices: A World Forum for Music Therapy*. Saatavilla www –muodossa: <http://www.voices.no/columnist/colwheeler020603.html>. (Luettu 7.2. 2004).

ÖVRETVEIT, J. 1995. *Moniammatillisen yhteistyön opas*. Sairaanhoitajien koulutussäätiö. Helsinki: Hakapaino.

LIITTEET

Liite 1: Teemahaastattelurunko

Toimintaympäristö, työympäristö, koulutus

- virassa, yksityisesti, miten kauan
- asiakasryhmä
- musiikkiterapeuttina? koulutus?

Moniammatillinen tiimityö käytännössä

- kuinka usein
- tiheys
- kesto
- ketä paikalla
- erilaisia? esimerkkejä
- Kaikkien asiakkaiden kanssa ? Kenen kanssa ei? Miksi
- Kuka kutsuu koolle?

Kuinka suurta roolia/osaa tiimityö on työstäsi?

Musiikkiterapeutin rooli/tehtävä tiimissä?

Asiakkaan rooli?

Miten tiimityöskentely syntyi?

Mitä tiimityö vaatii? Kouluttautunut?

Milloin tiimityö toimii? Milloin ei ? Esimerkkejä

Esteitä, tukevia elementtejä?

Toiveita, kehittämissuhteita?